

1966

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΧΑΗΛ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ,
ΠΕΝΤΑΤΑΞΙΩΝ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1938

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

1966

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΦΟΔΡΕΥΘΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
'Αρ. _____ 528 / 1967

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ,
ΠΕΝΤΑΤΑΞΙΩΝ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

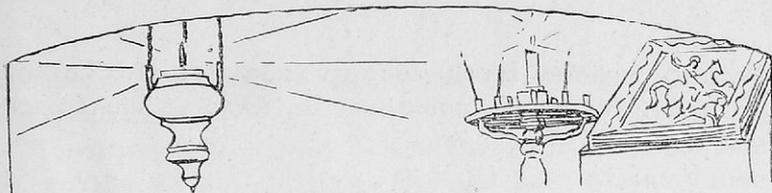
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1938

Α.
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

*Ἐδῶ εἶμ' Ἐγώ, τῶν Οὐρανῶν ἡ Πλατυτέρα
γιὰ ὅλους Μητέρα....*

Ν. Πετμεζᾶς — Δαύρας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Ἡ ἀφοβία μου εἰς τὰ ταξίδια.

Ὅπως τὰ ἀποδημητικά πτηνά, πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ εὔρω ἀφορμὴν νὰ ταξιδεύσω μὲ πλοῖον τὸ φθινόπωρον καὶ τὴν ἄνοιξιν. Ἄν ἔτυχε καμμίαν φορὰν νὰ μὴ ἐκπληρώσω τὴν ζωηράν μου ἐπιθυμίαν, ἐνθυμοῦμαι, ὅτι καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἤμην μελαγχολικός. ὡς νὰ μοῦ συνέβη σοβαρὸν δυστύχημα. Καὶ ἐταξίδευσά πάντοτε εἰς μέρη, ὅπου εἶχον γίνεαι ναυάγια ἀπὸ τὴν ἀσυνήθιστον τρικυμίαν.

Τὰς περισσοτέρας ὁμῶς φορὰς ἐπερνοῦσα στενὰ καὶ ἀκρωτήρια, χωρὶς νὰ τύχη τρικυμίας. Καὶ ἡ ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ γνωρίσω τὸ ἀνήσυχον βλέμμα τοῦ πλοιάρχου καὶ νὰ ἀκούσω τὰς αὐστηρὰς διαταγὰς του. Διὰ τοῦτο μάλιστα ἔμενα νύκτα καὶ ἡμέραν πλησίον τοῦ πλοιάρχου, εἰς τὴν γέφυραν. Τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπελπίσαν τῶν ἐπιβατῶν εἶχα ἀντικρῦσαι πολλάκις. Καὶ ὅταν τοὺς ἤκουον νὰ διηγοῦνται μετὰ ἐλαφρὰν θαλασσοταραχὴν, ὅτι ἐκινδυνεύσαμεν νὰ πνιγῶμεν, ἐγέλων, ὥστε πολλοὶ εἶχον δυσारेστηθῆ μαζί μου. Μίαν φορὰν μάλιστα ὁ πλοίαρχος, ὅταν μὲ εἶδε νὰ γελῶ καὶ νὰ λέγω, ὅτι ἀκόμη δὲν εἶδα τρικυμίαν, μὲ διέκοψεν ἀπότομα καὶ μοῦ εἶπε:

— Φαίνεται, κύριε, ὅτι ἡ ἀφοβία σας προέρχεται ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου. Σὰς βεβαιῶ λοιπόν, ὅτι κατὰ τὸ σημε-

ρινόν μας ταξίδιον ἐκινδυνεύσαμεν πραγματικά. Ἐσκέφθην μάλιστα, ὅτι ἔπρεπε νὰ ποδίσωμεν *. Ἀλλὰ τὸ ἐσυλλογίσθην ὀλίγον ἄργά.

Ἡ τρικυμία.

Μὲ τὸν ἴδιον πλοίαρχον ἐταξίδευσα μίαν ἄλλην φορὰν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὰς Πάτρας. Ἐπρεπε νὰ περάσῃ τὸν Μαλέαν, διότι ἔκαμε τὸν γύρον τῆς Πελοποννήσου. Τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ, ὅτι θὰ ἔχωμεν ἀσυνήθιστον τρικυμίαν, ἀλλ' ὅτι ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως εἰς Καλάμας. Μετὰ τὴν Μονεμβασίαν ἤρχισε πράγματι φοβερὰ θαλασσοταραχή. Μὲ κόπον ἠγκυροβολήσαμεν εἰς τὸ Γύθειον, ὅπου ἄρκετοὶ ἐπιβάται ἀπεβιβάσθησαν, ἂν καὶ δὲν ἦτο τὸ τέρμα τοῦ ταξιδίου των.

Καθὼς ἐπλησιάζαμεν εἰς τὸν Μαλέαν, ἡ τρικυμία ἤρχισε νὰ μεγαλώνῃ. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζώην μου ἔβλεπα πραγματικὴν τρικυμίαν. Τὰ κύματα ἐσηκώνοντο ὡς βουνὰ καὶ μετὰξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἐσηματίζετο ἄβυσσος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πότε εὐρισκόμεθα εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν εἶχομεν ἐλπίδα νὰ ἀναβῶμεν, καὶ πότε ἀντικρύζαμεν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ κύματος τὴν ἄβυσσον, ἡ ὁποία μᾶς ἐπερίμενεν.

Ὁ ὀρμητικὸς ἄνεμος, καθὼς ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὰς κεραίας καὶ τὰ σχοινία τοῦ πλοίου, τὰ ἔκαμνε νὰ οὐρλιάζουν ὡς δαίμονες τοῦ Ἄδου. Τὸ κατάστρωμα, κενὸν ἀπὸ ναύτας καὶ ἐπιβάτας, ἐσάρωνετο ἀπὸ τὰ ἄγρια κύματα, τὰ ὁποῖα ἐπήδων ἀπὸ τὴν πρῶραν εἰς τὴν πρῦμνην. Εἰς μίαν ἰσχυρὰν ριπὴν * τοῦ ἀνέμου ἐκόπησαν τὰ σχοινία τῆς μεγάλης κεραίας τοῦ μεσαίου ἰστοῦ. Τοῦτο ἐσήμαινε κίνδυνον θάνατον!

Τὸ ναυτόπουλον.

Ὁ πλοίαρχος διέταξε τὸ ναυτόπουλον, ἡλικίας ἕως δέκα πέντε ἐτῶν, νὰ σκαρφαλώσῃ ἀμέσως καὶ νὰ δέσῃ τὴν κεραίαν.

Ὁμολογῶ, ὅτι εἶχα φοβηθῆ καὶ εἶχα πιστεύσει, ὅτι τὸ δυστυχὲς ναυτόπουλον δὲν θὰ κατέβαινε ζωντανόν. Ὡς πού-

πουλον θά τὸ ἥρπαζεν ὁ ἄνεμος καὶ θά τὸ ἐπέτα μακράν, εἰς τὸ μαινόμενον * πέλαιος.

Τὸ ναυτόπουλον, μόλις ἤκουσε τὴν προσταγὴν τοῦ πλοιάρχου, κατέβη εἰς τὴν καμπίναν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε καὶ ἐσκαρφάλωσεν εἰς τὸν ἰστόν ὡς ἀγριόγατος. Ἐγὼ καὶ ὁ πλοίαρχος εἶχομεν καρφωμένα τὰ βλέμματά μας ἐπάνω του. Οὔτε στιγμὴν δὲν ἔμενεν εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Πότε ἐπλησίαζε τὰ κύματα, καθὼς ἔκλινε τὸ πλοῖον δεξιὰ καὶ ἀριστερά, πότε ἐτινάζετο μὲ ὄρμην ὑψηλά. Ἐν τούτοις εἶχε περιπλέξει τοὺς πόδας του εἰς τὸν ἰστόν καὶ αἱ χεῖρες του εἰργάζοντο μὲ καταπληκτικὴν ταχύτητα. Τέλος ἔδωσε τὴν κεραίαν, κατέβη καὶ ἀμέσως μετέβη πάλιν εἰς τὴν καμπίναν του.

Διατί δὲν ἐφοβεῖτο.

Ὅταν παρῆλθεν ὁ κίνδυνος, τὸ εἶδα νὰ ἔχη ἀκκουμβήσει εἰς τὴν κουπαστήν* καὶ νὰ τραγουδῆ εὐθυμα.

Τὸ ἐπλησίασα καὶ τὸ ἠρώτησα :

— Δὲν ἐφοβήθης, ὅταν σὲ διέταξεν ὁ πλοίαρχος νὰ δέσης τὴν σταύρωσιν ;

— Δὲν θὰ ἔλεγα τὴν ἀλήθειαν, μοῦ εἶπεν, ἂν σὰς εἶπῶ, ὅτι δὲν ἐφοβήθην. Ἐφοβήθην καὶ πολὺ μάλιστα.

— Τὸ ἐνόησα, τοῦ εἶπα, διότι σὲ εἶδα νὰ καταβαίνης εἰς τὴν καμπίναν σου.

— Δὲν ἐκατέβηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου, κύριε, ἀπήντησε. Κατέβην, διότι δὲν λησμονῶ ποτὲ τὴν συμβουλήν τῆς μητρὸς μου, νὰ προσεύχωμαι πάντοτε, ἀλλὰ κυρίως ὅταν πρόκειται νὰ ἐκτελέσω ἐπικίνδυνον ἐργασίαν ἢ ὅταν βλέπω, ὅτι μὲ ἀπειλεῖ σοβαρὸς κίνδυνος. Καὶ σὰς βεβαιῶ, δόξαν νὰ ἔχη ὁ Θεός, ὅτι μὲ τὴν προσευχὴν ἔχω διαφύγει ἕως τώρα πολλοὺς κινδύνους.

— Εὐγε ! εἶπα. Ἐσὺ θὰ γίνης ἀληθινὸς θαλασσόλυκος.

— Εὐχαριστῶ ! ἀπήντησεν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προσευχὴν εἶναι καὶ κάτι ἄλλο. Εἶμαι ἐξαιρετικὰ προσεκτικὸς εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, διότι συλλογίζομαι, τί θ' ἀπογίνῃ ἢ μητέρα μου καὶ τὰ μικρά μου ἀδέλφια, ἂν τύχη καὶ πάθω ἐγώ.

— Καὶ πάλιν, εὖγε, μικρὲ μου φίλε. Σὲ συγχαίρω, διότι τὸ πλοῖόν σου, δηλαδή ἡ ζωὴ σου, ἔχει δύο μεγάλας καὶ δυνατάς ἀγκύρας... τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν στοργὴν.

Λιασκηνὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίων.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

— Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό ;
 Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα,
 δὲν τὴ φοβᾶσαι ;
 Ἄνεμοι σφυρίζουν
 καὶ πέφτει νερό . . .
 Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό ;

— Γιὰ χώρα πηγαίνω
 πολὺ μακρινή·
 θὰ φέξουνε φάροι
 πολλοὶ νὰ περάσω.
 Βοριάδες, νοτιάδες
 θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
 μὲ πρῦμο ἀγεράκι,
 μ' ἀκέριο πανί.

— Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν
 τὴ νύκτα καρτέρι ;
 ἐπάνω σου ἂν σπάση
 τὸ κῶμα θεριὸ
 καὶ πάρη τοὺς ναῦτες
 καὶ τὸν τιμονιέρη ;
 Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό ;

—Ψηλά στο ἐκκλησάκι
 τοῦ βράχου, ποῦ ἀσπρίζει,
 γιὰ μένα ἔχουν κάμει
 κρυφὴ λειτουργία,
 ὀρθὸς ὁ Χριστός
 τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
 στὴν πλώρη μου στέκει
 ἡ Παρθένα Μαρία.

Ζαχ. Παπαντωνίου.

«Τὰ Χελιδόνια»

Η ΝΥΞ ΤΗΣ ΑΓΩΝΙΑΣ

Ἄλησμόνητος νύξ! Τί θεία ἱεουργία ἔγινεν εἰς τὸ ἀπλοϊκὸν ὑπερῶν τῆς Ἱερουσαλήμ!

Ὁ Θεὸς Διδάσκαλος ἠθέλησε νὰ ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν Μαθητῶν του. Καὶ τώρα, καθισμένος εἰς τὴν τράπεζαν, ἀκολουθεῖ πιστῶς ὅλας τὰς συγκινητικὰς παραδόσεις τῶν Ἰουδαίων.

Εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν ἀζύμων*. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἦσαν ἀπαραίτητα εἰς τὴν τράπεζαν χόρτα πικρά, διὰ νὰ ὑπενθυμίζουσαν τὴν πικρὰν τροφήν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν γῆν τῆς ἐξορίας. Ἀπαραίτητα ἐπίσης ἦσαν καὶ ὀλίγα γλυκὰ χόρτα, διὰ νὰ ἐνθυμίζουσαν τὴν γλυκεῖαν τροφήν, ἡ ὁποία φυτρῶνει εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων των.

Συμφώνως πρὸς τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς, ὁ πατήρ, ἢ, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἔξῃ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ἐλάμβανε κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δεῖπνου ἓν ποτήριον οἴνου, ὕψωνε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔλεγε μὲ κατάνυξιν:

— Σὲ εὐλογῶ, Ὑψιστε Θεέ, καὶ Σὲ εὐχαριστῶ, διότι μᾶς ἐχάρισες τὸν καρπὸν τῆς ἀμπέλου. Σὲ εὐχαριστῶ, διότι μᾶς ἤξιωσες νὰ κάμνωμεν χαρμοσύνους ἑορτὰς εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεώς μας ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς Αἰγύπτου.

Ἔπινε κατόπιν ἀπὸ τὸ ποτήριον καὶ ἔδιδε καὶ εἰς ὄλην τὴν οἰκογένειαν.

Ἐπειτα ὁ πατὴρ ἐλάμβανεν ἄβραστα πικρὰ χόρτα, τὰ ἐβύθιζεν εἰς ἀλατισμένον ὕδωρ, ἔτρωγε πρῶτος αὐτὸς καὶ ἔδιδε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Τότε τὸ μικρότερον παιδίον ἠρώτα τὸν πατέρα :

— Διατί ἡ νύξ αὐτὴ ξεχωρίζει ἀπὸ ὄλας τὰς ἄλλας νύκτας ; Διατί ἀπόψε τρώγομεν μόνον ἄζυμα ; Διατί τρώγομεν χόρτα πικρὰ ;

Καὶ ὁ πατὴρ διηγεῖτο τὴν δουλείαν τῶν πατέρων των εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ βάσανά των ἐκεῖ, τὴν λύτρωσιν, τὸ θαυματουργὸν πέρασμα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Καὶ ἐνῶ αὐτὸς ἔκαμνε τὴν συγκινητικὴν αὐτὴν διήγησιν, δάκρυα ἔτρεχον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔκλαιον μετ' αὐτοῦ καὶ τὰ παιδιά.

Ἐπειτα ὁ πατὴρ ἔλεγε :

— Πρέπει λοιπὸν, τέκνα μου, νὰ εὐχαριστοῦμεν, νὰ ὑμνοῦμεν, νὰ δοξολογοῦμεν τὸν Θεόν, διότι ἔκαμε τοιαῦτα θαύματα διὰ τοὺς πατέρας μας καὶ δι' ἡμᾶς. Μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἀπὸ τὴν θλίψιν εἰς τὴν χαράν, ἀπὸ τὸ πένθος εἰς τὴν ἑορτήν, ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς.

Αὐτὴν τὴν ἀλησμόνητον ἐσπέραν ὁ Χριστὸς ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ Δείπνου, ὡς πατὴρ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὰ τέκνα του, τοὺς δώδεκα Μαθητάς του. Ἐτήρησεν * ὄλας τὰς ὥρας παραδόσεις τῶν Ἰουδαίων καὶ ἔλεγεν ὄλας τὰς προσευχὰς μεβαθεῖαν μελαγχολίαν. Οἱ Μαθηταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν, τί ἔχει. Τοιαύτην ἐσπέραν καὶ νὰ εἶναι τόσο μελαγχολικός !

Δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ ἐξηγήσουν. Χωρὶς νὰ τὸ θέλουν δὲ καὶ αὐτοί, ἐβυθίσθησαν εἰς μελαγχολίαν καὶ παρηκολούθουν μὲ πόνον κάθε κίνησιν καὶ κάθε λόγον τοῦ Διδασκάλου.

Λαμβάνει τώρα Ἐκεῖνος εἰς χεῖρας τὸν ἄρτον καὶ ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος. Καὶ ὅταν μὲ τὴν δεξιάν του χεῖρα ἠλόγει

τόν ἄρτον, μία δέσμη ἀπὸ φωτεινὰς ἀκτῖνας ἠπλώθη ἐπάνω του. Ἔπειτα ἔκοψε τὸν ἡγιασμένον ἄρτον, ἔδωσεν εἰς τοὺς Μαθητάς του καὶ εἶπε :

— Λάβετε, φάγετε. Τοῦτο εἶναι τὸ Σῶμα μου, τὸ ὅποιον θυσιάζεται πρὸς χάριν σας, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι σας.

Οἱ Μαθηταὶ ἔλαβον μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὸν ἄρτον καὶ ἐκοινώνησαν.

Ἔπειτα ὁ Χριστὸς ἔλαβε ποτήριον οἴνου, τὸ ἠύλόγησε καὶ εἶπε :

— Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. Τοῦτο εἶναι τὸ Αἷμα μου, τὸ ὅποιον χύνεται διὰ σᾶς καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀκόμη, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι σας.

Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς ἐτέλεσε τὴν πρώτην Θεῖαν Ἱερουργίαν καὶ τὴν παρέδωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Αὕτη εἶναι τὸ στήριγμα τῶν κλονισμένων, ἡ δύναμις τῶν ἀδυνάτων, ἡ παρηγορία τῶν πονεμένων, ἡ σωτηρία ὄλων.

Οἱ ἀπλοῖκοι Μαθηταί, ὅταν ἐκοινώνησαν ἀπὸ τὸ ποτήριον, ἠσθάνθησαν τὸν ἑαυτῶν τῶν ἐξαγνισμένον. Ἦρχισαν νὰ ἐννοοῦν καλύτερον τὸν Διδάσκαλον. Μόνον μία καρδία ἔμεινε σκληρά, ὡς πέτρα. Ἦτο ἡ καρδία τοῦ προδότου μαθητοῦ. Εἶχε κάμει πλέον τὰς συμφωνίας του μὲ τοὺς Φαρισαίους καὶ ἀνέμενε τὴν κατάλληλον στιγμήν!

Εἶπε καὶ δι' αὐτὸν μερικοὺς λόγους ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ἡ καρδία τοῦ προδότου ἦτο ἀσυγκίνητος. Ἐσηκώθη καὶ ἐπῆγε νὰ πραγματοποιήσει τὸν σκοπὸν του.

Ὁ Διδάσκαλος ἐσηκώθη μελαγχολικὸς καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν χεῖμαρρον τῶν Κέδρων. Πρῶτος ἐβάδιζεν Αὐτὸς συλλογιζόμενος καὶ ἠκολούθουν οἱ Μαθηταί, σιωπηλοὶ καὶ αὐτοί. Καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν λόφον τῶν Ἑλαιῶν. Ἦγάπα πολὺ τὸν τόπον αὐτὸν καὶ ἐκεῖ πάντοτε ἀπεσύρετο καὶ προσήυχετο. Ἦσθάνθη λοιπὸν καὶ τώρα τὴν ἀνάγκην νὰ προσευχηθῇ :

— Καθήσατε καὶ περιμένετε, εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς.

Καὶ αὐτὸς ἐπροχώρησεν ὀλίγον καὶ ἔμεινε μόνος, ἐντελῶς μόνος. Ἐγονάτισε καὶ προσηύχето. Ὁ ἰδρῶς ἔτρεχεν ἀπὸ τὸ μέτωπόν του :

— Πάτερ μου, ἄς ἀποφύγω τὸ ποτήριον τοῦτο. Ἐάν πρόκειται ὅμως μὲ αὐτὸ νὰ δοξασθῆ τὸ ὄνομά Σου, ἄς γίνῃ τὸ ἰδικόν Σου θέλημα.

Ἡ νύξ τῆς ἀγωνίας προχωρεῖ. Ἡ σελήνη μόλις εἶχε προβάλλει εἰς τὴν ἀνατολήν, ἐρυθρὰ ὡς αἷμα, καὶ ἔρριπτε τὰς ἀκτῖνας τῆς εἰς τὸ ἰδρωμένον καὶ πονεμένον πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

Τίποτε δὲν ἀκούεται εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτός. Οἱ Μαθηταὶ κοιμῶνται. Μόνον μία ἀηδὼν, κρυμμένη εἰς πυκνὸν θάμνον, σκορπίζει γλυκείας μελωδίας, ὡσάν νὰ ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Πλάστην τὴν παρηγορίαν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἠρνήθησαν οἱ ἄνθρωποι . . .

Οἱ Ἀπόστολοι κοιμῶνται. Τίποτε δὲν ἀκούεται. Αἰφνιδίως μακρινὸς θόρυβος καὶ ὄχλοβοή διακόπτει τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτός. Ὁ προδότης ἔρχεται ἐπὶ κεφαλῆς στρατιωτῶν, διὰ νὰ παραδώσῃ τὸν Διδάσκαλόν του μὲ ἓν φίλημα προδοτικόν ! Καὶ τοῦτο ἀντὶ τριάκοντα ἀργυρίων !

Παντελεήμων Φωστίνης, Μητροπολίτης Καρυστίας.

[Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη.]

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐχουν περάσει τὰ μεσάνυκτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι συνηθροισμένοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπάνω εἰς τὸ ὑπερφῶν, ὅπου ἔγινεν ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Εἶναι γεμάτοι λύπην καὶ ἀπελπισίαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου. Ἐτοιμάζονται, μόλις περάσῃ ἡ ὄργη τοῦ λαοῦ, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ πάλιν εἰς τὰ δίκτυα καὶ τὴν παραλίαν τῆς Τιβεριάδος.

Ἄλλὰ δὲν εἶχον τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ αἱ ἄγιοι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἠγάπων τὸν Χριστόν. Εἶχον προμηθευθῆ ἀφ' ἐσπέρας πολύτιμα μύρα· ἐπερίμεναν τὰ ἐξημερώματα, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν Τάφον καὶ ἀλείψουν μὲ μύρα καὶ μὲ δάκρυα τὸ ἄχραντον* Σῶμα τοῦ Διδασκάλου. Ἦτο ἀκόμη νύξ, ὅταν ὄλαι μαζὶ ἐξεκίνησαν διὰ τὸν λόφον τοῦ Γολγοθᾶ.

Οὔτε ἐνόησαν διόλου, πότε ἀνέβησαν τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Τόση ἦτο ἡ λαχτάρα των. Τί τοὺς ἐπερίμενε ὁμως ἐκεῖ; Ὁ τάφος ἦτο ἀνοικτὸς καὶ κενός. Οἱ στρατιῶται εἶχον φύγει. Ἡσυχία καὶ ἐρημία ἠπλώνετο παντοῦ. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν, τί συνέβη. Πῶς ἔλειπε τὸ Σῶμα τοῦ Διδασκάλου; Τὸ μετέφερον ἄλλοῦ; Καὶ ἐξέσπασαν εἰς θρήνους!

Αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου βλέπουν καθήμενον ἕνα νέον. Ἐλαμπεν εἰς τὸ σκότος ὡς ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἐνδύματά του ἦσαν λευκὰ ὡς ἡ χιών. Ἀπεσῦρθησαν τρομαγμένοι.

— Μὴ φοβεῖσθε, τοὺς λέγει ὁ ἄγγελος μὲ γλυκεῖαν φωνήν. Ποῖον ζητεῖτε; Τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, τὸν Ἐσταυρωμένον; Δὲν εἶναι ἐδῶ. Δὲν σᾶς τὸ εἶπεν; Ἀνεστήθη.

Αἱ ἀπλοῖκαὶ γυναῖκες δὲν ἐνόησαν τίποτε ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτούς. Ἠσθάνθησαν μόνον ἀνακούφισιν εἰς τὴν καρδίαν των, ὡς δρόσον ἐξ οὐρανοῦ.

Ταραγμένοι περισσότερον τώρα, ἤρχισαν μὲ θρήνους νὰ περιφέρωνται εἰς τὸν λόφον, ἀναζητοῦσαι τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Ὅλα εἶναι ἀναστατωμένα ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶν ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν ταραχήν. Οἱ τρεῖς σταυροὶ εἶναι ἀκόμη ὑψωμένοι ἐκεῖ.

Αἱ γυναῖκες πλησιάζουν τὸν μεσαῖον σταυρόν, γονατίζουν εὐλαβικά, φιλοῦν μὲ σπαραγμὸν τὰ πηγμένα αἵματα καὶ θρηνοῦν ἀδιακόπως. Ἐνόμιζον, ὅτι τὸν ἔβλεπον Ἐσταυρωμένον, ὅτι ἤκουον τοὺς παραπονετικούς λόγους του, ὅτι ἦσθάνοντο τὴν δίψαν του.

Καὶ πάλιν ἐτρόμαξαν. Εἷς ἄγνωστος ἐπέρασεν ἀπὸ ἐκεῖ, ὡς σκιὰ μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ ἐστάθη πλησίον των.

— Χαίρετε! εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν, γεμάτην στοργήν. Καὶ ἀμέσως ἐρωτᾷ τὴν Μαγδαληνήν :

— Διατί κλαίεις; Ποῖον ζητεῖς;

Ἐκεῖνη ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο ὁ κηπουρὸς καὶ θὰ ἐγνώριζεν ἴσως, ποῦ ἐπῆγαν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἔλαβε λοιπὸν θάρρος, τὸν ἐπλησίασεν, ἐγονάτισεν ἐνώπιόν του καὶ ἤρχισε μὲ θρήνον νὰ τὸν παρακαλῇ :

— Κύριε, ἂν ἐσήκωσες σὺ τὸ Σῶμα του, εἶπέ μου, ποῦ τὸ ἔβαλες; Θέλω νὰ τὸ πάρω. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς αὐτὴν τὴν χάριν, κύριε. Ἦλθομεν μὲ λαχτάραν νὰ ἀλείψωμεν μὲ μύρα τὸ Σῶμα του.

Ὁ ξένος ἐστάθη ἄφωνος ὀλίγας στιγμάς, ἔπειτα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα του μία γνώριμος φωνή :

— Μαρία!

— Διδάσκαλέ μου! ἐφώναξε τρομαγμένη καὶ περιχαρῆς ἡ Μυροφόρος καὶ ἔπασαν ὅλοι εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Εἶχον ἀξιωθῆ πρῶται νὰ ἴδουν τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν Ἀνάστασίν του.

Ἄλλὰ τὸ ἤξιζον. Μόνον αὐταὶ τὸν εἶχον ἐννοήσει· μόνον αὐταὶ δὲν ἔφυγον οὐδὲ μίαν στιγμὴν ἀπὸ πλησίον του τὰς ὥρας τοῦ πόνου του.

Ἐπανεῖδον λοιπὸν τὸν ἀγαπημένον Διδάσκαλον καὶ ἀνεκουφίσθησαν. Καὶ τώρα τί τὰς ἐνδιέφερεν, ἂν τὸν συνέλαβον ὡς κακοῦργον ὕστερον ἀπὸ ἓν προδοτικὸν φίλημα; Τί, καὶ ἂν τὸν ὠδήγησαν δέσμιον εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καΐ-άφα; Τί, καὶ ἂν τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον; Τί, καὶ ἂν τὸν ἐκάρφωσαν μὲ λύσσαν ἐπὶ τοῦ ξύλου; Τί, καὶ ἂν εἰς ὀδυνηρὰς στιγμάς ἐφώναξε τὸ «Τετέλεσται» καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του νεκρός;

Ἐκεῖνος τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνεστήθη! Καὶ χιλιάδες ἀνθρώποι μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς προφέρουν σήμερον τὰς

δύο λέξεις «Χριστός Ἀνέστη!» Καμμία χαρὰ εἰς τὸν κόσμον
δὲν ὑπῆρξε τόσον μεγάλη. Χριστός Ἀνέστη!

*Παντελεήμων Φωστίνης, Μητροπολίτης Καρυστίας.
[Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη.]*

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωτῆ.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη
τῆς οἰκογενείας τοῦ Καπετάν Κομνηνοῦ μετέλαβαν, ἡ καλὴ
μήτηρ ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ τὰ αὐγά.

Ἔπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο-δύο τὰ παιδιά
τῆς πολίχνης, κρατοῦντα ὑψηλὸν καλάμινον σταυρὸν στεφαν-
ωμένον μὲ ρόδα εὐώδη, μὲ παπαρούνας*, μὲ δενδρολιβαν-
ον καὶ μὲ ποικιλόχρωμα ἀγριολούλουδα. Ψάλλουν δὲ τὸ
ῥοσμά :

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνὸ ποὺ φαίνεται ἀπὸ πέρα ;
Ἐκεῖ σταυρώσαν τὸ Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα.
Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,
κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
τότε καὶ σύ, μανούλα μου, νᾶχῃς χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλαι χαραὶ δι' ὅλους ! Καὶ ἡ καλὴ μήτηρ
προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιά.
Τί εὐτυχία !

Ἔπειτα ἡ μήτηρ ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκετὰς κου-
λούρας μὲ αὐγά διὰ τὸν σύζυγον, διὰ τὴν πενθεράν της καὶ
διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὰς κοκκῶνας* διὰ τὰ μι-
κρὰ τέκνα της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀνα-
δεξίμια της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιά τῆς γειτονιάς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μήτηρ δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ ἐκλέξη, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει καὶ δὲν θέλει νὰ ταιριασθῇ. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τὸν παρηγορεῖ, λέγουσα :

— Τὸ Σάββατο τὸ βράδυ θάρθῃ κρᾶ-κρᾶ ἡ κουροῦνα * νὰ φέρῃ κρέας, τσί-τσί, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποῦ θάχῃς, σὰν ἀκούσης κρᾶ-κρᾶ τὴν κουροῦνα νὰ χτυπᾷ τὸ παραθύρι: «Πᾶρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πᾶρε καὶ τὸ τσί-τσί νὰ φᾶτε».

Καὶ ὁ μικρὸς ἐψέλλισε καὶ αὐτὸς: «Θάρθῃ κουοῦνα νὰ φέῃ τὸ τσί-τσί» καὶ ἐνώνων τὰς χεῖρας, δακτύλους μεταξὺ δακτύλων, ἐμιμεῖτο κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τὴν κίνησιν τῶν πτερῶν τῆς κουρούνας. Ἄλλ' ἐν παιδίον τῆς γειτονίσης, ἐξαετὲς, ρακένδυτον*, καθισμένον σταυροποδητεῖ εἰς μίαν γωνίαν, ἐκράτει τὴν κοκκῶναν του καὶ διεμαρτύρετο γρυλλίζον καὶ λέγον :

— Ναί, θάρθῃ κουροῦνα, ἀμ' δὲν θάρθῃ !

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μήτηρ ὡδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τρεῖς γονυκλισίας πρὸ τοῦ ἀνθοστεφοῦς κουβουκλίου καὶ ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὸν μυρόπνουν* Ἐπιτάφιον. Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελοῦδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ Ἐπιτάφιον.

Τί χαρὰ, τί δόξα !

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μήτηρ ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καὶ ἐνῶ σημαίνουν διὰ μακρῶν οἱ κώδωνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «ὦ γλυκύ μου ἔαρ» καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένες λαμπάδας ἐξέρχονται εἰς τὸ ὑπαιθρον κάτω ἀπὸ τὸ ἀχνὸν φέγγος τῆς σβηνομέ-

νης σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει ἤδη νὰ λάμπη ροδίνη καὶ ξανθή.

Ἄκολουθοῦν ὄλοι τὸν περιφερόμενον Ἐπιτάφιον μὲ σειρὰς ἀναμμένων λαμπάδων Ἡ αὔρα γλυκεῖα κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων. χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ, καὶ ἡ Ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα, ὡσάν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον !

Ἡ θάλασσα φλοισβίζει * καὶ ψιθυρίζει πλησίον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Φαίνεται, ὅτι καὶ αὐτὴ ἐπαναλαμβάνει :

— Οἴμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ !

Καὶ τὰ παιδιὰ, προπορευόμενα τῆς πομπῆς, κρᾶζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον !

Ὑστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου διαλύων τὴν ἀπαραίτητον ὁμίχλην τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἠτοιμάζετο νὰ σφάξῃ διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Καπετὰν Κομνηνοῦ ὁ γείτονας Νικόλαος. Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὥραϊον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον, ποῦ εἶναι τὸ ἀρνί, καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο, «μπέ - μπέ !»

Τὴν ἐσπέραν ἔφερον ὁ πατὴρ τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας, ὠραίας, λεπτὰς, περιτέχνους *. Τί χαρὰ καὶ τί θρίαμβος ! Φαντασθῆτε ὠραίας, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα ! Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκεῖνη εἶναι μεγαλύτερη.

Ἡ μήτηρ τοῦ τὴν ἔδωκεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτὴν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ὁ πατὴρ τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν λάβῃ

εἰς τὴν χεῖρα ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἄναστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμπρᾶς Ἀνοστάσεως. Ἦστραψεν ὁ ναὸς ὄλος, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπῖρτα καὶ μικρὰ πυροκρόταλα*.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ παιδίσκαι ἕως τεσσάρων ἐτῶν, τάσσονται γύρω ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας τῶν καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Μία παιδίσκη καὶ ἓν ἀγόρι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μ' τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.

— Ἐμὲ ἡ μάνα μ' τὴν ἐστόλισε μοναχὴ τῆς.

— Καὶ ξέρει νὰ κάμη λαμπάδες ἡ μάνα σ' ;

— Ὅχι, δὲν ξέρει ; Ἄμ' τί θαρρεῖς ;

— Τέτοια παλιολαμπάδα !

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας τῶν καὶ καταλήγουν* εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη*, ἐξῆλθον ὄλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μήτηρ στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ παραθέτει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα, τὸ τυρὶ, ποῦ εἶχε φέρει ἡ κουροῦνα, καὶ τὸ ἀρνὶ τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά, τί ἀγαλλίσεις !

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

[Διασκευὴ Μιχ. Οἰκονόμου.]

✝ ΑΓΑΠΗ Ο ΘΕΟΣ

Ὁ Πέτρος, ὁ διορθωτῆς ὑποδημάτων, ἔζη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν καὶ εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς ἓν ὑπόγειον. Τὸ ὑπόγειον αὐτὸ εἶχεν ἓν μόνον παράθυρον πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Πέτρος ἔβλεπε μόνον τοὺς πόδας τῶν διερχομένων διαβατῶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνεγνώριζεν ὄλους ἀπὸ τὰ ὑποδήματά των. Ἐκαστον ζευγος ὑποδημάτων τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας του θὰ τὸ εἶχε διορθώσει δύο καὶ τρεῖς φορές. Δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν συνοικίαν ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸν Πέτρον, διότι εἰργάζετο εὐσυνειδήτως * καὶ παρέδιδε τὴν ἐργασίαν του, ὅπως εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ ἀκριβῶς τὴν ὥραν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὀρίσει.

Τοῦ Πέτρου εἶχον ἀποθάνει τὰ παιδιὰ καὶ τέλος καὶ ἡ σύζυγός του, ἀφοῦ τοῦ ἄφησε τὸν Κωστάκη, ἑπτὰ ἐτῶν. Δὲν ἐπέρασαν ἔτη πολλὰ καὶ ὁ Κωστάκης ἤρχισε νὰ βοηθῇ τὸν πατέρα του. Δυστυχῶς ἠσθένησε καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀπέθανεν.

Ὁ Πέτρος δὲν ἠδύνατο νὰ παρηγορηθῆ καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν.

— Διατί, ἔλεγε, νὰ μὴν ἀποθάνω ἐγώ; Δὲν ἐννοῶ, διατί νὰ μοῦ ἀποθάνῃ τὸ μόνον μου στήριγμα. Τί τὴν θέλω τὴν ζωὴν; Τέλος ὁ Πέτρος ἔπαυσε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μίαν ἡμέραν, τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα, τὸν ἐπεσκέφθη εἰς γέρον ἱερεὺς γνωστός του. Ὁ Πέτρος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν σεβάσμιον ἱερέα τὰς σκέψεις του καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε:

— Πολὺ ἄσχημα κάμνεις, Πέτρο. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβώσωμεν, διατί ὁ Θεὸς ὠρίσει νὰ ἀποθάνῃ ὁ Κωστάκης σου. Ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον μᾶς ἔφερε νὰ ζῶμεν μόνον δι' Αὐτόν.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ζῶ διὰ τὸν Θεόν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Νὰ πάρῃς πρῶτον μίαν Ἱερὰν Ἱστορίαν νὰ διαβάξῃς καὶ ἔπειτα τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδάσκει, πῶς πρέπει νὰ ζῶμεν.

Ὁ Πέτρος συνεμορφώθη με τὴν συμβουλὴν τοῦ ἱερέως καὶ ὄλονεν ἐγίνετο διαφορετικὸς. Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὄλοι ἔλεγαν :

— Πόσον ἄλλαξεν ὁ Πέτρος !

Τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως δὲν ἐνεθυμεῖτο καὶ αὐτός, πόσας φορὰς τὴν εἶχε διαβάσει. Ποιοὶ εἶναι οἱ ἐλάχιστοι * ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου ; ἔλεγε. Ἐπεί μ' ἐπεσκέφθη καὶ ἐμὲ ὁ Κύριος ;

Μίαν ἐσπέραν — ἐνῶ εἶχε κατακλιθῆ — ἤκουσε καθαρὰ : — Πέτρο, πρόσεχε· αὔριον θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ ! Ἔστρεψε νὰ ἰδῆ, ποῖος ἦτο, ἀλλὰ κανένα δὲν εἶδεν. Ἐπειτα πάλιν ἤκουσε — δὲν ἐνεθυμεῖτο ἂν πραγματικὰ ἦ εἰς τὸ ὄνειρόν του : — Μὴν ἀμφιβάλλης, Πέτρο· αὔριον θὰ με ἰδῆς.

Τὴν ἐπομένην ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του, ἀφοῦ πρωτύτερα ἔβαλε τὸ φαγητόν του νὰ βράζῃ καὶ ἠτοίμασεν ἀρκετὸν χυμομῆλι, διὰ νὰ πῆ. Εἰργάζετο ὄχι τόσο γρήγορα, διότι διαρκῶς ἐκοίταζεν ἔξω καὶ τοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἤκουε καθαρῶτατα : — Μὴν ἀμφιβάλλης· θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ. Εἶδε τὸν ὁδοκαθαριστὴν. Ἐφύσα βόρειος σφοδρὸς ἄνεμος. Ὁ δυστυχὴς ὁδοκαθαριστὴς ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ὁ Πέτρος τὸν ἐφώναζε νὰ ἔλθῃ μέσα, ἀφοῦ εἶχε τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του. Τοῦ ἔδωσε χαμομῆλι καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ ὀμιλῆ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ ὁδοκαθαριστὴς εἶχε ζεσταθῆ καί, ὅταν ἔφυγεν, εἶπε :

— Πέτρο, με ἐζέτανες με τὸ χαμομῆλι, ἀλλὰ περισσότερο με τὰ ὠραῖα λόγια σου. Σ' εὐχαριστῶ.

Δὲν ἐπέρασε τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα με πτωχὰ φορέματα καλοκαιρινά, ἣτις ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἓν βρέφος, τὸ ὁποῖον ἔκλαιεν. Ἡ δυστυχὴς προσεπάθει νὰ τὸ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Ὁ Πέτρος τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐφώναζε καὶ τὴν ἐπῆρε μέσα νὰ ζεσταθῆ. Τὴν ἔβαλε πλησίον τῆς θερμάστρας καὶ τῆς ἔδωσε ψωμί, κρέας καὶ ζωμὸν νὰ φάγῃ. Ἐπειτα ἔμαθε τὴν ἱστορίαν τῆς, ὅτι ἔχει καιρὸν νὰ μάθῃ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἀπὸ

τὴν Ἀμερικὴν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ ζήσει, καὶ ὅτι τώρα ἦτο χωρὶς ἐργασίαν καὶ εἶχε βάλει ἐνέχυρον τὰ φορέματά της καὶ ἔν σκέπασμα.

Ὁ Πέτρος μὲ δυσκολίαν ἐκράτει τὰ δάκρυά του. Ἠρέυνησεν εἰς τὸ ἐρμάριόν του καὶ εὔρεν ἔν παλαιὸν μάλλινον σκέπασμα.

— Πᾶρε αὐτὰ νὰ τυλίξης τὸ παιδί σου, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Κατόπιν μικρᾶς σιωπῆς τῆς ἔδωσε καὶ ὀλίγα χρήματα λέγων :

— Καὶ αὐτὰ, ἕως νὰ εὔρης ἐργασίαν.

— Εὐχαριστῶ, παπποῦ, εὐχαριστῶ. Χωρὶς ἄλλο ὁ Θεὸς μὲ ἔφερεν ἐδῶ, ἔλεγεν ἡ πτωχή.

— Ἀληθινὰ τὸ λέγεις, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Ὁ Πέτρος, ἀφοῦ ἔφαγε καὶ αὐτός, ἤρχισε πάλιν νὰ ἐργάζεται. Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα καὶ εἶδε νὰ κάθηται ἀπέναντι μίᾳ γραῖα μὲ δύο καλάθια· εἰς τὸ ἔν εἶχε λεμόνια καὶ εἰς τὸ ἄλλο πορτοκάλια. Εἶχε πωλήσει τὰ περισσότερα καὶ φαίνεται, ὅτι ἐκάθησε ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον καὶ νὰ λογαριάσῃ, πόσα εἶχε πωλήσει. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἔν παιδίον ἐπλησίασεν ἀθορύβως καὶ ἤρπασε κρυφίως ἔν πορτοκάλι. Ἡ γραῖα ὄμως τὸ ἀντελήφθη, τὸ συνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ τραβᾷ τὰ μαλλιά καὶ νὰ τὸ κτυπᾷ.

Ὁ Πέτρος ἔτρεξε τότε, ἠλευθέρωσε τὸ παιδί ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς γραίας καὶ τοῦ εἶπε :

— Ζήτησε συγγνώμην, παιδί μου, ἀπὸ τὴν καλὴν γριουλά, διότι ἐγὼ σὲ εἶδα νὰ παίρνῃς τὸ πορτοκάλι. Καὶ σύ, καλὴ γερόντισσα, συγχώρησέ το· δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ.

Ὁ Πέτρος ἔπειτὰ ἐδιάλεξε τὸ καλύτερον πορτοκάλι, τὸ ἐπλήρωσε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδί.

— Ἔπρεπε νὰ τὸ δειρῆς νὰ σὲ θυμᾶται ὀλη του τὴ ζωῆ, εἶπεν ἡ γραῖα καταθυμωμένη.

— Ἀσχημα κάνεις, καλὴ κυρούλα, νὰ σκέπτεσαι ἔτσι. Ἄν πρέπη τόσον πολὺ νὰ τιμωρηθῆ τὸ παιδί γιὰ ἓνα πορ-

τοκάλλι, πῶς πρέπει νά μᾶς τιμωρήσῃ ὁ Θεός διὰ τὰς ἀμαρτίας μας ;

— Δίκαιον ἔχεις· βιάζομαι ὁμως· με περιμένουν τὰ ἐγγονάκια μου, εἶπεν ἡ γραῖα

Τὸ παιδί ἔδωσε τὸ ἔν καλάθι εἰς τὴν γραῖαν καὶ τὸ ἄλλο, τὸ βαρύτερον, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρεν εἰς τὸν ὄμον του, εἶπεν :

— "Ἄφησε νὰ τὸ πάρω ἐγώ, καλὴ κυρούλα, κι ἐγὼ πρὸς τὰ ἐκεῖ πηγαίνω.

Ἡ γραῖα ἠὺχαριστήθη καὶ ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ μαζί με τὸν μικρὸν καὶ νὰ συνομιλῇ. Ὁ Πέτρος τοὺς παρηκολούθησε με τὸ βλέμμα του, ἕως ὅτου ἔστρεψαν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε νυκτώσει. Ὁ Πέτρος ἔβαλε τὰ ἐργαλεῖα του εἰς τὴν θέσιν των, ἐσκούπισε καλὰ τὸ ἐργαστήριόν του, ἐπλύθη, ἤναψε τὴν λάμπαν καὶ ἐκάθησε νὰ διαβάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Μόλις ἤρχισε νὰ διαβάσῃ, ἐνεθυμήθη τὸ χθεσινόν του ὄνειρον καὶ συγχρόνως ἐνόμισεν, ὅτι ἤκουσε νὰ κινήται κάποιος εἰς τὴν θύραν. Στρέφεται καὶ βλέπει πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν τοὺς διακρίνει καλὰ. Μία φωνὴ τότε ἀκούει νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ :

— Πέτρο, δὲν μ' ἐγνώρισες ;

— Ποῖος εἶσαι ;

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπεκρίθη ἡ φωνή, καὶ εἶδε νὰ προβάλλῃ ἡ μορφή τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ καὶ ἔπειτα νὰ διαλύεται ὡς καπνὸς καὶ νὰ ἐξαφανίζεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶδε τὴν γυναῖκα με τὸ βρέφος της καὶ τέλος τὴν γραῖαν με τὸ παιδάκι νὰ χαμογελοῦν καὶ ἔπειτα νὰ γίνωνται ἄφαντοι.

Τώρα ἐνόησε καλὰ τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως καὶ ὅτι ἀληθινὰ τὸν εἶχεν ἐπισκεφθῇ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Κύριος.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ.

ΑΗ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Στὸ χωριό μας, ποὺ δὲν εἶναι κι ὁμορφότερο στὴν πλάσι,
μᾶς ἀφήσαν οἱ γονιοὶ μας μιὰ γερόντισσα ἐκκλησιά.
Δὲν τῆς ἔχουμε φκειασμένο μαρμαρένιο εἰκονοστάσι.
Τὰ κανδήλια τῆς δὲν εἶναι κρυσταλλένια καὶ χρυσά.

Φτωχικὰ ντυμένους ἔχει καὶ τοὺς γέρους τῆς παπάδες.
Ταπεινοὶ κι οἱ δυό τῆς ψάλτες εἶναι πάντα ἐργατικοί.
Στὰ μανάλια τῆς μεγάλες δὲν ἀνάβουνε λαμπάδες.
Στὸν Ἀφέντη Ἀη-Δημήτρη τὸ μικρὸ κεράκι ἀρκεῖ!

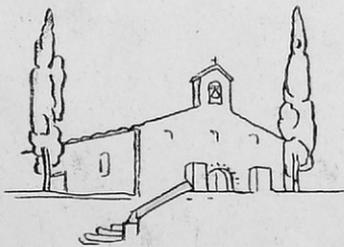
Κι ὅμως στὸ μικρὸ τῆς χῶρο, ποὺ ὄλους κι ὄλους δὲ μᾶς πιάνει,
τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖο τὸ αἰσθανόμαστε τρανό.
Πουθενὰ πιὸ μυρωμένο δὲν καπνίζει τὸ λιβάνι,
πουθενὰ τὸ κανδηλάκι δὲ σπιθάει πιὸ φωτεινό.

Τὴν καλή μας ἐκκλησιούλα! Ὅλοι μας ἐκεῖ στὴ μέση
Χριστιανοὶ στὴν κολυμβήθρα γίναμε κλαψαριστά.
Θὰ γελάσουμε μιὰ μέρα καὶ γαμπροὶ στὴν ἴδια θέσι.
Θὰ σωπάσουμε μιὰν ἄλλη μὲ τὰ μάτια μας κλειστά...

Καὶ στὸν Ἄδη, ποὺ ἡ ψυχὴ μας φτερωτὴ θὰ περιτρέξη,
θὰ γυρεύουμε νὰ ἴδοῦμε τοὺς Ἁγίους τοὺς σεβαστούς,
ἀπαράλλακτους, ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως αὐτὴ τοὺς ἔχει,
στὶς ξυλένιες τῆς εἰκόνες φτωχικὰ ζωγραφιστούς!

Γ. Ἀθάνας

«Πρωϊνὸ Ἐκκίνημα»

Β΄.
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

Στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί!

Κ. Παλαμᾶς.

• ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Ύψηλά εἰς τὸ Πήλιον, εἰς μέγα σπήλαιον, πλησίον δροσερᾶς πηγῆς, ἐκεῖ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Πυκνόφυλλα δένδρα ἐσκίαζον τὴν πηγὴν καὶ τὸ σπήλαιον. Ὑψηλότερα, πρὸς τὴν κορυφήν, ἐπέτων ἀετοὶ καὶ ἰέρακες. Εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐπτερύγιζον καὶ ἐκελάδουον ῥυθμικὰ πτηνά.

Ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου ἐφαίνετο ἐμπρὸς ἡ γαληνιαία ἔκτασις τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Δεξιὰ, ὀπισθεν χαμηλῶν λόφων, ἡ ἀχανὴς Θεσσαλικὴ πεδιάς.

Πρὸ τοῦ σπηλαίου, κάτωθεν πυκνοφύλλου δρυός, ἐκάθητο παράδοξον πλάσμα. Ἄνθρωπος καὶ ἵππος μαζί. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὴν μέσην εἶχε μορφήν ἀνθρώπου, καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα ὁμοίαζε πρὸς ἵππον. Ἦτο εἷς ἵπποκένταυρος καὶ ὠνομάζετο Χείρων.

Αἱ λευκαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἐκυμάτιζον εἰς τοὺς πλατεῖς ὤμους του καὶ τὰ χιονόλευκα γένεια του ἐσκέπαζον τὸ πλατὺ στήθος του. Οἱ μεγάλοι του ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἡμεροὶ καὶ γλυκεῖς, τὸ δὲ μέτωπόν του ὑψηλόν. Αὐτὸς ἦτο ὁ διδάσκαλος τῶν ἡρώων.

Ἄλλὰ ποῦ ἦσαν οἱ μαθηταί;

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἠκούσθησαν παιδικαὶ φωναί. Ὁ Χείρων ἐστράφη καὶ εἶδε νὰ προβάλλουν μακρὰν εἰς τὴν ράχιν οἱ μαθηταὶ του. Ἐμπρὸς ἔτρεχεν ὁ Ἡρακλῆς. Ἦτο

ἀκόμη μικρὸν παιδίον, ἀλλ' εὖρωστον. Οἱ μύες του, χονδροὶ καὶ εὐκίνητοι, συνεστέλλοντο καὶ ἐχαλαροῦντο εἰς πᾶσαν κίνησιν.

Μόλις ἔφθασε πλησίον τοῦ Χείρωνος, κατεβίβασεν ἀπὸ τοὺς ὤμους του ζωντανὸν αἶγαγον*, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλάβει ἐπὶ ὕψηλοῦ βράχου.

Ὁ αἶγαγρος, μόλις ἐπάτησε κάτω, ὠρμησε νὰ φύγη. Ἄλλ' ὁ μικρὸς ἦρως τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὰ τοξοειδῆ κέρατα τόσον δυνατά, ὥστε τὸ ζῶον δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν κίνησιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τοῦ Χείρωνος, ὁ Καινεὺς*, ὁ Πηλεὺς*, ὁ Ἰάσων* καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ὁ Καινεὺς ἐκράτει δύο σκύμνους* ἄρκτου, οἱ ὁποῖοι ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν δαγκάσουν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσουν. Ὁ Πηλεὺς εἶχε φονεύσει μεγάλην ἔλαφον, τὴν ὁποίαν ἔσυρεν ἐπὶ μεγάλου κλάδου, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇ τὸ δέρμα της καὶ τὸ τρίχωμά της.

Ὁ Χείρων ἐθώπευε τοὺς νεαροὺς κυνηγοὺς καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν καθένα κάποιον ἔπαινον.

Τελευταῖος πάντων ἔφθασεν ὁ Ἀσκληπιός*. Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του διάφορα βότανα καὶ ἐφαίνετο πολὺ συλλογισμένος. Ἐπλησίασε τὸν Χείρωνα, ἔδειξε τὰ βότανά του καὶ εἶπεν :

— Αὐτὸ τὸ βότανον θεραπεύει τὸ δάγκωμα τοῦ ὄφεως. Εἶδα μίαν αἶγα δαγκαμένην ἀπὸ ὄφιν νὰ τὸ τρώγῃ καὶ ἐπληροφορήθην, ὅτι ἐθεραπεύθη. Αὐτὸ πάλιν εἶναι καλὸν διὰ τὰς πληγὰς, σταματᾷ τὸ αἷμα καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν θεραπείαν.

— Εὖγε, Ἀσκληπιέ, υἱὲ τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ θεοὶ σοῦ ἔδωσαν μεγάλα χρισμάτα. Θὰ γίνῃς ἰατρὸς εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶσαι φρόνιμος, ὅπως ὁ ὄφις τοῦ σπιτιοῦ, ἀγρῦπνος, ὅπως ὁ ἀλέκτωρ, καὶ πιστὸς καὶ ἔξυπνος, ὅπως ὁ σκύλλος.

Οἱ μικροὶ ἦρωες ἔπειτα ἦνασαν πυρὰν καὶ ἔψησαν τὰ κρέατα τῆς ἐλάφου. Κατόπιν ἐλούσθησαν εἰς τὴν πηγὴν, ἔφαγον καὶ ἔπιον ψυχρὸν ὕδωρ.

Ὁ ἥλιος ἔκλινε πλέον πρὸς τὴν δύσιν του. Ὁ Χείρων ἐπῆρε τὴν λύραν του, ἐστράφη πρὸς τὸν δύοντα ἥλιον καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ ἄρμονικὰ τὰς χορδὰς της. Οἱ μαθηταὶ γύρω του ἐστάθησαν καὶ αὐτοὶ μὲ σεβασμὸν καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ἑσπερινὸν ὕμνον. Κατόπιν ἐξηπλώθησαν ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου, εἰς μικρὰν πλατεῖαν, ἐπάνω εἰς χόρτα καὶ κλάδους. Ἐνωθέντων ἔλαμπον οἱ ἀστέρες καὶ ὁ Χείρων ἐξηγοῦσεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰς κινήσεις των καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὸ ὄνομά των. Τὸ μάθημα αὐτὸ ἐξηκολούθει, ἕως ὅτου καταλάβῃ τοὺς μικροὺς ἥρωας ὁ ὕπνος. Τότε ἕκαστος ἐσκεπάζετο μὲ δέρμα ἀγρίου ζώου καὶ ἀπεκοιμᾶτο.

Τὴν πρωτὰν, πρὶν ἀκόμη ὁ Ἥλιος ἀνατείλῃ, ὁ Χείρων ἐσάλπισε μὲ κέρας. Οἱ μαθηταὶ του ἐσηκώθησαν ἀμέσως καὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν πηγὴν νὰ λουσοῦν. Ἐπειτα ἐστάθησαν ὄλοι μὲ τὸ βλέμμα πρὸς ἀνατολὰς καὶ, ἐνῶ ὁ Χείρων ἔκρουε τὴν λύραν του, ὄλοι ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐπρογευμάτισαν μὲ βούτυρον, γάλα καὶ μέλι, ἐξεκίνησαν διὰ τὸν καθημερινὸν μακρὸν των περίπατον.

Κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτοὺς περιπάτους, ἄλλοτε πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰς βαθεῖας κοιλάδας καὶ τὰς ἀποτόμους κλιτύς*, ὁ σοφὸς κένταυρος ἐδίδασκεν ἅπειρα πράγματα εἰς τοὺς μαθητάς του. Τοὺς ἐδίδασκε νὰ γνωρίζουν τὰ φυτὰ καὶ τὰς καλὰς ἢ τὰς κακὰς ιδιότητάς των. Τοὺς ἐδείκνυε τὰ ἴχνη τῶν ζώων καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὰς συνηθείας των.

Ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὸ σπήλαιον, ἠκολούθει τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς. Κάθε μαθητὴς εἶχε τὴν λύραν του.

Πρὸ τοῦ γεύματος ὁ Χείρων ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του νὰ εἶναι ἐνάρετοι, πιστοὶ εἰς τοὺς φίλους των καὶ δίκαιοι.

Κατὰ τὸ δειλινὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ κενταύρου ἐγυμνάζοντο ἢ μετέβαινον εἰς κυνήγιον διὰ νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὴν καταδίωξιν ἀγρίων ζώων.—

Αὐτὸ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Ἐπάνω εἰς τὸ κατάφυτον ὄρος μὲ τὰς δροσερὰς πηγὰς καὶ τὰς σκιερὰς λόχμας* ἐξεπαιδεύοντο οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες. Ἐζῶν ἀπὸ μικροὶ τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου καὶ ἀνέπνεον τὸν ζωογόνον ἀέρα του. Ἐβλεπον τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας, τὴν πλατεῖαν θάλασσαν, τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἠγάπησαν τὴν πατρίδα των καὶ εἰργάσθησαν μὲ ὄλας των τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ τὴν καθαρίσουν ἀπὸ τὰ θηρία, ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους χειμάρρους καὶ τὰ ἔλη, ἀπὸ τοὺς ληστές. Καὶ ἔδωσαν τὰ ὠραιότερα παραδείγματα ἀρετῆς καὶ φιλίας. Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Ἰάσονα, τὸν Ἀχιλλέα;

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΗΡΑΚΛΙΣΚΟΣ

Τὸν Ἡρακλῆ, δέκα μηνῶν, τὸν Ἴφικλῆ, μιὰ νύχτα μικρότερό του μοναχά, ἢ μάνα τους ἢ Ἀλκμήνη, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς ἔλουσε καὶ χόρτασέ τους γάλα, ἀγάλια τοὺς ἐπλάγιασε σὲ χάλκινην ἀσπίδα. Καὶ κεῖ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, δυὸ δράκοντες, δυὸ φίδια, μαῦροι, κυματοσάλευτοι, σταλμένοι ἀπὸ τὴν Ἥρα μὲ προσταγὴ τρομακτικὴ τὸν Ἡρακλῆ νὰ φάνε, ὠρμήσανε καὶ διάβηκαν τῆς θύρας τὸ κατῶφλι. Σερνόντανε κατάχαμα κι οἱ δυὸ τους μ' ἄγρια λύσσα κι ἀνάλαμπαν τὰ μάτια τους καὶ φλόγες ἐσκορποῦσαν καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ στόμα τους πικρὸ φαρμάκι ἐφτύναν. Μὰ ὅταν τὰ χεῖλη γλύφοντας σιμῶσανε τὰ βρέφη, εὐθύς ἐκεῖνα ξύπνησαν μὲ φῶτισι τοῦ Δία καὶ φῶς ἐχύθη ὀλόγυρα κι ἔλαμψε ὄλο τὸ σπίτι. Καὶ μόλις εἶδ' ὁ Ἴφικλῆς ἀπάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα

ἐκεῖνα τὰ κακὰ θεριά, τὰ σκιαχτερά τους δόντια,
ἔκραξεν ἀπ' τὸ φόβο του καὶ κλώτσησεν ἀμέσως
τὸ μάλλινό του σκέπασμα, γυρεύοντας νὰ φύγη.

Ὅμως ὁ ἄλλος, ὁ Ἑρακλῆς, ἄπλωσ' εὐθύς τὰ χέρια
καὶ γίνηκαν τὰ δάκτυλα χαλκάδες στὸ λαιμό τους,
ἐκεῖ ποῦ τὰ φαρμάκια τους ὄλα τὰ φίδια κρύβουν,
τὰ φίδια αὐτά, ποῦ κι οἱ θεοὶ τὰ ἐχθρεύονται γιὰ πάντα.
Τότε στὸ βυζανιάρικο τὸ ἀδάκρυτο τὸ βρέφος
τυλίχθησαν ὀλόγυρα σφιχτὰ-σφιχτὰ τὰ φίδια
καὶ πάλιν ξετυλίχθησαν ζητώντας νὰ ξεφύγουν
ἀπ' τῶν χεριῶν τὸ σφίξιμο, ποῦ τόσο τοὺς πονοῦσε.

Ἄκουσ' ἡ Ἀλκμήνη τὴν κραυγὴ καὶ φώναζε καὶ κείνη :
«Σήκω, Ἀμφιτρύωνα, καὶ ἰδές, μὲ παραπῆρε ὁ φόβος.
»Σήκω καὶ βιάσου· δὲν ἀκοῦς, πῶς κράζει ὁ Ἴφικλῆς μας;»
Κι ἦρθαν κι οἱ δοῦλοι βιαστικὰ καὶ μ' ἀναμμένους λύχνους
καὶ γέμισεν ἡ κάμαρα. Καὶ μόλις εἶδαν ὅλοι
τὸ βυζανιάρικο Ἑρακλῆ νὰ σφίγγη μὲ τὰ χέρια
τοὺς δράκοντες, ἀνέκραξαν χτυπώντας τὶς παλάμες.
Κι ἐκεῖνος στὸν πατέρα του δείχνοντας τὰ δυὸ φίδια
σπαρτάριζεν ἀπὸ χαρὰ σηκώνοντάς τα ἀπάνω,
κι ὕστερα γέλασε κι ἐμπρὸς στὰ πόδια τοῦ πατέρα
τ' ἀπόθεσε τὰ δυὸ θεριά ψόφια καὶ καρωμένα*.
Ἡ Ἀλκμήνη εὐθύς τὸν Ἴφικλῆ στὸν κόρφο της ἐπῆρε
ξερὸν ἀπὸ τὸν φόβο του κι ἀπ' τὴν πολλὴ τρομάρα.

Ἡ Ἀλκμήνη στέλνει καὶ καλεῖ τὸ μάντι Τειρεσία*,
ποῦ ἀλάθευτα ἐπροφήτευε κι ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.
Ἡ Ἀλκμήνη τοῦ ἀνιστόρησε τὸ τί καὶ πῶς ἐγίνη
καὶ τὸν ἐπαρακάλεσεν ἀπόκρισι νὰ δώσῃ.
—«Θάρρευε καὶ μὴ σκιάζεσαι, καλῶν παιδιῶν μητέρα,
»ποῦ ρέει μέσα στὶς φλέβες τους τὸ αἷμα τοῦ Περσέα*.
»Ἀπ' ὅσα μέλλουν νὰ συμβοῦν τὰ πιὸ καλὰ στοχάσου.
»Τ' ὀρκίζομαι στὸ γλυκὸ φῶς, ποῦ μοῦσβησε ἀπ' τὰ μάτια,

»ὄτι πολλές, πάρα πολλές τῶν Ἀχαιῶν γυναῖκες,
 »τυλίγοντας τὸ δειλινὸ τὸ νῆμα τους στὸ γόνα,
 »θὰ λένε καὶ θὰ τραγουδοῦν τ' ὄνομα τῆς Ἀλκμήνης.
 »Οἱ Ἀργεΐτισσες θὰ σέβωνται τὸ γυιό σου, ποῦ μιὰ μέρα
 »θὲ ν' ἀνεβῆ στὸν οὐρανὸ τὸν ἀστροφωτισμένο,
 »ἤρωσ αὐτὸς πλατόστηθος, ποῦ ὄλα μπροστά του κι ὄλοι
 »καὶ τὰ θεριὰ κι οἱ ἄνθρωποι μικρότεροί του θᾶναι.
 »Ὅταν μὲ τὴν ἀνδρείαα του θὰ κἀνη δῶδεκ' ἄθλους,
 »εἶναι γραφτό του στοῦ Διὸς νὰ μὲνη τὰ παλάτια».

Θεόκριτος, [Μετάρφρασις Ἰ. Πολέμη].

«Εἰδύλλια»

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. (Ὁδοτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἐρεχθέως*, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.)

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεῦρε πολλὰ ἐργαλεῖα, τὸ σκεπάρνι, τὸ τρυπάνι, τὸν διαβήτην καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστά διὰ τοὺς συγχρόνους του.

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν τόσον τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον, ὅτι εἶναι ἔμψυχα* καὶ ὅτι βλέπουν καὶ βαδίζουν. Οἱ πρὸ αὐτοῦ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον ἀγάλματα μὲ κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰς χεῖρας κολλημένας ἐπάνω εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀνοικτούς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαιδάλου καὶ τὸν προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ

Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν μεγάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεισιν πολλῶν ἔργων.

Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν ἐν Κρήτῃ καὶ τὸν περιώνυμον Λαβύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ δρόμους τόσον ἐλικκοειδεῖς*, ὥστε ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μίνως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ· διέταξε δὲ ὅλα τὰ πλοῖα τῆς νῆσου νὰ μὴ παραλάβουν αὐτόν.

Ὁ Δαίδαλος ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠῤῥξανον ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐπιθυμίαν του αὐτήν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο, πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος πρῶταν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς :

— Εὖρον μέσον νὰ σωθῶ! Ὁ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀῆρ ὅμως μένει ἐλεύθερος! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὡς πτηνόν!

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ πτερῶν, ἅτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμα του, ἐκίνησεν αὐτὰς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατῶρθωσε νὰ πετᾷ ὡς πτηνόν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτόν καὶ ὁ υἱὸς του Ἴκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζευγὸς πτερῶν, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτόν, πῶς νὰ τὰς κινῇ ἐπιτηδεῖως.

Ἐφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ

του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰς τελευταίας συμβουλίας.

— Παιδί μου, Ἴκαρε, τῷ εἶπε, πρόσεχε πολύ. Τὸ ταξιδιόν μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν· εἶναι μακρινόν, πολὺ μακρινόν. Ἐγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προχωρῶ ἐμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῆς πλησίον μου. Πρόσεχε ἰδίως* οὔτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ ἀναβαίνης, μήπως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πτερύγων σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ καταβαίνης, μήπως βραχῶσιν αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνωσι βαρύτεραι.

Ἄφου ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱόν του ὁ Δαίδαλος, ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέρυγας, ἔσφιγξε τὸν Ἴκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἠσπάσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀέρα. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱός του.

Ὁ Ἴκαρος δὲν ἀκούει τὴν πατρικὴν συμβουλὴν.

Διέσχίζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἄφῃκαν ἦδη ὀπίσω τὰ ὑψηλὰ βουνὰ τῆς Κρήτης. Ὑποκάτω αὐτῶν ἐξετείνετο κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθεν τῶν αἱ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἔκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἵτινες εὐρίσκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἄλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἐκπληκτοί. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφηνον τὰ πλοῖα τῶν ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οὔτοι δὲ δὲν ἔσυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοῦς διὰ τοῦ βουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἄπληστα βλέμματα παρετήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνὰ.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἴκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρός του. Ὅλιγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἔλαβε θάρρος ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τῆς πτήσεως* καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον.

— Τί θὰ πάθω, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρός μου εἶναι ἀδικοιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ ὄροσερός ἄνεμος μετριάζει τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἂν ἀναβῆ κανεὶς ὑψηλότερον !

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀπεμακρύνθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται... Ἄλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ἐκεῖ ὑψηλὰ ὁ κηρὸς τῶν πτερύγων του ἀνέλυσε ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ πτερὰ διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ βαρὺς ὡς μόλυβδος.

— Πατέρα ! Πατέρα ! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς μετὰ σπαρακτικῆς φωνῆς. Ἄλλὰ πρὶν ὁ πατὴρ ἀκούσῃ, τὰ κύματα ἔκλεισαν διὰ παντός τὸ στόμα του καὶ ἡ θάλασσα σκληρῶς τὸν κατέπιεν.

Ὁ Δαίδαλος ἐστράφη νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐφώναζεν ἔντρομος :

— Ἴκαρε ! Ἴκαρε, παιδί μου Ἴκαρε, ποῦ εἶσαι ;

Ἐνῶ δὲ μετ' ἀγωνίας περιέφερε τὰ βλέμματα ὁ δυστυχῆς Δαίδαλος ἄνω καὶ κάτω καὶ περίεξε, διέκρινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πτερὰ φερόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων. Τότε ἐνόησεν, ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἴκαρος εἶχε πνιγῆ.

Συντετριμμένος ἀπὸ τὴν ὀδύνην, κατέβη εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον νῆσον μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὰ κύματα ἤθελον ἐκβράσει εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ ἡμέρας ἀπαρηγόρητος ἠρεύνα ὄλας τὰς ἀκτάς. Τέλος ἀνεῦρε τὸ πτώμα τοῦ Ἰκάρου. Εἶχε ριφθῆ ἔξω ἐπὶ τῆς ἄμμου. Θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος ἔθαψε τότε εἰς τὴν νῆσον τὸ προσφιλές του τέκνον. Καὶ τὸ μὲν πέλαγος, ὅπου ἐπνίγη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη Ἰκάριον, ἡ δὲ νῆσος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτάφη, Ἰκαρία.

Ἄριστ. Κουρτίδης.

«Οἱ ἥρωες»

Ο ΠΡΙΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ὁ Πρίαμος μὲς στὴ σκηνὴ μπαίνει τοῦ Ἀχιλλέα.
 Τὰ γόνατά του ἀγκάλιασε καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια
 καὶ μὲ τρεμάμενη φωνὴ παρακαλεῖ καὶ λέει :
 —Θυμήσου, παλληκάρι μου, τὸ γέρο σου πατέρα.
 Μπορεῖ κι αὐτὸν νὰ τυραννοῦν ἄλλοι γειτόνοι γύρω
 καὶ νὰ μὴν ἔχη βοηθό. Μὰ ζῆ μὲ τὴν ἐλπίδα
 νὰ ἰδῆ τὸ λατρευτό του γυιό. Μ' ἄλλοίμονο σὲ μένα,
 ὀπούχασα τόσα παιδιά ! Καὶ τὸ καλύτερό μου
 τὰ χέρια σου τὸ ἀφάνισαν. Ἔτσι τῶθελε ἡ μοῖρα,
 ἐκείνου, ποῦ μ' ὠρφάνεψε, τὰ χέρια νὰ φιλήσω...
 Λυπήσου με καὶ πάρτηνε τὴν πλούσια ξαγορά μου
 καὶ δός μου πίσω τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ μου τὸ κουφάρι*.

Σὰν εἶδε ἔτσι τὸν Πρίαμο δακρύζει ὁ Ἀχιλλέας.
 Κλαίει γιὰ τὸν πατέρα του, κλαίει καὶ γιὰ τὸ φίλο,
 κλαίει καὶ ὁ γέρος βασιλιάς γιὰ τ' ἄμοιρο παιδί του.
 Κι ἅμα τὸ κλάμα χόρτασαν, σηκώθη ὁ Ἀχιλλέας
 καὶ τοῦ Πριάμου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει :
 —Δυστυχισμένε βασιλιά, πῶς βάσταξε ἡ καρδιά σου
 νάρθηξ ἐδῶ σὲ μένανε, ποῦ σοῦχω σκοτωμένα
 τόσ' ἀντρειωμένα σου παιδιά ; Καρδιά ἔχεις σιδερένια...
 Μὰ σήκω τώρα, κάθισε κι οἱ δυό μας τώρα πρέπει
 τίς λύπες μας νὰ κλείσωμε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας.
 —Πῶς νὰ καθίσω, στρατηγέ, προτοῦ νὰ ἰδῶ τὸ γυιό μου !
 Δῶσ' μου τον, παλληκάρι μου, καὶ πάρε μὲ χαρά σου
 τὰ πλούσια δῶρα, ποῦφερα. Καὶ οἱ θεοὶ νὰ δώσουν
 πίσω νὰ πᾶς στὸν τόπο σου, γιὰ τὸ καλὸ ποῦ κάνεις.
 Τότε λοξῶ τὸν κοίταξε καὶ τοῦπε ὁ Ἀχιλλέας :
 —Μὴ μ' ἐρεθίζης, γέροντα, νὰ μὴν τὸ μετανοιώσω,
 κεῖνο ποῦ θέλει ἡ γνώμη μου καὶ οἱ θεοὶ προστάζουν.
 Κι ὁ Πρίαμος φοβήθηκε κι ἄλλο δὲν εἶπε λόγο.

Καὶ κείνος σὰν λιοντάρι εὐθύς ἀπ' τὴ σκηνὴ του βγαίνει .

κι οί παραγυιοί του πᾶν κοντά. Ξεζεύουνε τ' ἀμάξι
καὶ παίρνουνε τοῦ Ἔκτορα τὴν ξαγορὰ τὴν πλοῦσια.
Κι ὁ Ἀχιλλέας φώναξε καὶ πρόσταξε τίς σκλάβες
καλὰ νὰ πλύνουν τὸ νεκρὸ, νὰ τὸν ἀλείψουν λάδι,
ἐκεῖ κάπου παράμερα, μὴν τὸν ἰδῆ ὁ γέρος.

Κι οἱ σκλάβες σὰν τὸν πλύνανε, μὲ λάδι τὸν ἀλείψαν
καὶ τὸν ὁμορφοστόλισαν. Καὶ τότε ὁ Ἀχιλλέας
μονάχος τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔβαλε στὸ στρῶμα
κι οἱ παραγυιοί του, οἱ δυὸ μαζί, τὸν πήγανε στ' ἀμάξι.

Ἔπειτα μπαίνει στὴ σκηνή, κάθεται στὸ θρόνι του
κι εἶπε στὸ γέρο Πρίαμο, ποῦ ἀμίλητος καθόταν :
— Λεύτερο τώρα, γέροντα, τὸ λείψανο, ὅπως εἶπες
ἦσυχος ἐκεῖ στὸ στρῶμα του. Κι ἅμα χαράξει ἡ μέρα,
πάρτο καὶ σύρε στὸ καλὸ. Μον' ἔλα τώρα, ἄς φᾶμε.
Εἶπε κι οἱ δοῦλοι του ἔσφαξαν λευκόμαλλον ἀρνάκι,
τὸ ψήσανε, τὸ λιάνισαν καὶ κάθησαν νὰ φᾶνε.

Ὁ γέρος πίνοντας ἐκεῖ θαυμάζει τοῦ Ἀχιλλέου
τὸ στέριο λεβεντόκορμο καὶ τὴν ἀντρίκιαν ὄψι
κι ὁ Ἀχιλλέας τὸ ἀγαθὸ τὸ ἀνάβλεμμα τοῦ γέρου
καὶ τὴ γλυκειὰ του τὴ λαλιὰ καὶ τὴ σοφὴ κουβέντα.
Κι ἀφοῦ ἤπιανε κι ἀπόφαγαν, ὁ Πρίαμος τοῦ λέει :

— Παιδί μου, ἡ ὥρα πέρασε. πές τους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν
λίγο καὶ γὰ νὰ κοιμηθῶ. Δὲν ἔχω κλείσει μάτι,
ἀφόντας ὁ λεβέντης μου σκοτώθηκε καὶ πάει

Εἶπε ὁ Ἀχιλλέας κι ἐτοίμασαν καὶ ρώτησε τὸ γέρο :
— Πές μου, πόσο θέλεις καιρὸ τὸν Ἔκτορα νὰ κλάψης,
νὰ πῶ νὰ πάψη ὁ πόλεμος ; Κι ὁ Πρίαμος τοῦ εἶπε :
— Μέρησ ἐννιά τὸ λείψανο θὰ κλαῖμε μὲς στὸν πύργο,
στὶς δέκα θὰ τὸν θάψουμε καὶ θὰ δειπνήσῃ ὁ κόσμος,
τὴ μέρα τὴν ἐνδέκατη θὰ στήσουμε τὸ μνήμα.

Τ' ἄλλο πρωτὶ σηκώθηκεν ὁ πικραμένος γέρος,
πῆρε τοῦ γιοῦ τοῦ τὸ κορμὶ κι ἐγύρισε στὴν Τροία
κι ὅπως τὰ συμφωνήσανε ἔτσι κι ἐγέναν ὅλα.

Ὁμηρος. [Μετάφρ. Μιχ. Στασινοπούλου.]

 ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

Ο ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ

Ἡ Σπάρτη, πρὶν ἀποκτήσῃ νόμους, ἐκινδύνευε νὰ καταστραφῇ ἀπὸ τὰς ταραχάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συχνόταται εἰς αὐτήν. Ἐνας μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ αὐτάς, ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος Λυκοῦργος. Ἄλλ' ἀκριβῶς τότε ὁ Λυκοῦργος περιήρχετο τὰς διαφόρους χώρας, διὰ νὰ μάθῃ, ποῖαι ἐξ αὐτῶν εἶχον τοὺς καλυτέρους νόμους. Οἱ Σπαρτιᾶται τὸν προσεκάλεσαν πολλὰς φοράς με ἀπεσταλμένους νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ τὴν σώσῃ, θέτων καταλλήλους νόμους.

Ἄλλ' ὁ Λυκοῦργος ἐβράδυνε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Σπάρτην. Μὲ τοῦτο ἤθελε νὰ κάμῃ τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐννοήσουν καλῶς, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχουν νόμοι καὶ ὅτι οἱ πολῖται πρέπει νὰ φυλάττουν τοὺς νόμους πρὸς ὄφελος ἐκάστου καὶ τῆς πόλεως ὁλοκλήρου.

Ὅταν τέλος ἐπανῆλθεν, ἤρχισε νὰ συνομιλῇ με τοὺς ἀρίστους ἐκ τῶν πολιτῶν διὰ τοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ σώσουν τὴν πόλιν. Ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμελετήθησαν οἱ νόμοι, ἔστειλεν ὁ Λυκοῦργος εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, ἂν οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους σκέπτεται νὰ θέσῃ, εἶναι καλοὶ διὰ τὴν Σπάρτην.

Ἡ Πυθία τότε ἀπήντησεν, ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἀρεστοὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἐφ' ὅσον θὰ τοὺς τηρῇ ἡ Σπάρτη, θὰ γίνῃ μία ἀπὸ τὰς καλυτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Τότε εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ ὁ Λυκοῦργος ἤρχισε νὰ λέγῃ τοὺς νόμους. Καὶ εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ εἶναι γραπτοί, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς διαφυλάξῃ ἕκαστος πολίτης εἰς τὴν μνήμην του νὰ παραδίδωνται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ καταντήσουν ἀπλῆ συνῆθεια.

Ὁ νέος Ἀλκάνδρος τραυματίζει τὸν Λυκοῦργον.

Οἱ Σπαρτιᾶται, ὅταν ἤκουσαν, ὅτι θὰ διανεμηθῇ ἡ γῆ εἰς ἴσας μερίδας, ὅτι θὰ συνεισφέρουν ὅλοι διὰ τὰ κοινὰ συσσίτια,

ὅτι πρέπει νὰ ἀνατρέφονται τὰ παιδιὰ μὲ σκληραγωγίαν, ἂν θέλουν νὰ εἶναι ἡ Σπάρτη πάντοτε ἰσχυρά, πολλοὶ εὐποροὶ ἤρχισαν νὰ γογγύζουν. Ἐντὸς ὀλίγου ἠνώθησαν οἱ δυσηρεστημένοι καὶ ἐσκέφθησαν, πῶς νὰ ἐμποδίσουν τὸν λαὸν νὰ παραδεχθῆ τούτους νόμους τοῦ Λυκούργου.

Μίαν ἡμέραν οἱ συνεννοημένοι ἤρχισαν αἴφνης νὰ φωνάζουν καὶ νὰ ἀποδοκιμάζουν τὸν Λυκούργον. Μερικοὶ ὤρμησαν ἐναντίον του μὲ τὰς ράβδους των καὶ ἄλλοι ἔρριπτον λίθους.

Εἷς νέος προηγεῖτο τῶν ἄλλων μὲ ὑψωμένην τὴν ράβδον. Ἦτο ὁ νέος Ἄλκανδρος. Αὐτὸς ἐκτύπησε μὲ τὴν ράβδον τὸν Λυκούργον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ἕνα ὀφθαλμόν.

Ὁ Λυκούργος τότε ἔδειξε τὸν αἱματωμένον ὀφθαλμόν εἰς τὸν λαόν.

— Ἰδέτε, εἶπεν. ἐνῶ ἦλθα μὲ τὴν ἰδικὴν σας πρόσκλησιν καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἀπόλλωνος νὰ θέσω νόμους, τί παθαίνω.

Ὁ λαὸς ἠγανάκτησεν ἐναντίον τῶν στασιαστῶν καὶ ὤρμησε καὶ συνέλαβε τὸν νέον Ἄλκανδρον, τὸν ὅποιον καὶ παρέδωσεν εἰς τὸν Λυκούργον.

— Ἐχεις δικαίωμα νὰ τὸν τιμωρήσης, ὅπως θέλεις, ἐφώναζαν.

Ὁ Λυκούργος παρέλαβε τὸν Ἄλκανδρον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ λαοῦ. Πρὶν εἰσελθῆ, εἶπεν εἰς τὸν λαὸν νὰ διαλυθῆ.

Ἐκπληξίς καὶ μετάνοια.

Εἶναι δικαιολογημένη ἡ περιέργεια τοῦ καθενὸς νὰ μάθῃ, πῶς ἐτιμωρήθη ὁ Ἄλκανδρος ἀπὸ τὸν Λυκούργον. Ἄλλ' ἄς ἔχη ὀλίγην ὑπομονήν, νὰ μάθῃ πρῶτον κάτι τι ἀπαραίτητον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Λυκούργου ἐνόμιζον ἄριστον ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὠφελῆ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς φίλους του καὶ νὰ βλάπτῃ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς ἐχθρούς του.

Ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὗτου ὁ σοφὸς Σωκράτης διδάξει, ὅτι θὰ προεἶμα καλύτερα νὰ ἀδικηταὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρὰ νὰ ἀδικῇ.

Καὶ πάλιν ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὗτου ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ διδάξῃ, ὅτι δὲν διαφέρει ὁ καλὸς ἀπὸ τὸν κακόν, ὅταν εὐεργετῇ ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εὐηργετήθη. Διότι καὶ ὁ κακὸς οὐδέποτε εἶναι ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Ὁ καλὸς ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ εἶναι τέλειος, ὅπως ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνατέλλει τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς καὶ βρέχει ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς.

Ὁ Λυκοῦργος λοιπὸν εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας του νὰ φύγουν καὶ ἔμεινε μόνος μὲ τὸν Ἄλκανδρον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν :

— Ἀγαπητέ μου νέε, σὺ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐπλήγωσες τὸν ὀφθαλμόν, εἶσαι ὑποχρεωμένος καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ θεραπευθῶ.

Ἦτο ἡ πρώτη ἔκπληξις τοῦ Ἄλκάνδρου, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐξετέλει τὰς προσταγὰς τοῦ Λυκοῦργου.

Ἐξεπλάγη ἀκόμη περισσότερο, ὅταν εἶδε, μὲ πόσῃ ἀπλότητι καὶ λιτότητι ἔζη ὁ Λυκοῦργος· διότι οἱ ἐχθροὶ του εἶχον διαδώσει, ὅτι εἶχεν εἰς τὴν περιουσίαν του κερδίσει πολὺν χρυσόν καὶ ἄργυρον καὶ ὅτι ἤθελε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἄλλους νὰ ζοῦν ἀπλὴν ζωὴν, διὰ νὰ μένῃ μόνος αὐτὸς πλούσιος.

Ὅταν ἔβλεπεν ὁ Ἄλκανδρος, μὲ πόσῃ ἀπλότητι ἔζη ὁ Λυκοῦργος καὶ μὲ πόσῃ ὑπομονῇ ὑπέφερε τοὺς πόνους ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἐντρέπετο, διότι ἐφέρθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα. Προσεπάθει λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ περιποιητῆται τὸν Λυκοῦργον καὶ νὰ φανερώῃ τὴν μεταμέλειάν του.

Ὅταν ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ, ὁ Λυκοῦργος ἀφῆσεν ἐλεύθερον τὸν Ἄλκανδρον.

Εἰς τοὺς φίλους του ὁ Ἄλκανδρος διηγεῖτο μὲ ἐνθουσιασμόν, πῶς ἐπέρασε μὲ τὸν Λυκοῦργον :

— Δὲν πιστεύει μόνον, ἔλεγεν, εἰς ὅσα νομοθετεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὰ ἐκτελεῖ μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν.

Ὁ Λυκοῦργος, διὰ νὰ ἐνθυμηταὶ τὸ πάθημά του καὶ τὴν

θεραπείαν του, ἴδρυσεν ναόν εἰς τὴν Ἀθηῶν. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Σπαρτιᾶται ἄφησαν τὴν συνήθειαν νὰ παρουσιάζονται εἰς τὰς συνελεύσεις μὲ ράβδους.

Κατὰ Πλούταρχον. (Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου).

«Βίοι Παράλληλοι»

Η ΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΘΕΩΝ

Μίαν ὥραίαν Ἀττικὴν ἡμέραν, ἐνῶ λαμπρὸς ἀνέβαινεν ὁ ἥλιος ὑπεράνω τοῦ Ὑμηττοῦ, σκεπτικὸς ἐκάθητο ὁ Κέκροψ* εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Γύρω του ἐκάθηντο αἱ τρεῖς θυγατέρες του· ἐτραγουδοῦσαν καὶ ἐκέντων τὸν πέπλον τῆς Ἀθηῶς.

Ἐξαφνα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀκροπόλεως ἠκούσθησαν φωναὶ θορυβῶδεις, ὡς ἐὰν ἐφιλονίκουν ἄνθρωποι. Ἐντὸς ὀλίγου ἀντελήφθη ὁ Κέκροψ, ὅτι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ὠμίλουν τόσον μεγαλοφῶνως καὶ εἶχον πλεον εἰσέλθει εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἦσαν εἰς ἀνὴρ εὐρωστος καὶ ἀθλητικὸς μὲ ὑγρὸν βλέμμα καὶ πῶγωνα μακρὸν καὶ κυματίζουσιν κόμην καὶ μία γυνὴ εὐσχημὸς καὶ μεγαλοπρεπής.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἰδικὸς μου εἶναι, ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ μὲ ζωηρότητα.

— Καθ' ὀλοκληρίαν ἀπατάσαι, διότι εἶναι ἰδικὸς μου, ἀπεκρίνετο ἡ γυνὴ μὲ ὑπερηφάνειαν.

— Οὐδεὶς ἀκόμη μοῦ εἶπεν, ὅτι ἀπατῶμαι, εἶπεν ὁ ἀνὴρ μὲ ὀργήν.

— Ἀντὶ νὰ φιλονικῶμεν, ἀπεκρίθη μετριοπαθῶς* ἡ γυνή, ἰδοὺ ἐδῶ πρόχειρος δικαστής· ἄς τοῦ ἐκθέσωμεν τὴν ἔριν ἡμῶν.

— Περὶ τίνος πρόκειται; ἠρώτησεν ὁ Κέκροψ.

— Ὁ τόπος οὗτος, ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ, λέγω, ὅτι εἶναι ἰδικόν μου κτῆμα καὶ ἔχω ἀπείρους ἀποδείξεις.

— Καὶ ἐγὼ κηρύττω ἀπεναντίας, διέκοψεν ἡ γυνή, ὅτι

είναι ιδικός μου και κανείς ποτέ δεν μου τὸ ἔχει ἀμφισβητήσει*. Θέλομεν νὰ κρίνης μεταξύ ἡμῶν.

— Καὶ ἔκρινα ἤδη, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ. Ὁ τόπος οὗτος, ἂν ἐπιτρέπετε, δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἐνός οὔτε τοῦ ἄλλου, ἀλλ' εἶναι ιδικός μου, διότι εἶμαι ὁ Κέκροψ, ὁ βασιλεὺς του.

— Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει, ἀπήντησεν ὁ ἀνήρ.

— Πῶς δὲν ἐμποδίζει; εἶπεν ὁ Κέκροψ.

— Δὲν ἐμποδίζει, διότι εἶμαι ὁ Ποσειδῶν.

— Καὶ ἐγὼ ἢ Ἀθηνᾶ, προσέθεσεν ἡ γυνή.

— Ἄ! τότε ἀλλάζει, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ καὶ τότε τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ εἶπω, εἶναι, ὅτι ἡ γῆ αὐτὴ εἶναι ιδική σας καὶ ὄχι ιδική μου. Ἀλλὰ τίνος ἐκ τῶν δύο; Πῶς θέλετε νὰ τὸ κρίνω ἐγὼ ὁ θνητός;

— Ἐγὼ τὴν ζώνω εἰς τὰς ὑγρὰς ἀγκάλας μου καί, ἂν θέλω νὰ τὴν σφίξω, τὴν καταστρέφω, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν.

— Ἐγὼ προστατεύω καὶ σφάζω τοὺς κατοίκους τῆς καὶ ἡ πόλις αὐτὴ ἔχει τὸ ὄνομά μου, εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ.

— Δηλαδή τὸ ιδικόν μου, εἶπε μέσα του ὁ Κέκροψ.

— Τὸ ιδικόν σου ἔχει σήμερον, ἀπήντησεν ἡ θεά, διότι ἐνόησε τὰς σκέψεις του. Κεκροπία καλεῖται, ἐν ὅσῳ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς πτωχὰς αὐτὰς καλύβας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σκορπισθῆ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἀποκρήμνου αὐτοῦ βράχου. Ἀλλὰ μὲ τὸ ὄνομα Ἀθῆναι θὰ ἴδῃ νὰ φθάνῃ ἡ δόξα τῆς μέχρι τῶν ἄστρων. Θὰ ζῆσῃ αἰωνίως καὶ θὰ ἀναδειχθῆ* λαμπροτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλην χώραν τῆς γῆς.

— Εἰς τὰ ὑγρὰ νῶτα μου θὰ τῆς φέρω θησαυροὺς ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν καὶ θὰ τῆς παρουσιάσω τὰς ὁδοὺς τῆς δόξης καὶ τῆς ἰσχύος τῆς.

— Ἐγὼ, ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ, θὰ τῆς δίδω τὴν ἀνδρείαν εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὴν φρόνησιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις, ἡ ὁποία σφάζει καὶ μεγαλύνει τὰς πόλεις.

— Καὶ ὁμως, εἶπε μὲ ὀργὴν ὁ Ποσειδῶν, τὴν χώραν, τὴν ὁποῖαν καυχᾶσαι, ὅτι θὰ προστατεύῃς, ἀφήνεις νὰ ληστεύουν οἱ Βοιωτοί.

— Δέν τήν βλάπτουσιν, ἀπεκρίθη μὲ πικρίαν ἡ Ἀθηνᾶ, ὅσον οἱ βάρβαροι τῆς Καρίας μὲ τὰς συνηθείας των, τοὺς ὁποίους τῆς φέρεις εἰς τοὺς λιμένας της.

— Βλέπω, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ, ὅτι αἱ ὑποσχέσεις καὶ τῶν δύο διὰ τὴν χώραν αὐτὴν εἶναι πολὺ μεγάλαι καὶ ἴσαι ἀναμεταξύ των. Ἐπίσης εἶναι ἴσα καὶ ὅσα κακὰ φέρετε ἢ ἐπιτρέπετε εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

Εἰς τὰ παρόντα κακὰ δὲν δύναμαι νὰ στηρίξω τὴν κρίσιν μου· διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ πῶς νὰ κρίνω ἐγὼ ὁ ἐφήμερος θνητός, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ προφητεύω τὸ μέλλον. Εἶμαι ἀπλοῦς ἄνθρωπος καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἄξιον εὐγνωμοσύνης θεωροῦμεν ὄχι ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται πολλὰ, ἀλλ' ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἀληθῶς εὐεργετεῖ.

Ἄν τὸ ἴδιον ἰσχύη καὶ εἰς τὸν Ὀλυμπον, πράξατε τώρα κάτι χάριν τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν μεγαλυτέραν εὐεργεσίαν θὰ δοθῇ τὸ μεγαλύτερον βραβεῖον.

Καὶ οἱ δύο θεοὶ ἔκαμαν νεῦμα τότε, ὡς ἐὰν ἔλεγον: «Μὰ τὸν Δία, δὲν ὀμιλεῖ ἀνόητα».

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν· καὶ ἰδοῦ!

Καὶ ἐκτύπησε βιαίως μὲ τὴν τρίαινάν του τὸν ξηρὸν βράχον. Ὁ βράχος ἐσεισθῆ δυνατὰ καὶ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἡ δὲ τρίαινα ἐβυθίσθη μέχρι τῶν σπλάγχων τῆς γῆς καὶ ἤνοιξε φρέαρ, τὸ ὁποῖον ἐγένισεν ὕδωρ.

— Ἰδοῦ! ἐπανέλαβεν ὁ θεός, δίδω ὕδωρ εἰς τὴν ξηρὰν Ἀττικὴν. Ὁ ἥλιος θὰ ἐξήραινεν ὄλην τὴν ζωὴν, θὰ ἀπερρόφα τὰ σπάνια νερὰ τῶν ρυάκων της, θὰ ἐμάραινε τὰ φυτὰ της καὶ θὰ μετέβαλλε τὴν γῆν εἰς καιομένην κόνιν. Τὸ φρέαρ τοῦτο τὴν ἔσωσε. Τεχνητός ρύαξ θὰ ἀνέρχεται ἀπὸ τὰ βάρη της γῆς καὶ θὰ σκορπιζῇ δρόσον καὶ ζωὴν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ θὰ μεταβάλλῃ τὴν ἔρημον χώραν εἰς καταπράσινον καὶ εὐφορον κῆπον. Ἄλλ' ὁ ρύαξ αὐτός θὰ δεικνύῃ συγχρόνως μὲ τοὺς κυματισμούς του, ὅτι δωρῶ εἰς τὴν χώραν καὶ τὴν θάλασσαν. Ἡ θάλασσα θὰ εἶναι τὸ πεδῖον τῶν θριάμβων τῶν κατοίκων

της καὶ θὰ περιφέρῃ τροπαιούχους τὰς σημαίας των ἕως ἐκεῖ, ὅπου φθάνουν τὰ κύματά της.

— Αὐτά, εἶπεν ὁ Κέκροψ, δὲν εἶναι καθόλου εὐκαταφρόνητα· ἀλλ' ὁ δικαστής, διὰ νὰ κρίνῃ ἀμερολήπτως*, πρέπει νὰ ἀκούσῃ καὶ τὰ δύο μέρη.

Αὐτὴ ἦτο πλαγία πρόσκλησις πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν, ἵνα καὶ αὐτὴ ὁμιλήσῃ. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ ἐκτύπησεν ἐπίσης τὴν γῆν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ποδός της καὶ ἀμέσως ἐφύτρωσε πηχυαῖος* βλαστὸς ἐλαίας, ὁ ὅποιος ταχέως ὑψήθη εἰς θαλερόν* καὶ πολύκαρπον δένδρον. Ὁ Κέκροψ ἐτέρπετο βλέπων τὸ καταπράσινον καρποφόρον δένδρον καὶ ἐδροσίζετο κάτω ἀπὸ τὴν ὠραίαν σκιάν του.

Ἡ Ἀθηνᾶ, ἀφοῦ ἔκοψε, τοῦ προσέφερεν ἕνα ἐκ τῶν πρασίνων καρπῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Κέκροψ, ὅταν τὸν ἐδοκίμασε, παρεμόρφωσε τὸ πρόσωπόν του σιωπῶν. Οἱ καρποὶ ὅμως τάχιστα ὠρίμασαν καὶ ἀπὸ πράσινοι ἔγιναν μαῦροι. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ ἔδωσε καὶ πάλιν καρπὸν εἰς τὸν Κέκροπα. Οὗτος, ἀφοῦ τὸν ἐγεύθη, τὸν εὗρε γλυκὺν καὶ ἡ πλάστιγξ τῆς κρίσεώς του ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα, πρὸς τὸν ὅποιον εἶχε σχεδὸν κλίνει, ἤρχισεν ἤδη νὰ στρέφεται πρὸς τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν.

— Ἄν τὸ ὕδωρ γονιμοποιῇ τὴν γῆν, εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ, ἰδοὺ τὸ ἄριστον αὐτῆς προϊόν. Αὐτό, ἀφοῦ ἐνδύσῃ καὶ πεδιάδας καὶ ὄρη, θὰ μεταβάλῃ τὴν ἔρημον τῆς Ἀττικῆς χώραν εἰς χαριέστατον κῆπον· ὁ καρπὸς αὐτοῦ θὰ εἶναι τῶν κατοίκων αὐτῆς τροφὴ προσφιλέης. Ὁ δὲ χυμὸς αὐτοῦ θὰ δωρήσῃ εἰς τὴν γῆν τὸ οὐράνιον φῶς καὶ θὰ μεταβάλῃ τὴν νύκτα εἰς ἡμέραν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲ τὸ δένδρον τοῦτο δωρῶ τὸ ὑπέρτατον τῶν ἀγαθῶν, τὴν εἰρήνην, τῆς φρονήσεως τὴν θυγατέρα.

Αὐτὴ εἶναι τῶν ἀνθρώπων ὁ μέγας εὐεργέτης, αὐτὴ εἶναι ὁ πλουτοδότης* θεός, αὐτὴ στηρίζει τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ἔθνων. Οἱ ἀνδρικοὶ ἀγῶνες, ὁ πόλεμος καὶ αἱ νῖκαι, τὰς ὁποίας θὰ στολίζουσι ἐξ ἴσου καὶ οἱ κλάδοι μου, τότε συντελοῦν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην εὐτυχίαν, ὅταν μόνον προ-

παρασκευάζουν τὴν εἰρήνην. Ἄλλως φυτεύουν, χωρὶς νὰ θερίζουν, καταστρέφουν χωρὶς νὰ οἰκοδομοῦν.

Εὐτυχῆς ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὴν εἰρήνην καὶ ὁ ὁποῖος νικᾷ ὄχι διὰ νὰ νικήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν εἰρήνην. Πᾶσα ἡμέρα αὐτοῦ εἶναι ἡμέρα εὐδαιμονίας, πᾶν βῆμα αὐτοῦ τὸν ὀδηγεῖ εἰς εὐπορίαν, πᾶς βῶλος τῆς γῆς του μεταβάλλεται εἰς χρυσόν.

Ὁ Κέκροψ τότε ἀπεκρίθη :

— Καὶ τῶν δύο τὰ δῶρα εἶναι θεῖα καὶ ἀνεκτίμητα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀσθενῆ ἀνθρωπίνην μου κρίσιν ἀνετέθη ἡ ἐκλογή μεταξὺ αὐτῶν, παρακαλῶ καὶ τοὺς δύο νὰ εἰσθε εὐσπλαγχνικοὶ εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ἄλλὰ τὴν κυριότητα αὐτῆς ἀναθέτω εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπόσχεται μόνον τοὺς κερανοὺς τῶν πολέμων· τὴν παραχωρῶ εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μᾶς χορηγεῖ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ τὸ ἡμέρον καὶ διαρκές αὐτῆς φῶς.

Μόλις εἶπεν αὐτὰ ὁ Κέκροψ, ὁ Ποσειδῶν θυμωμένος ἀνεπήδησε καὶ ἐκτύπησε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως διὰ τῆς τριαίνης του τόσον ἰσχυρά, ὥστε τὰ ἴχνη τῶν ὀδόντων τῆς φαίνονται μέχρι σήμερον ἐπὶ τοῦ βράχου.

Ἄλ. Ρ. Ραγκαβῆς.

« Ἀπαντα »

† Ο ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ Η ΣΑΛΑΜΙΣ

Οἱ Ἀθηναῖοι τόσον ἀπέκαμαν ἀπὸ τὸν μακρὸν καὶ δύσκολον πόλεμον πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς διὰ τὴν νῆσον Σαλαμίνα, ὥστε ἀπηγόρευσαν διὰ νόμου ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ εἴπῃ πλέον κανεὶς ἢ νὰ προτείνῃ γραπτῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι πρέπει ἢ πόλις νὰ ἀποκτήσῃ τὴν νῆσον.

Ὁ Σόλων ὅμως, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν καὶ βλέπων πολλοὺς νέους νὰ ζητοῦν ἀφορμὴν μόνον

τοῦ πολέμου, ἀλλὰ νὰ μὴ τολμοῦν νὰ τὸ προτείνουν ἐξ αἰτίας τοῦ νόμου, προσεποιήθη, ὅτι παρεφρόνησε. Δὲν ἐβράδυνε δὲ πολὺ νὰ διαδοθῇ εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὅτι ὁ νοῦς του ἐσάλευσεν.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔκαμε πατριωτικὸν ποίημα μὲ θέμα τὴν νῆσον καὶ τὸ ἔμαθεν ἐκ στήθους, μίαν ἡμέραν ὅλως αἰφνιδίως ἔτρεξεν εἰς τὴν ἀγορὰν φορῶν πιλίδιον* εἰς τὴν κεφαλὴν, ὅπως ἐφόρουν οἱ ἀσθενεῖς. Ὁ ὄχλος ἔσπευσε νὰ τὸν περικυκλώσῃ, περιεργος νὰ ἴδῃ καὶ νὰ μάθῃ, τί συμβαίνει. Ἀνέβη τότε ὁ Σόλων εἰς τὸ βῆμα τοῦ κήρυκος καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ ποίημά του, ποῦ ἤρχιζεν ὡς ἑξῆς :

Κήρυξ ὁ ἴδιος ἦλθα ἀπὸ τὴν ποθητὴ Σαλαμίνα
κάνοντας στίχους σ' ὦδῃ, κι ὄχι λόγῳ πεζῷ ...

Τὸ ποίημα αὐτὸ εἶχε τίτλον «Σαλαμίς» καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἑκατὸν χαριεστάτους στίχους.

Καθὼς ὅμως ἔψαλλε τοῦτο, οἱ φίλοι τοῦ Σόλωνος καὶ πολλοὶ ἄλλοι πολῖται, παρευρεθέντες, ἤρχισαν νὰ τὸ ἐπαινοῦν, πρὸ παντὸς δὲ ὁ Πεισίστρατος, ὁ ὁποῖος ἐνεθάρρυνε τοὺς πολῖτας νὰ πεισθοῦν εἰς τὸν ὁμιλητὴν.

Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι ὄντως* ἦσαν γενναῖοψυχοι, τόσοσιν συνεκινήθησαν ἀπὸ τὸ ποίημα, ὥστε ἀμέσως κατήργησαν τὸν νόμον καὶ ἤρχισαν πάλιν τὸν πόλεμον, ἐκλέξαντες ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν Σόλωνα.

Ἄφοῦ λοιπὸν ὁ Σόλων ἠτοίμασεν ἀθορύβως τὴν ἐκστρατεῖαν, ἔπλευσε μαζὶ μὲ τὸν Πεισίστρατον εἰς τὴν Κωλιάδα, μικρὸν ἀκρωτήριο, ὅπου ὁ σημερινὸς Ἅγιος Κοσμάς, τέσσαρα χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου. Ἐκεῖ εὗρεν ὅλας τὰς Ἀθηναίας νὰ τελοῦν τὴν πατροπαράδοτον θυσίαν εἰς τὴν Δήμητρα.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ δὲ τὸ σχέδιόν του, ἐκάλεσεν ἕνα ἄνδρα πιστὸν καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς Σαλαμίνα μὲ μυστικὰς ὁδηγίας. Οὗτος προσποιούμενος, ὅτι ἔφυγεν ἐξ Ἀθηνῶν διωκόμενος,

εἶπεν εἰς τοὺς φρουροὺς Μεγαρεῖς, ἂν θέλουν νὰ συλλάβουν τὰς πρώτας γυναῖκας τῶν Ἀθηναίων, νὰ πλεύσουν ἀμέσως καὶ ταχέως εἰς τὴν Κωλιάδα.

Οἱ Μεγαρεῖς ἐπέισθησαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ φυγάδος καὶ ἔστειλαν τοὺς πλέον ἐκλεκτοὺς ἄνδρας μὲ πλοῖον διὰ νὰ αἰχμαλωτίσουν τὰς Ἀθηναίας.

Ἐσκέπτοντο φαίνεται, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ λάβουν πάλιν τὰς γυναῖκας των, θὰ ἠναγκάζοντο νὰ παραιτηθοῦν ὀριστικῶς ἀπὸ τὴν νῆσον.

Ἄλλο ὅμως εἶχε κατὰ νοῦν ὁ Σόλων. Δι' αὐτό, μόλις εἶδε νὰ ἔρχεται τὸ πλοῖον, τὰς μὲν γυναῖκας διέταξε νὰ ἀναχωρήσουν, τοὺς δὲ νέους, ὅσοι ἦσαν ἀκόμη ἀγένειοι, νὰ ἐνδυθοῦν τὰ φορέματα, τοὺς κεφαλοδέσμους καὶ τὰ ὑποδήματα ἐκείνων καὶ νὰ περιμένουν τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ νέοι λοιπὸν μετημφισμένοι ἤρχισαν νὰ χορεύουν πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ ἐπερίμεναν τοὺς ἀνυπόπτους Μεγαρεῖς, ἐνῶ ὁ Σόλων μὲ τὰ πλοῖα του ἐκρύβη ἐκεῖ πλησίον εἰς ὑπήνεμον* ὀρμίσκον.

Οἱ Μεγαρεῖς ἀπατηθέντες, μόλις κατέπλευσαν εἰς Κωλιάδα, ἐπήδησαν ὅλοι εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ ὥρμησαν νὰ συλλάβουν τὰς γυναῖκας. Οἱ νέοι ὅμως Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι κάτω ἀπὸ τὰ γυναικεῖα φορέματα ἔκρυπτον ὄπλα, κατῶρθωσαν νὰ συλλάβουν καὶ νὰ ἀφοπλίσουν τοὺς Μεγαρεῖς.

Ὁ δὲ Σόλων, ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τοὺς αἰχμαλώτους, ἔπλευσεν εἰς Σαλαμίνα καὶ τὴν κατέλαβεν εὐχερῶς, διότι ἦτο ἀφρόρητος ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Τοιοιτοτρόπως ἡ πολῦτιμος νῆσος ἔγινε κτῆμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, χωρὶς νὰ χυθῆ αἷμα Ἀθηναίου. Καὶ τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν στρατηγικὴν εὐφυΐαν τοῦ εὐγενοῦς Σόλωνος.

Πλούταρχος. [Μετάφρ. Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆ].

«Βίοι Παράλληλοι»

Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροΐσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο τόσο πλούσιος, ὥστε τὰ πλοῦτη του κατήνησαν παροιμιώδη. Ἐκαυχᾶτο διαρκῶς διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροΐσου μετέβη εἰς Σάρδεις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως. Ὁ Κροΐσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλοῦτη του ἠθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλληνοῦ Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ διαταγὴν του ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ θησαυροὶ του, ἠρώτησεν αὐτὸν, ἂν ἐγνώρισεν εἰς τὴν ζωὴν του ἄλλον ἄνθρωπον εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος ζήσας ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀναθρέψας καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροΐσος δυσηρεστήθη, διότι ὁ Σόλων δὲν ἔκρινε τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν ἐκ δευτέρου, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπεκρίθη καὶ τότε ὁ Σόλων ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους Κλέοβιν καὶ Βίωνα. Οὗτοι ἐτιμῶντο καὶ ἐθαυμάζοντο ἀπὸ ὅλους διὰ τὴν ἀδελφικὴν τῶν ἀγάπην καὶ διὰ τὴν ἀξίειπαινον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα τῶν, ἀπέθανον δὲ θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν τῶν.

Ὁ ὑπερήφανος Κροΐσος ὠργίσθη τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων ἀπεστρέφετο τὴν κολακειάν καὶ ἐφρόνει, ὅτι εἰς τοὺς βασιλεῖς δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα. Διὰ τοῦτο ἀπήνητησεν εἰς τὸν Κροΐσον :

— Τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ δι' αὐτὸ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαίμων ἀληθῶς εἶναι ὁ τελειῶνων εὐδαιμόνως τὸν βίον του, διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει τοὺς ἀγῶνας. Καθὼς δὲ πρὶν περατωθῆ ὁ ἀγὼν, οὐδένα στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως μηδένα πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν* αὐτὸν ἀκόμη περισσότερο, ὥστε δυσηρεστημένος ἀπέπεμψεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν Ἑλληνα.

Ἀργότερον ἢ ὑπεροψία καὶ τὰ πλοῦτη τοῦ Κροῖσου παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Κύρου καὶ ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασιλείον του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζῶντα ἐνώπιόν του.

Ἡ πυρὰ εἶχεν ἐτοιμασθῆ, ὁ δὲ Κροῖσος εἶχε τεθῆ ἐπ' αὐτῆς. Ἀλλ' ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἀνεφώνησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τρεῖς φορές :

— Σόλων, Σόλων, Σόλων!

Ὁ Κύρος ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο. Τότε ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποῖους παρὰ τοῦ Ἑλλήνος ἐκείνου εἶχεν ἀκούσει.

Ὁ Κύρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δέ, μήπως ποτέ καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνηλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ εὐθὺς διέταξε νὰ καταβιβάσουν ἀπὸ τὴν πυρὰν τὸν Κροῖσον. Τοιοῦτο-

τρόπως τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν εἰς τὴν παραφορὰν*
τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας του ἐσκόπευε ν' ἀφαιρέσῃ
ἀπὸ αὐτόν.

Λέων Μελάς.

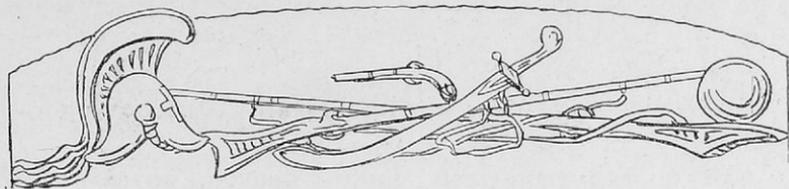
«Γεροστάθης»

Γ
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

*Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ᾧ, χαῖρε, Ἐλευθεριά!*

Δ. Σολωμός.

Η Σ Η Μ Α Ι Α

[Τὸ κατωτέρω διήγημα ἐγράφη κατόπιν ἑνὸς σοβαροῦ ἐπεισοδίου, τὸ ὁποῖον ἔγινε τὸ 1886 εἰς τὰ τότε Ἑλληνοτουρκικὰ σύνορα].

Τὸ ἐπὶ τῆς μεθορίου * μικρὸν φυλακεῖον * κατεῖχeto ὑπὸ ἀποσπάσματος εὐζώνων. Εἰς ὑποδεκανεὺς καὶ πέντε στρατιῶται ἀπετέλουν τὴν ὅλην φρουράν του.

Ἡ θέσις, ὅπου ἔκειτο, ἦτο ἐντελῶς μεμονωμένη. Οἱ πλησιέστατοι σταθμοὶ ἀπεῖχον δύο ὥρας· τὰ μεγάλα στρατιωτικὰ σώματα ἐστρατοπέδευον εἰς ἀπόστασιν τριῶρον.

Ἀπέναντι τοῦ ἑλληνικοῦ φυλακείου, εἰς ἑκατὸν μέτρων ἀπόστασιν, ὠρθώνετο ὁ τουρκικὸς σταθμὸς. Δέκα ἄνδρες ὑπὸ ἓνα δεκανέα ἐφύλαττον ἐκεῖ.

✓ Εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην θέσιν τὸ ψῦχος ἦτο ἀκόμη δριμύ καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἑαρινὰς νύκτας. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται καθήμενοι γύρω ἀπὸ τὴν πυράν, ἤκουον τὸν ὑποδεκανέα νὰ ἀφηγῆται τὸ θελκτικὸν παραμῦθι τῆς «Πεντάμορφης» ✓ Μόνον ὁ φρουρῶν σκοπὸς περιεπάτει ἄνω κάτω, πρὸ τῆς ἀχυροσκεποῦς σκοπιᾶς * καὶ ἡ φλόξ τῆς πυρᾶς ἀπήστραπτεν ἐπὶ τῆς κινουμένης ξιφολόγχης τοῦ ὄπλου του.

Αἴφνης κρότος συντριβομένων θάμων καὶ κυλιομένων χαλίκων ἠκούσθη ἀπὸ τὴν κλιτῶν * τοῦ λόφου καὶ ἡ φωνὴ τοῦ σκοποῦ ἔκραξε :

—Τίς εἶ;*

Οἱ εὐζωνοὶ ἀνεπήδων συγχρόνως καὶ ἔσπευδον πρὸς τὰ ἀνηρητημένα * ὄπλα.

Ἄλλ' ἢ ἀπάντησις τοῦ προσερχομένου, ὅστις ἦτο ἤδη πολὺ πλησίον, καθησύχασε τὴν αἰφνίδιον ταραχὴν τῶν:

—“Ὡρα καλὴ, παιδιά! Εἴμ' ἐγώ, ὁ Γιάννης!... ”

—Καλῶς τὸν Γιάννη! Καὶ πῶς τέτοιαν ὥραν; ἠρώτησεν ὁ ὑποδεκανεὺς, τεινὼν τὴν χεῖρα πρὸς τὸν γνωστότατον εἰς αὐτὸν ποιμένα.

—Νὰ πάρω ἀνασασμὸ καὶ σὰς λέω..., ἀπεκρίθη ὁ ποιμὴν καὶ ἐκάθισε βαρὺς καὶ κάθιδρος παρὰ τὴν πυράν. “Ὅλοι προσήλωσαν ἐπ' αὐτοῦ βλέμματα πλήρη περιεργείας. Μετὰ μίαν στιγμὴν σιωπῆς καὶ ἀναμονῆς ὁ Γιάννης ἐπρόφερεν ἀσθμαίνων τὰς λέξεις αὐτάς:

—Βαρέθηκαν, στὸ σύνορο πέρα... τὸ τουφεκίδι πάει κομπολόι.

Οἱ εὐζωνοὶ ἀνεσκίρτησαν εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἀγγελίας αὐτῆς. Τὰ χεῖλη τῶν δὲν ἤνοιξαν, δισταυρώθησαν ὅμως τὰ βλέμματά τῶν, ἀπαστράπτοντα ὡς λεπίδες ξιφῶν. Ὁ ὑποδεκανεὺς ἀρχηγὸς τῶν, Εὐρυτὰν* τριακοντούτης, μικρὸς τὸ ἀνάστημα καὶ τραχὺς* τὴν ὄψιν, κατήρτισεν* ἀμέσως τὸ στρατηγικὸν του σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἴσως καὶ πρὸ πολλοῦ εἶχε μελετήσει. Ὅλιγαι λέξεις ἀντηλλάγησαν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν ὄπλιτῶν του.

Οἱ ἐν τῷ σταθμῷ Τοῦρκοι στρατιῶται κατελήφθησαν ἐξ ἀπροόπτου εἰς τὸν ὕπνον τῶν. Μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν οἱ ἔξ ἀπὸ αὐτοὺς ἐφονεύοντο, οἱ τρεῖς ἤχημαλωτίζοντο καὶ μόνον ὁ δεκανεὺς διέφευγε τὸν ὄλεθρον, πηδήσας ἀπὸ τινος φεγγίτου.

—Τώρα, παιδιά, πᾶμε νὰ κυριεύσωμε τὸ χωριό!

Εἰς ἀπόστασιν δῖωρον ἀπὸ τῶν τουρκικῶν σταθμῶν ἔκειτο μικρὸν χωρίον κατοικούμενον ὑπὸ εἰκοσάδος οἰκογενειῶν χριστιανῶν καὶ ἰσαριθμῶν μουσουλμάνων. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔκαλετο Ἐλιά.

Ὁ ὑποδεκανεὺς ἀρχηγὸς προσήγγισε τὸ χωρίον με στρα-

τηγικήν τάξιν. Τὴν πρωτοφυλακὴν ἀπετέλει εἷς εὐζωνος, τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἕτερος, τὸ κύριον δὲ σῶμα, φέρον καὶ τοὺς τρεῖς αἰχμαλώτους δεσμίους, ἀπετέλει αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν τριῶν στρατιωτῶν.

Μόνον οἱ σκύλλοι ἔφεραν ἀντίστασιν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀποσπάσματος· οἱ χωρικοὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ ὑποκύβουν, διότι ἐξύπνησαν αἰφνιδίως ἀπὸ τοὺς θριαμβευτικούς ἀλαλαγμούς*— τῶν ἑξ ἀνδρῶν καὶ ἐνόμισαν, ὅτι ἦσαν δεκαπλάσιοι καὶ ἀπετέλουν προφυλακὴν* ἰσχυροῦ σώματος.

Ὁ ὑποδεκανεὺς, ἀφοῦ ἐγκατεστάθη ἐντὸς τοῦ μόνου διωρόφου οἴκου, διέταξε νὰ προσαχθοῦν ἐκ τῶν προκρίτων γερόντων τρεῖς ὄμηροι*.

Τούτων οἱ δύο ἦσαν ὀθωμανοί.

—Θὰ μὲ ἀναγνωρίσετε φρούραρχον τοῦ χωριοῦ! ἔκραξεν ἐπιτακτικῶς*.

—“Ὅπως ἀγαπᾶς, καπετάνιε... ἀπεκρίθησαν τρέμοντες οἱ γέροντες.

Καὶ ὁ νέος φρούραρχος, ἀφοῦ ἔλαβε τεμάχιον χάρτου, ἔγραψε διὰ φαιᾶς μελάνης τὸ πρῶτον τοῦ ἔγγραφον:

«Ὁ Φρούραρχος Ἐλιᾶς πρὸς τὴν Διοίκησιν τοῦ Εὐζωνικοῦ Τάγματος. Εὐπειθῶς ἀναφέρω, ὅτι τὸ χωριὸν Ἐλιά ἀπὸ σήμερα ἐγένηκε ρωμαϊκόν. Ὅλα τὰ παιδιὰ παρόντες Στάθης Γέρακας, ὑποδεκανεὺς».

—Θύμιο! ἔκραξε πρὸς τὸν νεώτατον τῶν εὐζώνων. Ἐχεις πόδια ζαρκαδιοῦ. Πάρε τὸ χαρτὶ καὶ τρέχα στὴ Διοίκησι. Ἀστραπή!... Ἐσεῖς οἱ ἄλλοι, παιδιὰ, μιὰ σημαία ἑλληνικὴ δὲν θὰ μοῦ οἰκονομήσετε γιὰ τὸ Φρουραρχεῖο; Νά!... πάρετε τὸ γαλάζιον μανδηλι τοῦ γέροντα. Δύο λουρίδες πανὶ ἄσπρο ἐπάνω, σταυρωτές· ἓνα καλάμι... κι ἔγινε... Στὴ σημαία δὲν ἔχει νὰ κἀνῃ τὸ πανὶ καὶ τὸ κοντάρι. Πάντα σημαία εἶναι!

Μετ' ὀλίγον ἡ αὐτοσχέδιος ἑλληνικὴ σημαία ἐκυμάτιζεν ἐπάνω εἰς τὴν καπνοδόχον τοῦ ἀγροτικοῦ οἰκίσκου· καὶ ἡ σε-

λήνη τὴν ὥραν ἐκείνην, προβάλλουσα ἀπὸ τοῦ βουνοῦ καὶ ἡ νυκτερινὴ αὖρα, ψιθυρίζουσα γλυκά, ἐχαιρέτιζον τὸ σύμβολον* τῆς ἐλευθερίας ἐπάνω εἰς τὴν ὑποδουλωμένην ἐκείνην γῆν.

Ἄλλὰ τὴν ἰδίαν στιγμήν σαλπίσματα καὶ ποδοβολητὸς ἵππων ἐτάραξαν τὴν ἡσυχίαν. Τὸ χωρίον περιεκυκλῶντο ὑπὸ τουρκικοῦ σώματος τριακοσίων πεζῶν καὶ ἀποσπάσματος ἱπέων. Τὸ σῶμα τοῦτο ἐπορεύετο πρὸς τὴν μεθόριον. Ὅταν ὁμως ἔμαθε παρὰ τοῦ φυγάδος τούρκου δεκανέως, ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν σταθμὸν καὶ ὅτι πιθανῶς κατελήφθη τὸ χωρίον ὑπὸ τῶν ὀλίγων εὐζώνων, ἐλοξοδρόμησεν ὀλίγον, διὰ νὰ δώσῃ ἓν μάθημα εἰς τοὺς θρασεῖς Ἕλληνας.

— Παιδιά — εἶπεν ὁ φρούραρχος — τὸ φρούριόν μας οὔτε τὸ γνωρίζομε καλά, οὔτε μᾶς γνωρίζει. Μπορεῖ νὰ μᾶς κλείσουν ἐδῶ μέσα σὰν τὰ ποντίκια καὶ νὰ μᾶς κάψουν ἢ νὰ μᾶς πιάσουν. Πρέπει νὰ ὑποχωρήσωμε στὴν πρώτη μας θέσι. Ἐφ' ὄπλου λόγῃ!

Καὶ οἱ πέντε ἄνδρες, οἱ εἰς θάνατον ἀποφασισμένοι, ἐξώρων διὰ τῆς ὀπισθεν θύρας τοῦ φράκτου, ἐνῶ περιεκυκλῶντο ἤδη ἡ οἰκία. Οἱ Τούρκοι δὲν εἶχον καταλάβει τὴν ἔξοδον ἐκείνην καὶ ἡ φυγὴ ἦτο ἐξησφαλισμένη. Ὁ ὑποδεκανεὺς ἔριψε πρὸς τὰ ὀπίσω ἓν ὕστατον βλέμμα διασκελίζων τὸν τελευταῖον φράκτην τοῦ χωρίου.

Ἐψηλά ἐκεῖ, ὡσὰν ἐναερίως, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, τὸ μικρὸν γαλανόλευκον πανί ἀνεκινεῖτο τρέμον. Ὁ ὑποδεκανεὺς ἐκτύπησε τὸ μέτωπον διὰ τῆς παλάμης.

— Καὶ ἡ σημαία; εἶπε. Ποῦ θὰ τὴν ἀφήσωμε τῆ σημαία μας;

Καὶ πρὶν προφθάσουν οἱ ἄλλοι σύντροφοι νὰ ἐννοήσουν τὴν πρόθεσίν του, γοργός, ἀκράτητος ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω. Οἱ Ὀθωμανοὶ στρατιῶται ἦσαν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ τινα δισταγμὸν εἰσῆρχοντο εἰς τὸν οἶκον, ὅπου μόνον οἱ τρεῖς δέσμιοι αἰχμάλωτοι εἶχαν ἐγκαταλειφθῆ. Ὁ ὑποδεκανεὺς εἶχεν ἀναρριχηθῆ ἤδη ἀπὸ τοῦ ὀπισθεν τοίχου εἰς τὴν στέγην. Καὶ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

Εύζωνοι τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς.

[Φωτογρ. Νέλλης.]

ἢ μικρὰ σημαία ἐκυμάτιζε πρὸς αὐτόν, ὡς νὰ τὸν ἰκέτευεν, ὡς νὰ τὸν προσεκάλει, ὡς νὰ τὸν ἠὲχαρίσται διὰ τὴν σωτηρίαν. Τὴν ἤρπασε διὰ τῶν χειρῶν του καὶ ὁ κάλαμος συνετρίβη. Τὴν ἐκράτει ἐπὶ τοῦ στήθους, καθ' ἣν στιγμήν πενήκοντα ὄπλα ἐκνώθησαν κατ' αὐτοῦ καὶ δύο σφαῖραι τὸν ἐπλήγωσαν σοβαρῶς. Κατέπεσεν ἐπὶ τῶν κεράμων, αἵτινες συνετρίβησαν ἀπὸ τὸ βάρος του. Καὶ εἰς τὴν τελευταίαν του ἀγωνίαν κατέσχισε διὰ τῶν ὀδόντων τὸ πανίον καὶ ἀπέπτυνεν αὐτὸ ράκος ἄμορφον καὶ πορφυροῦν ἐκ τοῦ ἰδίου του αἵματος.

Γεώργιος Δροσίνης.

Ἐφημ. «Ἐστία»

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
 μὲ λαχτάρια σταματῶ
 καὶ περήφανα δακρύζω,
 ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
 κάθε θεία σου πτυχή
 καὶ μαζί σου φτερουγίζει
 τῆς Πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύη
 τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
 μοιάζεις κῶμα, ποὺ σαλεύει
 μὲ χιονόλευκον ἀφρό.—

Κι ὁ Σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
 στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος, ποὺ φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ,
σὰν ἅγια σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα^ἡσ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
Νᾶσαι πάντα δοξασμένη
ὦ Σημασία γαλανή!

Ἰ. Πολέμης.

«Τὰ πρῶτα βήματα»

+ Η ΚΥΡΑ ΧΡΥΣΗ

Ὁ ἀρχηγός (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ὑπενθύμιζε τόσας νίκας, ἢ δὲ ἀνδρεία ἐγέννα τόσας ἐλπίδας) ἐκάθητο σκεπτικός καὶ μελοσυχλικὸς ἐμπρὸς ἀπὸ ἕνα οἰκίσκον, ποῦ τὸν εἶχε μεταβάλλει εἰς ἀρχηγεῖον. Ἦτο περιτριγυρισμένος ἀπὸ τὰ παλληκάρια του. Ἡ σκυθρωπότης του ἐκαθρεπτιζέτο εἰς τὰ πρόσωπά των καὶ ἡ σιωπή του ὠμίλει καὶ ἔλεγε λόγους, θλιβεροὺς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καθενός. Δὲν εἶχον πλέον τροφάς, δὲν εἶχον πλέον πολεμεφόδια. Ὁ ἔχθρος ἔλαβε νέας ἐπικουρίας καί, ἀφοῦ ἔκλεισε κάθε ὁδὸν σωτηρίας, ἠπεῖλει ἤδη καὶ τὸ χωρίον, τοῦ ὁποίου ἐτάχθησαν φρουροί.

—Ἐναν ἄνθρωπο νὰ εἶχα γιὰ πέταμα... εἶπε τέλος ὁ ἀρχηγός, συνεχίζων σκέψιν, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του.

—Ἐναν ἄνθρωπο; καὶ τί εἴμαστε ἐμεῖς;

—Καὶ δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ μᾶς ἄξιος; Ἠρώτησαν τὰ παλληκάρια.

—Γιὰ πέταμα; ὄχι! Ἀπήντησε μὲ βαρεῖαν φωνὴν ὁ ἀρχηγός.

γός και περιέβαλεν όλους μαζί με φιλόστοργον βλέμμα. Μετά μικράν δὲ σιωπὴν :

— Ἄφῃστε νὰ συλλογιστῶ ἀκόμη, προσέθεσε.

Θρησκευτικὴ σιγὴ ἐπηκολούθησε, τὴν ὁποίαν διέκοπτε πότε καὶ πότε τὸ θορυβῶδες φύσημα, μὲ τὸ ὅποιον ὁ ἀρχηγὸς ἐξέπεμπεν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν καπνὸν τοῦ μικροῦ τσιμπουκίου του καὶ τὴν ἐντὸς τοῦ στήθους του κοχλάζουσαν * στενοχωρίαν.

— Ἄς περάσῃ καὶ ἀπόψε, εἶπε τέλος ἐγειρόμενος. Ἐχει ὁ Θεός· ἄς πάῃ καθέννας στὴ θέσι του. Ὅλοι-ἴδιοι ἀπομείναμε εἰκοσιδύο. Ὅποιος κάμῃ τίποτε χωρὶς τὴ διαταγὴ μου, εἶναι σὰν νὰ σκοτώσῃ δέκα χριστιανούς. Συλλογισθῆτε, πόσοι κρέμονται ἀπὸ μᾶς.

Ἄφου εἶπεν αὐτά, ἐστράφη καὶ ἐπροχώρησε μὲ βῆμα βραδύ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκίσκου.

Ἄ ἰσχυρὸς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο τὸ χωρίον, ἦτο δυσπρόρητος*. Οἱ ἐχθροὶ τὸ ἐγνώριζαν καλῶς καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ κάμουν τρίτην ἔφοδον, ἀφου τόσο ἀκριβὰ εἶχον πληρώσει τὰς δύο προηγουμένας. Ἐκριναν φρονιμώτερον νὰ καταβάλουν τοὺς χριστιανούς μὲ τὴν πείναν καὶ, ἀφου ὠχυρώθησαν εἰς τὰς πέριξ διόδους, ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα. Ἄ ἀρχηγός, ἐννοήσας τὸ σχέδιον, ἐμαίνετο ὡς λέων εἰς κλωβόν. Νὰ ἀποτολήμῃ ταχεῖαν κάθοδον*, θὰ ἦτο τὸ αὐτό, ὡς νὰ ὠδήγῃ τοὺς ὀπλίτας του εἰς βεβαίαν παγίδα. Νὰ περιμένῃ; Ἄπο δύο ἡμερῶν εἰς ἐκείνους μὲν εἶχε διανεῖμει ἐν τέταρτον σιτηρεσίου*, αὐτὸς δὲ δὲν ἔφαγε καθόλου.

— Γιατί βαρυβογκᾶς ἔτσι καπετάνιο μου; Ἠρώτησε πλησιάζουσα γραῖα ἐξηκοντοῦτις* περίπου, βραχύσωμος καὶ ἰσχνή. Σὲ βλέπω καὶ ραγίζεται ἡ καρδιά μου.

— Ἄ! ἐσὺ εἶσαι κυρὰ-Χρυσῆ;

— Ἐγώ, γυιὲ μου.

— Ἄμ' τί νὰ ἔχω; δὲν τὰ βλέπεις καὶ τοῦ λόγου σου; Ἐχαθήκαμε, κυρὰ—Χρυσῆ!

— Ἐχει ὁ Θεός, παιδί μου . . .

— Τὸ ξέρω, μὰ . . . πρέπει νάχωμε κι ἐμεῖς. Καὶ ἐκτύπησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν του.

— Καὶ μήπως εἶναι δικό σου τὸ φταίξιμο ;

— Μὴν κοιτάζης, τί εἶναι, τί θὰ ποῦνε . . .

— Μπορῶ νὰ σὲ ρωτήσω ἓνα λόγο, σὰν μάννα σου ποῦ εἶμαι στὰ χρόνια ;

— Στους ὀρισμούς σου, κυρὰ-Χρυσῆ, ρῶτα.

— Εἶπες πρωτύτερα στὰ παλληκάρια . . . ἤμουνα στὴν πόρτα καὶ τ' ἄκουσα . . . εἶπες, πὼς ἂν εἶχες ἕναν ἄνθρωπο γιὰ πέταμα . . .

— Αἴ ! τί, ξέρεις κανένα ; Ἀνέκραξεν ἀνορθούμενος ὁ ἀρχηγός.

— Παιδί μου . . . μὴ θυμώσης . . . δὲν κάνω ἐγώ ; . . . Ἠρώτησεν ἡ γραῖα, ἐκφέρουσα μετὰ δειλίας ἐκάστην συλλαβὴν.

Ἐὸ ἀρχηγὸς κατέπεσεν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο, μὲ μεγάλην ἀπογοήτευσιν.

— "Ὠχ, ἀδελφή, εἶπα ἄνθρωπο, δὲν εἶπα γυναῖκα ! " Ἄσε με στὸ χάλι μου, κυρὰ-Χρυσῆ, δὲν εἶναι δική σου δουλειά

Καί, ἀφοῦ περιετυλίχθη μὲ τὴν κάππαν του, ἐστράφη ἀντιθέτως, ὅπως κοιμηθῆ δῆθεν. Ἀλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῆ ; Τὸν ἔβλεπε συστρεφόμενον ἐπὶ ὄραν ὀλόκληρον ἡ κυρὰ-Χρυσῆ· τὸν ἤκουε νὰ φυσᾷ καὶ νὰ στενάζῃ καὶ ἐρραγιζετο πράγματι ἡ καλὴ τῆς καρδιά.

Αἴφνης ἡ βαρεῖα φωνὴ του ἠκούσθη εὐκρινῶς *, λέγουσα :

— Ἐπήγαινα ἐγώ, μὰ ὕστερα ; θὰ τοὺς κατάκοβαν ὅλους. Ν' ἀφήσω χωρὶς σκύλλο τὸ μανδρί ;

Τὸ σῶμα του ἐν τούτοις δὲν ἐκινεῖτο.

— Θὰ παραμιλᾷ, ἐσκέφθη ἡ γραῖα καὶ ἐπλησίασεν ἡρέμα.

— Νὰ τότε στείλω, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἀρχηγός, ν' ἀνεβῆ εἰς τὸν γκρεμισμένο πύργο καὶ νὰ σηκώσῃ ἐπάνω μιὰ σημαία μὲ σταυρό. Βέβαια δὲν θὰ γύριζε, μὰ οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶτ', γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦν ἀνάμεσα σὲ δυὸ φωτιές, θὰ μ' ἄδειαζαν τὴν ρεματιά καὶ θὰ γλύτωνα . . .

—*Α! αυτό ήταν... είπε καθ' ἑαυτὴν ἡ κυρά-Χρυσὴ καὶ ἀνέμεινε νὰ ἀκούσῃ ἀκόμη. Ἄλλ' ἤδη ὁ ἀρχηγὸς ἐκοιμάτο.

— Ἡ κυρά-Χρυσὴ ἦτο ὁ μόνος θῆλυς κάτοικος τοῦ χωρίου. Εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ λοιπὰ γυναικόπαιδα καὶ παρέμεινε διὰ νὰ περιποιηθῆ τὸν καπετάνιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε μητρικὴν ἀληθῶς στοργήν. Ἀπὸ δύο ἡμερῶν συνεμερίζετο ἀγογγύστως τὴν ἀσιτίαν* του, ἄυπνος δὲ ἐφρούρει αὐτόν, ὡς ὁ ἄριστος τῶν ὑπασπιστῶν

—Καὶ τώρα, ἀφοῦ ὑπήρπασε τὸ σχέδιόν του, κατείχετο ὑπὸ παραδόξου ταραχῆς. Ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς τὸ ἀπεκάλυψεν, ἵνα τὸ ἐκτελέσῃ αὐτῇ. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἦτο ἤδη ἡ ζωὴ ὄλων, ὅτι πᾶσα στιγμή βραδύτητος θὰ κατέστρεφε τὸ σχέδιον.

—Θὰ χαθῶ, ἐσκέπετο, μὰ θὰ σώσω εἴκοσι παλληκάρια καὶ τὸν ἀρχηγό. Εἶδες, τί εἶπε; Καθένας τους ἀξίζει γιὰ δέκα. Θεέ μου, δώσε μου φῶτισι καὶ δύναμι.

*Ἦνοιξε μικρὸν σακκίδιον, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὄλας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀνέσυρεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰν λευκὴν σημαίαν, φέρουσαν ἐρυθρὸν σταυρὸν καὶ ἠσπάσθη αὐτόν.

—Θεέ μου, δώσε μου φῶτισι καὶ δύναμι, ἐπανέλαβε καθ' ἑαυτὴν. Νὰ καλό, πὺ μήτε τὸ ὠνειρεύθηκα ποτέ μου! Καὶ ἐξῆλθεν ἀκροποδητὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην θύραν τοῦ οἰκίσκου.

Ἄ Θεὸς τὴν περιέβαλε μὲ νέφος, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπαρτήρητος διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν; Ἄ Θεὸς ἐνίσχυσε* τοὺς τρέμοντας πόδας τῆς γραίας καὶ τῆς ἔδωσε πτερά νὰ τὴν φέρουν μακρὰν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ παρακειμένου λόφου; Ἄ Θεὸς τὴν ἐβοήθησε νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ γκρεμισμένου πύργου καὶ νὰ ὑψώσῃ ἐπὶ κλάδου τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σωτηρίας; Ἄ Θεὸς ἔπεμψε τοὺς ἀγγέλους του νὰ τὴν παραλάβουν ὡς ψυχὴν δικαίου καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρουν διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν πάλιν ζῶσαν, μετὰ δίωρον κοπιώδη ὁδοιπορίαν; Ἄ Θεὸς βέβαια, ὁ ὁποῖος βοηθεῖ πᾶσαν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἐκείνων, ὅσοι μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του.

Ὁ ἀρχηγός ἠγέρθη, πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος. Μὲ βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ἐξηλθεν εἰς τὴν ὁδὸν καί, ὅπως ἔβλεπε καθ' ὄλην τὴν νύκτα τὸν γκρεμισμένον πύργον, πρὸς αὐτὸν ἐστράφη πάλιν τὸ πρῶτον τοῦ βλέμμα.

— Ὀνειρεύομαι! εἶπε, μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἔβλεπεν. Ὀνειρεύομαι ἀκόμη; Κύριε ἐλέησον! Καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διευθύνων διαρκῶς τὰ βλέμματά του εἰς τὸ ἐρυθρόλευκον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον σειόμενον ὑπὸ τῆς πρῶινης αὔρας, διεγράφετο ἦδη εὐκρινῶς εἰς τὸν ροδόχρουν οὐρανόν.

— Κώστα! Φραγκιό! Μιχάλη! ἀνέκραξε.

Μετ' ὀλίγα λεπτά οἱ πλείστοι περιεκύκλωνον τὸν ἀρχηγόν των.

— Δέτε, εἶπε δεικνύων τὴν σημαίαν. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε!...

Ὅτε κατόπιν ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ θαῦμα, οὐδεὶς ἀπέδωσε τοῦτο εἰς τὴν κυρά-Χρυσῆν. Ἐκείνη δέ; Ἐκείνη ἐντράπη νὰ ὀμιλήσῃ. Δὲν τῆς εἶπεν ὁ ἀρχηγός, ὅτε προσεφέρετο: «Δὲν εἶναι δική σου δουλειά»; Δὲν εἶπε κατόπιν εἰς τοὺς ἄλλους: «Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε»;

Ἰωάννης Δαμβέρογης.

«Οἱ Κρηῖτες μου»

Ο ΚΕΡΚΕΖΟΣ*

Εἰς τοῦ Σαΐτονικολῆ ἐμοίραζαν τοὺς πρῶτους σισανέδες*, πού ἔφερε τὸ «Πανελλήνιον»*. Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπῆγε καὶ ὁ Ἀνδρουλιός νὰ πάρῃ, ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασεν ἐκ τῶν πρῶτων, ἐπλησίασε μὲ τοὺς τελευταίους, ὅταν ἔμειναν ἀκόμη τέσσαρα ἢ πέντε μόνον τουφέκια καὶ οἱ ἀπαιτηταὶ* ἦσαν δεκαπέντε καὶ περισσότεροι. Ὁ Ἀναγνώστης ὁ Πλατῆς, καθήμενος, κατέγραφεν ἐκείνους, πού ἐλάμβανον ὄπλα, ὁ δὲ Σαΐτονικολῆς, ὄρθιος, τὰ ἐμοίραζεν, ἀπευθύνων εἰς ἕκαστον μίαν εὐχὴν:

— Καλορίζικο! Τιμημένο νὰ τὸ βαστᾶς καὶ τιμημένο νὰ σὲ βγάλῃ! καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ Ἀνδρουλιός, ὑποχωρῶν εἰς ὄλους, ἀπωθούμενος καὶ ἀπωθῶν, ἐκινδύνευε νὰ μὴ πάρῃ τίποτε· ἀλλ' ἐπὶ τέλους εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ Σαΐτονικολῆ, ὅστις ἦτο γυρισμένος τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρὸς τὴν γωνίαν, ὅπου εἶχον τοποθετηθῆ τὰ ὄπλα καὶ ὅστις ἐστράφη κρατῶν ἓνα σισανέν. Ἦνοιγε δὲ τὸ στόμα νὰ εἶπῃ τὴν ἀπαραίτητον εὐχὴν καὶ ὁ Ἀνδρουλιός ἐκινήθη νὰ πάρῃ τὸ τουφέκι, ὅτε ὁ Σαΐτονικολῆς τὸν εἶδε καὶ ἔκαμε κίνημα ἐκπλήξεως καὶ δισταγμοῦ.

— Μωρέ, δὲν ἀφήνεις, καημένε Ἀνδρουλιό, νὰ τὸ πάρῃ κανεὶς ἄλλος; τοῦ εἶπε μὲ δυσφορίαν * ἀνθρώπου, ὅστις ἀναγκάζεται νὰ φανῇ σκληρός. Ἐσύ, τί νὰ σοῦ πῶ; . . .

Ὁ Σαΐτονικολῆς ἤθελε νὰ εἶπῃ: Ἐσύ τί νὰ τὸ κάμῃς; Καὶ ὁ Ἀνδρουλιός, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πρῶτος καὶ ταπεινός, ἐταράχθη. Δὲν εἶπεν ὅμως τίποτε, ἀλλ' ἀπεσύρθη ἀποσβολωμένος εἰς μίαν ἄκρην, ὡς νὰ μὴ ἔβλεπε τὴν θύραν, διὰ νὰ φύγῃ. Ὁ Σαΐτονικολῆς μετενόησεν ἀμέσως καὶ ἐλυπήθη διὰ τὴν σκληρὰν του φράσιν· ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά, διότι ἄλλοι ἔσπευσαν καὶ ἤρπασαν τὰ ὑπολειπόμενα τουφέκια, χωρὶς μάλιστα νὰ περιμένουν τὴν εὐχὴν.

— Τὸ πιστεψες αὐτὸ ποῦ σοῦπα, Ἀνδρουλιό, κι ἀφήκες νὰ πάρῃ ἄλλος τὸ τουφέκι; ἐφώναξε πρὸς αὐτὸν γελῶν, διὰ νὰ συγκαλύψῃ τὸ πρᾶγμα. Ἐγὼ σὲ θαρροῦσα γιὰ πιὸ ξυπνητό. Ἀκοῦς ν' ἀφήσῃ νὰ τοῦ πάρῃ ἄλλος τὸ τουφέκι!

— Δὲν θέλω σισανέ, καπετὰν Νικολῆ, ἀπήντησεν ὁ Ἀνδρουλιός. Καλύτερα ποῦ τὸν πῆρε ἄλλος, ἔχω μιὰ παλιολαζαρίνα * ἐγὼ . . . κάνει κι αὐτὴ δουλειά.

Καὶ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ χωρὶς πικρίαν, χωρὶς παράπονον· ἐμειδία μάλιστα τώρα τὸ σύνηθες καλοκάγαθον μειδιάμα του, ἀλλ' εἰς τὰ γαλανὰ του μάτια ἐκυλίετο ἓν δάκρυ.

✓ Ὁ Ἀνδρουλιός ἦτο νέος ἄνθρωπος, τριάντα περίπου ἐτῶν, κοντὸς μὲ παχὺ ξανθὸν μουστάκι καὶ μὲ κνήμας ἰσχνάς.

Ἄλλ' ἄς μὴ ὑποθέσῃ κανεὶς, ὅτι ὁ Ἀνδρουλιός ἦτο ἐλαφρὸν καὶ μάταιον ὑποκείμενον*. Ὀλίγοι ἦσαν φιλόπονοι ὡσὰν αὐτὸν εἰς τὸ χωριό. Ἀμα ἐτελείωνε τὰς ἀγροτικὰς του ἐργα-

σίας, ἐπηγγέλλετο * ἐπί τινος μῆνας τὸν κτίστην, εὑρίσκει δὲ καιρὸν (ἐν τῷ μεταξύ) νὰ ἐπιτηρῇ καὶ τὸν νερόμυλον, τὸν ὁποῖον εἶχε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐθεώρει θεάρεστον ἔργον νὰ ἐκτελῇ χρέη νεωκόρου, νὰ κρούῃ τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας, νὰ φέρῃ φωτιὰν διὰ θυμιατόν, νὰ ἀνάβῃ καὶ νὰ περιποιηθῆται τὰ κανδηλία, νὰ βοηθῇ τὸν ἱερέα κατὰ τὰ βαπτίσια· ἐλυπεῖτο δέ, διότι δὲν ἐγνώριζε γράμματα, διὰ νὰ δύναται νὰ ἐκτελῇ χρέη ψάλτου, ἀλλ' ὅπωςδήποτε καθ' ὄλην τὴν λειτουργίαν δὲν ἔπαυε νὰ συνοδεύῃ μὲ σιγανὸν μουρμούρισμα τὴν ψαλμωδίαν.

Δὲν περιωρίζετο δὲ ἡ εὐσέβειά του μόνον εἰς αὐτά, ἀλλ' εἶχεν ἀληθεῖς χριστιανικὰς ἀρετάς. Ἀπὸ τὸ στόμα του δὲν ἐξήρχετο ποτὲ ψυχρὸς λόγος καὶ τόσον ἦτο καλοκάγαθος καὶ ταπεινός, ὥστε οἱ χωριανοὶ τὸν ἐφαντάζοντο ὡς μὴ δυνάμενον νὰ κακοποιήσῃ καὶ Τοῦρκον ἀκόμη.

Δὲν εἶχε κανένα ἐχθρόν, φυσικά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐνέπνεε, δὲν ἔλειπεν ὀλίγη εἰρωνεία. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλει * πρὸ πάντων ἡ κατασκευὴ του, ἡ σχεδὸν καχεκτικὴ * καὶ τὸ μικρόν του ἀνάστημα. Καὶ ὅταν εἰς τὸν χορὸν ἐπεδείκνυεν εὐστροφίαν καὶ ἐχοροπήδα, αἱ γυναῖκες ἐδάγκωναν τὰ χεῖλη των διὰ νὰ μὴ ξεκαρδισθοῦν.

Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιός, καὶ ὅταν φανερὰ ἔβλεπεν, ὅτι τὸν ἐχλεύαζον, δὲν ὠργίζετο οὐδὲ ἐδυσθύμει *. Ἐνίοτε μάλιστα συνεμερίζετο * τοὺς γέλωτας τῶν ἄλλων, ὡς διὰ νὰ διασκεδάσῃ περισσότερο τοὺς θεατάς.

Δὲν γνωρίζω, ἂν διὰ τῶν ὑπερβολικῶν τούτων χοροπηδημάτων του ἤθελε νὰ ἐπιδείξῃ παλληκαρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι οὐδέποτε ἐπροκάλεσε φιλονικίαν καὶ ἂν ποτε ἄλλοι τὸν προεκάλουν, αὐτὸς ὑπεχώρει.

Ἐγέλα λοιπὸν ὁ κόσμος μαζί του· ὅταν δὲ ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις καὶ ἠκούσθη, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἐγέλασαν καὶ τὰ νήπια. Πάει ἡ Τουρκιά! Τινὲς ἐξέφραζον τὸν φόβον, ὅτι δὲν ἤξερε νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ τουφεκιοῦ καὶ ἄλλοι ὅτι θὰ τὸ ἐγέμιζε μέχρι στομίου. Κάποιοι

μὲ ἐβεβαίωνον, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐξελάμβανε τὸν πόλεμον ὡς χειροπόλομα καὶ ὅτι εἶχε κόψει τὰ μαλλιά του σύρριζα, διὰ νὰ μὴ τὸν πιάνουν ἀπ' αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι.

Ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος Σαῖτονικολῆς δὲν εἶχε καλυτέραν ἰδέαν. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς δὲν ἐμνησικάκησε. μετὰ τινὰς ὥρας μάλιστα ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε παντελῶς λησμονήσει τὴν πικρὰν τοῦ ὀπλαρχηγοῦ φράσιν. Καὶ εἰς τὴν πρώτην ἀψιμαχίαν* ἔλαβε μέρος μὲ τὴν λαζαρίναν* του. Τί γέλοια ἔγιναν μ' ἐκείνην τὴν παλιολαζαρίναν, τῆς ὁποίας τὸ σπασμένο κοντάκι* ἦτο δεμένον μὲ σπάγγους καὶ ἡ ὁποία εἶχε μᾶκρος τριῶν πήχεων!

— Μωρ' αὐτό, Ἄνδρουλιό, εἶναι τοῦ Διγενῆ* τοῦ Σαραντάπηχου τὸ τουφέκι! εἶπε κάποιος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης τὸν ἔχασαν· εἶχεν ἀναμειχθῆ ἴσως μὲ ξενοχωριανοὺς ἢ πιθανώτερον εἶχε κρυφθῆ. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν τὸν ἐπανεῖδον καὶ τὸ φέσι του ἦτο τρυπημένον ἀπὸ δύο σφαίρας. Ἐξάπαντος τὸ εἶχε κρεμάσει καὶ τὸ ἐπυροβόλησε μὲ τὴν λαζαρίναν του. Τοῦλάχιστον ἐξεσκεῖτο εἰς τὴν σκοποβολὴν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπομένην μάχην ἡ κακολογία ἐβουβάθη. Ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐμάχετο ὄρθιος, ἐντελῶς ἀπροφύλακτος. Ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἔκαμνεν ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ ἐφώναζαν νὰ πιάσῃ μετερίζι*. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ.

— Ἐμένα δὲν μὲ πιάνει μπάλα, εἶπε μετὰ τὴν μάχην.

— Δὲν σὲ πιάνει μπάλα; Πῶς τὸ κατέχεις;

— Ἐχω τίμιον ξύλο.

— Ἀλήθεια;

— Ἐχω αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Ἄνδρουλιὸς σοβαρῶς καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του. Δὲν τὸ κατέχετε; Ὅποιος κάνει τὸ σταυρὸ του, ἄρμα ἔχει στὸ πλευρό του.

Μετὰ τινὰ καιρὸν ἀπεβιβάσθησαν ἐθελονταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ἀμέσως ὁμοῦ στρατὸς τουρκικὸς πολυάριθμος τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Λαπάθου*, ὅπου τοὺς

περιεκύκλωσεν. Ἐθελονταὶ ἐφονεύθησαν πολλοί· θὰ ἐξωλοθρεύοντο δὲ ὅλοι, ἂν δὲν τοὺς ἐβοήθει ἡ ὀμίχλη καὶ ἂν ἔλειπαν οἱ ἐντόπιοι ἐπαναστάται, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν ὑποχώρησιν των καὶ τοὺς ὠδήγησαν νὰ διαφύγουν δι' ἀτραπῶν καὶ χαδρῶν.

Μεταξὺ τῶν Κρητῶν ἦτο καὶ ὁ Ἄνδρουλιός, ὁ ὁποῖος πολλοὺς ἐθελοντάς ἔσωσεν. Εἰς τὸ ἀνακάτωμα δὲ ἐκεῖνο καὶ ἐντὸς τῆς ὀμίχλης διέκρινεν ἐγγύτατα ἓνα φοροῦντα ὑψηλὸν σκοῦφον.

— Ἄπο δῶ, πατριώτη! τοῦ ἐφώνασε. Μὴν πᾶς ἀπ' αὐτοῦ, θὰ πέσης στοὺς Τούρκους.

Ὁ φορῶν τὸν ὑψηλὸν σκοῦφον διηυθύνθη πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ὅταν ἐπλησίασεν, ὁ Ἄνδρουλιός διέκρινεν, ὅτι ἦτο Κιρκάσιος*. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τὸ καλοσκεφθῆ καὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὰς εἶχε νομίσει ὡς ἐθελοντήν, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν λόγχην.

Ὅπισθεν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ ἦτο κρημνὸς στρωμένος μὲ χαλίκια· ἡ δὲ ἀπόστασις ἢ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κιρκασίου ἦτο τόσον μικρά, ὥστε δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ στρέψῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν μακρὰν λαζαρίνα.

Ἡ λόγχη ἐπήρχετο * κατὰ τοῦ στήθους του, ἀλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς συγχρόνως ἐρρίπτετο εἰς τὸν κρημνὸν μὲ μίαν ἀναφώνησιν :

— Θεέ μου !

Καὶ μετὰ πατάγου, παρασύρων τοὺς χάλικας, κατεκυλίσθη εἰς τὸν κρημνόν, προπορευομένης μὲ τὸν μεταλλικόν της θόρυβον τῆς λαζαρίνας. Εἰς τὸ κάτω μέρος ἔμεινεν ἀκίνητος. Ὁ δὲ Κιρκάσιος, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμάς τὸν ἔβλεπε κατακυλιόμενον, τώρα ἐζήτηε μέρος διὰ νὰ κατέλθῃ μέχρῃς αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν αἰχμαλωτίσῃ ἢ νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. Ἐπὶ τέλους εὔρε μονοπάτι καὶ ἤρχισε νὰ καταβαίῃ ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐκινήθη καὶ ὁ Ἄνδρουλιός. Ὁ Θεὸς εἶχε βοηθήσει, ὥστε μόνον ἀσημάντους τινὰς ἐκδοράς * καὶ ἐλαφρὰν ζάλην εἶχε πάθει. Ἀλλὰ μόλις ἐσηκώθη, ἠκούσθη πυροβολισμὸς καὶ μία σφαῖρα ἐπέρασε πλησίον του. Ἡ λαζαρίνα ἦτο ἐνώπιόν του καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς τὴν ἤρπασεν, ἔρριψε ταχὺ βλέμμα εἰς τὴν πιάστραν * καὶ κρᾶκ-κρᾶκ ! τὴν ἔστρεψε κατὰ τοῦ Κιρκασίου.

Νέος πυροβολισμός ἀντήχησεν εἰς τὴν χαράδραν καὶ ὁ Κιρκάσιος κατεκυλίσθη μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδρουλιοῦ νεκρός...

Τὴν ἐπιούσαν ἔξαφνα ἐνέσπειρε πανικὸν εἰς τὸ χωριὸν ἡ κραυγή: Τουῦρκοι! Κερκέζοι!

Ὁ κόσμος ἔγινεν ἄνω κάτω καὶ ἄλλοι μὲν ἔτρεχον νὰ πάρουν τὰ τουφέκια των, ἄλλοι νὰ προφυλάξουν τὰ παιδιά των, ἄλλοι νὰ ἀποκρούσουν * τὴν εἰσβολὴν *. Ἄλλ' ἀντὶ Τούρκων καὶ Κιρκασίων εἶδον ἓνα μόνον Κιρκάσιον, ὅστις παραδόξως ἔφερεν ἐπ' ὤμου δύο τουφέκια, ἔνευε δὲ μακρόθεν καθησυχαστικῶς καὶ ἐφώναζεν ἑλληνιστί:

— Μῶρ' ἐγὼ 'μαι, ἐγὼ 'μαι! μὴ φοβάσθε!

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔπειτα τὴν εὐθυμίαν τῶν χωριανῶν, ὅταν ἀνεγνώρισαν τὸν Ἀνδρουλιὸν ἐντὸς τοῦ κιρκασιανοῦ ἱματισμοῦ, ὁ ὁποῖος, σημειώσατε, τοῦ ἤρχετο ὀλίγον μακρὺς καὶ ὑπὲρ τὸ δέον πλατύς.

Τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἀλαλαγμὸν χαρᾶς καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν τὸν ἠρώτων, ἐνῶ συγχρόνως μετὰ περιεργείας ἐξήτάζον τὸν καυκάσιον ἱματισμὸν του, τοῦ ὁποῖου τὸ στήθος ἐκάλυπτον ἀλλεπάλληλοι σειραὶ φυσιγγιοθηκῶν.

Παρακάτω συνήντησαν τὸν καπετάνιον Σαΐτονικολῆν καὶ ὁ Ἀνδρουλιὸς τοῦ προσέφερε τὸ ὄπλον τοῦ Κιρκασίου λέγων:

— Αὐτὸ τὸ σισανεδάκι πρέπει νὰ τῷχης τοῦ λόγου σου, καπετάν Νικολῆ.

Ὁ Σαΐτονικολῆς παρετήρησε μὲ θαυμασμὸν καὶ πόθον τὸ ὄπλον καὶ ἐλαφρὸν ὄπλον. Ἄλλ' ἐνθυμηθεὶς ἴσως τὴν προσβολὴν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε πρὸς τὸν Ἀνδρουλιὸν, τοῦ εἶπε μὲ φωνὴν στενοχωρημένην:

— Ὅχι! Ὅχι! Ἐσὺ τὸ πῆρες, ἐσὺ νὰ τῷχης.

Ὁ Ἀνδρουλιὸς ἀπήντησεν ἡρεμῶτατα καὶ φυσικῶτατα:

— Ἐγὼ θὰ πάρω ἄλλο, καπετάνιο.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀνδρουλιὸς ἐπωνομάσθη Κερκέζος.

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

«Ὅταν ἦμιον δάσκαλος κ. ἄ. διηγήματα»

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑΝ

Ἡ ἀμαξοστοιχία πλήρης πυροβολητῶν ἐξεκίνησεν ἀργά-ἀργά ἀπὸ τὸν ἐν Ἀθήναις σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης καί, ἀφήνουσα ὀπίσω τῆς πυκνὰ σύννεφα μολυβένιου καπνοῦ, ἐχύθη ὡς πελώριος ὄφιν πρὸς τοὺς Μύλους.

Ἐπροχωροῦσε θορυβωδῶς μέσα ἀπὸ τὴν μικρὰν λαϊκὴν συνοικίαν, ἣ ὁποία ἔχει παρατάξει λευκοὺς οἰκίσκους δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς γραμμῆς. Εἷς ἐν ὕψωμα γυναῖκες συγκεντρωμέναι ἐφαίνοντο, ὅτι προσεπάθουν νὰ συλλάβουν τὰς φυσιογνωμίας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι κρεμασμένοι εἰς τὰ παράθυρα ἔσειον τὰ πληθήκιά των, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μερικὰ ἄσπρα μανδύλια ἐκινήθησαν σπασμωδικά. Μία βροντώδης ζητωκραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὰ βαγόνια τῶν στρατιωτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μία εὐχὴ ἐσκέπασε τὸν θόρυβον τοῦ σιδηροδρόμου :

—Στὸ καλό! . . .

Ἡ πόλις ἐχάνετο ἤδη ὀπίσω μας. Ἐπὶ τέλους ἡ ἀτμομηχανὴ ὤρμησεν εἰς τὸν στενὸν λαιμὸν τῆς Πάρνηθος καὶ αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἐφαίνοντο πλέον. Γύρω μου ἐβομβοῦσεν ὁ εὐθυμος θόρυβος τῶν στρατιωτῶν. Ἐκκλῆισα τὰ μάτια μου. Εἶναι καὶ αὐτὸ εἷς τρόπος νὰ μὴ ἀκούη κανεὶς. Ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸ εἶναι εἷς τρόπος νὰ συγκεντρωθῇ κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του, νὰ μείνῃ μόνος του, μὲ τὰς σκέψεις του.

Καὶ ἐσκεπτόμην.

Ἀφῆνα ὀπίσω μου μίαν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἔτρωγεν ὁ ὕψηλός πυρετός τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν στιγμήν, πού ἐπιθυρήσθη, ὅτι ἡ Ἑλλάς συνωμολόγησε* συμμαχίαν μὲ τὰ τρία Βαλκανικὰ κράτη, μόλις εἶχον περάσει ὀλίγα ἑβδομάδες.

Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτὸ αἱ ἐτοιμασίαι, μυστικαὶ καὶ φανεραί, ἐβροντοφωνοῦσαν, ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἤμπορεῖ ν' ἀκουσθῇ τὸ «τουφέκι». Ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ χακί. Κάτω ἀπὸ τὸ πληθήκιον τοῦ ἐφέδρου ἐφαίνοντο πλέον ὅλα τὰ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα πρόσωπα καὶ ἐκάστην νύκτα οἱ κοιμι-

σμένοι δρόμοι ἐξυπνοῦσαν ἀπὸ τὸν βαρὺν ἤχον τῶν τροχῶν τῶν τηλεβόλων, ποὺ ἔφευγον ἀτελείωτα, διευθυνόμενα πρὸς τὰ σύνορα.

Μοῦ ἦλθε ζωντανώτατα εἰς τὴν μνήμην μου τὸ ἐπεισόδιον τοῦ καλοῦ συναδέλφου, μὲ τὸν ὁποῖον χρόνια εἶχον ἐργασθῆ εἰς τὸ ἴδιον γραφεῖον, εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν μάλιστα. Μόλις ἐδημοσιεύθη τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως, ὁ συνάδελφός μου ἐπῆγε καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐθελοντῶν. Ἄλλὰ μία σκέψις τὸν ἐτρόμαζε. Πῶς θὰ ἀνήγγελλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα του, ἓνα σεβαστὸν καὶ ἔρημον γέροντα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἄλλον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ αὐτὸ τὸ «παιδί»; Ἦτο βέβαιον, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀγγελία θὰ ἐφόνευε τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

Ἐν τούτοις ὁ συνάδελφός μου ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ μίαν ἐσπέραν, ὅταν ὄλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα καὶ οἱ ἐθελονταὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὸν στρατῶνα, ὁ συνάδελφός μου ἐξωμολογήθη τὸ διάβημά του εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ἀδάκρυτος ὁ γέρων, κρύπτων τὴν συγκίνησίν του, ἀπεχαιρέτησε τὸν υἱὸν του μὲ λόγια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐζήλευε Σπαρτιάτης τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυκούργου:

— Πῆγαινε, παιδί μου, στὴν εὐχή μου, εἶπεν. Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν Πατρίδα εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν πατέρα. Κοίταξε νὰ κάμῃς τὸ καθήκον σου. Ἄν μάθω, πῶς ἐσκοτώθῃς, πιθανὸν νὰ μὴ πεθάνω. Ἄν μάθω, ὅτι ἐδειλιασες, θὰ πεθάνω ἀπὸ ἐντροπῆν.

Καὶ πῶς νὰ λησμονήσω τὴν ἄλλην σκηνὴν, ποὺ εἶδα μίαν ἐσπέραν, ὅταν τὸ πρῶτον σκότος τῆς νυκτός κατέβαινε πρὸς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν θύραν ἑνὸς οἰκίσκου μία μάνα ἀποχαιρετοῦσε τὸ «παιδί» τῆς, ποὺ ἔφευγε διὰ τὰ σύνορα;

— Στὸ καλὸ, τοῦ εἶπε. Κοίταξε νὰ γυρίσῃς, ὅπως σὲ θέλωμε ὅλοι. Ἄν σκοτωθῆς, πάλι θὰ ἰδωθοῦμε γρήγορα.

Ἡ μάνα, ποὺ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν ἦτο Λα-

καινα* σύγχρονος του Λεωνίδα. Ἦτο γυναικούλα τῶν Ἀθηνηῶν, ἀπὸ ἐκείνας, ποῦ ἀπαντῶμεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν δρόμον μας, χωρὶς νὰ ὑποπτευώμεθα, ὅτι κρύπτεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ὁ ἥρωϊσμός, ποῦ ἀναφέρεται παραδειγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν . . .

Ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἀφ' ὅτου εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἐπιστράτευσίς, αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῆς προθυμίας τῶν νέων, τοῦ ἥρωϊσμοῦ τῶν γονέων, ἤρχοντο ἀτελείωτα καὶ ἀλληλένδετα*, ὡς κρῖκοι μιᾶς χρυσῆς ἀλύσεως, νὰ σκορπίσουν ἐλπίδας, νὰ ἐμπνεύσουν τὸ θάρρος.

Ἡ ἱστορία τῶν πολέμων 1912—1913 δὲν θὰ γραφῆ βεβαίως συντόμως. Μία ἱστορία ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη, οὔτε θὰ ὑπάρξουν γρήγορα. Ἀλλὰ, ὅταν ἡ ἱστορία αὐτὴ θὰ γραφῆ, θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα τόμον ἄξιον νὰ ταχθῆ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, παραπλευρῶς τοῦ τόμου, ποῦ περιγράφει τοὺς Μηδικοὺς πολέμους καὶ τοῦ ἄλλου, ποῦ διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ 1821 . . .

Γ. Τσοκόπουλος.

* Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαζῶν

Ο ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερὴν,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μέ βιά μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
Χαῖρε, ὦ! χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Ἐλευθερία +
Χαίρετες
ἀπὸ Ἐλευθερία

Ἐνδοξαίως
Χαίρετες

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλὴ
κι ἓνα στόμα καρτεροῦσες
«ἔλα πάλι», νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργειε νᾶλθη ἐκείνη ἡ μέρα
καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τᾶσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχῆς! Παρηγορία
μόνη σοῦ ἔμενε, νὰ λές
περασμένα μεγαλεῖα
καὶ διηγῶντας τα νὰ κλαῖς.

Καὶ ἀκαρτέρει καὶ ἀκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ἓνα ἐκτύπασε τᾶλλο χέρι
ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά.

Ναί, ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου μὲ ὄρμη,
ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύει
ἢ τὴ νίκη, ἢ τὴ θανή.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ! χαῖρε, Ἐλευθεριά!

2 Βυθολογία -
3 Ἀπυπνοσία
1 Πίερα + ἰσχυροπύ

(αἶμα θανά + γωνία
ρά γεγονότα ἐπι
γενεῶν ἰσχυροπύ)

μυόν <

Ὁ ρρηθισμὸς
ἐπὶ φημὸς
ἢ ἀπορρα
νὰ νικῶσιν
ἢ
νὰ πωλῶσιν

Διονύσιος Σολωμός.

«Ἄπαντα»

ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τώρα, πού θά φύγω καί θά πάω στά ξένα
 καί θά ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
 ἄφησε νά πάρω κάτι κι ἀπό σένα,
 — γαλανή πατρίς μου πολυαγαπημένη
 ἄφησε μαζί μου φυλαχτό νά πάρω
 γιά τήν κάθε λύπη, κάθε τι κακό,
 φυλαχτό ἀπ' ἀρρώστεια, φυλαχτό ἀπό Χάρο,
 μόνο λίγο χῶμα, χῶμα Ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μέ νυχτιάς ἀγέρι
 χῶμα βαφτισμένο μέ βροχή τοῦ Μάη
 χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι
 χῶμα εὐλογημένο, χῶμα, πού γεννάει
 μόνο μέ τῆς Πούλιας τὴν οὐράνια χάρι,
 μόνο μέ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιά,
 τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
 τὴ χλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴν ἐλιά.

Χῶμα τιμημένο, ὅπου τῶχουν σκάψει,
 γιά νά θεμελιώσουν ἓνα Παρθενῶνα
 χῶμα δοξασμένο, ὅπου τῶχουν βάψει
 αἵματα στοὺς Σοῦλι καί στοὺς Μαραθῶνα
 χῶμα, ποῦχει θάψει λειψανα ἀγιασμένα
 ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι ἀπὸ τὰ Ψαρά,
 χῶμα, ὅπου φέρνει στὸν μικρὸν ἐμένα,
 θάρρος, περηφάνεια, δόξα καί χαρά.

Θέ νά σέ κρεμάσω φυλαχτὸ στά στήθια
 κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτὸ σέ βάλλῃ,
 ἀπὸ σέ θά παίρῃ δύναμι, βοήθεια,
 μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα ξένα κάλλῃ.

Ἡ δική σου χάρι θὰ μὲ δυναμώνῃ·
 κι ὅπου κι ἂν γυρίζω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 σὺ θὲ νὰ μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρια μόνη·
 πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θὲ νάρθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου—ἔρημο καὶ μαῦρο—
 μοῦγραψε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
 τὸ ὑστερνὸ συχώριο εἰς ἑσένα θαῦρω,
 τὸ ὑστερνὸ φιλί μου θὲ νὰ σοῦ χαρίσω . . .
 Ἔτσι κι ἂν σὲ ξένα χώματα πεθάνω
 καὶ τὸ ξένο μνήμα θάναι πιὸ γλυκό,
 σὰν θαφτῆς μαζί μου στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
 χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα Ἑλληνικό.

Γεώργιος Δροσίνης.

«*Δμάρτια*»

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟΝ ΜΑΣ

[Μετὰ τοὺς νικηφόρους πολέμους 1912—1913]

Ἀφῆκες κάθε χώρα μακρινὴ καὶ γῆ,
 πού τῆς ζωῆς ὁ πόλεμος σ' ἐκράτει,
 κι ἐπάνω στῶν ὠκεανῶν τὰ πλάτη
 ἔτρεξες στῆς Πατρίδος τὴν κραυγή.

Ἦλθες ἀπὸ τὴ Ρούμελη καὶ τὸ Μωριά
 μέσ' ἀπὸ τὰ λαγκάδια σου τ' ἀγαπημένα,
 ἦλθες ἀπ' τὰ νησιὰ τὰ μυροβολημένα,
 πού λούζονται στὸ κύμα τοῦ βοριά.

Ἦλθες! καὶ μὲ τὸ χέρι σου τὸ στιβαρό,
 πού ἀκούραστο τὴ γῆν ὀργώνει,
 πού στὴν παλάμη του στενάζει τὸ τιμόνι,
 φουχτώνεις τὸ ὄπλο τὸ ἱερό.

Σάν τήν άνεμοζάλη, σάν τήν άστραπή,
γκρεμίζεις τής σκλαβιάς τò καταχθόνιο κτίριο
καί θεμελιώνεις μ' ἄσμα νικητήριο
τῆς λευτεριάς τόν πύργο τόν φωτολαμπή.

Χαίρε, νεότης, πού ανασύρεις τολμηρή
τò καταπέτασμα τοῦ χρόνου τò βαρὺ
κι ἀνοίγεις ἔξαφνα στά θαμπωμένα μας τὰ μάτια
κατάφωτα τοῦ μέλλοντος τὰ πλάτια.

Ἄριστομένης Προβελέγγιος.

«Ποιήματα»

Δ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

*Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε:
... Τῆς εὐσπλαγγίας τὰ δάκρυα
δικά Μου δάκρυα εἶναι.*

Ἰ. Πολέμης.

Η ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΣΤΑΣΙΣ

[Εἰς τὴν βορεινὴν Εὐβοίαν ἔζη εἰς πλοῦσιος ἰδιοκτῆτης ἀπεράντων ἐκτάσεων. Ἦτο ἀρκετὰ παράξενος. Ἐνῶ ἐκ φύσεως ἦτο πονετικὸς καὶ φιλόανθρωπος, ἔκρυπτε μὲ προσοχὴν τὴν καλωσύνην του, διότι εἶχε μεγάλην δυσπιστίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πολλακίς τὸν εἶχον ἀπατήσει. Εἶχεν ὅμως μίαν ἀγάπην ἀφάνταστον πρὸς τὰ ζῶα καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς σκύλλους].

Ὁ Μῆτρος καὶ ὁ σκύλλος του.

Ὁ Μῆτρος ὁ Κουτρόζος, χωρικός τριαντάρης, ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὰ καλύτερά του ροῦχα, μὲ ἕν συστατικὸν τοῦ δημάρχου τοῦ τόπου, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κτῆμα τοῦ μεγάλου ἰδιοκτῆτου, διὰ νὰ ζητήσῃ χωράφια νὰ σπείρῃ.

Τὸν ἀκολουθοῦσεν ὁ σκύλλος του ὁ Μαῦρος, μεγάλος ὀλόμαυρος σκύλλος, πιστός, ὅπως ὅλοι οἱ σκύλλοι.

Ὁ Μαῦρος ἦτο φύλαξ πρώτης τάξεως, ποὺ ἔπρεπε νὰ παίρνῃ μισθὸν διὰ τὴν τιμιότητά του. Εἶχεν ὅμως τὴν κακὴν συνήθειαν, ὅταν ἔβλεπεν εἰς τὸν δρόμον τροχοφόρα, νὰ τὰ κυνηγᾷ μὲ ἄγρια γαυγίσματα καὶ νὰ τρέχῃ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ

άλογα, νά τους κόψη τόν δρόμον. Κατά κακήν τύχην τοῦ Μητροῦ ἐκεῖνην τήν ἡμέραν ὁ Μαῦρος ἔκαμε τὸ ἴδιον. "Ἐν δίτροχον ἔτρεχεν εἰς τὰ τέσσερα. Ὁ Μαῦρος ἔμπρός. Καί καθῶς ἐτρόμαζε τὸ ἄλογον, ὁ ἀμαξηλάτης του ἐσηκώθη ὄρθιος καί ἔδωσε τοῦ Μαύρου μίαν μέ τὸ μαστίγιον. "Ἐξαφνα, θέλεις διότι εἰς τὰ πόδια του ἐδέθη τὸ λωρίον τοῦ μαστιγίου, θέλεις διότι τὸ ἐπάτησε τὸ ἄλογον, τὸ δυστυχησμένον ζῶον εὐρέθη κάτω ἀπὸ τοὺς τροχοὺς.

Τὸ δεξιόν του ὀπίσθιον πόδι ἔπαθε γερὸν σπάσιμον.

Οὐρλιαζε τὸ πονεμένον ζῶον, ἐνῶ ὁ Μητρος ἔσπευσε καί τὸ ἐσήκωσεν εἰς τὴν ἀγκάλην του. Τὸ ἐφιλοῦσε, τὸ ἐφιλοῦσεν, ὡσάν τρελλός. Ν' ἀφήσῃ τὸν Μαῦρον εἰς τὸν δρόμον νά χαθῇ; Οὔτε ὡς ἰδέα δὲν τοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Τὸν ἐξήπλωσε λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἓνα ὄχθον* πλησίον τοῦ δρόμου, ἔκοψε λωρίδας τὸ μανδηλι του, ἔδεσεν, ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα, τὸ σπασμένον πόδι καί, ἀφοῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κτῆμα.

Ἐπέρασεν τὴν ἐξώθυραν τῆς μεγάλης οἰκίας τοῦ κυρίου καί ἀνέβη τὴν λιθόκτιστον κλίμακα. Εἰς ὑπέρτης ἠθέλησε νά τὸν ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ τέλος τὸν ἄφησε νά εἰσέλθῃ. Τὸν ὑπεχρέωσεν ὅμως προηγουμένως νά ἀφήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τὸν πληγωμένον σκύλλον, ἂν καί ὁ Μητρος ἐπέμενε νά εἰσέλθῃ μετὰ τὸν σκύλλον εἰς τὴν ἀγκάλην.

Πρὸ τοῦ ἰδιοκτήτου.

"Ὅταν εἰσῆλθε δειλά-δειλά, εἰς τὰ νύχια σχεδόν, ὁ κύριος δὲν τὸν ἐνόησεν ἀμέσως. "Ἐγραφε μίαν ἐπιστολήν, ἣ ὁποία τοῦ ἐτραβοῦσεν ὅλην τὴν προσοχήν. Οἱ δύο γάτοι του, εὐμορφοὶ καί καλοθρεμμένοι, γυαλιστεροί, ἔκαμναν περιπολίαν* σταυρωτὰ ἐπάνω εἰς τὸ γραφεῖον, γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, μερὴ ρυθμικὰ βήματα, μετὰ ὑψωμένην τὴν οὐρὰν καί ἐτρίβοντο ἡδονικὰ εἰς τὰς παρειάς του.

"Ἄλλ' ἦλθε τέλος μία στιγμή, ποῦ ἐσήκωσε τὰ μάτια του ὁ κύριος καί εἶδεν ὄρθιον τὸν Μητρον ἔμπροσθέν του νά τὸν

παρατηρήῃ ἠλιθίως σχεδὸν καὶ ἔπειτα νὰ χαιρετᾷ μὲ ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις.

— Ποιὸς εἶσαι, σὺ ; Τί γυρεύεις ; Ποιὸς σ' ἔφερε ἐδῶ ; Πές μου, τί μὲ κοιτάζεις βουβός ; Δὲν ὀμιλεῖς ;

Ὁ Μῆτρος, ποὺ ἐδέχθη ὄλην αὐτὴν τὴν χάλαζαν τῶν ἐρωτήσεων, τὰ ἔχασεν ὅλως διόλου. Εἰς τὸ τέλος ὅμως κατῶρθωσε νὰ ἀποκριθῇ :

— Νά, κύριε, σὰς ἔφερα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχον.

— Ἄ ! ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχον ; καταλαβαίνω· θὰ εἶναι συστατικόν.

— Ἀλήθεια, κύριε, καλὰ τὸ κατάλαβες ! Εἶναι συστατικόν.

— Συστατικόν νὰ σὲ πάρω εἰς τὸ κτῆμα Πές το, γειά σου, δασοφύλακα, κολληγο*, ὑπρέτη, ἐργάτη ; Ἄς δοῦμε λοιπόν. τί γράφει ὁ κ. δήμαρχος. Ἔλαβε τὸ γράμμα καὶ τὸ ἤνοιξε. Καὶ ἐνῶ ἐδιάβαζε, σαρκαστικόν* χαμόγελον ἐστράβωσε τὰ χεῖλη του τόσον, ποὺ ἔδειχνε κακὸν τὸ εὖμορφον γεροντικόν του πρόσωπον.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγώ ; Σὲ συσταίνει νὰ σὲ πάρω κολληγον, διότι εἶσαι, γράφει, προκομμένος γεωργός, τίμιος καὶ πιστός.

— Ναί, κύριε.

— Ναί, τίμιος σὰν τοὺς ἄλλους δύο, ποὺ μοῦ ἐσύστησε, τοὺς προκομμένους ! Τοὺς καημένους, ποὺ τοὺς ἔπιασα νὰ μὲ κλέβουν εἰς τ' ἀλώνια. Ἔτσι δὲν θὰ κάμης καὶ τοῦ λόγου σου :

— Ὅστε δὲν θὰ μὲ πάρης, κύριε ;

— Ἄ ! τώρα τὸ κατάλαβες ;

— Ἄς εἶσαι καλά, κύριε. Δὲν πειράζει. Ἄς μοῦ ἔχη ὁ Θεὸς γερὰ τὰ χεῖρια γιὰ δουλειὰ καὶ κάπου θὰ βρεθῇ ψωμί γιὰ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου.

Τότε ὁ κύριος, ὡσὰν νὰ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογηθῇ, ἐξηκολούθησε :

— Τί γεωργός εἶσαι, παιδί μου ; Δὲν βλέπω, ὅτι εἶσαι κρεοπώλης, ἀφοῦ εἶσαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

— Ἐγὼ εἶμαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

Καὶ ἔσκυψε τότε ἔμπρός του καὶ μόνον ἐκείνην τὴν στιγμήν εἶδε τὰ αἵμματα.

— "Αχ, ναί ! "Έχεις δίκιο, κύριε. Οὔτε τὰ εἶχα ἰδεῖ. Εἶναι ἀπὸ τὸν κακομοῖρη τὸν Μαῦρο μου.

— Τί εἶναι αὐτά ; Τί εἶναι αὐτὸς ὁ Μαῦρος σου ;

— Καλέ, ὁ σκύλλος μου, ὁ Μαῦρος.

Καὶ τότε ὁ κύριος ὤρμησε μὲ ἓνα ἀφάνταστον θυμὸν ἐπάνω του, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τὸν πνίξῃ καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸν γρόνθον ὑψωμένον :

— Τί, τὸ σκότώσεις τὸ σκυλλί σου ;

— Νὰ σκοτώσω τὸ Μαῦρο μου ; Δὲν θὰ εἶσαι εἰς τὰ καλά σου, κύριε. Νὰ τον τὸν κακομοῖρη ! Τὸν ἀκούς, πῶς οὐρλιάζει ; Νά, ξύνει τὴν πόρτα νὰ τοῦ ἀνοίξουμε νὰ μπῆ μέσα.

— Καὶ τὸ ἄφησες ἔξω τὸ σκυλλί σου ματωμένο ; Ἴσως πληγωμένο ;

— Ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸ φέρω μέσα, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπός σου δὲν μὲ ἄφησε μὲ ἀποπήρε.

Ἡ μεταστροφή*.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν ὁ κύριος καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως, ἤνοιξε τὴν θύραν, ἐπήρε τὸν σκύλλον εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὸν ἐτοποθέτησε μὲ μεγάλην προσοχὴν ἐπὶ μιᾶς πολυθρόνας. Ὁ σκύλλος ὅμως ἐκύλισεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἐσύρθη εἰς τὸ πάτωμα. κατάρθωσε νὰ σηκωθῇ μὲ τὸ γερὸν ὀπίσθιόν του πόδι καὶ ἐστήλωσεν εἰς τὸ στήθος τοῦ Μήτρου τοὺς δύο ἔμπροσθίους πόδας καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια τὸν ἔκλειεν εἰς τὴν ἀγκάλην του μὲ τὰ δύο του χέρια, ὡσὰν παιδί του, αὐτὸς τὸν ἔγλυφε, τὸν ἔγλυφε. Ποῦ καὶ ποῦ διέκοπτεν αὐτὰ τὰ σκυλλικὰ φιλιὰ μὲ μικροὺς γρυλλισμούς*, ποῦ ἦσαν συγχρόνως καὶ χαρὰ καὶ πόνος, πόνος ἀπὸ τὸ σπασμένον πόδι του.

Μία ἀπότομος μεταστροφή ἔγινε τώρα εἰς τὴν μορφήν τοῦ ἰδιοτρόπου ἰδιοκτῆτου. Ἐφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του ἡ ὄργη

καὶ ἡ περιφρόνησις, ὡσάν μίαν μικρὰ ὀμίχλην, ποῦ τὴν παίρνει ὁ δυνατὸς ἄνεμος. Αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα δύο τρυφερῶν καρδιῶν, σκύλλου καὶ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπροξένησε τόσῃ συγκίνησιν, ὥστε ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκύλισε θερμὸν δάκρυ θαυμασμοῦ, ποῦ μόλις κατῶρθωσε νὰ κρύψῃ.

Μὲ μίαν δὲ δυνατὴν προσποίησιν νὰ φανῇ ἀδιάφορος εἶπεν εἰς τὸν Μῆτρον :

— Καὶ καλά, τί τὸ ἔφερες ἐδῶ αὐτὸ τὸ σκυλλί μὲ τὸ κομμένον πόδι, μὲ τριμμένα κόκκαλα ; Τί φύλακας ἤμπορεῖ νὰ εἶναι σκυλλί μὲ τρία πόδια ; Δὲν τὸ ἄφηνες νὰ ψοφήσῃ μὲ τὴν ἡσυχίαν του ;

— Μίαν καλά, κύριε, μίαν καλά, εἶπε κατατρομαγμένος ὁ Μῆτρος. Ν' ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ὁ Μαῦρος μου ; Θὰ τὸν πάω ἀγκαλιὰ στὸ χωριό μου, θὰ τὸν γιατρέψω μὲ βάλσαμα καὶ θὰ ζήσῃ μιά χαρὰ ὁ Μαῦρος μου

— Ἔλα, πές μου αὐτό, ποῦ σὲ ἠρώτησα. Κάθισε ὅμως πρῶτα, τί στέκεσαι ὄρθιος ; Τί θὰ τὸν κάμῃς τὸ Μαῦρο, ἀφοῦ εἶναι ἄχρηστος πλέον ;

— Πρῶτα ἀπ' ὅλα, κύριε, θὰ γαυγίζῃ. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐγαυγίζε, ἂν τοῦ ἔκοβε ὁ τροχὸς τὴ γλώσσα ἀντὶ τοῦ ποδιοῦ του, πάλι τὸ ἴδιο κάμει. Θὰ τρώῃ, θὰ πίνῃ, θὰ κοιμᾶται. Τί ἔχει νὰ πῆ, ἂν θὰ εἶναι μὲ τρία πόδια ; Μήπως δὲν μὲ δούλεψε ὡς τώρα πέντε χρόνια ; Ἐπειδὴ δὲν ἤμπορεῖ ἄθελά του νὰ δουλέψῃ πιά, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ἀπὸ πεῖνα καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴν του ;

Ἐν ὄσῳ ὠμιλοῦσεν ὁ Μῆτρος, ποῦ εἶχε καθίσει εἰς μίαν κάρεκλαν, ὅσον ἤμποροῦσεν ἀπόμερα ἀπὸ σεβασμόν, ὁ κύριος ἐπλησίασε τόσον τὴν ἰδικήν του, ὥστε τὰ γόνατά των ἀκκουμβοῦσαν ἀντικρουμένα.

— Καὶ τώρα δὲν θὰ πάρῃς τὸ σκυλλί σου εἰς τὸ σπίτι σου, τοῦ εἶπε. Ὁ ἰατρός μου ἀπὸ τὸ Ξηροχώρι ξεύρει καλύτερά σου. Θὰ μοῦ τὸ ἀφήσῃς νὰ τὸ γιατρέψω καὶ ἔπειτα ἀπὸ δέκα ἡμέρας ἔρχεσαι καὶ τὸ παίρνεις. Ἐλπίζω νὰ γίνῃ καλά ὁ Μαῦρος.

— Ἄ, ὄχι, κύριε, δὲν θὰ τὸ ἀφήσω. Ἀφοῦ δὲν σοῦ κάνω γιὰ κολληγος, γιὰτὶ σοῦ φαίνομαι, πῶς εἶμαι κακὸς ἄνθρω-

πος, κλέφτης σάν νά λέμε, δέν εἶναι σωστή νά σοῦ δώσω βάρους.

‘Ο κύριος ἠσθάνθη ἀληθῆ θαυμασμόν τότε διὰ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ χωρικοῦ καί, ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Μῆτρου, εἶπε μὲ τόνον συμπαθητικόν :

— “Ἐννοια σου, παιδί μου, κι ἐγὼ θά σέ καλοκαρδίσω. ‘Ο κολλῆγος μου ὁ Λανάρης, ποῦ εἶχε τὸν λαχνόν * του πολὺ πλησίον τοῦ χωρίου σου, ἀπεφάσισε νά μετοικῆσῃ * εἰς τὰς Ἀθήνας, νά κάμῃ τὸν ἔμπορον πουλερικῶν. Θέλει νά σπουδάσῃ τὸν μοναχογιόν του, τὸν Δημοσθένη. Ἐπώλησε βόδια, ἀλέτρια, ἄλογα, ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε καί εἶναι τώρα δύο μῆνες, ποῦ ἔφυγε. Τὰ χωράφια του λοιπόν, τὸ κολληγόσπιτό του, ἢ ἀποθήκη, εἶναι δικά σου.

Τοῦ Μῆτρου ἤρχισαν νά τρέμουν τὰ γόνατά του. Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια του, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἤρχισε νά τοῦ φιλή τὰς χεῖρας.

— Θά σοῦ δανείσω καὶ χρήματα γιὰ ν’ ἀγοράσῃς σπόρον καὶ ὅλα τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ποῦ δέν ἔχεις. Τώρα ποῦ σέ ἐγνώρισα καλὰ μοναχός μου, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι γρήγορα θά μοῦ ἐπιστρέψῃς ὅ,τι σοῦ ἐμπιστευθῶ. Σύμφωνοι, Μῆτρο :

—Σύμφωνοι.

Μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Εἶχον περάσει τέσσαρα ἔτη. ‘Ο Μῆτρος καὶ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην εἶχε πληρώσει μέχρι λεπτοῦ καὶ τὸ ἀνάλογον μερίδιον τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τοῦ ἐλαϊοκάρπου κτλ. τακτικὰ τὰ ἐπῆγαιεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ κυρίου του.

Μόνον ἓν παράξενον πρᾶγμα εἶχε παρατηρήσει πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ κτήματος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπεν ἐμβολιασμένας πολλὰς ἀγριελείας καὶ ἀγριαπιδέας. Καὶ τέτοια δένδρα ἦσαν σκόρπια εἰς ὅλην τὴν μεγάλην ἔκτασιν τοῦ

κτῆματος, χιλιάδες δένδρα. Δὲν ἐγνώριζε, πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσῃ.
Ἄλλὰ δὲν ἐβράδυνεν ἢ ἐξήγησις.

Ἦτο Νοέμβριος. Μία χαριτωμένη ἡλιόλουστος ἡμέρα. Ἦτο ἐποχή, πού ὄλαι αἱ χειμερινὰ γεωργικὰ ἔργασαι εἶχον τελειώσει, διότι εἶχε βρέξει πρῶιμα τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἔφιππος εἶχε διατρέξει τὸ ἀπέραντον κτῆμα του. Ὅταν ὁ ἥλιος ἐβασίλευεν, ἐγύριζεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ ἀφημένα τὰ ἡνία, ἐνῶ τὸ ἄλογόν του ἐπροχωροῦσε σιγά-σιγά.

Ἐξαφνα βλέπει τὸν Μῆτρον νὰ ἐμβολιάζῃ τὰς ἀγριελαίας περισσότερον τῆς μισῆς ὥρας μακρὰν ἀπὸ τὸν λαχνόν του. Καὶ δίπλα του ἀχώριστος ὁ πιστὸς Μαῦρος, πού εἶχε θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν ἰατρόν, ἦτο μακάρια ἐξηπλωμένος.

—Σὺ εἶσαι, κουμπάρε Μῆτρο, —τοῦ εἶχε βαπτίσει ἐν τῷ μεταξὺ τὸ δεύτερον του τέκνον, ἕνα κατάξανθον ροδαλὸν ἀγοράκι—ὅπου κεντρίζεις τὰ ἀγρέλια * εἰς ὄλον τὸ κτῆμα; πές μου, τί συμφέρον ἔχεις νὰ κεντρίζῃς παντοῦ ἔξω ἀπὸ τὰ χωράφια σου ἀγρέλια, ἀφοῦ δὲν θὰ συνάξῃς ποτὲ τὸν καρπὸν;

—Κανὲν συμφέρον, καλέ μου κύριε. Τὸ γνωρίζω. Ὅταν ὁμως ἔχη τελειώσει ἡ ἔργασία μου, δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ κάθωμαι μὲ σταυρωμένα χέρια. Πῶς τὸ θέλεις! Δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴ κάμω καλὸν εἰς τὸ κτῆμα τοῦ εὐεργέτου μου.

Ἐπειτα λέγω μέσα μου: Ἦμπορεῖ ὁ κύριός μου νὰ τὸ εἰπῆ κάποτε εἰς τὰ παιδιὰ του καὶ ἐκεῖνα πάλιν εἰς τὰ δικά των καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τὰ ἐγγόνια του νὰ εὐλογοῦν καμμιὰ φορὰ τὸν Μῆτρο.

—Καὶ θὰ τὸ λέγω, Μῆτρο μου, καὶ θὰ κάμω κάτι παραπάνω. Θὰ γράψω εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου, πού θὰ τὸ δημοσιεύσω, νὰ τὸ μάθουν ὅλοι. Εἶθε νὰ εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράφω πολλάκις παρόμοια πράγματα.

Τοῦ ἔσφιγξεν ἔπειτα τὸ χέρι, τὸν ἐκαληνύκτισε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σιγά-σιγά.

Μετ' ὀλίγον ἐκράτησε τὰ ἡνία τοῦ ἀλόγου του καὶ ἐστάθη. Ἔστρεψε καὶ παρετήρησε μὲ ἀνέκφραστον συμπάθειαν τὸν

Μήτηρον, πού σκυμμένος ἐκέντριζεν ἀκόμη, ἐν ὄσῳ ἦτο φῶς.

Τέλειος ἄνθρωπος, ἔλεγε μέσα του. Τέλειος ἄνθρωπος
Ἄλλὰ καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ μὴ εἶναι τέλειος, ἀφοῦ μοῦ τὸν ἐσύστησεν εἷς σκύλλος! . . .

Ἐμμ. Λυκούδης.

«Νέα διηγήματα»

✦ ΜΗ ΤΟ ΞΥΠΝΑΤΕ

✦ Ἐνα σκυλλάκι εἶχεν ἀποκοιμηθῆ γλυκύτατα εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐγκατασταθῆ κάποτε εἰς τὴν γωνίαν τῆς γειτονικῆς μου μάνδρας. Ποῖος ἤξεύρει ὕστερα ἀπὸ ποῖον διωγμὸν! ✦

Αἴφνης τὸ εἶδομεν, εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν τοῦ μακαριωτάτου τῶν ὕπνων, νὰ σαλεύῃ τὴν οὐρίτσαν του, νὰ κινῆ τὰ ποδαράκια του καὶ νὰ ὀφῆνῃ ἀπὸ τὸ στοματάκι του, ὕγρον ἀκόμη ἀπὸ τὸ μητρικὸν γάλα, μικρὰ χαρούμενα γαυγίσματα.

Προφανῶς τὸ σκυλλάκι ὠνειρεύετο.

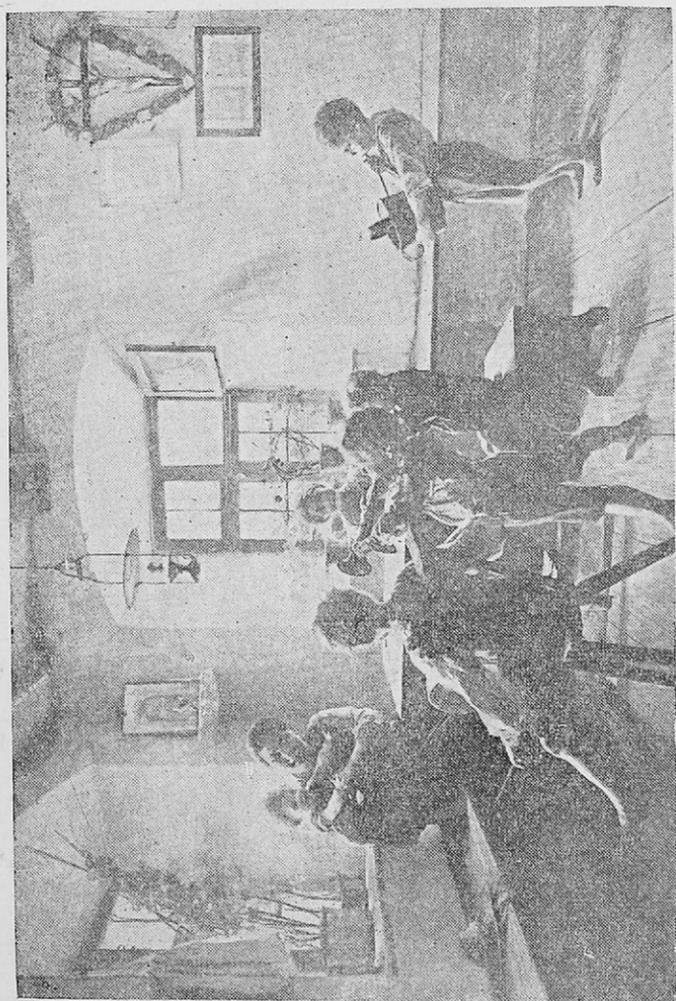
Ἄλλὰ τί ἠμπορεῖ νὰ ὄνειρεύεται ἓνα σκυλλάκι εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του; Ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ ὄνειρευθῆ καὶ ἐν ἀνθρώπινον βρέφος. Πάντοτε ἓνα Παράδεισον. Τὰ κακὰ ὄνειρα ἔρχονται ἀργότερον, μαζὶ μὲ τὰς φροντίδας τῆς ζωῆς, διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τοὺς σκύλλους.

Ἡ δυστυχησμένη του μητέρα θὰ ἐμάντευε τὸ ὄνειρόν του καὶ θὰ ἐγνώριζε, πόσον ἦτο διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν της καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἡ ὁποία ἐπερίμενε τὸ τέκνον της· διότι μᾶς ἐκοίταζε μὲ ἰκετευτικὸν βλέμμα, ὡς νὰ μᾶς ἔλεγε:

— Μὴ τὸ ξυπνάτε! Μὴ τὸ ξυπνάτε! . . .

Παῦλος Νισβάνας.

Χρονογράφημα

Παιδική Συναυλία.

[Είρων Γ. 'Ιακωβίδου].

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Κοιμάται τὸ χρυσό μου τὸ πουλάκι
 κι ἔχει κρυφὸ χαμόγελο γλυκὸ
 στὸ κόκκινό του ἐπάνω στοματάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

Κοιμάται γελαστό κι εὐτυχισμένο
 μέσ' στὴ ζεστὴ τῆς μάνας του ἀγκαλιά.
 Κοιμάται ἔν' ἀγγελάκι χορτασμένο
 μὲ τόσα χάδια, γέλοια καὶ φιλιὰ.

Μὰ δὲν μπορεῖ γιὰ πάντα ἔτσι νὰ μείνη
 στὸ ξέγνοιο* τῶν ἀγγέλων τὸ χορό.
 Μιὰ μέρα θάρθη, ποὺ ἄνδρας θὰ μοῦ γίνη
 καὶ μέσ' στὸν κάμπο θᾶμψη τὸ σκληρό.

Καὶ τότε θάρθουν βάσανα καὶ πόνοι,
 παλμοὶ καὶ λύπες, ἔγνοιες καὶ δουλειὰ
 χρυσᾶ καὶ τότε ὄνειρα θὰ νοιώθῃ
 σὰν τώρα σὲ μανούλας ἀγκαλιά ;

Δέσποινα Παναγιὰ, γλυκειὰ Παρθένα,
 σῶζε το Ἐσὺ ἀπὸ κάθε συμφορὰ
 ὅπως κι Ἐσύ, τῶχω, Παρθένα μου, ἕνα,
 μόνη μου ἐλπίδα, μόνη μου χαρά.

Κάμε το τὸ ταξίδι νὰ περάσῃ
 τοῦ κόσμου αὐτοῦ καλόκαρδο κι ἀγνό.
 νὰ ζήσῃ εὐτυχισμένο, νὰ γεράσῃ
 καὶ νὰ τὸ ξαναβρῶ στὸν οὐρανό.

Κοιμῶ, μικρό μου, ἄθῳ μου πουλάκι.
 Μακάρι ἕνα χαμόγελο γλυκὸ
 στὸν ὕπνο πάντα νᾶχῃς στὸ χειλάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

N. Χατζηδάκης-

Περιοδικὸν «Αἰτίλασις τῶν Παίδων»

Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ

Τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν εἶχον μεγάλην φιλονικίαν μεταξύ των, ποῖον τάχα ἀπὸ ὅλα εἶναι τὸ εὐγενέστερον. Τὸ καθένα ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τὰ καλοχρωματισμένα ἄνθη του ἢ τὰ δροσερά του φύλλα ἢ τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν του.

Ἐξαφνα νὰ καὶ ἡ Τσουκνίδα εἰς τὴν μέσην. Ὅλοι ἠπόρησαν, ἅμα τὴν εἶδον. Τί εἶχε νὰ εἶπῃ καὶ αὐτὴ; Νὰ ἐπαινεθῆ διὰ τὴν εὐγένειάν της; Δὲν στρέφει ὀλίγον νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της εἰς τὸ νερὸν καὶ νὰ ἡσυχάσῃ; Ἐν τούτοις ἡ Τσουκνίδα, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰ μурμουρίσματα τῶν ἄλλων, ἀρχίζει νὰ φωνάζῃ, βραχνὰ βραχνὰ, ἐνῶ ἐκίνει τὰ ἀγκαθωτὰ φύλλα της.

— Καλέ, ποῖος ὀμιλεῖ ἐδῶ διὰ εὐγένειαν; Μήπως τὸ Θυμάρι, ποῦ καπνίζει τοὺς φούρνους τοῦ χωριοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Ρίγανη, ποῦ νοστιμίζει τὰ ψητὰ τοῦ μαγειριοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Μολόχα ἢ μαλακτική, ποῦ στολίζει τὰ φαρμακεῖα, ἢ τὸ Χαμόμηλον μὲ τὸ κίτρινον πρόσωπον; Δὲν ἔχει κανεὶς ἄλλος τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διὰ εὐγένειαν παρὰ ἐγώ

Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα, ὅταν ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτά, ἠπόρησαν περισσότερο. Δὲν ἐπερίμεναν τόσην αὐθάδειαν ἀπὸ τὴν Τσουκνίδαν. Μερικὰ ἐκράτησαν τὰ γέλοια. Ἄλλα ἐθύμωσαν ἀληθινά. Μόνον τὰ μικρότερα δὲν ἐφανερώσαν, τί αἰσθάνονται, διότι ἐφοβοῦντο τὰ ἀγκάθια τῆς Τσουκνίδας.

Ἡ Τσουκνίδα ὅμως δὲν ἔδωσε σημασίαν εἰς τίποτε καὶ εἶπε δυνατώτερα:

— Μοῦ φαίνεται παράξενον, ὅτι ἀπορεῖτε διὰ τὴν εὐγένειάν μου. Ἡ κάμνετε ἐπίτηδες, ὅτι δὲν ἐννοεῖτε; Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω ἀμέσως. Ποῖον εἶναι τὸ εὐγενέστερον φυτὸν τοῦ κόσμου; Ὅλοι θ' ἀποκριθῆτε: ἢ Τριανταφυλλιά. Λοιπὸν, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς!

Μὲ τὰ λόγια αὐτά τῆς Τσουκνίδας ὅλα πλέον τὰ ἀγριολούλουδα ἤρχιζαν νὰ φωνάζουν. Κάθε ἄλλο ἐπερίμεναν ἀπὸ

την Τσουκνίδα, ἀλλ' ὄχι καὶ αὐτό. Τότε τὸ Θυμάρι, τὸ ὁποῖον εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Τσουκνίδας, φωνάζει πρῶτον. Ἔπειτα λαμβάνουν μὲ τὴν σειρὰν τὸν λόγον καὶ τὰ ἄλλα λουλούδια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠκούσθη τότε ἐκεῖ ὁ ἔξης διάλογος :

Τὸ Θυμάρι (θυμωμένον) : Ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιᾶς ἐσύ, ἀπὸ ποῦ καὶ ἕως ποῦ ;

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ πείσμα) : Θὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω εὐθύς.

Ἡ Ρίγανη (μὲ θάρρος) : Βέβαια νὰ τὸ ἀποδείξης.

Τὸ Χαμόμηλον (ὠχρὸν ἀπὸ τὸν θυμὸν του) : Ἄφοῦ εἶσαι ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιᾶς, θὰ τῆς ὁμοιάξης !

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ ἀναίδειαν) : Βέβαια τῆς ὁμοιάζω ! ("Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα ἀνασηκώνονται εἰς τὰς ρίζας των διὰ νὰ ἴδου, εἰς τί ἡ Τσουκνίδα ὁμοιάζει τῆς Τριανταφυλλιᾶς. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ Κυκλαμιὰ * ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν ὀπὴν τοῦ βράχου).

Τὸ Θυμάρι : Ἄφοῦ ὁμοιάξεις τῆς Τριανταφυλλιᾶς, ποῦ εἶναι τὰ ὠραῖα τριαντάφυλλά σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (ὀλίγον ταπεινωμένη) : Τριαντάφυλλα δὲν ἔχω.

Ἡ Ρίγανη : Ἄφοῦ ὁμοιάξεις τῆς Τριανταφυλλιᾶς, ποῦ εἶναι ἡ εὐωδία σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (περισσότερον ταπεινωμένη) : Εὐωδιαν δὲν ἔχω.

Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα μαζί (μὲ ἀνυπομονησίαν) : Μὰ τί ἔχεις λοιπόν; Εἰς τί ὁμοιάξεις τῆς ἐξαδέλφης σου ;

Ἡ Τσουκνίδα : Ἐπὶ τέλους νά ! Ἔχω καὶ ἐγὼ ἀγκάθια ! Εἰς αὐτὸ ὁμοιάζω τῆς ἐξαδέλφης μου ! (Ὀχλοβοή, σφυρίγματα, γέλοια. Πανδαιμόνιον).

Τὸ Θυμάρι (πρὸς τὰ ἄλλα λουλούδια) : Ἄκοῦς ἐκεῖ !

Ἡ Ρίγανη (μὲ ἀκράτητα γέλοια) : Ὁραῖα ὁμοίότης !

Ἡ Μολόχα (μὲ πικρὰν εἰρωνεῖαν) : Δὲν εὐρῆκε κανένα ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς Τριανταφυλλιᾶς καὶ τῆς ὁμοίασε μόνον εἰς ἓν ἐλάττωμά της.

Τὸ Χαμόμηλον : Καὶ καμαρώνεται δι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ

μᾶς κάμη τὴν ἐξευγενισμένην. Ὁρισμένως δὲν εἶναι εἰς τὰ καλά της.

Ἡ Τσουκνίδα καταθυμωμένη ἐπήγε καὶ ἐκρύφθη εἰς ἓν χανδάκι. Ἀπὸ τὸν θυμὸν της ἐμεγάλωσαν περισσότερο τὰ ἀγκάθια της. Αὐτὴ ὅμως τὰ βλέπει μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ νομίζει, ὅτι ὁμοιάζει περισσότερο τῆς Τριανταφυλλιάς, τῆς ἐξεδέλφης της.

Γ. Δροσίνης. [Διασκευὴ Μιχαὴλ Οἰκονόμου].

«Παιδικὰ παραμύθια»

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ

Ἦτο ἄνοιξις. Παντοῦ καλωσύνη. Ὁ οὐρανὸς ἐπάνω καταγάλανος καὶ κάτω τὰ χωράφια καταπράσινα. Εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς χωραφιοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἐτελείωνε τὸ σπαρμένον σιτάρι, ἦτο φυτρωμένη μίᾳ Ἀγριοβιολέτα. Ἦτο ἀνθισμένη· εἶχε δύο ἄνθη, ὡσάν δύο γαλανὰ ματάκια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκοίταζε γύρω-γύρω, τί ἐγίνετο εἰς τὴν γειτονίαν.

Ὀλίγον παρέκει, μέσα εἰς τὸ πράσινον σιτάρι, ἐκορδώνετο καμαρωμένη μίᾳ Παπαροῦνα, ὑψηλὴ-ὑψηλὴ. Ἐπειδὴ ἦτο Κυριακὴ, ἐφόρεσε τὸ πράσινον φόρεμά της καὶ τὸ κόκκινον φέσι της. Ἐνόμιζε πλέον, ὅτι αὐτὴ εἶναι καὶ ἄλλη δὲν εἶναι.

Ἡ Ἀγριοβιολέτα τὴν ἔβλεπε καὶ ἔλεγε μὲ τὸν νοῦν της :

— Τί εὐμορφη, ἀλλὰ καὶ τί φαντασμένη :

Καὶ ἡ Παπαροῦνα μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν κατεδέχθη νὰ κοιτάξῃ μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ματιοῦ τὴν Ἀγριοβιολέταν καὶ εἶπε :

— Τί καλὴ, ἀλλὰ καὶ τί πρόστυχη !

Δὲν τὸ ἐφανέρωσεν ὅμως ἡ μίᾳ εἰς τὴν ἄλλην, τί ἐσυλλογίζετο.

Παπαροῦνα (μὲ τρόπον περιπαικτικόν) : Καλημέρα γειτόνισσα.

Ἀγριοβιολέτα (μὲ ἀπλότητα καὶ ὀλίγον ξηρά) : Καλὴ σου ἡμέρα.

Παπαροῦνα (πειρακτικά) : Περίεργον Σὲ βλέπω καὶ σήμερα μὲ τὸ καθημερινόν σου φόρεμα. Δὲν σοῦ ἐτελείωσεν ἡ μοδίστρα τὸ καινούργιον ;

Ἄγριοβιολέτα (μὲ σοβαρότητα) : Οὔτε παρήγγειλα φόρεμα, οὔτε φροντίζω νὰ ἔχω φορέματα μὲ φαντακτερὰ χρώματα. Ὅ,τι μοῦ ἀρέσει, τὸ ἔχω. Ἐχὼ τὴν εὐωδίαν μου. Δὲν θέλω τίποτε ἄλλο.

Παπαροῦνα : Ἄς εἶναι, Καθένας ἔχει τὴν ιδέαν του. Ἐμένα μοῦ ἀρέσει νὰ ἐνδύωμαι καλά. Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ φόρεμά μου καὶ τὸ φέσι μου ;

Ἄγριοβιολέτα : Πολὺ ὠραῖα, νὰ τὰ χαρῆς.

Παπαροῦνα : Ἄπο μακρὰ δὲν βλέπεις τίποτε. Πῶς δὲν ἔρχεσαι πλησιέστερα. Δὲν ἐννοῶ τὴν μανίαν, πού ἔχεις, νὰ κάθῃσαι πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὸ χωράφι, χωριστὰ ἀπὸ ἐμᾶς. Μήπως διότι δὲν ἔχεις καλὰ φορέματα ; Αὐτὸ δὲν πειράζει. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀκατάδεκτη.

(Ἐνῶ λέγει αὐτὰ ἡ Παπαροῦνα, καμαρώνει τὸ ὠραῖον φόρεμά της καὶ κινεῖ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ κεφάλι της μαζὶ μὲ τὸ κόκκινον φέσι της).

Ἄγριοβιολέτα (πειραγμένη) : Εἶναι περιττὸν νὰ κάμνης προσκλήσεις, ἀφοῦ δὲν εἶσαι εἰς τὸ σπίτι σου Αὐτοῦ, ὅπου κάθῃσαι θρονιασμένη καὶ καμαρώνεις, δὲν εἶναι θέσις διὰ σέ· εἶναι διὰ τὰ σιτάρια. Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ἐξώμερα καὶ μόνη, ἀλλὰ ὁ τόπος εἶναι ἰδικός μου καὶ δὲν ἀνησυχῶ.

Ἡ Ἄγριοβιολέτα, ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐγύρισε τὰ γαλανὰ ματάκια της ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐκοίταζε μίαν λευκὴν πεταλοῦδαν, ἡ ὁποία ἐπέτα διὰ νὰ στεγνώσῃ τὰ πτερά της εἰς τὸν ἥλιον.

Ἡ Παπαροῦνα ἐδάγκασε τὰ χεῖλη της καὶ δὲν ἀπεκρίθη. Μετ' ὀλίγην ὥραν ἐγύρισε καὶ εἶπεν εἰς μίαν Ἄνεμώνην, ἡ ὁποία ἔμεινεν ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἀέρα της.

—Μερικοί-μερικοὶ εἶναι, ἀλήθεια, αὐθάδεις· ἐννοοῦν ὅμως τὴν θέσιν των καὶ δὲν ἔρχονται ν' ἀναμειχθοῦν μὲ τοὺς καλυτέρους των.

Δὲν ἐπέρασε πολλή ὥρα καὶ ἦλθεν ὁ χωρικός, ὁ ὁποῖος εἶχε σπείρει τὸ χωράφι, διὰ νὰ ἴδῃ, πῶς πηγαίνει τὸ σιτάρι. Εἶδεν ἀπὸ μακρὰν τὴν Παπαροῦναν μὲ τὸ κόκκινον φέσι της καὶ εἶπε :

— Παλιοβότανο, μοῦ χαλᾶς τὸ σιτάρι. Καὶ ἤπλωσε τὰ χονδρά του δάκτυλα, τὴν ἔπιασε, τὴν ἐξερρίζωσε καὶ τὴν ἐπέταξε παραπέρα, κοντὰ εἰς τὴν Ἀγριοβιολέταν.

Ἔπειτα ἐκοντοστάθη καὶ ἐκοίταξεν εὐχαριστημένος γύρω του.

— Κάτι μοσχοβολᾶ ἐδῶ, εἶπε Καμμία ἀγριοβιολέτα θ' ἀνθίζῃ. Νά τὴν!

Καὶ ἐπέρασε πλησίον της, χωρὶς νὰ τὴν πειράξῃ. Ἐπρόσεξε μάλιστα, μήπως τὴν πατήσῃ καὶ ἔφυγεν.

Ἡ Παπαροῦνα ἔμεινεν ἐκεῖ κάτω. Τὸ πράσινον φόρεμά της εἶχε ζαρώσει, τὸ κόκκινον φέσι της εἶχε σκονίσθῃ καὶ σχισθῇ ἕως τὸ βράδου ἐξεψύχησεν. Ἐν ἀγκάθι γυρίζει καὶ λέγει τῆς Ἀγριοβιολέτας :

— Κσλά νὰ πάθῃ, διότι ἐπῆγε καὶ ἐφύτρωσεν ἐκεῖ, ὅπου δὲν τὴν ἔσπειραν.

— Τώρα εἶναι ἀμαρτία νὰ τὴν κακολογῆς, ἀποκρίνεται ἡ Ἀγριοβιολέτα καὶ ἐνῶ ἔκλινε πρὸς τὸ χῶμα λυπημένη, δύο δάκρυα, ὡσὰν δύο σταγόνες δρόσου, ἔπεσαν ἀπὸ τὰ γαλανά ματάκια της.

Γ. Δροσίνης. [Διανοεὴ Μιχ. Οἰκονόμου].

«Παιδικὰ παραμῦθια»

✱ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΗΣ

Ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν μικρόν.

Ἦτο πρῶτα χειμῶνος. Ἐφύσα βόρειος ὀρμητικὸς ἄνεμος καὶ τὸ ψῦχος ἦτο ἀνυπόφορον. Ἄν καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ἐνάτη, οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπες κανένα διαβά-

την. Τόσον ἦτο τὸ ψῦχος, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ καστανάδες δὲν ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των, εἰς τὰς γωνίας τῶν κεντρικῶν δρόμων καὶ εἰς τὰς παρόδους.

Ἐνῶ ἐβάδιζον κατάμονος, παρετήρησα εἰς τὴν γωνίαν παρόδου τὸν φίλον μου Καλόκαρδον. Περιτυλιγμένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν του μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, ἐβάδιζεν ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ ἐκτύπα δυνατὰ τοὺς πόδας, διὰ νὰ θερμανθῇ. Ἐφάνετο, ὅτι κάποιον ἀνέμενε καὶ ἀνυπομονεῖ, διότι δὲν ἤρχετο.

Τὸν ἐπλησίασα, τὸν ἐχαιρέτησα καὶ τὸν ἠρώτησα, τί τοῦ συνέβη.

Πρὶν μοῦ ἀπαντήσῃ, ἠκούσθη ἀπὸ πλαγίαν πάροδον διαυγῆς καὶ κρυσταλλίνῃ φωνῇ :

— Ἐφημερίδες !

— Μιὰ στιγμή, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἠκούσθη ἡ φωνή.

Εἰς μικρὸς ἐφημεριδοπώλης ἤρχετο τρέχων καὶ ἔτεινε πρὸς τὸν φίλον μου τρεῖς ἐφημερίδας. Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος μὲ τὴν κεφαλὴν χωμένην ὄλην εἰς τὸν σκουφον.

— Ἄργησες, τοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου.

— Ναί, ἀπήντησε. Μὲ συγχωρεῖτε, κ. Καλόκαρδε, ποὺ σὰς ἔκαμα νὰ περιμένετε.

— Συμβαίνει τίποτε σοβαρὸν ;

— Ὁχι. Εἶχα νὰ κάμω βιαστικὸν θέλημα.

— Καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου, εἶχα ἀνησυχῆσει. Πάρε τὸ πεντακοσιόδραχμον καὶ αὔριον μοῦ δίδεις τὸ ὑπόλοιπον. Καὶ τοῦ εἶπε, τί ἔπρεπε νὰ ψωνίσῃ διὰ τὸ σπίτι του.

Ὁ μικρὸς ἀπήντησεν, ὅτι ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸ γραφεῖον του μαζὶ μὲ τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας καὶ ἔφυγε τρέχων καὶ φωνάζων :

— Ἐφημερίδες !

Πῶς πρωτοεὔρεν ὁ μικρὸς ἐργασίαν.

“Ὅταν μετ’ ὀλίγον ἐπαίρναμεν μαζί με τὸν φίλον μου ἐν γάλα εἰς τὸ καφενεῖον, μοῦ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Ἐφημεριδοπώλην, μοῦ εἶπεν, ἤλλαξε πρὸ τριετίας. Ἡ ἀφορμὴ ἦτο αὐτή. Νὰ φαντασθῶ, λέγει, τὸν μικρὸν, τὸν ὁποῖον εἶδον,—ἀφοῦ καὶ τώρα, ὅτε εἶναι δωδεκαετής, φαίνεται ὡς ἐννέα ἐτῶν—πῶς ἦτο τότε. Μιᾶς σπιθαμῆς ἀνθρωπάκος. Ἀκόμη ἦτο ἀνυπόδητος, τὸ ἐν σκέλος τοῦ πανταλονίου ἔφθανεν ἕως τὸ γόνυ καὶ τὸ ἄλλο ἕως τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὸ σακκάκι του ἦτο χιλιοτρυπημένον, σακκάκι κάποιου μεγαλυτέρου του με ἀνασκουμπωμένα τὰ μανίκια. Ἦτο καὶ τότε χειμῶν καὶ τὸ ψῦχος ἴσως πλέον διαπεραστικὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ὁ ἄνεμος ἔφερε καὶ μικρὰς νιφάδας χιόνος, αἱ ὅποιαι, ὅταν ἐπιπτον εἰς ἀκάλυπτα μέρη, ἐτρύπων ὡς βελόναι.

Τὴν ὥραν λοιπὸν, ὅταν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος ἐπαίρνε τὰς ἐφημερίδας του ἀπὸ τὸν τότε ἐφημεριδοπώλην, ἐπλησίασεν ὁ σπιθαμιαῖος αὐτὸς μικρὸς με ἀφάνταστον θάρρος καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐφημεριδοπώλην :

—Κώστα, δῶσε μου ἐφημερίδες νὰ πουλήσω. Μὴ φοβᾶσαι. Εἶμαι τίμιος! Ἄς εἶμαι μικρός

Ὁ Κώστας ἐδίστασε καὶ ὁ φίλος μου τοῦ ἔκαμε νεῦμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν μικρὸν ἐφημερίδας καὶ θὰ εἶναι αὐτὸς ὑπόλογος*.

Ὁ Κώστας τὸν ἠρώτησε τὸ ὄνομά του καὶ ὁ μικρὸς τοῦ ἀπήντησε :

—Σπῦρος Ψυχούλης.

Καὶ ὁ Κώστας τοῦ ἔδωσεν ἕως εἴκοσι φύλλα ἀπὸ διαφόρων ἐφημερίδας.

Ὁ μικρὸς Σπῦρος τὰ ἤρπασε καὶ ἔτρεξε φωνάζων :

—Ἐφημερίδες!

Ὁ φίλος μου Καλόκαρδος εἶπεν εἰς τὸν Κώσταν, τὸν ἐφημεριδοπώλην του, νὰ παρακολουθήσῃ τὸν μικρὸν καὶ νὰ μάθῃ, τί τὰ ἤθελε τὰ χρήματα. Βέβαια ἐφαίνετο, ὅτι εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα. Ἀλλὰ τόσον μικρὸς καὶ νὰ δεῖξῃ τόσον θάρρος! Τοῦτο ἦτο κάτι πολὺ περίεργον! Μήπως κανεὶς μέγας τὸν ἐξεμεταλλεύετο; Νὰ προσπαθήσῃ λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν.

Πῶς εἶχε κερδίσει τὴν πρώτην νίκην.

Καὶ ὁ Κώστας τὴν ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν :

— Ὁ μικρὸς Σπῦρος Ψυχούλης ἐφάνη ἄξιος καὶ τίμιος. Ἐπώλησεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅσας καὶ ὁ Κώστας ἐφημερίδας. Μὲ τὰ κέρδη ἠγόρασεν ἓν καρβέλι καὶ ὀλίγον τυρί. Ἐφθασεν εἰς ἓν ὑπόγειον καὶ μόλις εἰσηλθεν, ἐφώνασεν :

— Ἐφερα ψωμί ! Πολὺ ψωμί ! Καὶ τυρί !

Μία μικρὰ ἔτρεξε καὶ ὁ Σπῦρος τῆς ἔκοψε καὶ τῆς ἔδωσεν ἓν κομμάτι. Τὸ ἄλλο τὸ ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα του. Μία ἀδυνατισμένη φωνὴ ἠκούσθη :

— Ποῦ τὸ ἡῦρες ;

Ἦτο ἡ φωνὴ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἔμενον ἐξηπλωμένος εἰς μίαν κλίνην καὶ ἔτρεμεν. Ἐκρύνε καὶ ἦτο ἀσθενής.

— Ἀλήθεια, παιδί μου, ποῦ τὸ ἡῦρες ; εἶπε καὶ ἡ μητέρα του. Ἐγὼ ἐφοβήθην, πού ἔφυγες.

— Δὲν ἤθελα νὰ πεινῶ ! Μῆτε θὰ πεινάσω, εἶπεν ὁ Σπῦρος.

Καὶ τοὺς διηγήθη, πῶς ἐκέρδισε τὸ ψωμί μὲ τὴν ἐργασίαν του.

Καὶ ὁ φίλος μου Καλόκαρδος, τελειῶνων τὴν ἀφήγησίν του, προσέθεσε :

— Καὶ τώρα, νομίζω, θὰ παραδεχθῆς, ὅτι ἀξίζει ὁ μικρὸς μου ἥρωας νὰ τὸν περιμένω καὶ νὰ τὸν περιβάλλω μὲ τόσην ἐμπιστοσύνην. Ἐσωσε τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν τρέφῃ. Εἶναι ἀφάνταστος ἡ ἀντοχή του καὶ ἡ ἐπιμονή του νὰ κερδίσῃ τὴν ζωὴν.

— Θὰ γίνῃ μέγας, εἶπα.

— Εἶναι, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος. Εἶναι μέγας ἀπὸ τὴν στιγμήν, πού ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν πρώτην νίκην.

— Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἔχω ἀντίρρησην, ἀπήντησα, χωρὶς νὰ κρύπτω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν μικρὸν ἥρωα.

Κ. Ἀθ. Ρωμαῖος.

ΟΙ ΔΥΟ ΓΕΙΤΟΝΕΣ

Εἰς τὰ ἀλώνια.

—Γέρο-Θανάση, σχόλασε τώρα. Ἐνύκτωσε. Αὔριο πρωτὶ - πρωτὶ μαζεύεις τὴν ἄλλην σταφίδα, εἶπεν ὁ Ἀντώνης Κουνιστός πρὸς τὸν γείτονά του, γέρο-Θανάσην Νοικοκύρην, μίαν ἐσπέραν τοῦ Αὐγούστου.

—Ἦχι ἀκόμη πρέπει νὰ τὴν μεταφέρω ὀλην εἰς τὴν ἀποθήκην ἀπόψε.

—Καὶ δὲν ἀναβάλλεις δι' αὔριον; Εἴμεθα τόσον κουρασμένοι, γέρο-Θανάση!

—Ἄ! ὄχι ὅτι ἤμπορῶ νὰ κάμω σήμερα, ποτὲ δὲν τὸ ἀναβάλλω δι' αὔριον.

—Καλά, κάμε ὅτι σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός, ἐγὼ ὅμως δὲν ἐννοῶ νὰ δουλεύω καὶ τὴν νύκτα. Ἡμέρα ξημερώνει. Καλὴν νύκτα λοιπόν.

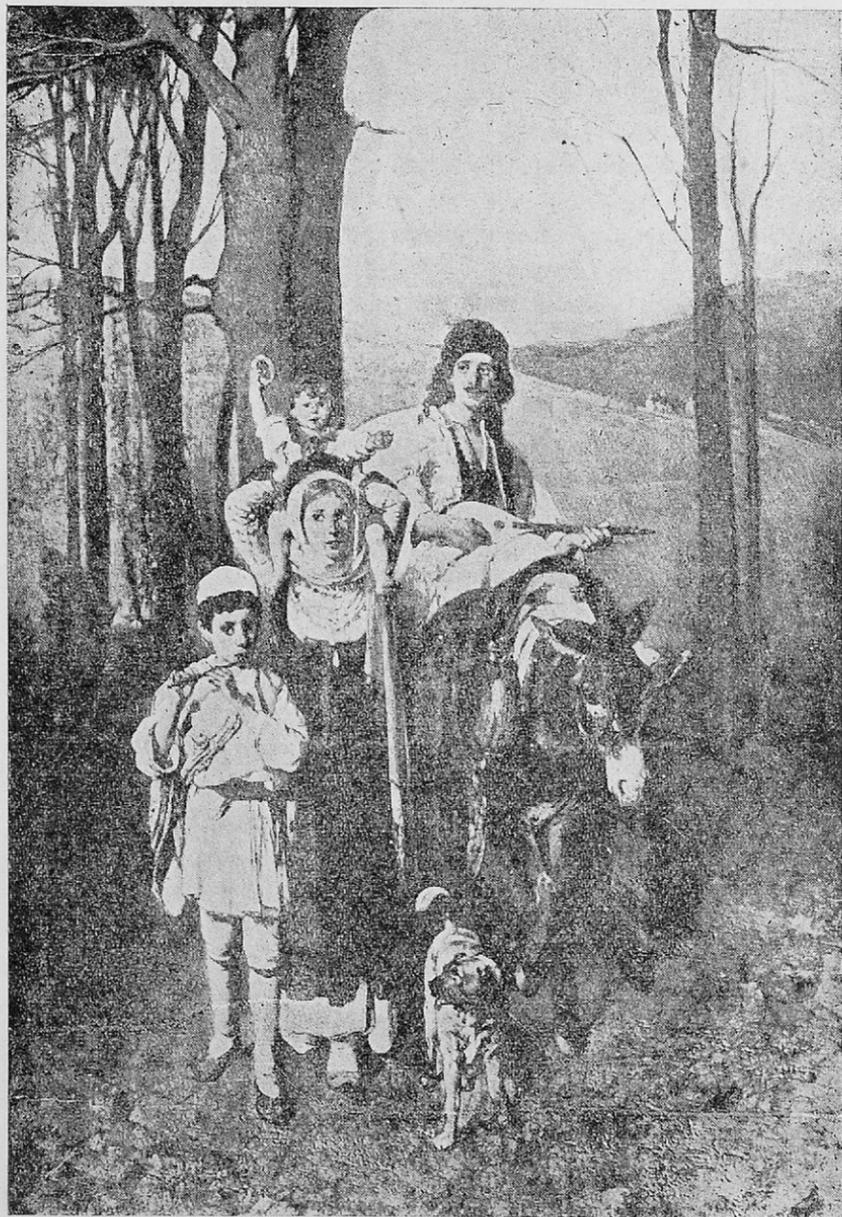
Καὶ λέγων τὰς τελευταίας λέξεις, ἔλαβεν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἓνα μικρὸν κάλαθον μὲ ὀλίγα ἀπίδια καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ ἀλώνια διὰ τὴν οἰκίαν του.

Ὁ γέρο-Θανάσης Νοικοκύρης, ὄνομα καὶ πρᾶγμα, σκυμμένος εἰς τὰ σταφιδάλωνά του ἐμάζευε διαρκῶς τὸν ξηρὸν σταφιδόκαρπον, ποῦ εἶχε ψηθῆ εἰς τὸν ἥλιον.

Ὁ ἰδρῶς ἔτρεχεν ἀπὸ ὄλον τὸ σῶμα του, ἀλλ' ὁ καλὸς κτηματίας ἐπέμενε νὰ κάμῃ σωρὸν ὄλον τὸν καρπὸν, διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν ἀποθήκην του.

Ἡ ἐσπέρα—Αὐγουστος μὴν—ἦτο θερμὴ, ἂν καὶ πρὸ πολ- λοῦ εἶχε δύσει ὁ ἥλιος καὶ εἶχε νυκτώσει. Σύννεφα δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὸν οὐρανόν· μόνον εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος κάτι σκοτεινὸν ἐσκέπαζε τὴν κορυφὴν τοῦ μικροῦ βουνοῦ τῆς Ψηλορράχης.

Τρεῖς ἢ τέσσαρας φορὰς ἤλθαν τὰ ζῶα τοῦ γέρο-Θανάση μετὰ τὸν ὑπηρέτην του. Τὰ ἐφόρτωνε καλὰ καὶ τὰ ἔστελλεν εἰς τὴν ἀποθήκην νὰ ἐκφορτώσουν.

Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι.

[Εἰζὼν Νικ. Λύτρα]

Ἡ βροχή.

Ὅταν διὰ τελευταίαν φοράν ἐφόρτωνε τὰ ζῶα του ὁ γέρο-Θανάσης, παρετήρησε μὲ ἔκπληξιν, ὅτι τὸ μαῦρον καὶ σκοτεινὸν σημεῖον εἶχε γίνει ἕν τεράστιον σύννεφον, ποῦ ἐκάλυπτεν ὅλα τὰ πέριξ βουνά. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἀστραπαὶ ἤρχισαν νὰ αὐλακώνουν τὸν ὀρίζοντα καὶ βρονταὶ φοβεραὶ νὰ συνταράσσουσιν ὀλόκληρον τὴν σταφιδοφόρον πεδιάδα.

Μόλις ἐπρόλαβε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅταν κρουνοὶ* βροχῆς καλοκαιρινῆς ἐπλημμύρισαν τὰ πάντα. Ὅλην τὴν ὑπόλοιπον νύκτα ἡ βροχὴ ἔπιπτε ραγδαία. Οὔτε ἠδύνατο σχεδὸν νὰ ἐξέλθῃ κανεὶς τῆς οἰκίας του, καὶ ἂν ἤθελε.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀντώνης Κουνιστός, μὲ ἕνα μικρὸν φανόν, ἔφθασε μισοπνιγμένος εἰς τὰ σταφιδάλωνά του. Ἦλθεν ὁμως πολὺ ἄργά δυστυχῶς!

Ὅταν τὴν πρωτῶν μετὰ τὴν πάροδον τῆς βροχῆς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐφώτισαν τὸ ἤρεμον χωρίον, καρπὸς δὲν ὑπῆρχε πλέον εἰς τὰ ἀλώνια του. Ἡ βροχὴ τὸν εἶχε παρασύρει εἰς τὰ αὐλάκια, τὰ ὁποῖα τὸν μετέφεραν εἰς τὸν χειμάρρον τῆς πλαγιάς*.

Ὁ Ἀντώνης Κουνιστός καταλυπημένος ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο εἰς τὰ ἀλώνια του μὲ σταυρωμένα χέρια μονολογῶν:

—“Ἀχ, καημένε γέρο-Θανάση, διατί νὰ μὴ σὲ ἀκούσω; Διατί νὰ μὴ γνωρίζω κι ἐγώ, ὅτι ὅ,τι ἠμπορῶ νὰ κάμω σήμερα, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀναβάλω δι’ αὔριον; Διατί;

Νικ. Α. Κοντόπουλος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

—Νὰ μᾶς εἰπῆς τὴν ἱστορίαν, θεῖτε, ἐφώνησεν ὁ μικρὸς Ἀριστέιδης.

—Καὶ αἱ ἐξετάσεις μας ἐτελείωσαν καὶ ἄριστα ἐπήραμεν, εἶπεν ἡ Πηνελόπη.

Καὶ ὁ θεὸς, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἤρχισε:

—Μίαν ἡμέραν ἓνα παιδί, ἕως δώδεκα ἐτῶν, ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Ἦτο χειμῶν. Τὸ πρῶτ' εἶχε χιονίσει καὶ αἱ στέγαι καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν κατὰλευκοί. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα παγωμένος. Ἀλλὰ τὸ παιδί δὲν ἐκρῦωνεν. Ἐφόρει μάλλινα χονδρὰ φορέματα, καινουργῆ ὑποδήματα καὶ χειρόκτια εἰς τὰς χεῖρας του. Ἦτο πλουσιόπαιδον.

Τὸ παιδί ἐλέγετο Κλεάνθης, εἶχε δὲ σταθῆ εἰς μίαν ἄκραν τοῦ δρόμου καὶ ἐκοίταζε τοὺς σπουργίτας, οἱ ὅποιοι ἐσκάλιζον μὲ τὸ ράμφος των τὴν χιόνα, διὰ νὰ εὔρουν κανένα σπόρον.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἓν ἄλλο παιδί ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐμπρός του καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας του.

Ἦτο ἕως ἐννέα ἐτῶν καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψυχρός, διότι τὰ πόδια του ἦσαν γυμνά καὶ τὰ ροῦχα του κουρελιασμένα.

—Μήπως σοῦ εὐρίσκεται κανὲν ζευγάρι παλαιὰ ὑποδήματα; εἶπε μὲ σιγανὴν φωνὴν τὸ πτωχόν.

—Ἐχω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται, πῶς θὰ σοῦ εἶναι ὀλίγον μεγάλη, ἀπεκρίθη ὁ Κλεάνθης.

—Μεγάλα, δὲν πειράζει, μόνον νὰ μὴν εἶμαι ξυπόλυτος καὶ κρυώνω.

—Ἐλα μαζί μου, εἶπεν ὁ Κλεάνθης καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀνέβησαν ἐπάνω, ὁ Κλεάνθης ἔβαλε τὸ παιδίον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ αὐτὸς ἐπήγεν εἰς τὴν μητέρα του. Διηγῆθη εἰς αὐτήν, πῶς εὔρε τὸν μικρὸν καὶ ὅτι τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ χάριση τὰ παλαιὰ του ὑποδήματα. Ἡ καλή του μητέρα τὸ ἐπέτρεψε καί, ὅταν εἶδε τὰ κουρέλια τοῦ μικροῦ, τοῦ ἔδωσε νὰ φορέσῃ καὶ φορέματα. Ἀκόμη εἶπε νὰ τοῦ δώσουν φαγητόν.

Ὅταν ὁ πτωχὸς μικρὸς ἐσηκώθη νὰ φύγῃ, ἡ μήτηρ τοῦ Κλεάνθη τοῦ εἶπε:

—Παιδάκι μου, νὰ περνᾷς καθ' ἡμέραν ἀπ' ἐδῶ.

Τὸ πτωχόν παιδί ἀνεχώρησε δακρυσμένον ἀπὸ χαράν. Καὶ ἡ χαρὰ ὄμως τοῦ Κλεάνθη ἦτο μεγαλύτερα, διότι ἡ μήτηρ του τὸν ἐνηγκαλίσθη, τὸν ἐφίλησε καὶ τοῦ εἶπε:

—Κλεάνθη, σήμερον τὸ ἔχω καύχημά* μου, διότι σὲ ἔχω παιδί μου.

Ὁ μικρὸς διδάσκαλος.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἠρώτησε τὸν μικρὸν πτωχὸν ὁ Κλεάνθης καὶ ἔμαθεν, ὅτι λέγεται Ἀνδρέας καὶ ὅτι δὲν ἔχει κανένα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ὅτι κοιμᾶται εἰς κάποιον ὑπόγειον δωμάτιον ζητιάνας, ἢ ὅποια τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπαιτῇ. Ἀλλ' αὐτὸς ἐντρέπεται καὶ θὰ ἤθελε νὰ εὕρη ἐργασίαν, νὰ κερδίξῃ μὲ τὸν κόπον του τὸ ψωμί του.

Ἡ μητέρα τοῦ Κλεάνθη τοῦ ἀνέθεσε νὰ κάμῃ μερικά θελήματα. Ὁ Ἀνδρέας τὰ ἔκαμε μὲ μεγάλην προθυμίαν.

Εἰς τὸ μεταξὺ ὁ Κλεάνθης ἔμαθεν, ὅτι ὁ Ἀνδρέας δὲν ἤξευρε γράμματα καὶ ἀνέλαβε νὰ τοῦ γίνῃ διδάσκαλος. Ὁ Ἀνδρέας ἐμάνθανε μὲ μεγάλην ὄρεξιν καὶ ὁ διδάσκαλός του ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν μαθητὴν του.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι τὸ μάθημα ἐγένετο κρυφὰ εἰς ἓν παράμερον δωμάτιον. Ὁ Κλεάνθης ἐφρόντιζε νὰ μὴ μάθῃ κανεὶς τὸ μυστικόν του. Ποῦ νὰ γνωρίζῃ, ὅτι τίποτε δὲν διαφεύγει τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τῆς μητρὸς του! Ἡ μήτηρ του τὰ ἐγνώριζεν ὅλα καὶ τὰ εἶπε καὶ εἰς τὸν πατέρα του.

Καὶ μίαν ἡμέραν εὗρεν εἰς τὸ γραφεῖον του ἓν ὠραῖον χρυσόδετον βιβλίον μὲ τὴν ἀφιέρωσιν:

«Εἰς τὸν ἀγαπητὸν μου υἱὸν Κλεάνθην διὰ τὴν εὐγενῆ του καρδίαν».

Ἦτο τὸ γράψιμον καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ πατρὸς του. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα ὑπῆρχε διπλωμένον χαρτί μὲ τὰ ἴδια γράμματα καὶ ἔγραφε:

—Ὁ μικρὸς διδάσκαλος νὰ εἰπῇ εἰς τὸν μαθητὴν του, ὅτι ἀπὸ αὔριον θὰ μένῃ μαζί μας, νὰ μᾶς ψωνίξῃ καὶ νὰ πηγαίῃ εἰς τὸ σχολεῖον.

Εὐκολα ἐννοεῖτε τὴν ἐκπλήξιν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὴν μεγάλην χαρὰν του.

Ποῖα ἦσαν τὰ δύο παιδιά.

Ὁ Ἀνδρέας ἐμεγάλωσε μαζί μὲ τὸν Κλεάνθην καὶ ἔμαθε

γράμματα τόσα, ὥστε ὁ πατήρ τοῦ Κλεάνθους τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ κατὰσθημά του καὶ σήμερον εἶναι ἔμπορος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

—Καὶ ὁ Κλεάνθης; διέκοψε τὸν θεῖον καὶ ἠρώτησε μὲ ἀνυπομονησίαν ἡ Πηνελόπη.

—Ὁ Κλεάνθης! εἶπεν ὁ θεῖος. Ὁ Κλεάνθης ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη εὐγενῆ καρδίαν, εἶναι καὶ αὐτὸς ἔμπορος καὶ ἔχει δύο χαριτωμένα παιδιά.

—Εἶναι ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας; τὸν γνωρίζετε;

—Σιγὰ-σιγὰ, εἶπεν ὁ θεῖος, ἀφοῦ ἐνηγκαλίσθη τὸν ἀνεψιόν του καὶ τὴν ἀνεψιάν του. Ὅλα μὲ μίᾳ θέλετε νὰ τὰ μάθετε; Τὰ παιδάκια τὰ κρατῶ εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Ὁ Ἄνδρέας εἶναι ὁ νονός σας.

—Ἄκοῦς ἐκεῖ, νὰ μὴ καταλάβωμε τόσην ὥραν τὸν Κλεάνθην καὶ τὸν Ἄνδρέαν!... Εἶπεν ἡ Πηνελόπη μὲ παράπονον.

—Ὅπως ἡ γιαγιά μας, ἡ μητέρα τοῦ πατέρα, Πηνελόπη, τὸ εἶχε καύχημά της, ποῦ τὸν εἶχε παιδί της, νὰ τὸ ἔχωμεν μεγαλύτερον καύχημα, ποῦ τὸν ἔχομεν πατέρα, εἶπεν ὁ Ἄριστειδης.

—Θὰ κάμετε καλύτερα, εἶπε μὲ χαμόγελον ὁ θεῖος, νὰ γίνετε ἄξιοι, νὰ τὸ ἔχη καύχημά του καὶ ἐκεῖνος, διότι σὰς ἔχει παιδιά του.

Ἄριστοτέλης Κουρετίδης.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Σὲ μιὰ γωνιά καθίζει μοναχὸς
κι ὀλημερίς γυρεύει ἐλεημοσύνη.

Εἶν' ἄρρωστος καὶ γέρος καὶ φτωχός.
Πολλοὶ περνοῦν, κανένας δὲν τοῦ δίνει.

Κι ἀποκοιμήθη ὁ γέρος φανερά
 κι ὁ ὕπνος φέρνει ὄνειρο ἀπὸ κεῖνα,
 ποὺ βλέπουν οἱ φτωχοὶ καμμιὰ φορὰ
 μ' ὅλη τὴ φτώχεια, μ' ὅλη των τὴν πείνα.

Τοῦ φάνηκε—τί ὄνειρο γλυκό!—
 πῶς πρόβαλε μιὰ νέα καμαρωμένη,
 βασίλισσα μὲ στέμμα εὐγενικό,
 μὲ σύννεφο χρυσὸ τριγυρισμένη.

Κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι ἓνα παιδί,
 παιδί ξανθό, παιδί καλοντυμένο.
 Ἦρθε μπροστά του, στέκει νὰ τὸν δῆ
 καὶ τὸ παιδί τὸν εἶδε λυπημένο.

Κι ἐκεῖ ποὺ θαμπωμένος τὴ θωρεῖ,
 ποὺ σὰν αὐτὴ δὲν εἶδε καμμιὰν ἄλλη,
 σιμά του τὸ παιδάκι προχωρεῖ
 τοῦ δίνει κάτι τι καὶ φεύγει πάλι.

Καὶ τότε γέρνει ἢ νιὰ τὴν κεφαλὴ
 καὶ παίρνει τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά της
 καὶ τὸ φιλεῖ καὶ πάλι τὸ φιλεῖ
 καὶ τὸ χρυσώνουν τὰ χρυσὰ φιλιὰ της.

—Ποιὰ εἶσαι Σύ; τὴν ρώτησε ὁ φτωχός.
 —Ἐγῶμαι ἡ Κυρὰ Ἐλεημοσύνη,
 εἶπε καὶ φεύγει. Μένει μοναχὸς
 κι ἐξύπνησε καὶ τ' ὄνειρό του σβήνει.

Ἐξύπνησε κι ἐγύρισε νὰ ἰδῆ
 κι ἐγύρισε καὶ εἶδε στὸ πλευρό του
 τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τὸ ξανθὸ παιδί,
 ποὺ ἔβλεπε χρυσὸ μεσ' στ' ὄνειρό του.

—Σύρε, φτωχέ, κι αγόρασε ψωμί
νά φῶς και σὺ μὲ τὰ παιδιὰ σου.

—Παιδί μου, ὁ Θεὸς κάθε τιμῆ,
κάθε καλὸ νὰ δίνη στὴν καρδιά σου.

Ἰωάννης Πολέμης.

«Χειμῶνανθοι»

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΛΟΥΣΤΡΟΣ

Ἡ υπόσχεσις τοῦ μικροῦ.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία συνέβη εἰς μίαν πόλιν τῆς Πελοποννήσου πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ μίαν δεκάραν ἠγόραζε κανεὶς ὅ,τι σήμερον μὲ τέσσαρας καὶ πέντε δραχμάς.

Εἶναι πρωτὶ. Εἰς ἓν κατάστημα τῆς ὁδοῦ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων ὁ ἔμπορος ἴσταται εἰς τὴν θύραν, οἱ ὑπάλληλοι τακτοποιοῦν τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοποθετοῦν μὲ τάξιν ὠραῖα δείγματα εἰς τὰς προθήκας.

Τὸν καταστηματάρχην πλησιάζει μὲ συστολὴν νέος περίπου δέκα πέντε ἐτῶν, μὲ πτωχικὰ φορέματα καὶ ἀνυπόδητος καὶ λέγει:

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, μοῦ δίδετε μιά δεκάρα;

Ἐμπορος ἀπαντᾷ:

— Δὲν ἐντρέπεσαι εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νὰ ζητῆς ἐλεημοσύνην; Διατί δὲν ζητεῖς ἐργασίαν;

— Εἶμαι ξένος, κύριε, καὶ δὲν γνωρίζω κανένα. Ἐπειτα δὲν ζητῶ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶ.

— Νὰ ἐργασθῆς μὲ μιά δεκάρα; ἠρώτησε μὲ χαμόγελον καὶ δυσπιστίαν ὁ ἔμπορος.

— Μὲ μιά δεκάρα βέβαια ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νέος. Ἀλλὰ θὰ ζητήσω καὶ ἀπὸ ἄλλους κυρίους καὶ ἐλπίζω νὰ μαζεύσω ὅσα μοῦ χρειάζονται, διὰ τὴν ἐργασίαν, ποῦ σκέπτομαι.

— Καὶ τί ἐργασίαν σκέπτεσαι νὰ κάμῃς ;

— Νὰ γίνω λουστρός, ἀπαντᾷ ὁ νέος.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ πῶς θὰ ζήσης ;

‘Ο νέος ἀπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνήν :

— Ἀντέχω νὰ μείνω νηστικός, ὅσο νὰ μαζεύσω τὸ ποσόν, ποὺ χρειάζομαι.

— Καὶ πόσα σοῦ χρειάζονται ; ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.

— Δέκα δραχμαὶ φθάνουν.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Πάρε τὰς δέκα δραχμάς καὶ σὲ περιμένω νὰ μοῦ γυαλίσης πρῶτα τὰ ἰδικὰ μου.

‘Ο νέος ἐπῆρε τὰς δέκα δραχμάς, ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν ἔμπορον καὶ ἔτρεξε λέγων :

— Ἀμέσως ἔφθασα !

Δύο ἄλλοι ἔμποροι ἐγέλασαν καὶ εἶπον :

— Ἄν τὸν περιμένῃς, θὰ σὲ εὔρουν οἱ πελάται μὲ ἀγυάλιστα ὑποδήματα

Ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεως.

Δὲν εἶχον τελειώσει τοὺς λόγους των καὶ ὁ νέος ἐπέστρεψε τέλειος λουστρός. Ἐξέφρασε πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ ἤρχισε νὰ καθαρῖζῃ τὰ ὑποδήματα τοῦ εὐεργέτου του.

‘Ο ἔμπορος ἔδωσεν εἰς τὸ τέλος τὴν δεκάραν, ἀλλ’ ὁ νέος λουστρός ἠρνήθη νὰ τὴν λάβῃ.

‘Ο ἔμπορος ὁμῶς εἶπεν :

— Εἶναι τὰ πρῶτα χρήματα, ποὺ κερδίζεις καὶ πρέπει νὰ τὰ πάρῃς.

— Καλά, εἶπεν ὁ νέος. Τὴν πρώτην δεκάραν θὰ τὴν πάρω, ἀλλὰ τὰς ἄλλας θὰ τὰς κρατῆτε, ἕως ὅτου ν’ ἀποπληρώσω τὸ χρέος μου.

— Τὸ δέχομαι εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ ἔμπορος.

Μετὰ τινὰς μῆνας μίαν πρῶταν ὁ ἔμπορος ἔδωκε τὴν δεκάραν εἰς τὸν λουστρὸν καὶ εἶπε :

—Τὸ χρέος σου τὸ ἐξώφλησες. Ἡ δεκάρα εἶναι σήμερον ἰδική σου.

Καὶ ὁ λοῦστρος, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε κατευχαριστημένος καὶ τὴν ἐδίπλωσεν εἰς ἓν χαρτὶ μὲ ἀπερίγραπτον χαράν, εἶπε :

—Μένει ὁμως ἡ εὐγνωμοσύνη μου. Τὴν δεκάραν αὐτὴν θὰ τὴν φυλάξω, νὰ μοῦ ἐνθυμίζῃ, ὅτι σὰς ὀφείλω τὸ ὅτι κερδίζω τὸ ψωμί μου μὲ τὴν ἐργασίαν μου.

Μετὰ δύο ἔτη ἔπαυσε νὰ ἔρχεται ὁ νέος λοῦστρος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐμπορίου. Οὗτος ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε νὰ εἰπῇ, τί ἔγινε.

—Κρῖμα καὶ ἦτο καλὸς νέος ! ἔλεγεν ὁ ἔμπορος στενοχωρημένος, ὡς νὰ τοῦ ἔλειψε φίλος.

—Ναί, ναί, ἀπαντοῦσαν οἱ συναδέλφοι τοῦ λοῦστρου, ἦτο ὁ καλύτερος ἀπὸ ὄλους μας. Εἶχε καὶ καλὴ καρδιά. Πολλοὺς εἶχε βοηθήσει . . .

Ἡ ἐπιτυχία.

Μετὰ ἔτη πάλιν ὁ ἔμπορος ἐστέκετο μίαν πρωΐαν εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματός του. Τὸν πλησιάζει τότε ἓνας νέος, ὠραῖος καὶ καλὰ ἐνδεδυμένος καὶ τὸν χαιρετᾷ.

—Δὲ μὲ γνωρίζετε ; ἠρώτησε.

—Ὅχι, δὲν σὰς γνωρίζω.

—Εἶσθε ὁ εὐεργέτης μου καὶ ἦλθα νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

—Ἐγώ !

—Ναί, κύριε.

—Καὶ πότε ;

—Θὰ εἶναι ὀκτῶ ἔτη ἀπὸ τότε, θὰ ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἐδώσατε εἰς ἓνα νέον δέκα δραχμάς ν' ἀγοράσῃ τὰ χρειώδη τοῦ λοῦστρου.

—Ναί, τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ ἀπὸ τότε ἐρωτῶ νὰ μάθω, τί ἔγινεν ἐκεῖνος ὁ καλὸς νέος.

—Ἐγώ εἶμαι, εἶπεν ὁ νέος καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ ἔμπορος τότε τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ἠὲ χαριστήθη πολὺ.
Ἐπειτα τοῦ ἐζήτησε πληροφορίας καὶ ἔμαθε μὲ μεγάλην εὐ-
χαρίστησιν, ὅτι, ἀφοῦ ὑπέφερε πολλὰς στερήσεις, ἐξοικονόμησε
τὰ ἔξοδα καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐκεῖ εἰργάσθη, ἀφοῦ
ἤρχισεν ἀπὸ μικρᾶς ἐργασίας καὶ τέλος ἐκέρδισεν ὅσα τοῦ
εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἐρ-
γασθῇ ἐκεῖ.

— Ζῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἡ μητέρα μου, εἶπεν. Εἰς τὸ μεταξὺ τῆς
ἔστειλα καὶ ὑπάνδρευσε τὰς δύο μου ἀδελφάς. Ἐλπίζω νὰ
μείνω ἐδῶ, ἀλλὰ ἂν δὲν τὰ καταφέρω, τοὺς δρόμους τῶρα
τοὺς γνωρίζω.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

Σὲ μιᾷ γωνιά περαστικῇ
γέρος φτωχὸς ἔχει καθίσει.
Κόσμος πολὺς περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ
καὶ ἴσως νὰ τὸν ἐλεήσῃ
καμμιά ψυχὴ, ποὺ ἔχει μάθει
νὰ συμπονεῖ τὰ ξένα πάθη.

Σὲ λίγο, ὄλος προσοχῇ,
ἔφερ' ἐκεῖ τὰ βήματά του
κι ἄλλος φτωχός. Τὸν δυστυχεῖ!
Μὲ ὄλη τὴ νεότητά του
ἔχει στὸ φῶς του μαύρη σκέπη,
εἶναι τυφλός, τυφλός, δὲν βλέπει!

Ἄχ! τί ζευγάρι θλιβερό!
Τὰ νιάτα τὰ δυστυχισμένα,
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
τὰ γηρατεῖα τὰ μαραμμένα
βλέπει ἐκεῖ, ὅποιος περνᾷ,
νὰ ζητιανεύουν πλάι-πλάι.

“Ὅμως καθεὶς τὰ γηρατειὰ
τὰ χιονοσκέπαστα λυπᾶται
στὸ γέρο ρίχνουν μιὰ ματιά,
τὸν ἐλεοῦνε οἱ διαβάται.
Μὰ οὔτε ἕνας τους δὲν δίνει
καὶ στὸν τυφλὸ ἐλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά
ἀνασηκώνεται νὰ πάη...
“Ἄχ! θὰ περάση τὴ βρυδυὰ
καὶ σήμερα χωρὶς νὰ φάη...
Γι’ αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί τοὺς νοιάζει...
καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ἔξαφνα κάποιος ζητᾷ
μέσ’ στὴν παλάμη νὰ τοῦ δώση
χρήματα λίγα, μ’ ἀρκετὰ
ἕνα ψωμὶ γιὰ νὰ πληρώση.
—«Σοῦ εὐχετ’ ἡ φτωχὴ καρδιά μου
τιμές καὶ δόξες, ἄρχοντά μου!»

εἶπεν ἐκεῖνος, ἐπειδὴ,
τυφλὸς ποὺ ἦτο, δὲν μποροῦσε
μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἰδῆ,
πὼς σπλαγχνικὰ τὸν ἐλεοῦσε
ὁ γέρος, ἐλεῶντας πάλι,
καθὼς τὸν ἐλεοῦσαν ἄλλοι.

Γεώργιος Δροσίνης.

Ο ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΦΙΝΤΙΑΣ

‘Ο Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν φίλοι ἀδελφικοί, ἔζων δὲ
εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

‘Ο Φιντίας κατηγορήθη ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ

Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀνάγκη νὰ τακτοποιήσῃ τὰς οἰκογενειακὰς του ὑποθέσεις, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου νὰ ἀπομακρυνθῇ τῶν Συρακουσῶν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειάν του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδέχετο νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν.

Ὁ τυράννος, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδία δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρη ὁ Φιντίας· μετὴν πεποίησιν δὲ ταύτην εἶπεν, ὅτι παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναδέχεται τὴν καταδίκην ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμως ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἔκπληξις, ὅτε εἶδε νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ Δάμων, ὅστις προθύμως ἀνεδέχετο τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας τότε ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλευθερὸς ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του· τὰ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἔτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθῶου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τυράννος σαρκαστικῶς * μειδιᾷ, ἐμπαίζων * καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει νὰ πλησιάζῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ σι-

γμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δήμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνά χειρὰς τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμή φθάνει πλέον, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβῶδεις ἀκούονται, λέγουσαι : «Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας!» Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων * καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη, μετὰ δακρῶν δὲ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὕψηλόν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξίν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὅποιον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ καὶ, χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντιαν καὶ τὸν Φιντιαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπαραλάβουν τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμόν τῆς φιλίας των.

«Γεροστάθης»

Λέων Μελάς.

Η ΣΤΑΧΟΜΑΖΩΧΤΡΑ *

Ἡ θειά - Ἀχτίσα.

Μεγάλην ἐξέφρασεν ἔκπληξιν ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ, ὅταν εἶδε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 187.... τὴν θειά-Ἀχτίσαν νὰ φορῇ καινουργῆ μανδήλαν * καὶ τὰ δύο ἐγγονά-

κια της, τὸν Γέρον καὶ τὴν Πατρώναν, μὲ καθαρὰ ὑποκαμισάκια καὶ νέα πέδιλα. —

Τοῦτο δὲ τῆς ἐφάνη παράξενον, διότι ἦτο γνωστότατον, ὅτι ἡ κόρη τῆς θειά-Ἀχτίσας καὶ ὁ γαμβρός της εἶχον ἀποθά-νει καὶ τῆς εἶχον ἀφήσει τὰ δύο ὄρφανὰ ὡς κληρονομίαν. Ἦτο δὲ ἀκόμη χήρα καὶ ἔρημος καί, διὰ νὰ θρέψῃ τὰ δύο ὄρφανὰ, εἰργάζετο νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς παντὸς εἴδους ἐργασίαν.

Ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ, ἐλυπεῖτο μὲ ὄλην τὴν καρδιάν της διὰ τὰς στερήσεις τῆς γραίας καὶ τῶν δύο ὄρφανῶν. Ἄλλὰ μήπως ἦτο καὶ αὐτὴ πλουσία, διὰ νὰ ἔλθῃ βοηθὸς καὶ παρήγορος :

Ὁ υἱὸς τῆς Ἀχτίσας ἐξενητεύθη καὶ εὕρισκετο, ἔλεγον, εἰς τὴν Ἀμερικὴν. «Πέτρα ἔρριξε πίσω του». Μήπως τὸν εἶδε; Μήπως τὸν ἤκουσε; Τί νὰ εἰπῇ κανεὶς!

Τί νὰ κάμῃ ἡ θειά-Ἀχτίσα; Ἐβαλε τὰ δυνατὰ της καὶ ἐπροσπαθοῦσεν ὅπως-ὅπως νὰ ζήσῃ τὰ δύο ὄρφανὰ. Τί ἀξιολύπητα, τὰ καημένα! Κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους ἐβοτάνιζεν*, ἐμάζευεν ἐλαίας, ἐξενοδοῦλευεν. Ἐμάζευε κούμαρα καὶ ἔβγαζε ρακὴν*. Μερικὰ στέμφυλα* ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγος ἀραβόσιτος ἀπ' ἐκεῖ, ὅλα τὰ ἐχρησιμοποίησε.

Ἐπειτα τὸν Ὀκτώβριον, ἅμα ἤνοιγον τὰ ἐλαιοτριβεῖα, ἐγύριζεν εἰς ὅλα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποθήκας, ὅπου κατεστάλαζον αἱ ὑποστάθμαι* τοῦ ἐλαίου, ἐμάζευε τὴν μούργαν*. Μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν οἰκονομοῦσεν ὄλον τὸ ἔλαιον τῆς χρονιάς διὰ τὴν κανδηλίαν καὶ τὸ λυχνάρι της.

Ἡ συγκομιδὴ.

Ἄλλὰ τὸ πρῶτιστον εἰσόδημα* τῆς θειά-Ἀχτίσας προήρχετο ἀπὸ τὸ σταχομάζωμα. Τὸν Ἰούνιον, κατ' ἔτος, ἐπεβίβάζετο εἰς πλοῖον καὶ ἀπεβίβάζετο εἰς Εὐβοίαν. Ἐκεῖ μετ' ἄλλων πτωχῶν γυναικῶν ἠσχολεῖτο νὰ συλλέγῃ τὰ στάχυα, ποῦ ἔπιπτον ἀπὸ τὰ χερόβολα τῶν θεριστῶν, ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ ἀπὸ τὰ ἀμάξια.

Κατ' ἔτος τὰ χωριατόπουλα ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον αὐ-
τῆς τὸ σκῶμμα :*

—Νά ! «ἡ σταχομαζώχτρα !» Μᾶς ἦρθε πάλι «ἡ σταχομα-
ζώχτρα».

Ἄλλ' αὕτη ἔκυπτεν ὑπομονητική, σιωπηλή καὶ συνέλεγε
τὰ ψιχία ἐκεῖνα τῆς πλουσίας συγκομιδῆς τοῦ τόπου. Ἐγέμιζε
τρεῖς ἢ τέσσαρας σάκκους, ὀλόκληρον ἐνιαυσίαν * ἐσοδεῖαν
δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο ὄρφανά, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς
τὰς φροντίδας τῆς Ζερμπινιώδς καί, ἀφοῦ ἀπέπλεεν, ἐπέστρε-
φεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον χωρίον τῆς.

Χωρὶς ἄρτον.

Πλὴν ἐφέτος, δηλαδὴ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἀφορία* εἶχε μασί-
σει τὴν Εὐβοίαν. Ἄφορία εἰς τὸν ἐλαιῶνα τῆς μικρᾶς νήσου,
ὅπου κατοικοῦσεν ἡ θειά-Ἀχτίτσα. Ἄφορία εἰς τὰς ἀμπέλους
καὶ εἰς τοὺς ἀραβοσίτους, ἀφορία σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κού-
μαρα ἀφορία παντοῦ.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ οὐδὲν κακὸν ἔρχεται μόνον, βαρὺς χειμῶν
ἐνέσκηψεν * εἰς τὰ βορειότερα ἐκεῖνα μέρη. Ἀπὸ τὸν Νοέμ-
βριον μῆνα, χωρὶς σχεδὸν νὰ πνεύσῃ νότος καὶ νὰ πέσῃ βροχή,
ἤρχισε νὰ χιονίζῃ. Μόλις ἔπαυεν ἡ μία χιονιά καὶ ἤρχετο ἄλ-
λη. Ἐνίοτε ἔπνεε ξηρὸς βορρᾶς καὶ ἔσφιγγεν ἀκόμη περισσότε-
ρον τὰ χιόνια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλειωνον εἰς τὰ βουνά. «Ἐπερί-
μεναν ἄλλα». Μέχρι τῶν Χριστουγέννων οὐδεμία ἡμέρα καλῆ,
οὐδεμία ἀκτίς ἡλίου.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 23ης Δεκεμβρίου ὁ Γέρος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ
τὸ σχολεῖον περιχαρῆς, διότι ἀπὸ τῆς αὔριον ἔπαυον τὰ μαθή-
ματα. Πρὶν ξεκρεμάσῃ τὸν «φύλακα» ἀπὸ τῆς μασχάλης του,
πεινασμένος ὁ Γέρος ἤνοιξε τὸ ἐρμάριον, ἀλλ' οὐδὲ ψιχίον ἄρ-
του εὔρεν ἐκεῖ. Ἡ γραῖα εἶχεν ἐξέλθει ἴσως πρὸς ζήτησιν
ἄρτου.

Ἡ ἀτυχῆς Πατρῶνα ἐκάθητο ζαρωμένη πλησίον τῆς ἐστίας,
ἀλλ' ἡ ἐστία ἦτο σβυστή. Ἐσκάλιζε τὴν στάκτην, διότι ἐνόμιζε

μέ την παιδικήν της ἀφέλειαν—ἦτο μόλις τετραετὲς τὸ πτωχὸν κοράσιον—ὅτι ἡ ἑστία εἶχε πάντοτε τὴν ιδιότητα νὰ θερμαίνῃ, καὶ ἄς μὴ καίῃ.

Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἑπταετὴς μόλις, ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ, διότι δὲν εὔρισκε ψιχίον διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν του, ἤνοιξε τὸ μόνον παράθυρον, τὸ ὁποῖον εἶχε τριῶν σπιθαμῶν μῆκος. Ὁ οἰκίσκος ὅλος ἦτο χαμηλὸς καὶ εἶχεν ὕψος δύο ἴσως ὀργυιῶν * ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς.

Ἀνεβίβασεν ἔπειτα σκαμνίον ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ σκαμνίου, ἐστηρίχθη διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθυροφύλλου, ὕψωσε τὴν δεξιάν καὶ ἀπέσπασεν ἕν κρύσταλλον ἐκ χιόνος ἀπὸ τὰ κρεμάμενα ἐκ τῆς στέγης. ἤρχισε νὰ τὸ ροφᾷ βραδέως καὶ ἡδονικῶς * καὶ ἔδιδε καὶ εἰς τὴν Πατρῶναν νὰ φάγῃ. Ἐπείνων τὰ κακόμοιρα!

Ὁ Γέρος καὶ ἡ Πατρῶνα.

Ἡ γραῖα Ἀχτίτσα ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον καὶ ἔφερε πρᾶγμα τι τυλιγμένον εἰς τὸν κόλπον της. Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν ἐκ τῆς παιδικῆς του πείρας, ὅτι ποτὲ ἄνευ αἰτίας δὲν ἐφούσκωνον οἱ κόλποι τῆς μάμμης του, ἀνεπήδησε καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸ στήθος της, ἐνέβαλε τὴν χεῖρα καὶ ἀφήκε κραυγὴν χαρᾶς. Τεμάχιον ἄρτου εἶχεν οἰκονομήσει καὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἢ καλή, καίτοι ὀλίγον αὐστηρὰ μάμμη, τίς οἶδεν * ἀντὶ ποίων ἐξευτελισμῶν * καὶ διὰ πόσων παρακλήσεων!

Καὶ τί δὲν ἤθελεν ὑποστῆ*, πρὸ ποίας θυσίας ἠδύνατο νὰ ὀπισθοδρομήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν δύο τούτων παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἦσαν δύο φορὰς παιδιὰ δι' αὐτήν, ἀφοῦ ἦσαν τέκνα τοῦ τέκνου της!

Ἐκάλει τὸν ἄρρενα «Γέρον», διότι εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθοῦς γέρου της, τοῦ μακαρίτου μπάμπια Μιχαλιοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα τῆς ἐπίνει ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ προφέρῃ. Τὸ ταλαίπωρον τὸ θῆλυ τὸ ἐκάλει Πατρῶναν θωπευτικῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ νὰ τὸ λέγουν Ἀργυρώ. Ἦτο τὸ ὄνομα τῆς κόρης της

αυτό, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὡς κληρονομία εἰς τὸ ὄρφανόν, διότι ἐκείνη ἀπέθανε κατὰ τὸν τοκετόν *.

Πλὴν τοῦ ὑποκοριστικοῦ * τούτου οὐδεμίαν ἄλλην τρυφερότητα ἐδείκνυεν εἰς τὰ δύο πτωχὰ πλάσματα, ἀλλὰ μᾶλλον πρακτικὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν.

Ἡ ταλαίπωρος γραῖα ἔστρωσε διὰ τὰ δύο ὄρφανὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ κατεκλίθη καὶ αὐτὴ πλησίον των, ἀφοῦ προσηυχῆθη. Ἔμεινεν ὁμως ἄυπνος πέραν τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἐσυλλογίζετο τὴν πικρὰν τύχην της.

Ἡ συναλλαγματική *.

Τὸ πρῶτὸ μετὰ τὴν λειτουργίαν—ἦτο παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων—ὁ παπᾶ-Δημήτρης, ὁ ἐνορίτης της, παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν θύραν τοῦ πενιχροῦ οἰκίσκου.

— Καλῶς τὰ ἐδέχθης, τῆς εἶπε μειδιῶν

Καλῶς τὰ ἐδέχθη αὐτὴ! Καὶ ἀπὸ ποῖον ἐπερίμενε τίποτε;

— Ἔλαβα γράμμα διὰ σέ, Ἀχτίτσα, προσέθεσεν ὁ γέροντος ἱερεὺς, τινάσσων τὴν χιόνα ἀπὸ τὸ ράσον του.

— Ὅριστε, δέσποτα. Καὶ μήπως ἔχω τὴ φωτιά, ἐπιθύρισε μέσα της, ἢ τὸ γλυκὸ καὶ τὴν ρακὴ νὰ τὸν φιλέψω;

Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ εἰσήλθεν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ скаμνίου. Ἠρεύνησε * τὸν κόλπον του καὶ ἐξήγαγε μέγαν φάκελλον μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας σφραγίδας καὶ γραμματόσημα.

— Γράμμα εἶπες, παπᾶ, ἐπανέλαβεν ἡ Ἀχτίτσα, διότι μόλις τότε ἤρχισε νὰ ἐννοῇ, τί τῆς ἔλεγεν ὁ ἱερεὺς.

— Χθὲς ἔφθασε τὸ ταχυδρομεῖον, εἶπεν ὁ ἱερεὺς· μοῦ τὸ ἔφεραν τώρα, μόλις ἔβγαίνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐντὸς τοῦ φακέλλου, ἐξήγαγε διπλωμένον χαρτίον.

— Τὸ γράμμα εἶναι πρὸς ἐμέ, προσέθεσεν, ἀλλὰ σὲ ἀποβλέπει *.

— Ἐμένα; Ἐμένα; Ἐπανέλαβεν ἐκπληκτος ἡ γραῖα.

Ὁ παπᾶ-Δημήτρης ἐξεδίπλωσε τὸ χαρτίον.

— Εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου καὶ σοῦ στέλλει μικρὰν

βοήθειαν, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς. Ὁ γυιὸς σου σοῦ γράφει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

— Ἀπ' τὴν Ἀμερικὴ; ὁ Γιάννης! ὁ Γιάννης! μὲ θυμῆ-
θηκεν; Ἀνέκραξε περιχαρῆς, ἐνῶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυ-
ροῦ ἢ γραῖα.

Καὶ ἔπειτα προσέθεσε :

— Δόξα σοι ὁ Θεός!

Ὁ ἱερεὺς ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ ἐδοκίμασε νὰ ἀναγνώση.

— Εἶναι κακογραμμένα καὶ δυσκολεύομαι νὰ τὰ διαβάσω,
ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω νὰ βγάλω νόημα.

Καὶ ἤρχισε μετὰ δυσκολίας τὴν ἀνάγνωσιν :

«Παπᾶ · Δημήτρη, τὸ χέρι σου φιλῶ. Πρῶτον ἐρωτῶ διὰ τὸ
αἴσιον * τῆς ὑγείας σου, ἂν ἐρωτᾷς καὶ δι' ἡμᾶς καλῶς ὑγιαί-
νομεν. Ἐγὼ λείπω πολλὰ χρόνια καὶ δὲν ἤξεύρω αὐτοῦ, τί γί-
νονται, οὔτε ἂν ζοῦν ἢ ἀπέθαναν. Εἶμαι εἰς μακρινὸν μέρος,
πολὺ βαθιά, εἰς τὸν Παναμᾶν καὶ δὲν συνήντησα ἄλλους πα-
τριῶτες, ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ δὲν ἤξεύρω,
τί γίνονται εἰς τὸ σπίτι μας.

Ἐὰν ζῆ ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μου, εἶπέ τους, νὰ μὲ συγ-
χωρήσουν, διότι διὰ τὸ καλὸν πάντα πασχίζει ὁ ἄνθρωπος καὶ
εἰς κακὸν πολλὰς φορὰς βγαίνει. Ἐγὼ ἀρρώστησα δύο φορὰς
ἀπὸ κακὰς ἀσθενείας τοῦ τόπου ἐδῶ καὶ ἔκαμα πολὺν καιρὸν
εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Τὸ ὅ,τι εἶχα καὶ δὲν εἶχα ἐπῆγαν καὶ μό-
λις ἐγλύτωσα τὴν ζωὴν μου. Καὶ ἄλλο καλῦτερον δὲν ζητῶ,
παρὰ νὰ πιᾶσω ὀλίγα χρήματα νὰ ἔλθω εἰς τὴν πατρίδα, ἂν
προφθάσω τοὺς γονεῖς μου, νὰ μ' εὐλογῆσουν. Καὶ νὰ μὴ βα-
ρυγνωμοῦν, διότι, ἂν δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, δὲν ἔμπορεῖ ἄν-
θρωπος νὰ προκόψῃ.

Σοῦ στέλλω ἐδῶ ἓνα συνάλλαγμα * 10 λιρῶν ἐπ' ὀνόματι
σου, νὰ ὑπογράψῃς ἢ ἀγιωσύνη σου καὶ νὰ φροντίσουν νὰ τὸ
ἐξαργυρώσουν ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα, ἐὰν ζοῦν. Καὶ ἂν, ὃ μὴ
γένοιτο, εἶναι ἀποθαμένοι, νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃς ἢ ἀγιωσύνη
σου, νὰ δώσῃς εἰς κανὲν ἀνίψι μου καὶ εἰς ἄλλα πτωχά. Καὶ
νὰ κρατήσῃς καὶ ἡ ἀγιωσύνη σου, ἐὰν οἱ γονεῖς μου εἶναι

ἀποθαμένοι, ἔν μέρος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ σαρανταλεί-
τουργα»*.

Ἄπερίγραφτος ἦτο ἡ χαρὰ τῆς Ἀχιτίσας, διότι ἔλαβε
μετὰ τόσα ἔτη εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. Ὁ κοιμώμενος σπιν-
θῆρ τῆς μητρικῆς στοργῆς ἀνεπήδησεν ἐκ τῶν σπλάγχων εἰς
τὸ πρόσωπόν τῆς καὶ ἡ γεροντική, ρυτιδωμένη ὄψις τῆς ἔλαμψε
μὲ ἀκτῖνα νεότητος καὶ καλλονῆς.

Τὰ δύο παιδιὰ, ἂν καὶ δὲν ἐνόουν, περὶ τίνος πρόκειται,
ὅταν εἶδον τὴν χαρὰν τῆς μάμμης των, ἤρχισαν νὰ χορο-
πηδῶσιν.

Καὶ ἰδοὺ διατί ἡ γραῖα ἐφόρει τὴν ἡμέραν τῶν Χριστου-
γέννων καινουργῆ μανδήλαν, τὰ δὲ δύο ὄρφανὰ εἶχον καθαρὰ
ὑποκαμισάκια διὰ τὰ ἰσχνὰ μέλη των καὶ θερμὴν ὑπόδεσιν*
διὰ τοὺς παγωμένους πόδας των.

Ὁ Χριστὸς εἶχε φέρει, ὅπως ὑπεσχέθη ἡ γραῖα εἰς τὰ
ἔγγονά τῆς, ὅχι μόνον ἄρτον, ἀλλὰ καὶ ζεστά φορέματα.

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

«Σταχομαζώχτρα»

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον· σω-
στοὺς πέντε μῆνας. Ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!
Τὸ καράβι, μὲ τὸ ὅποιον εἶναι, ἐπήγεν εἰς μακρινοὺς τόπους,
ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρνᾷ ὀπίσω. Νύκτα καὶ
ἡμέραν ταξιδεύουν, μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν, ὁ
ἄνεμος συρρίζει μέσα εἰς τὰ ἄρμενα*, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ
κύματα κτυποῦν τὸ καράβι, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομά-
ζει, εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ μόλις προστάξῃ ὁ καπε-
τάνιος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ ξάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον· δὲν συλλο-

γλίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐν πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσῃ. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν, ὅσον ἤμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα διακρίνῃ τὸ σπιτάκι των, ὅπου περιμένει ἡ χήρα μάνα του καὶ τὰ ὄρφανὰ ἀδέλφια του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα· ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν λαχτάραν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα τὸ βράδυ, κοντὰ εἰς τὴν γωνιάν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάμπῃ ἡ ζεστὴ φωτιά, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῇ, εἰς ποῖα μέρη ἔταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺ ὠραῖοι, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενητευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενητεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ λεπτά, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωκαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλα τὰ ἀδελφάκια του κάτι τι: δι' ἄλλο ὑποδηματάκια, δι' ἄλλο καπελλάκι καὶ διὰ τὴν μητέρα του καμπόσους πήχεις πανί, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ πάρῃ καθείς! Καὶ ἔξαφνα, ἔξαφνα θὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ ναυτικοῦ του πανταλονίου, δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλοῦ του καὶ τὰ χρήματα, ὅπου ἔμειναν καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν καημένην τὴν μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιιάρι, κρέας καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει.

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, κοιτάζει εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία ἀπλώνεται ἐμπρὸς του, καὶ τί διακρίνει; Τὴν πατρίδα του. Ἄ! ἔφθασαν τέλος πάντων! Τὸ καράβι των σχίζει γρήγορα τὰ κύματα· ὀλονέν πλησιάζουν. Νά, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καὶ

αὐτὸς σκορπίζονται εἰς τὰ κατάρτια, μαζεύουν τὰ πανιά.
 "Ἐξαφνα, γρρρ, ἔρριψαν τὸ σίδηρον. Καταβιβάζουν μίαν βάρ-
 καν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐμβαίνει ὁ καπετάνιος, τρεῖς ναῦται,
 πηδᾶ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ναυτόπουλον. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον*
 καὶ τραβᾷ κωπῖον. Ἡ καρδιά του κτυπᾷ δυνατά. ἘΑρά γε νὰ
 εἶναι καλὰ ὄλοι εἰς τὸ σπιτάκι των; μὴ ἔπαθε κανεὶς τίποτε;
 μὴ εἶναι ἄρρωστη ἢ μητέρα του, κανὲν ἀδελφάκι του; Πῶς
 ἀνησυχεῖ! Ἄλλὰ ποῖοι εἶναι αὐτοί, ὅπου περιμένουν εἰς τὴν
 ἀκρογιαλιάν; "Ω! τοὺς γνωρίζει. Ἡ βάρκα ἔφθασεν εἰς τὴν
 ξηράν, βγαίνει ὁ καπετάνιος καὶ τὸ ναυτόπουλον πηδᾶ εἰς τὴν
 ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν μικρῶν του ἀδελφιδῶν!...

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Τὴν εἶδα τὴν Ξανθούλα,
 τὴν εἶδα ψὲς ἀργά,
 ποὺ ἐμπῆκε στὴ βαρκούλα
 νὰ πάη στὴν ξενητεία.

Ἐφούσκωνε τ' ἀγέρι
 λευκότατα πανιά,
 ὡσάν τὸ περιστέρι,
 ποὺ ἀπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
 μὲ λύπη, μὲ χαρά,
 κι αὐτὴ μὲ τὸ μανδηλι
 τοὺς ἀποχαιρετᾷ.

Καὶ τὸ χαιρετισμό της
 ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
 ὡς που ἢ πολλὴ μακρότης
 μοῦ τῶκρυψε κι αὐτό.

Σ' ὀλίγο, σ' ὀλιγάκι
 δὲν ἤξερα νὰ πῶ,
 ἄν ἔβλεπα πανάκι
 ἢ τοῦ πελάγου ἄφρο.

Κι ἄφοῦ πανί, μανδηλι
 ἐχάθη στὸ νερό,
 ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι,
 ἐδάκρυσα κι ἐγώ.

Δὲν κλαίγω τὴ βαρκούλα
 μὲ τὰ λευκὰ πανιά,
 μόν' κλαίγω τὴν Ξανθούλα,
 ποὺ πάει στὴν ξενητειά.

Διονύσιος Σολωμός.

« Ἀπαντα »

ΔΙΑΤΙ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΠΠΟΣ

Ὁ μικρὸς Λεωνίδας, δέκα περίπου ἐτῶν, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ, διατί ἐργάζεται ὁ πάππος του. Ὁ πατὴρ του εἶναι ἔμπορος καὶ κερδίζει ἄρκετά. Ὁ πάππος ἔπρεπε νὰ ζῆ μαζί των εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖ ἔχει ἰδεῖ πολλοὺς γέροντας νὰ κάθηνται εἰς τὸ καφενεῖον ἢ νὰ πηγαίνουν περίπατον εἰς τοὺς δημοσίους κήπους, ὡσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπει.

Ὁ πάππος του ζῆ μόνος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ μίαν γραῖαν ὑπέρετριαν, τὴν κυρὰ Μάρθαν καὶ τὸν κηπουρόν του, τὸν Στέφανον! Τὸν κῆπον καλλιεργεῖ μᾶλλον ὁ πάππος του παρὰ ὁ κηπουρός. Ἐξυπνᾷ πολὺ πρῶτῃ, ἀναπαύεται ὀλίγον τὴν μεσημβρίαν καὶ κοιμᾶται τὴν ἑσπέραν ἐνωρίς. Ἀπὸ τὴν μητέρα του ἔχει μάθει, ὅτι ὁ πάππος πλησιάζει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὄγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ὁμως εἶναι ροδοκόκκινος καὶ ἡ ἐργασία δὲν τὸν κουράζει.

Ἐπειτα ἔχει ἀκούσει πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται κανεὶς, ὅταν εἶναι νέος, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ, ὅταν θὰ γηράσῃ. Διατί λοιπὸν ἐργάζεται ὁ πάππος του, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκη; Διότι βεβαίως ὑπάρχουν καὶ γέροντες πτωχοί, οἱ ὅποιοι ἀναγκάζονται νὰ ἐργάζονται διὰ νὰ ζήσουν.

Πρὸ πολλοῦ ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πάππον του, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ. Ὄταν ἀκούῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του ἢ τὴν ἀδελφὴν του ἔλλην νὰ λέγουν, ὅτι θὰ ὑπάγουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν πάππον, παίρνει τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὄταν ὁμῶς τὸν βλέπῃ, μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν ἐργάζεται, ἀναβάλλει τὴν ἐρώτησιν δι' ἄλλην φοράν. Φοβεῖται, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν πάππον του. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ θέλει, διότι τὸν ἀγαπᾷ.

Ὁ πάππος πάλιν εἶχε μαντεύσει τὸν πόθον τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ τὸν ἄφηνε νὰ καταλάβῃ μόνος του, διατί ἐργάζεται.

Ἦτο Παρασκευὴ πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅταν ἐξεκίνησαν ὁ Λεωνίδας καὶ ἡ Ἑλλή μετὰ τὸ αὐτοκίνητον διὰ τὸ κτῆμα τοῦ πάππου των.

Τὸν εὖρον ἔξω ἀπὸ τὸν μανδρότοιχον τοῦ κήπου, εἰς τὸν χέρσον τόπον, νὰ ὀμιλῇ μὲ ἓνα ἐργάτην. Τοῦ ἔλεγεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀγοράσει τὸν χέρσον αὐτὸν τόπον καὶ τὴν ἄρᾳ θὰ τὸν ἐκαλλιέργει.

Εἰς τὸ ἐπάνω μέρος θὰ ἐφύτευεν ἀμπέλι καὶ εἰς τὴν βορεινὴν πλευρὰν δύο πυκνὰς σειρὰς ἀπὸ κυπαρίσσια. Ἐπειτα μίαν σειρὰν ἐλάσας καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ ἐγίνετο κῆπος μὲ ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὰ ἐγγονάκια του μόλις τὸν εἶδον, ἔτρεξαν, τὸν ἐχαιρέτησαν καὶ τοῦ ἐφίλησαν τὸ χέρι.

Ἐξακολουθεῖ νὰ φυτεύῃ συνεχῶς δένδρα.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Λεωνίδας ἠρώτησε τὸν πάππον, πότε θὰ εἶναι ἔτοιμος ὁ νέος κῆπος καὶ πότε θὰ ἔδιδον καρποὺς τὰ δένδρα. Ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι ὁ κῆπος θὰ εἶναι ἔτοιμος καὶ φυτευμένος χάρις εἰς τοὺς πολλοὺς ἐργάτας εἰς τὸ τέλος τοῦ

Ἰανουαρίου, τὸ πολὺ ἕως τὰ μέσα Φεβρουαρίου. Θ' ἀρχίσῃ νὰ καρποφορῇ μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ θὰ φθάσῃ ἡ καρποφορία εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μετὰ δέκα ἔτη. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὅμως θὰ ἀργήσουν πολὺ περισσότερον. Τὸν πρῶτον καρπὸν θὰ τὸν δώσουσιν μετὰ δεκαπέντε ἔτη καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν θὰ φθάσουσιν μετὰ πενήτηκοντα ἔτη καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν ἐπὶ αἰῶνας ἴσως νὰ καρποφοροῦν. Λέγουσιν, ὅτι εἰς τὸν κήπον τῆς Γεθσημανῆ* ὑπάρχουν ἐλαιόδενδρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πεισιστράτου.

— Ἄ, ἐγώ, ἐσυλλογίζετο ὁ Λεωνίδας, ποτὲ δὲν θὰ κάμω ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ὠφεληθῶ ἀμέσως ἢ πολὺ σύντομα. Ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὅταν ἐξύπνησε, μετέβη εἰς τὸν κήπον καὶ εὔρε τὸν πάππον του νὰ ἀνοίγῃ λάκκους. Τὸν εἶδεν ὁ πάππος, ἄφησε τὴν ἀξίνην, καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν κληματαριάν. Ἐκρέματο ἀκόμη τὸ τελευταῖον σταφύλι. Ὁ πάππος τὸ ἔκοψε, τὸ ἔπλυνε καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Λεωνίδα.

Ἐνῶ τὸ ἔτρωγε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἠρώτησε :

— Γιατί ἀνοίγεις τοὺς λάκκους, παπποῦ ;

— Τὸν ἄλλον μῆνα θὰ φυτεύσω δένδρα.

— Πάλι δένδρα ; Ἄλλὰ... Καὶ πρὶν νὰ συμπληρώσῃ τὴν φράσιν του παρουσιάσθη καὶ ἡ Ἑλλη. Ἐχαιρέτησε τὸν πάππον καὶ ἐκοίταξε τὸ σταφύλι.

Ὁ Λεωνίδας ἐμάντευσε τὸν πόθον τῆς καὶ τῆς τὸ ἔδωσε.

— Τί ἤθελες νὰ εἰπῆς ; ἠρώτησεν ὁ πάππος τὸν Λεωνίδα.

Ὁ Λεωνίδας κάτι ἐδοκίμασε νὰ εἶπῃ, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσε. Μετενόησεν. Ἴσως καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἑλλην.

Ἡ μεγαλυτέρα χαρὰ εἶναι νὰ εὐεργετῆς τοὺς ἄλλους.

Ὁ πάππος ὅμως ἐσκέφθη, ὅτι ἡ περίστασις ἦτο πολὺ κατάλληλος.

— Θέλεις νὰ εἰπῆς, Λεωνίδα μου, γέρος ἐγώ, διατί φυτεύω δένδρα ; Τί περιμένω ; Ἔ ; Ἄλλὰ θέλω καὶ ἐγώ νὰ σ' ἐρω-

τήσω, διατί ἐχάρισες τὸ σταφύλι εἰς τὴν Ἑλλην ;

—Μ' εὐχαριστεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, νὰ τὴν βλέπω νὰ τὸ τρώγῃ.

Καὶ ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο ἐφύλαξε τὸ τελευταῖον σταφύλι, διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ, ὅταν θὰ βλέπῃ νὰ τὸ τρώγουν τὰ ἐγγονάκια του. Τὸν κῆπον ἤρχισε νὰ τὸν φυτεύῃ ὁ πάππος του καὶ τοὺς καρποὺς ἐγεύθη ὁ πατήρ του. Ἀρκετὰ δένδρα εὗρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἄλλα ἐφύτευσε καὶ θὰ φυτεύσῃ αὐτός. Τοῦ ἀρκεῖ ὁ γλυκύτερος καρπός, ὅτι ὁ Λεωνίδας του καὶ ἡ Ἑλλη του, ὅταν αὐτὸς δὲν θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν, θὰ γεύονται αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ των τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων του.

Ἔπειτα ἀπὸ μικρὰν σιωπὴν εἶπε μὲ μελαγχολικὸν τόνον :

—Ὅλα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον περνοῦν, ὅλα σβήνουν, ὅλα χάνονται. Μόνον μία χαρὰ διατηρεῖται ἕως τὸ τέλος. Ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν σκορπᾷ τὴν εὐτυχίαν γύρω του. Αὕτῃ ἡ χαρὰ ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἡλικίαν. Αὕτῃ μόνῃ μοῦ κάμνει τὴν ζωὴν εὐχάριστον! Τὴν στιγμὴν, πού θὰ εἶπῃ κανεὶς, δὲν ἔχω τίποτε νὰ κάμω, εἶναι νεκρὸς καὶ ἂν ἀκόμη ἔχη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.

ΤΟ ΣΤΑΦΥΛΙ

Σ' ἓνα σπιτάκι πήγαμε· τὰ βάτα ἔχει γιὰ ζῶνῃ
καὶ τίς μοσκιές γιὰ ντῦμα
καὶ ρίζωσε στὴν πόρτα του βαθιὰ καὶ σκαρφαλώνει
στὸν τοῖχο του ἓνα κλῆμα.

Ἦτανε κούρβουλο * ἄχαρο, γυμνό, χλωμὸ τὸ κλῆμα
καὶ δίχως νὰ σαλεύῃ
καὶ δὲν ὑποψιαζόσουν, πὼς τῆς ζωῆς τὸ κῦμα
στὰ σπλάχνα του δουλεύει.

Κι ὁ νοικοκύρης γέλασε καὶ μοῦ εἶπε «λίγο ἀκόμα
καὶ τὸ παλιὸ αὐτὸ ξύλο,
τᾶδειο, ποῦ τὸ καταφρονεῖς, θ' ἀναστηθῆ με χρῶμα,
θὰ στολιστῆ με φύλλο.

Θᾶρθη μιὰν ὥρα ἀρίφνητος* καρπὸς νὰ τὸ μεστῶση
μελίχρωμα σταφύλια
κι ὄλοι θὰ τὸ ματιάζουνε, γειτόνοι, ξένοι, πόσοι!
Καὶ θὰ τοὺς τρώη μιὰ ζήλεια.

Ζητώντας ὁ ἕνας θᾶρχεται νὰ τὰ μοσχαγοράση
καὶ νὰ τ' ἀρπάξη ὁ ἄλλος,
καὶ δὲ θὰ μείνη χωριανὸς γι' αὐτὰ νὰ μὴν περάση,
κι ὁ πόθος του μεγάλος.

“Ὀλος ὁ κόσμος γυρευτῆς· κι ἐγὼ θὰ πῶ τοῦ κόσμου.
— Ἀδέρφια μου, σταθῆτε!
Χαρά μου εἶναι τὸ χάρισμα, δικὸς σας ὁ καρπὸς μου,
καὶ πάρτε κι εὐφρανθῆτε.

Κωστῆς Παλαμᾶς.

ΤΟ ΕΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΥΛΩΘΡΟΥ

Εἷς γέρων μυλωθρός, ὅταν ἀπέθανεν, ἄφησεν εἰς τὸν υἱὸν
τοῦ τὸν μύλον του καὶ καλὸν ὄνομα. “Ὀλοι οἱ γύρω γεωργοὶ
ὠμολόγουν, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τιμιώτερος ἀπὸ τὸν πατέρα
του καὶ δὲν ἐσκέφθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του, ν' ἀλλάξουν
μύλον. Ἀπὸ τὰ γεννήματα, τὰ ὁποῖα ἤλεθεν ὁ νέος μυλωθρός,
ἔπαιρνε, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ του, τὸ ἐν δέκατον καὶ μετὰ τὴν
πελατεῖαν, τὴν ὁποῖαν εἶχεν, ἠδύνατο νὰ ζῆ εὐτυχῆς, χωρὶς νὰ
γίνη καὶ πλούσιος.

Μεταξὺ τῶν πελατῶν ἦτο καὶ κάποιος γέρων γεωργός,
πολὺ πλούσιος. Σχεδὸν ἐκάστην δευτέραν ἐβδομάδα ἔφερε καὶ
ἐν φορτίον δι' ἄλεσμα. Μίαν ἐσπέραν ὁ γέρων ἔφερε καὶ ἄφησε

τὸ φορτίον του καὶ ἔφυγεν. Ὁ μυλωθρὸς τότε ἔκαμε τὴν ἐξῆς σκέψιν :

— "Ἄν κρατήσω παραπάνω ἀπὸ τὸ δέκατον, ὁ πλούσιος δὲν θὰ τὸ καταλάβῃ. Ἔχω ἀκούσει, ὅτι τὸ κάμνουν πολλοί. Γιατὶ νὰ μὴ τὸ κάμω καὶ ἐγώ ;

Ἐπῆρε λοιπὸν πάρα πάνω ἀπὸ τὸ δέκατον καὶ τοῦτο τὸ ἔβαλεν εἰς ἰδιαιτέρον μέρος.

Ἡσθάνθη τότε κάτι νὰ τὸν βαρύνῃ καὶ νὰ τὸν στενοχωρῇ, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐσκέφθη νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ βάλῃ τὸ ξένον ἄλευρον εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦ ἤλθεν ἄλλη σκέψις. Εἶδε μικρὸν σάκκον μιᾶς χήρας καὶ εἶπεν :

— Ἀπὸ τὸ σιτάρι τῆς χήρας θὰ κρατήσω ὀλιγώτερον ἀπὸ ἓν δέκατον. Αὐτὸ θὰ τὰ διορθώσῃ ὅλα.

Καὶ ὅταν ἤλθε πάλιν τὸ φορτίον τοῦ πλουσίου, ἐκράτησε περισσότερον ἀπὸ ἓν δέκατον. Τοῦτο ἔπραξε πολλὰς φορὰς καὶ κάθε φορὰν ἐλησμόνει νὰ κρατῇ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ σακκὶ τῆς χήρας ἢ ἄλλου πτωχοῦ. Ἔβλεπε νὰ γεμίζῃ ὁ κάδος ἀπὸ τὸ ξένον σιτάρι τοῦ πλουσίου καὶ ἐγίνετο ὅλον ἐν πλέον ἄδικος.

Κάθε Κυριακὴν ἐπήγαιναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἤκουε τὴν ἐντολὴν «οὐ κλέψεις» μὲ ἀδιαφορίαν. Τὰς ἄλλας ἡμέρας, καθὼς αἱ μυλόπετραι ἐγύριζον καὶ ἤλεθον, αὐτὸς διήρχετο τὰς ὥρας τοῦ ἀναγινώσκων τὴν ἐφημερίδα του. Ὅσακις ὅμως ἔβλεπεν, ὅτι κάποιος κλέπτῃς ἀνεκαλύφθη, συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη, τὸν ἐκυρίευε φόβος, μήπως καὶ αὐτὸς πάθῃ τὰ ἴδια. Τέλος ὁ φόβος τὸν ἔκαμε νὰ συνέλθῃ.

Εἰς τὸ μεταξὺ εἶχε πωλήσει πολλὰς φορὰς τὸ ἄλευρον, τὸ ὁποῖον κατεκράτει ἀπὸ τὸν πλούσιον. Εἶχεν ὅμως σημειώσει, πόσον εἶχε κρατήσει. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ κρατῇ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ ἓν δέκατον, ἕως ὅτου συμπληρωθῇ τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον εἶχε κλέψει. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἤλπιζε νὰ λείψῃ ὁ φόβος, ὅστις τὸν ἐβασάνιζε καὶ νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἡσυχίαν του.

Ὁ πλούσιος παρατηρεῖ τὴν διαφορὰν.

Ἡ γυναῖκα τοῦ πλουσίου ἐζύγιζε τὸ ἄλεσμα καὶ εἶχε πα-

ρατηρήσει, ότι ἔλειπε. Τὸ ἔκαμε πολλές φορές καὶ εἰς τὸ τέλος τὸ εἶπεν εἰς τὸν ἄνδρα της.

— Ἄδύνατον, εἶπεν ὁ πλούσιος. Ὁ μυλωθρὸς εἶναι τίμιος νέος. Ἐχω γνωρίσει καὶ τὴν γυναῖκα του. Εἶναι πολὺ τιμιά. Λάθος θὰ ἔχη γίνοι.

— Ἄν εἶναι τίμοι, τόσον τὸ καλύτερον δι' αὐτούς, εἶπεν ἡ γυναῖκα. Ἄλλ' ὁμως εἶναι δυνατόν νὰ γίνεται λάθος εἰς τὸ ζύγιμα.

Ὁ πλούσιος γεωργὸς ἐγέλασε καὶ παρεδέχθη, ὅτι πραγματικῶς ἠμπορεῖ νὰ γίνεται λάθος.

Ὅταν ἐζύγισαν ἄλλο φορτίον καὶ τὸ εὖρον βαρύτερον ἀπὸ τὸ κανονικόν, ὁ πλούσιος γεωργὸς ἐγέλασεν ὅσον ποτε ἄλλοτε. Ἐτριβε τὰς χεῖρας του ἀπὸ εὐχαρίστησιν καὶ ἔλεγε :

— Δὲν τὸ ἔλεγα ; Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τιμιώτερος ἀπὸ τὸν μυλωθρόν μας.

Ἡ γυναῖκα του ἐσήκωσε τοὺς ὠμούς καὶ εἶπεν :

— Ἄς περιμένωμεν καὶ τὸ ἄλλο φόρτωμα.

Ὁ μυλωθρὸς εἰς τὸ μεταξὺ ἦτο εὐχαριστημένος, διότι ὁ πλούσιος δὲν εἶχεν, ὅπως ἐνόμιζε, παρατηρήσει τὴν διαφορὰν. Ὅταν ἐζύγισαν δεύτερον καὶ τρίτον φορτίον καὶ εὖρον, ὅτι ἦτο βαρύτερον ἀπὸ τὸ κανονικόν, ὁ πλούσιος εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα του :

— Δίχως ἄλλο ἢ ζυγαριὰ τοῦ μυλωθροῦ εἶναι ἐλαστωματική. Ὅπως ζυγίζει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, θὰ χάσῃ πολλὰ καὶ δὲν εἶναι δίκαιον. Πρέπει αὖριον νὰ μεταβῶ νὰ τοῦ ὀμιλήσω δι' αὐτό.

— Δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονήσῃς, εἶπεν ἡ γυναῖκα του. Δὲν εἶναι σωστὸν μήτε νὰ μᾶς λείπῃ, μήτε ἐκεῖνος νὰ χάνῃ.

Τίμιος καὶ καλὸς ὅπως ὁ πατήρ του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν μετέβη ὁ πλούσιος γεωργὸς καὶ εὖρε τὸν μυλωθρόν ν' ἀλέθη. Ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησεν, εἶπεν :

— Εἰπέ μου, ἐζύγισες τὸ ἀλεῦρι, ποῦ μοῦ ἔστειλεις ;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ μυλωθρὸς μὲ σιγανὴν φωνήν.

— Πολύ καλά. Γνωρίζεις όμως, ότι ήτο βαρύτερον ; Καί τοῦτο, φίλε μου, δέν τό θέλω, δέν έννοῶ νά μοῦ ἀλέθης τό σιτάρι μου χωρίς τήν κανονικήν ἀμοιβήν σου.

‘Ο μωλωθρός έκοκκίνισε καί ὁ γεωργός έκατάλαβεν, ὅτι κάποιον σοβαρόν λάθος θά εἶχε γίνει. Εἶπε λοιπόν μέ γλυκύν τόνον εἰς τόν μωλωθρόν :

— “Ελα, εἰπέ μου τήν ἀλήθειαν, ἄν εἶναι ἰδικόν σου τό λάθος ἢ τῆς ζυγαριᾶς ἤμην φίλος τοῦ πατρός σου καί πρέπει νά μοῦ ἔχης έμπιστοσύνην.

Καί ὁ μωλωθρός εἶπε :

— Τό λάθος δέν εἶναι τῆς ζυγαριᾶς, ἀλλά τοῦ πειρασμοῦ, τόν ὁποῖον ἐγέννησεν ἡ κακή μου ἐπιθυμία. Εὐτυχῶς ένῶρίς ἐνίκησα τόν πειρασμόν. Αὐτοί οἱ σάκκοι εἶναι γεμάτοι ἀπό τό σιτάρι, τό ὁποῖον ἀδίκως ἐκράτουν. “Εκλεψα καί δέν θά ἡσυχάσω, προτοῦ στείλετε καί τά πάρετε. Μίαν χάριν σᾶς ζητῶ, ἄν νομίζετε, ὅτι ἔθεραπεύθην. Νά μή τό μάθη κανεῖς.

‘Ο πλούσιος γεωργός τόν ἐκτύπησε φιλικῶς εἰς τόν ὄμων καί ἀπήντησε :

— Μικρέ μου φίλε, καί νά μοῦ λείψη, δέν τό λογαριάζω. Εὐχαρίστως ὅμως θά τό πάρω, ἀφοῦ μέ βεβαιώνεις, ὅτι εἶναι ἰδικόν μου. Σέ συγχαίρω, διότι ἐνίκησες τόν πειρασμόν. “Εμαθες ἐν πολῦ δύσκολον μάθημα, τό ὁποῖον ἔχω τήν πεποιθήσιν, ὅτι δέν θά λησμονήσης ποτέ. Δέν ἔχω οὔτε τόν παραμικρόν φόβον, ὅτι θά μέ κλεψῆς. Διά σφάλμα, τό ὁποῖον διορθώθη, δέν εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται λόγος. ‘Αλλ’ ὅμως θά τό εἶπω μόνον εἰς τήν γυναῖκα μου καί νά εἶσαι βεβαιός, ὅτι κανεῖς ἄλλος δέν θά τό μάθη.

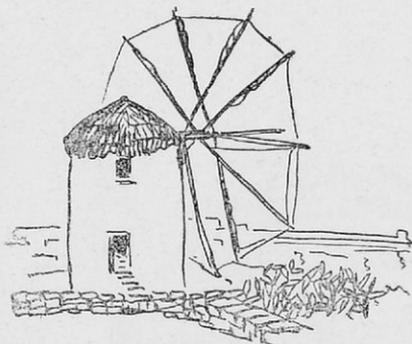
‘Ο μωλωθρός ἤλεσε τό σιτάρι, τό ὁποῖον ἀπέμενε καί τό ἀπέστειλεν εἰς τόν πραγματικόν του ἰδιοκίτην, τόν πλούσιον γεωργόν. Εὐθύς κατόπιν τοῦ ἔφυγεν ὁ φόβος. ‘Εδιάβαζεν ἡσυχος τήν ἐφημερίδα του καί μέ προσοχήν ἤκουεν ἐκάστην Κυριακήν τοὺς λόγους τοῦ Εὐαγ-

γελίου. Καὶ ἡ μεγαλύτερα ἀμοιβή του ἦτο, εἴτε εἰς τὸ προαύ-
λιον τῆς ἐκκλησίας, εἴτε εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν τοῦ χω-
ρίου, νὰ ἀκούη πάντοτε:

— Τίμιος καὶ καλὸς ὡσάν τὸν πατέρα του.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

Ε.
ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

*Πατρίδα, σὰν τὸν ἥλιο σου
ἥλιος ἄλλοῦ δὲ λάμπει . . .*

Α. Μανβίλης.

Ο ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΣ ΚΑΜΠΟΣ

— Ἡ Θεσσαλία, παιδιά μου, εἶναι ἡ μεγάλη σιταποθήκη τῆς πατρίδος μας. Δυστυχῶς μόνον τὰ δύο πέμπτα καλλιεργοῦνται. Ἄν καλλιεργηθῆ ὅλος ὁ κάμπος, ἡμπορεῖ νὰ θρέψῃ ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα μας καὶ νὰ ἔχωμεν καὶ περίσσευμα σίτου.

Αὐτὰ μᾶς ἔλεγε πολὺ συχνὰ ὁ διδάσκαλος τοῦ χωρίου μας. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη μας ἦσαν ἀκόμη ὑπόδουλοι εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ μόνον ἡ Θεσσαλία ἦτο ἐλευθέρα.

Μὲ τί πόνον ὠμίλει ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος γέρον διὰ τοὺς ἀκαλλιεργήτους κάμπους τῆς Θεσσαλίας! Ἐκάρφωνε τὸ βλέμμα του εἰς τὸν χάρτην καὶ ἔμενε πολλὴν ὥραν βωβός, ὡς νὰ ἔβλεπε κανένα θησσυρόν, τὸν ὁποῖον κάποια κακὴ μοῖρα δὲν μᾶς ἄφηνε νὰ ἀπλώσωμεν καὶ νὰ τὸν πάρωμεν. Διαρκῶς διὰ τὰ ἔλη τῆς Θεσσαλίας μᾶς ὠμίλει ἐκεῖνος καὶ διαρκῶς ἡμεῖς, μὲ τὸν παιδικὸν μας νοῦν, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, ποῖον εἶναι τὸ μέγα θηρίον, τὸ ὁποῖον ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰς χεῖρας μας τὴσιν εὐτυχίαν.

Ὅταν ἐμεγάλωσα, διέσχισα πολλάκις τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα. Ἐπεζοπόρησα ἀπὸ τὸν Βόλον ἕως τὴν Μελοῦναν, ὅταν ἐξεκινήσαμεν ὄλα τὰ ἑλληνόπουλα, διὰ νὰ λυτρώσωμεν

ἀπὸ τὴν δουλείαν τὴν Μακεδονίαν μας. Τὴν διήλθον καὶ πάλιν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον μὲ τοὺς σιδηροδρόμους Ἰθηνῶν — Θεσσαλονίκης καὶ Βόλου — Καλαμπάκας.

Τὴν πρώτην φοράν ἦτο φθινόπωρον. Εἰς τὸν κάμπον ὠρίμαζεν ὁ ἀραβόσιτος καὶ οἱ ἄλλοι ὄσφιμοι καρποί.

Ἄλλὰ τί παράδοξα μᾶς ἐφάνησαν τὰ θεσσαλικά χωρία!

Εἰς τὸ μέσον ἐξεχώριζε μία ὑψηλὴ καὶ καλοκτισμένη οἰκία. Ἦτο τὸ κονάκι*, ὅπως τὸ ἔλεγον εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν ἦτο δηλαδή ἡ οἰκία τοῦ πλουσίου γαιοκτῆμονος, ὅστις εἶχεν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν του ὄλα τὰ κτήματα τοῦ χωρίου καὶ ἀκόμη καὶ τὰς καλύβας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν διεσκορπισμέναι πέριξ τῆς οἰκίας του.

Εἰς τὰς καλύβας αὐτὰς ἔζων οἱ κολληγοί*, δηλαδή οἱ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι εἰργάζοντο εἰς τὰ κτήματα γαιοκτῆμονος καὶ ἐλάμβανον διὰ τὸν κόπον των ὀλίγα εἰσοδήματα, ὅσα ἐφθάνον διὰ νὰ ψωμοζήσουν.

Αὐτοὶ δὲν εἶχον οὔτε οἰκίαν οὔτε κτήματα οὔτε ζῶα. Ὅταν ἤθελεν ὁ κύριος τοῦ χωρίου — τοῦ τσιφλικίου, ὅπως τὸ ἔλεγον — τοὺς ἀπεμάκρυνε. Καὶ αὐτοὶ φεύγοντες ἐλάμβανον μαζί των μόνον τὰ τέκνα των καὶ τὴν πενίαν των. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀπασχολῆται ὁ γαιοκτῆμων μὲ πολλοὺς γεωργοὺς, δὲν ἐκαλλιέργει ὀλόκληρον τὸ κτῆμα του, ἀλλὰ τὸ περισσότερον τὸ ἐνοικίαζεν ὡς λειβάδιον εἰς τοὺς κτηνοτρόφους· τοιοῦτοτρόπως ἐκέρδιζεν εὐκολώτερον τὰ χρήματά του.

Εἶς ἀκόμη λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἔκαμνεν αὐτό, ἦσαν καὶ τὰ πολλὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα κρατεῖ ὁ θεσσαλικὸς κάμπος ἀπὸ τὰς πλημμύρας. Διὰ νὰ καλλιεργηθῇ ὁ τόπος, θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουιν μεγάλα ἀποστραγγιστικά ἔργα· αὐτὰ ὁμως θὰ ἐχρειάζοντο μεγάλας δαπάνας.

Μὲ τὸν τρόπον ὁμως αὐτὸν τῆς καλλιεργείας ἐμεγάλωναν τὰ βάσανα τῶν κολληγῶν, διότι εἰς τὰ στάσιμα νερὰ ἀνεπτύσσοντο ἀφθονοὶ κώνωπες καὶ πυρετοὶ ἐθέριζον τὰ πτωχοθρεμμένα παιδία τῶν χωρίων.

Καὶ ἄλλο κακὸν προήρχετο ἀπὸ τὴν δουλείαν αὐτὴν τῶν χωρικῶν: Μὴ ἔχοντες μόνιμον στέγην, δὲν ἐφρόντιζον διόλου νὰ φυτεύουιν δένδρα, νὰ χάλρωνται τὴν σκιάν των, τὸν καρ-

πόν των, τὰ ξύλα των καὶ νὰ ἐξωραϊζοῦν καὶ τὸν τόπον. Καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ δένδρον, αὐτὴ ἡ μεγάλη εὐλογία τοῦ Θεοῦ, σπανίως ἐστόλιζε τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠλλάξεν ἡ τύχη τῶν γεωργῶν τῆς Θεσσαλίας. Ἡ Κυβέρνησις, βλέπουσα τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀδικίαν, ὑπεχρέωσε τοὺς γαιοκτῆμονας νὰ πωλήσουν τὰ κτήματά των εἰς μικρὰς δόσεις.

Αὐτὴ ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτριωσις * ἔσωσε τὸν τόπον. Οἱ γεωργοὶ ἀπέκτησαν ἰδικὰ των κτήματα, ἠγάπησαν τὴν γῆν, ἐστράγγισαν ὅσον ἠδύναντο τὰ ἔλη, ἐκαλλιέργησαν καλύτερον τοὺς ἀγρούς, ἐφύτευσαν δένδρα, ἐστόλισαν τὸν τόπον.

Εἶτε ὅμως ἀπὸ κακὴν συνήθειαν εἶτε διότι συνέπεσε νὰ μὴ ἔχουν καλὰς ἐσοδείας, δὲν ἐφρόντισαν νὰ κτίσουν ὑγιεινὰς οἰκίας. Ζοῦν ἀκόμη οἱ περισσότεροι εἰς τὰς καλύβας, ὅπου ἐγεννήθησαν, σχεδὸν μαζὶ μὲ τὰ ζῶα των· καὶ μὲ πόνον ψυχῆς βλέπει κανεὶς τὰ παιδιὰ των ὠχρά, ἀναιμικά, ἀκάθαρτα νὰ παίζουν μέσα εἰς τὰς ἀκαθάρτους αὐλὰς των.

Ἐπιεικῶς καὶ καλοκτισμένα εἶναι τὰ χωρία τῶν προσφύγων. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔμμενον ἀκόμη πολλὰ κτήματα, τὰ ὅποια δὲν εἶχον διανεμηθῆ καὶ ἦσαν σχεδὸν ἀκατοίκητα. Εἰς αὐτὰ ὅλα ἔγιναν προσφυγικοὶ συνοικισμοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγένευσεν ὁ κάμπος.

Ποῦ νὰ ἔζη τῶρα ὁ καλὸς διδάσκαλος τοῦ χωριοῦ μου! Θὰ ἦσθάνετο ἀγαλλίασιν ἡ ψυχὴ του, ὅταν θὰ ἐμάνθανε τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου.

Μίαν ἀνοιξιν εἶδον τὴν Θεσσαλίαν ὑψηλὰ ἀπὸ τὸν Δομοκόν. Τὰ ὑψώματα, τὰ ὅποια χωρίζουν τὰς πεδιάδας τῶν Τρικάλων καὶ τῆς Λαρίσης, ἐχάνοντο εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος. Ὁ κάμπος ὅλος ἦτο καταπράσινος καί, ὅσον βαθύτερον παρετήρει κανεὶς, τόσοσιν περισσότεροσιν ἐνόμιζεν, ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του μίαν ἀπέραντον λίμνην.

Ἐλαφρὰ αὖρα κατέβαιναν ἀπὸ τὰ ἄγραφα καὶ ἔκαμνε τοὺς στάχεις νὰ κινοῦνται μὲ ρυθμὸν κυματιστόν, ὡσάν νὰ

ἐχαιρέτιζον τὸ βουνὸν καὶ τὸ ἠὺχαρίστουν διὰ τὸν δροσερὸν ἄερα, ὅστις ἤρχετο ἀπὸ αὐτό.

Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡς νῆσοι ἐπρόβαλλον αἱ οἰκίαι τῶν χωρίων καὶ εἰς τὸ βάθος μία ἀτελειώτος καὶ διπλῆ γραμμὴ ὑψηλῶν δένδρων ἐμαρτύρει, ὅτι ἐκεῖ πλησίον ἐκύλιε τὰ πλούσια νερά του ὁ Πηνειός.

Ὁ μεγάλος αὐτὸς ποταμὸς εἶναι ὁ μεγάλος εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ ὁ μεγάλος ἐχθρὸς τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου. Καὶ ὡσὰν νὰ ἐννοῆ καὶ αὐτός, ὅτι κάμνει κακὸν μὲ τὰς πλημμύρας του, σπεύδει νὰ τρυπώσῃ εἰς τὴν περίφημον κοιλάδα τῶν Τεμπῶν.

Ἄλλὰ τὸ τραῖνον δὲν σταματᾷ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Δομοκοῦ, ὅσον θέλομεν ἡμεῖς, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν ὥραϊαν εἰκόνα. Καταβαίνει τροχάδην εἰς τὸν κάμπον καὶ καταβαίνομεν καὶ ἡμεῖς μαζί του. Μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον πρασινάδαν τοῦ κάμπου περιφέρονται ἄφοβοι καὶ κατὰ ζεύγη οἱ ὑψηλόποδες πελαργοὶ καὶ καθαρίζουν τὸν τόπον ἀπὸ πολλὰ βλαβερά ἔντομα καὶ ἐρπετά. Χιλιάδες πρόβατα καὶ ἄλογα καὶ βόες καὶ βούβαλοι βόσκουν ἐλεύθερα εἰς τὰ πράσινα λειβάδια. Οἱ βοσκοὶ ἀμέριμνοι κάθηνται εἰς τὴν σκιὰν κανενὸς δένδρου καὶ παίζουσι τὴν φλογέραν των. Ἀποχαιρετοῦν τὸν κάμπον, διότι εἶναι καιρὸς πλέον ν' ἀναβοῦν εἰς τὰ καλοκαιρινὰ λειβάδια. Τοὺς περιμένουν τὰ Ἄγραφα καὶ ὁ Κόρακας καὶ ὁ Πίνδος μὲ τὰ πυκνὰ δάση των καὶ τὰ κρυσταλλένια νερά των. Νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ νὰ ζήσουν μὲ τὰ ἐλάφια καὶ τοὺς ἀετούς, μακρὰν ἀπὸ τοὺς βάλτους καὶ τοὺς πυρετούς τοῦ κάμπου

— Πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ, παλληκάρια μου!

Ὁ καλόκαρδος ὁ κάμπος πάντοτε θὰ σᾶς περιμένῃ. Καὶ ὅταν ἀστράψῃ ὁ Ὁλυμπος καὶ συννεφιάσῃ ὁ Πίνδος, ἐλάτε πάλιν πλησίον του. Ἐλάτε νὰ στήσετε πάλιν τὰς χειμερινὰς καλύβας σας καὶ νὰ ἀναστήσετε εἰς τὴν ζέστην του τὰ τρυφερά ἄρνια σας. Ὁ γείτων σᾶς γεωργός, ποῦ ὑπέφερεν ὄλην τὴν ζέστην τοῦ θέρους, θὰ χαρῆ διὰ τὸν ἐρχομὸν σας. Καὶ μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν θὰ ἀρχίσῃ τὴν νέαν σποράν.

Κάθε πρωτὶ θὰ ὀδηγῆ τὸ καλοθερμεμένον ζεῦγος τῶν βοῶν

του εἰς τὸν ἀγρόν· με ἐμπιστοσύνην, ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπόν του, θὰ σκορπίζῃ τὸν σπόρον εἰς τὴν ὠργωμένην γῆν. Τὸ ἄροτρον θὰ ἀνοίγῃ κανονικοὺς αὐλακὰς καὶ ἡ γῆ με στοργὴν θὰ κλείῃ τὸν σπόρον εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς· θὰ τὸν φυλάττῃ ἀπὸ τὸν πάγον τοῦ χειμῶνος καὶ με τὴν πρώτην θερμὴν ἡμέραν θὰ τὸν στείλῃ καὶ πάλιν ἐπάνω, μεταμορφωμένον εἰς ἕν τρυφερὸν φυτόν. Ἀπὸ τὸ μικρὸν αὐτὸ φυτόν ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία καὶ τοῦ γεωργοῦ καὶ ἡ ἰδικὴ σας καὶ ὄλων μας.

Δημήτριος Κοιτογιάννης.

Η ΚΟΙΛΑΣ ΤΩΝ ΤΕΜΠΩΝ

Νὰ περάσης με τὸν σιδηρόδρομον τὰ Τέμπη, με τὴν ἐλπίδα νὰ ἴδῃς καὶ νὰ ἀπολαύσης τὰς καλλονὰς των, εἶναι ὡσὰν νὰ καταδικασθῆς εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Γαντάλου. Αὐτὸς ἐβασανίζετο ἀπὸ ἄσβεστον δίψαν, ἐνῶ εὐρίσκετο ἐντὸς τῆς λίμνης καί, ὅταν ἔκυπτε νὰ δροσισθῆ, τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης ἐξηφανίζετο. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐδῶ· τὸ τραῖνον τὰς περισσοτέρας φορές διέρχεται τὴν νύκτα. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τὰς καλλονὰς τῶν Τεμπῶν, ἀλλὰ τρέχει, ὡσὰν νὰ τὸ κυνηγοῦν καὶ μαζί με αὐτὸ τρέχουν καὶ οἱ διψασμένοι Τάνταλοι.

Ἐπέρασσα καὶ ἐγὼ πολλάκις τὸ μαρτύριον αὐτό· καὶ εἰς τὸ τέλος ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω με αὐτοκίνητον ἀπὸ τὴν Λάρισαν, διὰ νὰ ἴδω καὶ ἀπολαύσω τὴν ὥραϊαν κοιλάδα.

Ἡ ἀπόστασις εἶναι τριάκοντα περίπου χιλιόμετρα καὶ ὁ δρόμος διέρχεται ἀπὸ μίαν στενὴν πεδιάδα, ἐντελῶς γυμνὴν ἀπὸ δένδρα. Εἰς τὸ τέλος τῆς πεδιάδος εὐρίσκεται τὸ χωρίον Μπαμπᾶ. Εἶναι ἕν μικρὸν χωρίον, τὸ τελευταῖον τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου.

Ἀφήνομεν τὸν Μπαμπᾶ καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὰ Τέμπη. Δεξιὰ μας ὁ Κίτσαβος καὶ ἀριστερά μας ὁ Ὀλυμπος παρουσιάζουν τὰς πλέον ἀποτόμους πλευρὰς των. Ἰστανται ἐκεῖ ἀντι-

μέτωποι εἰς πολὺ μικρὰν ἀπόστασιν, ὡς ἂν νὰ ἐξακολουθῆ ἡ παλαιὰ φιλονικία των, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει τὸ δημοτικὸν ῥῆμα :

«Ὁ Ὀλύμπος καὶ ὁ Κισσαβὸς τὰ δύο βουνὰ μαλλώνου».

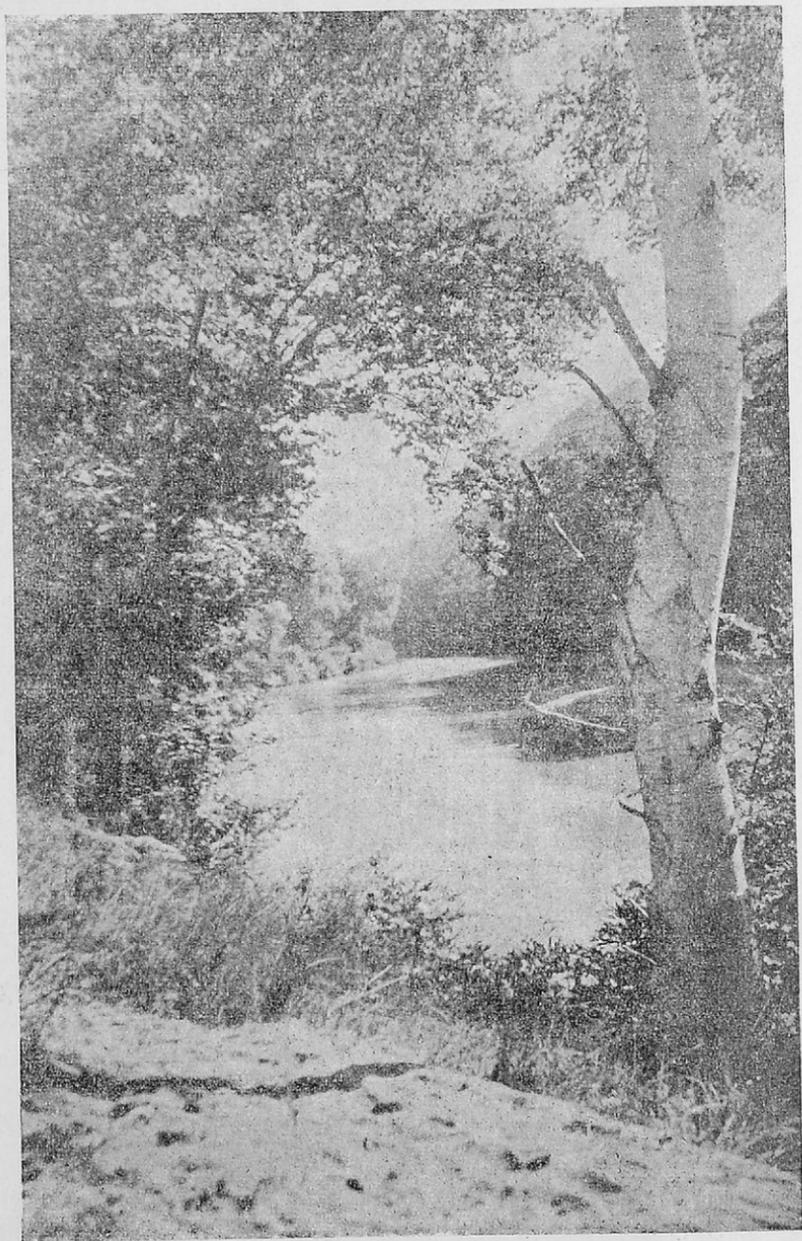
Τὴν παλαιὰν ἐποχὴν τὰ δύο βουνὰ ἦσαν ἠνωμένα· δὲν ἦσαν χωρισμένα ὅπως τώρα. Τὰ νερὰ τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου δὲν εἶχον ποῦ νὰ χυθοῦν καὶ ἐσχημάτιζον μίαν ἀπεραντον λίμνην. Εἰς σεισμὸς ὅμως—ἴσως ἀπὸ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς—ἐχώρισε τὰ δύο βουνὰ. Ἐσχηματίσθη τότε μεταξὺ των μία ἐπίμηκης κοιλάς καὶ τὰ ὕδατα τῆς Θεσσαλίας διέρρευσαν πρὸς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν κυλῖει τὰ νερὰ του τώρα ὁ θεσσαλικὸς Πηνειός.

Τὸ πλάτος τῆς κοιλάδος εἶναι 30 — 50 μέτρα. Ἐκ τὸ ἐν μέρος αἱ πλευραὶ τοῦ Ὀλύμπου κάθετοι, ἄγριαι, πετρώδεις· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος αἱ πλευραὶ τοῦ Κισσάβου ὀμαλαί, δασώδεις, ἡμεροὶ. Μεταξὺ τῶν δύο βουνῶν, πολὺ ὕψηλά, φαίνεται μία ταινία κυανοῦ οὐρανοῦ καὶ κάτω μία ἄλλη ταινία θαμπή· ὁ Πηνειός.

Ὁ δρόμος, ὁ ὁποῖος διασχίζει τὰ Τέμπη, εὐρίσκεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κισσάβου ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ὀλύμπου μόλις χωρεῖ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ. Ὁ δρόμος πότε ἀναβαίνει ὀλίγα μέτρα καὶ πότε καταβαίνει πάλιν πλησίον τοῦ ποταμοῦ· καὶ τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἐπὶ δέκα χιλιόμετρα.

Καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας τεράστιοι πλάτανοι καὶ πανύψηλοι λευκαὶ ἀπλώνουν τοὺς κλάδους των καὶ πολλακίς ἐνοῦνται μὲ τὰ ἀντικρυνὰ δένδρα καὶ σχηματίζουν θόλους μαγευτικούς.

Χιλιάδες ἀηδόνων καὶ κοσσύφων καὶ ἄλλων πτηνῶν σκορπίζουν τὴν φαιδρὰν μουσικὴν των καὶ γοητεύουν τὸν ταξιδιώτην. Καὶ διὰ μέσου τῶν φύλλων τῶν δένδρων διακρίνονται τὰ γαλήνια νερὰ τοῦ ποταμοῦ. Εἰς αὐτὰ τρέχουν καὶ τὰ ὀλοκάθαρα ρυάκια, τὰ ὁποῖα προβάλλουν μέσα ἀπὸ τὴν πλουσίαν βλάστησιν.

Τὰ Τέμπη.

[Φωτογρ. Οἰκονόμου]

Εἰς κανέν σημεῖον αἱ ὄχθαι δὲν εἶναι γυμναί. Πυκνή βλάστησις σκορπίζει εἰς ὄλην τὴν κοιλάδα τὸ πράσινον χρῶμα· καὶ τὸ χρῶμα τοῦτο φαίνεται περισσότερο γυμναῖον ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γυμνότητα τῶν πανυψηλῶν βράχων. Ὁ βαθυπράσινος κισσὸς ἀναρριχᾶται εἰς τὰ ὕψη τῶν πελωρίων κορυφῶν καὶ τὸ αἰγόκλημα ἐναγκαλιζέται τοὺς κλώνους τῶν δένδρων καὶ σκορπίζει ἀπὸ ὕψηλὰ τὸ λεπτὸν ἄρωμά του. Αἱ δλάνθιστοι ροδοδάφναι γεμίζουν πανταχοῦ τὴν στενὴν κοιλάδα καὶ ἡ ἐλαφρὰ αὔρα φέρει πρὸς ἡμᾶς τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν ἀνθέων.

Μέσα εἰς τὴν θεῖαν αὐτὴν ὠραιότητα ἡ ὥρα παρέρχεται, δίχως νὰ τὸ ἐννοήσωμεν. Καὶ ὅταν εἶδομεν, ὅτι φθάνομεν εἰς τὸ ἄνοιγμα τῶν στενῶν, ἠσθάνθημεν μίαν δυσάρεστον ἔκπληξιν. Μᾶς παρηγόρησε μόνον ἡ σκέψις, ὅτι θὰ ἐπεστρέφομεν πάλιν ἀπὸ τὴν ἰδίαν κοιλάδα.

Ἐν χλοερὸν λειβάδιον ἀπλώνεται τῶρα ἐνώπιόν μας. Ὁ Πηνειὸς δὲν σκιάζεται πλέον καὶ ὡς καθρέπτῃς λάμπουν τῶρα τὰ νερά του εἰς τὸν ἥλιον. Ἡμεῖς ὁμως προτιμῶμεν τὴν σκιάν καὶ ἐτοιμάζομεν πάλιν τὴν ψυχὴν μας νὰ ροφήσῃ μὲ λαιμαργίαν τὰς ἀτελειώτους καλλονὰς τῶν Τεμπῶν.

Δημήτριος Κοιτογιάννης.

Η ΑΙΓΙΝΑ

Ταξιδεύομεν μὲ τὸν ταχύπλοον «Ἀστέρα» καὶ φθάνομεν ἤδη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰγίνης. Βλέπομεν τῶρα τὰ χαριτωμένα παράλια τῆς ὠραίας κωμοπόλεως. Αἱ λευκαὶ οἰκίαι, κομψαὶ καὶ καθαραὶ, παρατάσσονται ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ προσβλέπουν πρὸς τὴν ἄλλην χαριτωμένην νησιδα, ἡ ὁποία λέγεται Ἄγκιστρι.

Ἡ Αἶγινα εἶναι νῆσος ἀρκετὰ πολυάνθρωπος. Ὁ Δῆμος τῶν Αἰγινητῶν ἀριθμεῖ σήμερον κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν 7.137 κατοίκους. Ὁμολογουμένως ὑπάρχει μικρὰ ἐλάττω-

σις* τοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τοὺς καλοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀφοῦ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἔτρεφεν ἄλλοτε ἑξακοσίας χιλιάδας κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων τετρακόσαιο ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἦσαν δοῦλοι! Ἄλλ' οἱ αἰῶνες παρερχόμενοι φέρουν τοιαύτας μεταβολάς.

Ὁ μεταβαίνων εἰς Αἴγιναν ἔχει ὑποχρέωσιν κατὰ πρῶτον νὰ προσκυνήσῃ εὐλαβῶς τὰ δημόσια κτίρια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπροίκισε ταύτην, πρῶτην τῆς Ἑλλάδος πρωτεύουσαν, ὁ μέγας Ἑλληναί, ὁ ἀείμνηστος κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας*. Οὗτος εὔρε παντοῦ καιόμενα ἐρείπια, τὰ ταμεῖα τοῦ ἔθνους χωρὶς ὄβολόν, τοὺς Τούρκους κατόχους ἀκόμη πλείστου μέρους τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅμως ἠμπόρεσεν ἀπὸ τὸ τίποτε νὰ δημιουργήσῃ στρατὸν καὶ στόλον, νὰ μεταθέσῃ τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου εἰς τὴν Ὀθρυὸν*, νὰ ἐγκαταστήσῃ εὐνομίαν* καὶ τάξιν, συγχρόνως δὲ νὰ προικίσῃ τὴν Ἑλλάδα μὲ δημόσια κτίρια ἀδιάσειστα, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ σήμερον χρησιμώτατα, ὅπως καὶ τότε. Ἐκεῖ θὰ ἴδωμεν τὸ μέγα οἰκοδόμημα τοῦ Ὀρφανοτροφείου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Καποδίστριας εἶχε περισυλλέξει ἀπὸ τὰ στρατόπεδα ἑπτακόσια ὄρφανά, ρακένδυτα καὶ παραμελημένα, ἐπιβλέπων ὁ ἴδιος τὴν συντήρησιν, τὴν παιδαγωγίαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν.

Ἐκεῖ θὰ ἴδωμεν τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ὠραῖον καὶ τοῦτο οἰκοδόμημα τοῦ Καποδιστρίου. Εἰς τὸν ναὸν αὐτὸν σφύζει ἀκόμη καὶ τὸ στασίδι τοῦ εὐσεβοῦς ἀνδρός, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο μόνον ἔνθερος πατριώτης ἀλλὰ καὶ καλὸς χριστιανός.

Σπουδαῖον ἐπίσης κτίριον, ἔργον καὶ αὐτὸ τῆς ἰδίας ἐποχῆς, εἶναι τὸ Κυβερνεῖον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦν σήμερον τέσσαρες δημοτικαὶ σχολαὶ πρὸς μεγίστην ἀγαλλίασιν τῆς ψυχῆς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τόσον εἶχεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ὀλίγον παρέκει θὰ συναντήσετε τὰ θεμέλια καὶ τὰ λείψανα τῶν τοίχων ἄλλου ἠρειπωμένου κτιρίου. Ἦτο τὸ Νομισματοκοπεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Καποδίστριας ἔκοπτε τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν νόμισμα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, τοὺς λεγομένους φοίνικας. Καὶ τί σύμπτωσις! Εἰς τὴν Αἴγιναν κατὰ

τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐκόπησαν τὰ πρῶτα τῆς Ἑλλάδος νομίσματα, τὰ ὅποια ἀπὸ τὸ ἔμβλημα* τῶν ἐλέγοντο χελῶναι καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ Αἰγυνητικοῦ μεγαλείου εἶχον κατακλύσει τὸν ἑλληνικὸν κόσμον· καὶ εἰς τὴν Αἴγιναν ἐπίσης ἔπειτα ἀπὸ τόσους αἰῶνας ἐκόπησαν τὰ πρῶτα νομίσματα τοῦ νεκρασθημένου ἔθνους.

Εἰς τὴν Αἴγιναν τὸ ὄνομα τοῦ Καποδιστρίου μεταβιβάζεται ἀπὸ τὴν μίαν γενεὰν εἰς τὴν ἄλλην μὲ λατρείαν καὶ εὐγνωμοσύνην. Μὲ ἐκυρίευσε μεγάλη συγκίνησις, ὅταν εἶδα εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως ἐπὶ σεμνοῦ βάθρου τὴν προτομὴν τοῦ μεγάλου Ἑλληνοῦ μὲ τὴν μορφήν τῆς θείας γλυκύτητος, ἡ ὁποία ἐκαθρέπτιζε τὴν ἁγίαν ψυχὴν του. Κάτω ἀπὸ αὐτὴν εἶναι λαξευμένον* τὸ θαυμάσιον σύμβολον τῆς ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως, δηλαδὴ ὁ ἀπὸ τὴν τέφραν του ἀναγεννώμενος Φοῖνιξ*, προσβλέπων τὸν Σταυρόν, τὸν ὅποτον περιβάλλουν χρυσαῖ ἀκτῖνες. Παρακάτω δὲ εἶναι σκαλισμένη ἡ ἐπιγραφή :

Ἰωάννης Καποδίστριας
Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος
Ἐπὶ Δημάρχου Ἀ. Πέππα
Δωρεὰ τῷ Δήμῳ.

Κανεὶς ἐπισκέπτης δὲν πρέπει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Αἴγιναν, ἂν δὲν ἀνέλθῃ τὸ ὄρος τοῦ Πανελληνίου Διός. Ἡ ἀνάβασις εἰς αὐτὸ εἶναι πολὺ κουραστική. Τὴν κούρασιν ὁμως ἀποζημιώνει ἡ ὥραία πανοραματικὴ ἄποψις. Μόνον ἴχνη περιβόλου σῶζονται ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Ἐκεῖ ἦτο ἄλλοτε βωμὸς τοῦ ὑπερτάτου* τῶν θεῶν, σήμερον δὲ εἶναι ναῖσκος τῆς Ἀναλήψεως καὶ τοῦ Προφήτου Ἡλίου, ὁ ὁποῖος ἐγένεν ὁ ἀποκλειστικὸς κύριος καὶ νόμιμος κάτοχος κάθε κορυφῆς.

Ἄλλ' ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν Αἴγιναν θὰ κάμῃ ἀσυγχώρητον παράλειψιν, ἐὰν δὲν ἐπισκεφθῇ καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν ἐντοπίαν θεὰν Ἀφαιάν*.

Δύο ὥρων ἀναπαυτικὴ πορεία ἐπὶ ἡμιόνου χρειάζεται, διὰ νὰ φθάσωμεν μέσα ἀπὸ ἀμπελῶνας καὶ ὄμαλους λόφους μέ-

χρη τοῦ ναοῦ τούτου. Ἡ ἡμιονική αὐτὴ ὁδὸς ἔχει τόσην ποικιλίαν, ὥστε καθ' ὄλον τὸν βίον τοῦ θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ βαδίξῃ ἐπάνω εἰς αὐτὴν χωρὶς στενοχωρίαν. Πότε ἀκολουθεῖ ἀποτόμους βουνοπλαγιάς, πότε κατέρχεται μέσα εἰς ἐκτεταμένους χαράδρας, πλήρεις ἀπὸ παντοειδῆ δένδρα καὶ ὠραιότατα ἄγρια ἄνθη. Αἱ συκαὶ ἀπλώνουν τοὺς ἰσχυροὺς κλάδους μεταξὺ τῶν ἀμυγδαλῶν μὲ τὸ λεπτόν φύλλωμα. Ἀπαντᾶται ἐπίσης ἡ πορτοκαλλέα μὲ τὸ σκοτεινὸν πράσινον χρῶμα, ἡ κυπάρισσος μὲ τὰ ἀλλόκοτα σχήματα, εἰς ἀραιὰς δὲ ἀποστάσεις ὁ βασιλεὺς τῶν δένδρων, ὁ φοῖνιξ, ὑψώνει τὴν ὠραίαν κεφαλὴν του. Χρυσώσατε ἔπειτα ὄλον τοῦτο τὸ τοπίον μὲ ἀφθόνους ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ σπεύρατε παντοῦ ἐρείπια, ἀρχαῖα καὶ νεώτερα ὡς καὶ ναοὺς ἐπάνω εἰς κάθε κορυφῇ. Καὶ παντοῦ τὸ ἄσμα τοῦ κορυδαλοῦ, ὁ ὁποῖος πετᾷ ὑψηλὰ καὶ νομίζεις, ὅτι θέλει νὰ φθάσῃ ἕως τὸν ἥλιον. Παντοῦ ἡ φλυαρία τῶν κοσσύφων . . .

Ἄλλ' ἡ ὠραία διαδρομὴ τελειώνει καὶ εὕρισκόμεθα ἤδη ἐνώπιον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφαίας. Εἶναι οὗτος ρυθμοῦ δωρικοῦ μὲ ἕξ κίονας κατὰ τὴν πρόσοψιν καὶ δώδεκα ἀπὸ τὰ πλάγια μὲ τοὺς κίονας τῶν γωνιῶν. Σήμερον ἀπομένουν εἴκοσι δύο τοῦ περιστυλίου καὶ εἷς τοῦ προνάου. Τὰ ἀγάλματα καὶ αἱ ἀνάγλυφοι παραστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐστόλιζον τὸν ναόν, ἔχουν ἀφαιρεθῆ ἀπὸ ξένους περιηγητὰς. Ἡ οἰκοδομὴ εἶναι κτισμένη ἐπὶ μικροῦ ὄροπεδίου καὶ κατέχει θέσιν θαυμασίαν. Ἡ Ἀττική ἀπὸ τὸ Σούνιον ἕως τὴν Σαλαμίνα καὶ ἕως τὰ Μέγαρα ἀπλώνεται ἀπὸ ἐκεῖ ὀλόκληρος. Αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Παρθενὼν φαίνονται λευκόχρσοι κάτω ἀπὸ τὰ φιλήματα τῶν ἀκτίνων τῆς δύσεως, μὲ τὴν σταχτόχρουν Πεντέλην εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνας.

Καὶ μόνον ἡ ἐξαισία αὐτὴ θέα εἶναι ἀρκετὴ πληρωμὴ διὰ τοὺς κόπους ὅλης τῆς ἐκδρομῆς.

Ἐμμ. Λυκούδης. [Διασκευὴ Μιχ. Οἰκονόμου].

«Γύρω ἀπὸ τὸν τόπον μας»

Η ΑΝΔΡΟΣ

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἄνδρου, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκάμαμεν πρὸ ὀλίγου καιροῦ μίαν σύντομον ἐπίσκεψιν, ὄνειρεύονται νὰ καταστήσουν τὴν ὠραίαν τῶν νήσον ἓνα καλοκαιρινὸν πνεύμονα τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ τὸ ὄνειρον αὐτό, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε ταύτοχρόνως νὰ ὄνειρεύωνται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, δὲν εἶναι καθόλου ἀπραγματοποίητον. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατασκευὴν τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Γαυρίου*, ἡ ὁποία θὰ διασχίζη ὀλόκληρον τὴν νήσον καὶ θὰ φέρη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν Ἄνδρον εἰς ἀπόστασιν τριῶν μόνον ὥρων διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὴν Ραφίναν*, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Σχεδὸν δηλαδὴ εἰς τὴν ἀπόστασιν τῆς Αἰγίνης. Ὅλοι δέ, ὅσοι ἔτυχον νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἄνδρον, θὰ συμφωνήσουν, ὅτι δὲν θὰ εἶναι μικρὸν κέρδος διὰ τοὺς Ἀθηναίους ἢ γετινίας αὐτή.

Ἐνας φίλος καθηγητῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἐκδρομὴν, εἶπεν εἰς μίαν πρόποσίν του, ὅτι ἡ Ἄνδρος εἶναι ὁ μαργαρίτης τῶν Κυκλάδων. Καὶ δὲν εἶπε καμμίαν ὑπερβολήν. Ἡ Ἄνδρος ἔχει πράγματι ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ τῆς ἀναγνωρισθῇ ἡ ἡγεμονία αὐτῆ. Πλουσίαν γῆν, πλούσια νερά, πλουσίας γραφικότητας* καὶ πλουσίους ἀνέμους. Μεταξὺ τῶν σχιστολιθικῶν βράχων τῶν βουνῶν τῆς, ὅπου ὑπάρχει καὶ μία σπιθαμὴ καλλιεργησίμου γῆς, θάλλει ἡ χυμωδεστέρα βλάστησις. Τοῦτο εἶναι θαῦμα τῆς ἐργατικότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ χημικοῦ πλοῦτου τοῦ ἐδάφους τῆς. Μαζὶ μὲ τὰς πλατάνους καὶ τὰς κυπαρίσσους καὶ τοὺς σφενδάμνους*, πὺ εἶναι καθαρὰ ποίησις, καλλιεργεῖται, εὐλογημένη πηγὴ ζωῆς, ἡ ἐλαία, ἡ ἄμπελος, τὰ ἐσπεριδοειδῆ, ἡ συκῆ, ἡ ἀχλαδιά, ἡ βερυκοκκέα, ἡ μορέα, μία καρποφορία τέλος θαυμαστῆς ποικιλίας καὶ ποιότητος.

Ἄλλ' ἡ μεγάλη ποίησις καὶ ἡ μεγάλη εὐλογία τῆς Ἀνδριώτικης γῆς εἶναι τὰ νερά τῆς. Ἀμφιβάλλω, ἂν ἄλλη νῆσος τῆς

Ἑλλάδος παρουσιάζει τὸν πλοῦτον αὐτὸν τῶν νερῶν. Ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ κάθε βράχον, ἀπὸ κάθε λόχμην, ἀπὸ κάθε πλαγιὰν βουνοῦ, ἀπὸ κάθε πτυχὴν τοῦ ἐδάφους, ἀναβλύζουν νερά, κυλίσονται νερά, κελαρύζουν νερά, βοοῦν νερά, κρημνίζονται νερά.

Εἰς ὅλους τοὺς τόπους, ποὺ φημίζονται διὰ τὰς φυσικὰς τῶν ὠραιότητας, οἱ ἐντόπιοι συνιστοῦν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῶν νὰ ἐπισκεφθοῦν δύο ἢ τρία γραφικὰ σημεῖα. Εἰς τὴν Ἄνδρον τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐπισκεφθῆ ὁ ταξιδιωτῆς, δὲν ἔχουν τέλος. Μόλις ἀποβιβασθῆτε, οἱ καλοὶ Ἄνδριῶται σπεύδουν νὰ σᾶς χαράξουν τὸ δρομολόγιον τῆς περιηγήσεώς σας μὲ τὴν ἀπόλυτον πεποιθήσιν, ὅτι θὰ μείνουν ἀσπροπρόσωποι.

—Νὰ πᾶτε, κύριε, χωρὶς ἄλλο στὰ Ἀποίκια, νὰ ἰδῆτε τὴ Σάριζα μὲ τὴν πηγὴν τῆς καὶ τὴν Πιθάρα μὲ τὸν καταρράκτη τῆς. Ἄλλὰ μὴ λείψετε νὰ πᾶτε καὶ στὶς Μένητες. Ὁραιότερο μέρος δὲν εἶδατε ποτέ σας. Ἐπίσης νὰ μὴ λείψετε νὰ πᾶτε στὰ Λάμουρα μὲ τὶς δύο βρύσες, ποὺ καθεμιά ἔχει ἀπὸ δύο κρουνοὺς. Ἡ μία βρύση λέγεται Ἀκοή—τί ὠραῖον ὄνομα—καὶ ἡ ἄλλη Λειβάδα. Ἄν σᾶς μείνη καιρὸς, νὰ πᾶτε χωρὶς ἄλλο καὶ στὶς Στραπουργιές νὰ ἰδῆτε τὴν Ἐγκρεμιστρά, ἓνα τεράστιον βράχο, σκεπασμένον ἀπὸ τὴν πιὸ πλοῦσια βλάστησι. Θὰ χάσετε ὅμως, ἂν δὲν πᾶτε καὶ στὰ Ὑψηλοῦ καὶ στὴ Μεσσαριά, τὸ ἀρχοντοχωρι, μὲ τοὺς παλαιούς του πύργους καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν, ποὺ τὴν ἔκτισεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κομνηνός*. Καὶ ἂν σᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ ἀρχαῖα, νὰ πᾶτε καὶ στὸ μοναστήρι τῆς Παναχράντου, ποὺ εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀρχαῖες εἰκόνες, βυζαντινοὺς κώδικας καὶ χειρόγραφα. Νὰ πᾶτε ἀκόμη στὸ Κόρθι— νὰ πᾶτε . . .

Ἄλλὰ ποῦ νὰ πρωτοπάη κανεὶς; Εἰς τὸ διάστημα τῶν δύο ἡμερῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἐμεῖναμεν εἰς τὴν Ἄνδρον, δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ πραγματοποιήσωμεν οὔτε τὸ ἓν δέκατον τοῦ πλουσίου αὐτοῦ προγράμματος. Καὶ ἐφύγαμεν, παραδεχόμενοι

χωρίς καμμίαν ἐπιφύλαξιν τὸν χαρακτηρισμόν, ποὺ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἄνδρον ὁ φίλος μας καθηγητής. Εἶναι χωρίς ἄλλο ὁ μαργαρίτης τῶν Κυκλάδων.

Παῦλος Νιρβάνας.

« Ἀνδρισκὸν Ἡμερολόγιον »

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΡΟΝ

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ μου τὸ ὄνειρῶδες λευκόν, τὸ χιονῶδες κάτασπρον χρῶμα, τὸ ὁποῖον ἐκτύπησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸ τριακονταετίας, ὅτε διὰ πρώτην φοράν ἀπεβιβάσθην μίαν αὐγὴν εἰς τὴν Σῦρον. Καὶ τὰ ἀτμόπλοια φθάνουν πάντοτε αὐγὴν εἰς τὸν ὀλόλευκον αὐτὸν κύκνον τοῦ Αἰγαίου, ὁ ὁποῖος κοιμᾶται, θαρρεῖς, ἐπάνω εἰς τοὺς ἀφρούς.

Αὐγὴν καὶ πάλιν τώρα ἀποβιβάζομαι μετὰ τριάκοντα ἔτη εἰς τὴν ὠνειρευμένην μου νῆσον, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τότε ἀγαπούσα πολὺ καὶ ἤθελα νὰ τὴν ἴδω ἄλλην μίαν φοράν.

Ἴσως τὰ ἀτμόπλοια καταπλέουν τὴν αὐγὴν εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου νῆσον ἐπίτηδες· διότι αὐτὴν τὴν ὥραν ἢ θεὰ τῆς πόλεως ἔχει κάτι τὸ ὑπέροχον καὶ τὸ μεγαλοπρεπές. Τὸ ὄνειρῶδες λευκόν, τὸ χιονῶδες, ἦτο καὶ τώρα κάτασπρον. Ἀπαράλλακτα μοῦ ἐκτύπησε πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπως πρὸ τριακονταετίας. Σωροὶ λευκῶν σπιτιῶν, ὡσάν λόφοι χιόνος, ἢ ὁποῖα φεγγοβολεῖ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς φανούς τῶν ὁδῶν, ἐθάμβωσαν ἀμέσως τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὁ θόλος τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὰ κωδωνοστάσιά του ἐστόλιζον ἐδῶ τὴν μίαν ὁμάδα τῶν κάτασπρων σπιτιῶν. Ἐν ἄλλο κωδωνοστάσιον ἀπέναντι, τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας, ἐκόσμηε τὴν ἄλλην «χιονοστιβάδα»*. Εἰς δὲ τὴν κορυφὴν ἐπάνω, εἰς τὸ ὑψωμα, εἰς τὸ τέρμα τῆς χιόνος τῶν σπιτιῶν, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, ὁ πρῶτος καὶ ὁ μόνος ναὸς τῆς Ἑλλάδος εἰς τιμὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι τρόπαιον αἰώνιον τῆς παροιμιώδους εὐσεβείας τῶν Συριανῶν καὶ παριστάνει τρόπον τινὰ τὴν αἰωνίαν ἀκμὴν

της νύμφης τῶν Κυκλάδων, ἡ ὁποία πάντοτε θά ζῆ καὶ θά βασιλεύη εἰς τὴν ἐμπορικὴν πρόδοον.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν μου δὲν ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως. Τότε ἦτο εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἀκμῆς τῆς ἡ νῆσος. Ἐφηβος ἤμην τότε καὶ δὲν ἐλησμόνησα τὴν μεγαλοπρεπῆ παράταξιν τῶν ναυπηγουμένων σκαφῶν εἰς τὸ ἀπέραντον ναυπηγεῖον. Τριάκοντα ἐν ὄλῳ βρίκια *, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἐναυπηγοῦντο μέσα εἰς μίαν κίνησιν γεμάτην ἀπὸ βρόντους καὶ κρότους καὶ μέσα εἰς μίαν θολωμένην ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τὴν καιομένην πίσσαν καὶ νάφθην *.

Τὴν αὐγὴν λοιπὸν ἔφθασα εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου νῆσον. Τὰ κύματα γοργά, χοροπηδῶντα ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Παναγίαν τὴν Τηνιακὴν, ἡγιασμένα καὶ ἱερά. Ἐρράντιζον καὶ ἡγίαζον τὸ πρόσωπόν μου, μολυσμένον ἀπὸ τὴν τετράμηνον σκόνην τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ δροσιὰ τῶν κυμάτων ἔσταζε ροδόσταγμα ἀγνὸν μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου, ξηροκαμμένην ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς καύσωνος τοῦ ἀττικοῦ θέρους.

Τὰ κύματα ἐξηκολούθουν νὰ τρέχουν πρὸς τὸν κυματοθραύστην τὸ ἐν δροσερώτερον τοῦ ἄλλου, τὸ δεύτερον πλέον ἀφρόλουστον ἀπὸ τὸ πρῶτον. Μοῦ ἐρράντιζον, μοῦ ἔπλυνον τὴν ψυχὴν, ὅπως τὰ ὕδατα τοῦ Σιλῳάμ *. Καὶ ἠυχήθησαν νὰ ἦσαν τότε ἐκεῖ ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι, ν' ἀφήσουν τὸ βάρος τῆς ψυχῆς των καὶ τὴν σκόνην, ἡ ὁποία ρυπαίνει * τόσον ἀηδῶς τὸν ἱερὸν τῆς ἐργασίας των ἰδρώτα. Μίαν στιγμὴν νὰ ἦσαν καὶ αὐτοὶ πρῶτῃ - πρῶτῃ ἐπάνω εἰς τὸ Νησάκι.

Καμμίαν ἐντύπωσιν δὲν προκαλεῖ εἰς τοὺς Συριανοὺς ὁ ξένος, ἀποβιβαζόμενος εἰς τὴν Σύρον. Εἶναι πολὺ φυσικὸν τοῦτο διὰ νῆσον, ὅπου καθ' ἐκάστην ἔρχονται καὶ ἀπέρχονται ξένοι, καὶ τῆς ὁποίας ὁ συνήθης πληθυσμὸς τῆς ἀγορᾶς ἀποτελεῖται ἀπὸ ξένους. Ξένοι τῶν ἐλληνικῶν ἐπαρχιῶν, ξένοι τῶν Κυκλάδων, ξένοι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ξένοι τῶν νοτίων Σποράδων ἔρχονται νὰ κάμουν τὰς ἐμπορικὰς ἀγορὰς των εἰς τὴν κυκλαδικὴν Μητρόπολιν, ἡ ὁποία κρατεῖ πάντοτε εἰς χεῖρας τῆς τὸ

είσαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος καὶ χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Μόλις πατήση ὁ ξένος τὰς καθαρὰς καὶ ἀπαστραπτούσας προκυμαίας τῆς ἀπὸ τὸ Νησάκι, ὅπου εὐρίσκονται αἱ ἀπέραντοι ἀποθήκαι τοῦ τελωνείου, μέχρι τῆς λαχαναγορᾶς πέραν, αἰσθάνεται ἀμέσως, ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἐμπορικὴν πόλιν πρώτης τάξεως. Ἐδῶ τὰ σοβαρὰ τῶν μεγαλεμπόρων καὶ τῶν μεγάλων ἐφοπλιστῶν γραφεῖα, τὰ ὑαλόφρακτα καὶ σκοτεινά. Παρέκει τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ καταστήματα ὑφασμάτων καὶ ἀποικιακῶν μὲ τὰ δείγματα ἐπὶ τῆς προθήκης*. Καὶ δίπλα εἰς ἀνοικτὰ παραθυρόφυλλα καὶ ἐπὶ ξυλίνων πινάκων εἶναι κολλημένα τὰ δρομολόγια τῶν διαφόρων ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιρειῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἀτμόπλοια ἀναχωροῦν καθ' ἑκάστην δι' ὄλον τὸν κόσμον.

Ὅλιγοι κάθηνται εἰς τὰ μικρά, ἀλλὰ καθαρὰ καφενεῖα τῆς προκυμαίας. Καὶ αὐτοὶ δὲν κάθηνται πολὺ. Πίνουν τὸν καφὲν βιαστικὰ καὶ φεύγουν.

Καρροτσάκια πηγαινοέρχονται ἀπὸ τὸ τελωνεῖον, μαοῦναι κατάφορτοι ἐμπορευμάτων διπλαρώνουν εἰς τὴν κλίμακα καὶ οἱ τελωνοφύλακες συχνὰ - συχνὰ περνοῦν βιαστικοὶ μὲ τὰ χρωματιστὰ χαρτιά τῶν δηλωτικῶν* καὶ διασαφήσεων. Οἱ λεμβοῦχοι ἀραδιασμένοι ἐκεῖ, ὅπου ἔχουν δεμένας τὰς λέμβους των, παραμονεύουν κατὰ τὸ ἄλλο νησάκι τοῦ Φαναριοῦ, κατασκοπεύοντες τὸν εἴσπλουν τῶν ἀτμοπλοίων . . .

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης.

«Με τοῦ Βορηᾶ τὰ κύματα»

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ

Ἡ Θράκη μας δὲν εἶναι μόνον ὁ πλούσιος τόπος μὲ τὰς τεραστίαις καὶ εὐφωρωτάτας πεδιάδας του. Εἶναι ἐπίσης θαυμαστὴ διὰ τοὺς κατοίκους τῆς, οἱ ὅποιοι διψοῦν διὰ τὴν πρόσodon. Εἶναι ἐπίσης θαυμαστὴ διὰ τὴν ὠραίαν φύσιν τῆς· διὰ τὰ δάση τῆς μὲ τὰ πανύψηλα καὶ αἰωνόβια δένδρα των· διὰ τὰς καταπρασίνους καὶ βαθυσκίους χαράδρας· διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν

ποικιλίαν τῶν πτερωτῶν, τὰ ὁποῖα γεμίζουσι τὸν αἰθέρα μὲ τὰ κελαδημάτα τῶν. Ὅλα εἰς τὴν Θράκην εἶναι καταπράσινα καὶ μεγάλα. Ὅλα ἀναπαύουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ταξιδιώτου καὶ πλημμυρίζουσι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπὸ εὐχαρίστησιν.

Εἰς τὴν ἐλευθέραν πατρίδα ἀνήκει μόνον ἡ Δυτικὴ Θράκη, ἀποτελοῦσα τὸ μικρότερον καὶ πτωχότερον τμήμα τῆς ὅλης Θράκης.

Εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ διατρέξω ὀλόκληρον τὴν ἐλευθέραν Θράκην. Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀκολουθεῖ εἰς πολλὰ σημεῖα τὸν ροῦν τοῦ Ἐβρου, ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὰ ὄρια μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Θράκης.

Ὁ Ἐβρος ἔρχεται ὑψηλὰ ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, δέχεται παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν τὰ ὕδατα τοῦ Ἄρδα καὶ χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Περισσότερον παντὸς ἄλλου ποταμοῦ ἔχει ἀβαθῆ κοίτην καὶ τὰ ὕδατά του πλημμυρίζουσι καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τὴν θρακικὴν πεδιάδα καὶ σχηματίζουν ἀπέραντα ἔλη. Διὰ τοῦτο καὶ μέγα μέρος τῆς πεδιάδος μένει ἀκαλλιέργητον, ἀποδίδει δὲ εἰς τοὺς κατοικοὺς μόνον ἀφθόλους ἐλώδεις πυρετούς.

Δυστυχῶς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποστραγγισθῇ ὁ κάμπος τῆς Θράκης, ὅπως τῆς Μακεδονίας. Ἀφοῦ τὰ πέραν τοῦ Ἐβρου ἐδάφη ἀνήκουσι εἰς τὴν Τουρκίαν, θὰ ἔπρεπε τὰ ἀποστραγγιστικὰ ἔργα νὰ ἐκτελέσῃ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς τουρκικῆς. Καὶ τοῦτο παρουσιάζει πολλὰς δυσκολίας.

Ἡ ὠραιότερα πόλις τῆς Θράκης—καὶ ἴσως καὶ τῆς Μακεδονίας—εἶναι ἡ Ἀλεξανδρούπολις. Εἶναι νεωτάτη πόλις εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου μὲ ρυμοτομίαν λαμπράν. Εἰς τὰ καθαρὰ ξενοδοχεῖα τῆς καὶ τὰ λαμπρότερα παραλιακὰ κέντρα τῆς ὀταξιδιώτης εὐρίσκει μεγάλην ἀνακούφισιν καὶ λησμονεῖ ὅσα ὑπέφερον ἀπὸ τὰς ἐλλείψεις τῶν μεσογειακῶν πόλεων—μὴ ἐξαιρουμένης καὶ αὐτῆς τῆς παραλίου καὶ παμπλοῦτου Καβάλλας. Κατὰ τὰς θερινὰς ἐσπέρας ἡ ζωὴ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως εἶναι ἀληθῶς μαγευτικὴ.

Ἀφήνομεν μὲ λύπην τὴν ὠραίαν Ἀλεξανδρούπολιν καὶ φθά-

νομεν εἰς τὸ πανάρχαιον Διδυμότειχον. Εἶναι κτισμένον ἀμφι-
 θεατρικῶς ἐπὶ λόφου, ὅστις στεφανοῦται μὲ ἀρχαιότατον φρού-
 ριον. Εἰς τὰ θεμέλια τοῦ φρουρίου μὲ κατάπληξιν ἀντικρύζει
 ὁ ταξιδιώτης σκοτεινά σπήλαια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔζων οἱ ἀρ-
 χαιότεροι κάτοικοι τῆς πόλεως, ἀληθεῖς τρωγλοδύται *.

Ἐκ τῆν κορυφῆν τοῦ φρουρίου καὶ ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι
 αἶθριος, διακρίνει τις εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος τοὺς μιναρέ-
 δες τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἄλλὰ τὴν ποθητὴν αὐτὴν πόλιν θά
 ἴδωμεν καὶ πλησιέστερον.

Διευθυνόμεθα σιδηροδρομικῶς πρὸς τὴν τελευταίαν πόλιν
 τῆς Δ. Θράκης, τὴν Ὀρεσιάδα, διασχίζοντες τὴν ἀπέραντον
 πεδιάδα τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἡ πεδιάς αὕτη, καθὼς καὶ τῶν
 Σερρῶν καὶ τοῦ Ἀϊδινίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἦσαν αἱ καλύτε-
 ραι τῆς παλαιᾶς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ Ὀρεσιὰς εἶναι νεωτέρα καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως, κτι-
 σθεῖσα μετὰ τὸ 1922 ὑπὸ Θρακῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων τὰ
 χωρία ἔμειναν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν. Ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος
 τῆς πατρίδος των διακρίνουν εἰς τὸν ὀρίζοντα τὰ ἐγκαταλει-
 φθέντα χωρία των καὶ ἡ ψυχὴ των γεμίζει ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις
 τῆς πατρικῆς στέγης, ἀλλὰ μαζὶ καὶ ἀπὸ ὑπερηφάνειαν διὰ τὴν
 ἐγκατάλειψίν της. Καὶ στολιζοῦν διαρκῶς τὴν Ὀρεσιάδα μὲ
 νέας οἰκοδομάς.

Ὁ πόντος μας ὅμως ὁ ζωηρὸς ἦτο νὰ ἴδωμεν ὅσον ἦτο δυ-
 νατὸν πλησιέστερον τὴν Ἀδριανούπολιν. Εὐτυχῶς μερικὰ ἐλ-
 ληνικὰ χωρία εὐρίσκονται πέραν τοῦ σταθμοῦ τῆς Ἀδριανου-
 πόλεως. Ὁ σιδηρόδρομος εἰσέρχεται εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος,
 μετὰ δισδρομὴν ἐνός τετάρτου τῆς ὥρας εἰσέρχεται καὶ πάλιν
 εἰς τὸ ἑλληνικόν, σταθμεύει εἰς τρία ἑλληνικὰ χωρία—τὰ τε-
 λευταῖα τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος—καὶ εἰσέρχεται ἔπειτα εἰς τὸ
 βουλγαρικὸν ἔδαφος.

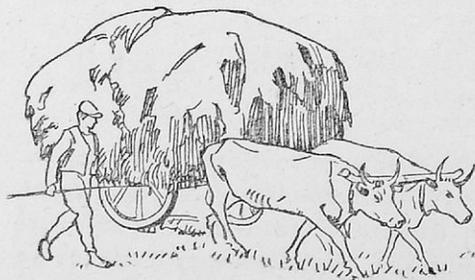
Κατὰ τὴν διαδρομὴν αὐτὴν ἐσταθμεύσαμεν ἐπὶ ἀρκετὰ λεπτὰ
 εἰς τὸν σταθμὸν Ἀδριανουπόλεως. Μὲ βαθυτάτην συγκίνησιν ἀν-
 τικρύσαμεν εἰς ἀπόστασιν ὀκτακοσίων μέτρων τὴν ἔνδοξον καὶ
 ἑλληνικωτάτην πόλιν. Ἀνεμνήσθημεν ὅλην τὴν μακρὰν ἱστορίαν

της, ἰδίως κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους καὶ μὲ σπαραγγμὸν ψυχῆς ἐνεθυμήθημεν, ὅτι πρὸ δεκαπέντε μόλις ἔτων εἰς τὸ καταφανές ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ μέγαρον τοῦ διοικητηρίου της ὑψοῦτο ἡ ἑλληνικὴ σημαία καὶ εἰς αὐτὸ ἔμενεν ὁ Ἑλλην Γενικὸς Διοικητῆς ὅλης τῆς Θράκης! . . . Τώρα μὲ τοὺς θολωμένους ἀπὸ τὰ δάκρυα ὀφθαλμούς μας διακρίνομεν τὸ ὑπέρλαμπρον τζαμίον τοῦ Σουλτάν - Σελήμ, ἔργον τοῦ Ἑλληνοσινάν. Καὶ προχωροῦμεν : Διερχόμεθα μεγάλην σιδηρὰν γέφυραν, κάτωθεν τῆς ὁποίας τὰ θολὰ ὕδατα τοῦ Ἄρδα κατέρχονται πρὸς τὸν Ἐβρον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐνοῦνται εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων.

Εἰς τὸ τέρμα τῆς γεφύρας συναντῶμεν Ἑλληνα σκοπὸν καὶ παρ' αὐτὸν στρατιωτικὸν φυλακεῖον, εἰς τὴν στέγην τοῦ ὁποίου κυματίζει ἡ γαλανόλευκος· εὐρισκόμεθα καὶ πάλιν εἰς ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ φθάνομεν εἰς τὸν ἔσχατον ἑλληνικὸν σταθμόν. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχει τὸ τριεθνές ὄριον Ἑλλάδος—Τουρκίας—Βουλγαρίας.

Ἐμείναμεν ἐπὶ δύο ὥρας εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον—τὰ Λύκαια—μὲ τὰς πενιχρὰς οἰκίας καὶ τὴν πλουσίαν βλάστησιν. Οἱ κάτοικοι ὑδρεύονται ἀπὸ τὸν Ἐβρον, ὅστις θολὸς καὶ μεγαλοπρεπῆς διέρχεται πολὺ πλησίον. Ἡ σκέψις, ὅτι ζῶμεν, ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον, εἰς τὸ ἔσχατον αὐτὸ τμήμα τῆς ἐλευθέρως πατρίδος, κινεῖ τὴν ἀγάπην μας πρὸς αὐτό. Καὶ ὅταν ἔφθασε τὸ τραῖνον τῆς ἐπιστροφῆς, μὲ συγκίνησιν ἀπεχαιρετήσαμεν τὸν μικρὸν συνοικισμὸν, ὅπως ἀποχαιρετᾶ κανεὶς ἀγαπητὰ πρόσωπα.

Δημήτριος Κοντογιάννης.

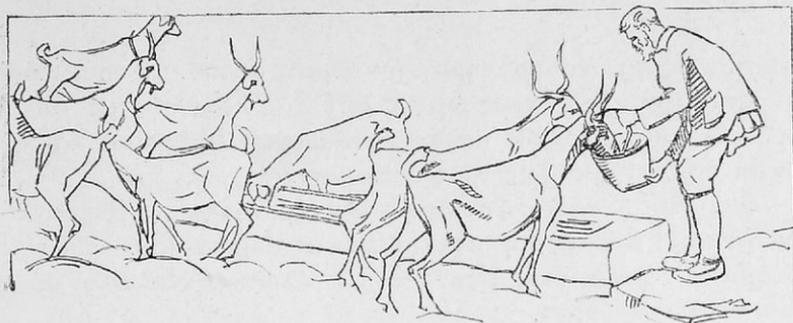

ΣΤ'.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤΗΙ ΖΩΗΝ

*Στή γαλανή πατρίδα μου
ἔχει εὐωδιά καὶ χάρι
τὸ ταπεινότερο δένδρον
τὸ πρὸ φτωχὸ χοριάρι. . .*

Γ. Δροσίνης.

ΑΪΔΗΜΗΤΡΙΤΗΣ

Αί όπώραι παρήλθον πλέον. Ό τρυγητός συνεπληρώθη πρό πολλοῦ, τὰ δὲ νέα κρασιά βράζουν τώρα ἐντός τῶν βαρελίων. Εἰς τὰς ἀμπέλους αἱ κληματίδες ἀπομένουν γυμναί. Καί ἡ ἀκακία ἡ ἀγαπητή, εἰς τὴν σκιάν τῆς ὁποίας τόσας φορές ἀπεκοιμήθην κατὰ τὰς θερινὰς μεσημβρίας, ἀπογυμνώνεται τώρα ἀπὸ τὸ ὥραϊον τῆς φύλλωμα. Δὲν συναντᾶς πλέον εἰς τοὺς εὐρεῖς συκεῶνας τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι τὸν Αὐγουστον ἐτραγουδοῦσαν ἀπλώνουσαι τὰ σῦκα εἰς τὸν ἥλιον, διὰ νὰ ξηρανθοῦν. Αἱ συκαῖ, ἄφυλλοι μὲ τοὺς τεφροὺς κλάδους τῶν ἐκτείνονται τώρα ὡς ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια, ἀφοῦ ἐκκαθάρισαν τὴν γῆν ἀπὸ ὄλα τοῦ θέρους τὰ ξηρόχορτα, ἀφοῦ ἐσάρωσαν τοὺς χειμάρρους ἀπὸ ὄλα τὰ ξηρόκλαδα καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς, ἰδοὺ ἤνοιξαν τώρα τὴν εἴσοδον εἰς τὸ «μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὰς θερμάς του ἀκτίνας, τὰ χορταράκια ὄλοπράσινα στολίζουν μὲ νέαν ἄνοιξιν τὰ ἄκρα τῶν ἀγρῶν, καὶ τὰ ἄνθη ἐκεῖνα τὰ θυσανωτά*, τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη, στολίζουν τὸν μῆνα Ὁκτώβριον, τὸν Ἄϊδημητρίτην.

Τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητος εὐ-

ρίσκεται εις τὸ μεσουράνημα, τὴν ὥραν αὐτὴν αἱ νησιωτοποῦ-
λαι λαμβάνουν εἰς τοὺς ὤμους των τὰς κοφίνους μὲ τοὺς κε-
νοὺς σάκκους, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἐξέρ-
χονται πολλαὶ ὁμοῦ εἰς τοὺς ἐλαιῶνας.

Εἰς τοὺς ἐλαιῶνας τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀΐδημητρίτην,
γίνεται καθ' ἑκάστην ἢ συγκέντρωσις τοῦ χωρίου. Ἐκεῖ τρα-
γούδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλωτες, ἐκεῖ ὅλον τὸ χω-
ρίον «ξεσπιτωμένον».

Ἀλέξανδρος Μωραΐτιδης.

«Διηγήματα»

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Μὲ τὰ πρωτοβρόχια θάρθουν τὰ μηνύματα
τοῦ χειμῶνα : τὸ ποτάμι θὰ θολώσῃ,
θὰ τριζοβολοῦν ξερὰ τὰ πλατανόφυλλα,
θὰ κρυσώσῃ ἡ νύχτα καὶ θὰ μεγαλώσῃ.

Θὰ δροσοσταλάζουν κόκκινα τὰ κούμαρα,
κυκλαμιές θ' ἀνθοῦν στὸ χῶμα ταίρια · ταίρια,
θὰ καπνίζουν σφαλ στὰ τὰ χωριατόσπιτα
καὶ θ' ἀρχίσουν τὰ σπιτιάτικα νυχτέρια.

Θὰ σωπάσῃ ὁ τζίτζικας κι ἐτοιμοτάξιδα
σ' ἄλλων τόπων ἄνοιξι, μακρὰ ἀπ' τὰ χιόνια,
βράδυ - βράδυ ὡς τὰ μεσοῦρανα θὰ χύνωνται,
μαῦροι φτερωτοὶ σταυροί, τὰ χελιδόνια.

Γεώργιος Δροσίνης.

Η ΕΛΙΑ

Εἶμαι τοῦ ἡλίου ἡ θυγατέρα
 ἢ πιὸ ἀπ' ὄλες χαϊδευτή.
 Χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
 σ' αὐτὸν τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
 Ὅσο νὰ πέσω νεκρωμένη,
 αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ·
 — Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
 δὲν μου ἀπολείπουν οἱ καρποί.
 Ὡς τὰ βαθεία μου γηρατεῖα
 δὲ βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή!
 Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
 κι εἶμαι γεμάτη προκοπή!
 — Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Φρίκη, ἐρημιά, νερὸ καὶ σκόπη
 τὴ γῆν ἐθάψαν μιὰ φορά,
 πράσινη αὐγὴ μὲ φέρνει πρώτη
 τοῦ Νῶε ἡ περιστερὰ.
 Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
 — Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ἐδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
 ἦλθε ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ.
 Κι ἀκούστηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῆ.
 — Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Καὶ φῶς πραότατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια νυχτιά·
 τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά!
 Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 μὰ φέγγω ἐμπρὸς στὴν Παναγιά.
 — Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη!

Κωστῆς Παλαμᾶς.

«Τὰ τραγούδια τῆς Πατρίδος μου»

Τ Ο Ο Ρ Γ Ω Μ Α

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια· χαμογελά ὡς βασιλεὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλὴν χαράν. Εἰς τὸ ἄκρον κάθε φύλλου καὶ ἀπὸ μία σταγὼν δρόσου.

Ἀπέναντι ἡ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμένην ἄλμην τῆς νᾶ ἐνωθῆ μὲ τὸ μύρον τῶν μύρτων. Μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον γαλήνην φλῶροι, καρδερίναι καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὰς φωνὰς τῶν εἰς νέα κελαδήματα. Καὶ πέρα εἰς τὸ βουνὸν ὁ μικρὸς βοσκὸς ὀδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς τὴν βοσκήν καὶ παίζει τὴν φλογέραν του.

Ὁ Πανάγος φθάνει μὲ τὸν Ψαρρῆν καὶ τὸν Ντορῆν, τὰ δύο καλοθερμεμένα ἄλογά του. Κρεμᾶ εἰς τὸ πεῦκον τὸ σακκιδίον του μὲ τὸ λιτὸν φαγητόν του καὶ ἄκκουμβᾶ εἰς τὴν ρίζαν του τὴν στάμναν μὲ τὸ νερόν.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του ὁ Πανάγος, ἀφαιρεῖ τὸν σκοῦφον του ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ παρατηρεῖ τὸν οὐρανόν. Παρατηρεῖ μὲ θάρρος, ὡσάν νὰ βλέπη κάποιον γνώριμον ἐκεῖ ὕψηλά εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Κάμνει τὸν σταυρόν του τρεῖς φορές.

Εὐλογημένη ἡ χρονιά!.. λέγει. Καὶ τοποθετεῖ πάλιν τὸν σκοῦφον του εἰς τὴν λευκὴν κεφαλὴν του.

Ἄρπάζει τὴν λαβὴν τοῦ ἀρότρου μὲ τὴν δυνατὴν χεῖρα του καὶ ἀρχίζει φιλικὴν ὁμιλίαν μὲ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἰντε, Ψαρῆ μου ! "Ελα, Ντορῆ μου ! Τράβα.

Ἀρχίζει τὸ ὄργωμα τῆς γῆς. Τὸ χῶμα αὐλακώνει εἰς ἀρκετὸν βάθος. Μετ' ὀλίγον λάμπει ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπον τοῦ Πανάγου. Λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ σώματα καὶ ἐκεῖνα μὲ φιλοτιμίαν προχωροῦν καὶ ἐξοδεύουν εἰς τὸ ὄργωμα ὅλην τὴν δύναμίν των.

Παρατηρῶ μὲ θαυμασμόν τὸν ἀκούραστον γεωργὸν καὶ διαρκῶς τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ ἀπέναντί του. Μικρὰ πέραν ἢ πολιτεία μὲ τὸν μάταιον θόρυβόν της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαί, πού περνοῦν χάσκοντες μέσα εἰς τὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἄεργοι, πού πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ περίπατον. Μόνον ὁ γέρον δουλευτῆς εἶναι ἀληθινὰ μέγας. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένον μέτωπόν του καὶ ὁ ἀήρ εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν στήθος του καὶ θωπεύει τὸ σφικτὸν σῶμα του. Καὶ διαρκῶς ὁμιλεῖ φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἰντε, Ψαρῆ μου ! "Ελα, Ντορῆ μου ! Τράβα !

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ γιγάντιον πεῦκον. Τὸν περιμένει τὴν μεσημβρίαν. Εἰς τὴν σκιάν του θὰ στεγνώσῃ τὸν ἰδρῶτα του, θὰ φάγῃ καὶ θὰ ἀναπαυθῇ· θὰ ἔχῃ διὰ προσκέφαλον τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλην μίαν φοράν. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Καὶ ἐγὼ ἀποκαλύπτομαι.

— Γεῖά σου, μοῦ λέγει ἀπλᾶ, νομίζων, ὅτι τὸν καλημερίζω.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό· ἦτο κάτι ἀνώτερον. Ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλον τὸν σεβασμόν μου πρὸς τὸν γέροντα δουλευτὴν καὶ ἀπεκαλύφθην, ὅπως ἀποκαλυπτόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Σπύρος Μελάς. [Διασκευὴ Δημ. Κοιτογιάννη].

ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ

Ζευγαρωμένα ταιριαστά
 τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
 μέσ' στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
 τὴ συλλογὴ τους κρύβουν.
 Καὶ στὸ χωράφι τ' ἄσπαρτο
 σέρνουν μὲ βῆμ' ἀργό,
 σέρνουν τ' ἀλέτρι πίσω τους
 καὶ κάπου - κάπου σκύβουν.

Κι ὀργώνει, ὀργώνει ὀλημερίς
 τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ
 καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
 καὶ πίσω πάλι στρέφει,
 γιὰ νᾶρθῃ ὁ σπόρος ὕστερα
 νὰ πέση καὶ νὰ βρῆ
 βαθιὰ σκαμμένο καὶ ἀπαλὸ
 τὸ χῶμα, ποὺ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώση καὶ θὰ βγῆ
 τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
 καὶ πράσινο τὸ στάχυ του
 τὸν ἥλιο θ' ἀντικρύση
 καὶ θὰ μεστῶση, θὰ ψηθῆ
 μὲ τὸν καλὸ καιρὸ
 καὶ θὲ νὰ πάη στὸ μυλωνᾶ
 κι ἀλεῦρι θὰ γυρίση.

Εὐλογημένο τρεῖς φορές
 τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ,
 εὐλογημένα τρεῖς φορές
 τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης·

καὶ εὐλογημένη τρεῖς φορές
 ἢ γῆ, ποῦ καρπερὴ
 μὲ δίχως βαρυκόμησι
 μᾶς δίνει τὰ καλά της.

Ἰωάννης Πολέμης.

ΜΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιάς ἤκουσα μικρὸν θόρυβον, ὡς νὰ ἔρριπτον λιθαράκια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφω καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ παραθύρου. Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιάς. Ἄλλὰ πράγματι καὶ ὁ σπουργίτης αὐτὸς μοῦ ἔκαμνεν ἐπίσκεψιν; Αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι; . . . Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μὲ ἐθεώρει ἀνίκανον νὰ τὸν βλάψω καὶ ἰκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ-σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως.

Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἤτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἦμην μακρὰν ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὑπόκλισιν.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἄπλωσα τὸ χερί πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι καὶ ἔκλεισα τὸ τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ **λαιμάργωγος**

ιά ψιχία. Ἐφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἔρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὡς νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνη διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον. Δὲν ἐπέ-
 ρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανήλθε. Μετὰ διαφό-
 ρους δὲ δισταγμούς, ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκεῖ
 ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία,
 ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα
 περύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖον μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη
 καὶ μὲ παρετήρει, μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Μοῦ ἐφάνη,
 ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ
 μόλις ἐκινήθη, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανήλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ
 ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην
 νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνε-
 χίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς
 τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὄλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζου-
 ναι καὶ τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ
 ἀνέφευρεν εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἀλλὰ δὲν ἦλθε...

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Τὸ πρῶτ' τὰ κελαδήματα, τὰ ὁποῖα χαιρετίζουν τὸν ἥλιον
 καὶ δοξολογοῦν τὸν Πλάστην, ἀντηχοῦν τώρα ζωηρότερα, πο-
 λυπληθέστερα...

Ἡ συναυλία των μὲ εὐφραίνει* κάθε αὐγὴν, ὅταν ἐξυπνῶ
 καὶ ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου. Ἀπέναντι ἔχω ἓν δένδρον ὑψη-
 λόν, τοῦ ὁποῖου οἱ κλάδοι ἤρχισαν τώρα νὰ φυτρώνουν καὶ νὰ

πρασινίζουν, προσπίπτοντες γραφικῶς ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ καὶ κυανοχρύσου ὀρίζοντος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου τονίζουν τὸν πρωῖνόν των ὕμνον οἱ πτερωτοὶ ψάλλται τῆς περιοχῆς μας.

Καὶ γύρω θάλλουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δενδρύλλια τῆς αὐλῆς καὶ ἀναζωογονεῖται ὁ κισσός, ὁ ὁποῖος καλύπτει ἕως ἐπάνω τοὺς τοίχους καὶ τὸ νωπὸν, τὸ πράσινον, τὸ ἀνοικτόν, δίδει τὸν ζωηρότερον τόνον εἰς τὴν εἰκόνα.

Καὶ εἶναι μία μικρὰ εἰκὼν ἀνοιξέως αὐτῆ, ποὺ παρουσιάζεται ἐμπρὸς μου κάθε πρωτῆ, ὅταν ἀνοίγω τὸ παράθυρον. Ἄν ἤμην ζωγράφος, θὰ ἐζωγράφιζα αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπως τὸ ἔβλεπα πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν γυμνόφυλλον, πένθιμον, ἰσχνὸν ὡς σκελετόν, ἐκτεῖνον τοὺς τεφρούς* του κλάδους ἐπὶ οὐρανοῦ συννεφώδους, διὰ νὰ παραστήσω τὸν χειμῶνα καὶ πάλιν θὰ τὸ ἐζωγράφιζα, ὅπως τὸ βλέπω τώρα, φουντωμένον, πράσινον, ἐπὶ οὐρανοῦ ἀνεφέλου, διὰ νὰ παραστήσω τὴν ἀνοιξιν. Ναί, ἡ ἀνοιξις ἦλθεν!

ᾠ τὰ ἀγαπητά, τὰ λατρευτὰ πτηνά, οἱ πρόδρομοι, οἱ προάγελοι τῶν ὠραίων ἡμερῶν. Τὰς εἶδατε, τὰς εἶδατε πάλιν νὰ διασχίζουν μὲ τὴν χαριτωμένην των πτῆσιν τὸν κυανοῦν ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμίζουν μὲ τὴν ἀρμονίαν τῶν πτερυγισμῶν των; Καὶ ἐγένετο χαρὰν ἢ ψυχὴ σας εἰς τὴν συνάντησιν τῶν καλῶν, τῶν πιστῶν φίλων, αἱ ὁποῖαι ἐπανερχονται εἰς τὰς παλαιὰς των φωλεάς, διὰ νὰ μείνουν μαζί μας, ὅσον θὰ μείνη καὶ ἡ Περσεφόνη*, ὅσον θὰ διατηρηθῆ ἡ ὠραία ἐποχὴ;

Ναί, διότι δὲν ὑπάρχει περισσότερον ἀγαπητόν πτηνὸν ἀπὸ τὴν χελιδόνα! Ἔρχεται μαζί μὲ τὴν ἀνοιξιν καὶ εἶναι τὸ σύμβολον* τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀφυπνίσεως τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ φίλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ προτίμησιν στήνει τὴν φωλεάν της εἰς τὰς πόλεις, πλησίον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις μέσα εἰς αὐτάς.

Δίδει τὸ μέγα παράδειγμα τῆς φιλοπονίας, τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγάπης, διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν φιλόπονος, φιλόστοργος καὶ κοινωνική. Ἡ παρουσία της θεωρεῖται ὡς κα-

λός οίωνός και γίνεται παντού δεκτη ως εύλογία του Θεού. Και δέν είναι μόνον στολισμός. Δέν μᾶς τέρπει* ἀπλῶς μὲ τὴν ἀρμονίαν τῆς πτήσεώς της καὶ μὲ τὴν γλυκύτητα τοῦ ὄσματος της· εἶναι καὶ εὐεργέτης, διότι καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τοὺς κώνωπας καὶ ἄλλα βλαβερά ἔντομα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν κυρίως τὴν τροφήν των. Ἐπειτα χρησιμεύει κάποτε-κάποτε καὶ ὡς εἶδος βαρομέτρου. Οἱ χωρικοὶ μάλιστα, οἱ ὅποιοι δέν ἔχουν ἄλλο μέσον, μεταχειρίζονται ὡς βαρόμετρον τὸ χελιδόνι. Ὅταν πετᾷ χαμηλά, προμηνύει βροχήν, ὅταν πετᾷ ὑψηλά, προμηνύει καλοκαιρίαν.

Ἐπιθεώ, ὅτι δέν ὑπάρχουν χειρότερα παιδιὰ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια καταδιώκουν τὰς χελιδόνας καὶ δοκιμάζουν ἐπάνω τὴν δύναμιν τῆς σαΐτας των ἢ συλλαμβάνουν καὶ βασανίζουν τοὺς νεοσσούς.

Μαρτυροῦν σκληρότητα ψυχῆς ἀπαραδειγμάτιστον· διότι πληγώνουν ἢ φονεύουν χωρὶς λόγον, ἀπὸ ἀπλῆν εὐχαρίστησιν — τί ἀγρίαν εὐχαρίστησιν! — πτηνὰ ὄχι μόνον ἀβλαβῆ, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικά.

Ὅλα ὅμως τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαποῦν, λατρεύουν τὰς χελιδόνας καὶ τὰς προστατεύουν, ὅσον ἤμποροῦν, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις. Τὰ καλὰ παιδιὰ τὰς περιποιοῦνται καὶ τὰς καμαρώνουν καὶ δεικνύουν τὴν χαρὰν των, ὅταν ἐκάστην ἄνοιξιν τὰς βλέπουν νὰ ἐπιστρέφουν, διὰ νὰ ἐπανεύρουν τὰς παλαιὰς των φωλεὰς καὶ τοὺς καλοὺς των φίλους.

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

Η ΑΝΟΙΞΙ

Ἡ γλυκυτάτη ἄνοιξι
μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
ροδοστεφανωμένη
τῆ γῆ γλυκοτηράει.

Κι ἡ γῆ τὴ χλόη ἐντύνεται,
τὰ δάση τῆς ἡσκιῶνουν'
τὰ κρύα χιόνια λειώνουν,
ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν
κι ἡδονικὲς φωτίζουν
οἱ δροσερὲς αὐγές.

Στ' ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
γλυκολαλάει τ' ἀηδόνη,
τὸ ξένο χελιδόνι
ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι ἄκοπα,
σὲ πράσινα λειβάδια
τὰ ζωντανὰ κοπάδια
βελάζουν καὶ πηδοῦν.

Κι ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος,
φυσώντας τὴ φλογέρα,
γεμίζει τὸν ἀγέρα
μὲ τραγουδιῶν φωνές.

Ἰωάννης Βηλαράς.

« Ἀπαντα »

ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΙΑ

Τέσσερα ἀδέρφια,
(γύριζε γοργά !)
τέσσερα ἀδέρφια τὸ χορὸ ἔξω στοὺς κάμπους σέρνουν
πιασμένα χέρι - χέρι,
τοῦ γερο - Χρόνου τὰ παιδιὰ
ποῦναι τ' ἀγόρια ὁμορφονιοὶ κι ἡ κόρη δίχως ταῖρι.

Κι ἡ κόρη
 (κοίταξε ὁμορφιές !)
 κι ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ : «Τοὺς κάμπους λουλουδίζω
 καὶ τὰ κλαδιὰ φορτώνω,
 τοῦ Πάσχα φέρνω τὶς χαρές,
 στῆς νύχτας μέσα στὴ δροσιὰ μ' ἀηδόνια ξεφαντώνω».

Τὸ πρῶτο,
 (μάννα μας γλυκειά !)
 τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ : «Σφαλῆστε τὰ βιβλία,
 στὶς ἐξοχὲς νὰ πᾶμε
 νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά,
 στὸν ἥσκιο τῆς γερομουριάς τὰ ὀπωρικὰ νὰ φᾶμε !»

Καὶ τ' ἄλλο
 (κράτα τὸ χορό !)
 καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ : «'Ο τρύγος τῶρ' ἀρχίζει
 μὲ χαρωπὰ τραγούδια,
 σταφύλια κεῖ, σταφύλια δῶ,
 πατεῖτε ἄντρες στοὺς ληνοὺς, τρυγᾶτε κοπελοῦδια !»

Τὸ τρίτο
 (ἄ, μὰ τί χαρά !)
 τὸ τρίτο λέει : «'Ομως κι ἐγὼ τὰ παραμύθια φέρνω
 τριγύρω στὰ μαγκάλια
 μαζί μὲ κάστανα ψητά,
 Ἄγιοβασίλη φέρνω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια».

Κι ὄλα τους
 (γύριζε γοργά !)
 κι ὄλα τους τραγουδοῦν μαζί : «Γυρνᾶμε νύχτα μέρα
 πιασμένα χέρι - χέρι
 ἐμεῖς τοῦ Χρόνου τὰ παιδιὰ,
 τρεῖς γυιοὶ κι οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μὰ κόρη δίχως ταῖρι !»

Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἔν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἑξῆς: “Αμα βαδίζει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβᾶ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία:

«Ἡ πονηρὴ ἄλεποῦ πιάνεται καὶ ἀπὸ τὰ τέσσαρα».

Ὁσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλοποσίαν* της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν, διότι, ἂν εἶναι καινούργης, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνίων καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῆ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσι τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπόνηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Όταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει, ἕως ὅτου κοιμηθῆ. Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνίων εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἓν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸν λόγγον. Ἐκεῖ πλέον τὸ σιγουρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνια, ποὺ πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄν τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχη καιρὸν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθωνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

“Όταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλλον, ἔχει διπλωμένη τὴν οὐ-

ράν της. "Αν ὁ σκύλλος τὴν φθάση, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. Ἔως οὗτο νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη της καὶ ὅτι ἅμα ὁ ἀσβὸς* σκάψῃ τὴν ἰδικὴν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσβὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποίησῃ, ἀνοίξῃ τούτέστι πολλὰς ὀπὰς· φθάνει ἕως τὰς εἴκοσιν, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει* εἰς τουφωτὰ* μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεὶς δὲν τῆς ἠρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας, πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θῆραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν κτλ. Ὅταν τελειώσῃ ἢ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα, πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργοὺς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μὰς τὸ λέγει εἰς μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

- Τί κάμνομεν ἐδῶ, μάνα ; τὴν ἠρώτων τὰ παιδιά της.
- Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.
- Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;
- Εἰς τὸ ἀντικρυνὸν βουνόν... δὲν τὴν βλέπετε ;
- Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :
- Νερό, μάνα, νερό, μάνα, νερό, νερό, νερό καὶ μὲ ἕκαψε

μιά σπίθα απ' τή φωτιά!!!

— "Α... εϋγε, παιδί μου, έσύ έξεσκόλισες... Πήγαινε τώρα στη δουλειά σου.

Στέφανος Γρανίτσας.

*«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου»*

ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΠΟΥ

Ὁ πετεινός ἔπιασε φίλο
τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ τὸ σκύλλο.

Καὶ πᾶν μαζί πεζοπορία
γιὰ κάποια ξένη πολιτεία.

Στὸ δρόμο παίρνει νὰ βραδυάση
καὶ σ' ἓνα δένδρο κάνουν στάσι.

Κούρνιασε ὁ ἓνας στὰ κλαριά του
κι ὁ σκύλλος πλάγιασε ἀπὸ κάτω.

Σώνεται ἡ νύχτα καὶ χαράζει
κι ἀρχίζει ὁ πετεινός νὰ κράζη.

Κι ἡ ἄλεποῦ απ' τή φωλιά της
τρέχει κουνώντας τὴν οὐρά της :

— Πουλί μου, πῶς σ' αὐτὰ τὰ μέρη ;
Κατέβα, δῶσε μου τὸ χέρι.

Κι ὁ πετεινός τῆς δείχνει κάτω,
ποῦ ὁ σκύλλος τέντωνε τ' αὐτιά του :

— "Αν θές νὰ μπῆς στὸ σπιτικό μου,
ν' ἀποταθῆς στὸ θυρωρό μου !

Μιχαὴλ Στασινόπουλος.

³ *Ανέκδοτον.*

 Ο ΜΠΟΥΦΟΣ*

Ὁ μπουφος καλοπερνᾷ ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς βλακειᾶς του. Μένει ὀκνὸς ἀπὸ πρωῒας μέχρι νυκτός. Ἐπειδὴ ὅμως κοιμᾶται μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα, ἡ γλῶσσα του γεμίζει περωτὰ ἔντομα. Τὰ μικρὰ πουλιὰ βλέπουν τὴν εὐκόλον αὐτὴν λείαν* καὶ χώνονται βιαστικὰ εἰς τὸ στόμα τοῦ μπουφου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἐκεῖ τὰ διευθύνει εἰς τὸ στομάχι του. Διὰ τοῦτο, ὅταν πρόκειται δι' ἔκτακτα τυχηρά, λέγουν συνήθως «τοῦ ἔπεσε σὰν τοῦ μπουφου τὸ πουλί». Πολλοὶ ὅμως χωρικοὶ φρονοῦν, ὅτι ὁ μπουφος δὲν εἶναι ἠλίθιος, ἀλλὰ προσποιεῖται τὸν ἠλίθιον. Κατ' αὐτοὺς δὲν κοιμᾶται μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν ἀπὸ συνήθειαν, ἀλλ' ἀπὸ πονηρίαν.

Ἐπίσης ἡ δειλία του εἶναι προσποιητὴ. Ἔχει παρατηρηθῆ, ὅτι, ὡσὰκις τὸν κυνηγοῦν τὰ μικρὰ πουλιὰ, φεύγει καὶ ἀκόμη φεύγει. Πρὸ ἡμερῶν ἐβλέπομεν νὰ τὸν καταδιώκῃ ἓν σμήνος χελιδονίων κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. Τὸν ἐτσιμποῦσαν εἰς τὴν κεφαλὴν, τοῦ ἔμαδοῦσαν τὰ πτερά, εἶχον ὄρεξιν νὰ τὸν ἀπογυμνώσουν. Καὶ αὐτὸς ἔφευγε μὲ ὄλην τὴν δύναμίν του.

Τί νομίζετε, ὅτι συμβαίνει; Τοὺς δίδει θάρρος, νὰ τὸν πλησιάζουν, διὰ νὰ τὰ καταβροχθίζῃ. Ἄλλα πουλιὰ, περισσότερον ἔξυπνα, ἀποφεύγουν νὰ ἐπιδεικνύουν παλληκαρισμὸν κατὰ τῆς προσποιητῆς δειλίας του.

Ἐπάρχει μάλιστα καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος. Ἐπῆγε κάποτε ὁ μπουφος εἰς τὰ ἀλώνια, διὰ νὰ βοσκήσῃ ἀποσίταρα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εὐρήκεν ἐκεῖ τὰς σιταρήθρας*, ἐθεώρησε καλὸν νὰ παρυσιασθῇ ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ἡ «τσιουπλητάρα»*, ἓνα πουλί δηλαδὴ, τὸ ὁποῖον ζῆ μὲ μυρμηγκάκια.

— Μπα, κυρὰ Τσιουπλητάρα, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρήθραι καὶ ἔκαμαν τάχα, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζουν· κόπιασε νὰ φᾶς μυρμηγκία.

Ὁ μπουφος ἔσκυψε καὶ ἤρχισε νὰ τσιμπᾷ μυρμηγκάκια. Ἄλλὰ τὴν ἔπαθε. Ἐπειδὴ ἦτο ἀσυνήθιστος εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, ἐσκόλασεν ἓν εἰς τὸν λαιμὸν του. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ

φωνάζει εις βοήθειαν, διότι τὸ μυρμηγκάκι τοῦ ἔφερε φοβερὰν ἐνόχλησιν.

— Κτύπα τὸ κεφάλι σου ἀπὸ κάτω, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρή-
θραι. Κτύπα το καὶ θὰ βγῆ.

Ὁ μπουφος ἔβαλεν εἰς ἐνέργειαν τὴν μέθοδον καὶ κτυπῶν
τὴν κεφαλὴν του ἐφώνασε :

— Ξεροκέφαλο, καλὰ νὰ τὴν πάθης. Ἐσὺ μοναχὰ γιὰ τυ-
χερὰ εἶσαι... Τί ἤθελες νὰ πᾶς γιὰ ψιλοδουλειές...

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ μπουφος ἐπῆρε τὸ ὄνομα τοῦ ἡλιθίου, ἐνῶ
ὁ ἀτυχῆς εἶναι ἐξυπνότερος ἀπὸ πολλοὺς, οἱ ὁποῖοι κάμνουν
τὸν ἔξυπνον.

Ἐπὶ τέλους ἔχει καὶ μίαν χρησιμότητα ἡ ζωὴ τοῦ μπουφου.
Ὅσακις λαλήσῃ τὸ βράδυ, θὰ βρέξῃ τὴν ἐπομένην. Διὰ τοὺς
βοσκούς εἶναι τὸ ἀξιοπιστότερον βαρόμετρον. Ποῖος ἡλίθιος
εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ τόσον σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ;

Στέφανος Γρανίτσας.

*«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερᾶ
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου»*

Ο ΛΑΓΟΣ

Ἐὰν θέλῃ κανεὶς νὰ περιγράψῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ λαγοῦ,
τοῦ φθάνει μία λέξις : Τρομοκρατημένος. Διότι δὲν ὑπάρχει εἰς
τὸν κόσμον πλέον δυστυχισμένη ὑπαρξις. Ἡ ζωὴ του εἶναι
διαρκῆς μαρτύριον. Καὶ διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ περισσότερον
ἀπελπιστικὴν ἢ φύσις, τοῦ ἔδωσεν ἀκοὴν καταπληκτικὴν. Διότι
ἐκεῖνα τὰ δύο πελώρια χωνία τῆς κεφαλῆς του ἀποθηκεύουν
κάθε φωνήν, κάθε ψίθυρον, ὅσον ἀδύνατος καὶ ἂν εἶναι, ὅσον
καὶ ἂν ἔρχεται ἀπὸ μακρὰν. Καὶ ἐνῶ ὁ δυστυχισμένος δὲν ἔχει
κάμει ποτὲ κακὸν εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ πλάσματα τῆς δημιουργίας,
ὁ ὕπνος του εἶναι ὡσάν τοῦ μεγαλυτέρου ἐνόχου. Φθάνει νὰ
εἶπω, ὅτι κοιμᾶται μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς.

Κανέν άλλο ζῷον δὲν ἔχει τόσους ἐχθρούς φοβερούς, ἀσυκινήτους· φθάνει νὰ ἀναφέρω, ὅτι καὶ ὁ ἀετὸς ἀπὸ τὰ ὕψη, ὅταν ἴδῃ λαγόν, ἢ τὴν λόχμην*, ὅπου ἐκρύβη, ἔχει ἤδη ὑπογράψει τὴν θανατικὴν καταδίκην του.

Ἐχθροὶ του ἐπίσης εἶναι ἡ ἀλώπηξ, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόγατος, ὁ ὄφις, ὁ σκύλλος καὶ πρῶτος ὁ ἄνθρωπος.

Ἄλλ' ἡ φύσις δὲν ἄφησεν ἀνυπεράσπιστον τὸν λαγόν, ὅπως δὲν ἄφησε ποτὲ κανέν πλάσμα τῆς δημιουργίας. Τὸν ὥπλισε μὲ εὐστροφίαν πνεύματος καὶ εὐστροφίαν κινήσεως μοναδικήν.

Αἱ πονηρίαί του, διὰ νὰ συγχύξῃ τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς του, εἶναι μοναδικαί. Ἰδίως τὰ ὅσα μηχανεύεται, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν του. Τὴν προσπερνᾷ μὲ τὰ μεγαλύτερα πηδήματα καὶ προχωρεῖ μακρὰν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· ἔπειτα πάλιν ἐπιστρέφει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μὲ ἓν δυνατὸν πήδημα εὐρίσκεται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅποιος παρηκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ λαγοῦ ἐπάνω εἰς τὴν λευκὴν χιόνα, θὰ εἶδε μόνος του τὰ τεχνάσματά του.

Ἐκτὸς τῆς νοημοσύνης αὐτῆς, ἡ φύσις ἐπροίκισε τὸν λαγὸν μὲ ὀπισθίους πόδας ὑψηλοτέρους ἀπὸ τοὺς ἐμπροσθίους, ὥστε τὸ μεγαλύτερον τρέξιμον εἰς τὸν ἀνήφορον νὰ εἶναι δι' αὐτὸν παιγνίδι ἄκοπον καὶ γρήγορον. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει πολὺ καλά, πόσον ὕστεροῦν εἰς αὐτὸ οἱ διώκται του, ὅποτε ἡμπορεῖ, παίρνει πάντοτε τὸν ἀνήφορον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ εὐστροφία του ; Χωρὶς διόλου νὰ ἐπιβραδύνη τὸν καλπασμόν του, στρέφεται εὐκόλως πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ ἢ τὰ ὀπίσω, κερδίζει ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν διώκτην του καὶ πολλάκις σώζεται.

Ἄς μὴ νομίση πάλιν κανεὶς, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ λαγοῦ εἶναι ἓν αἰώνιον μαρτύριον τρόμου. Ἐχει τὰς ἀπολαύσεις του τὴν νύκτα. Βόσκει, παίζει, κυλιέται κατὰ γῆς, ὀρθώνεται εἰς τὰ ὀπίσθιά του πόδια καὶ ἓν γένει παρουσιάζει τὴν εὐθυμίαν μεθυσμένου. Λησμονεῖ τότε τὴν ἀλώπεκα καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ πολλὰ-

κίς πληρώνει μέ τήν ζωήν του τήν χαράν αὐτήν· διότι καί αἱ ἀλώπεκες καί οἱ κυνηγοί κάτι γνωρίζουν ἀπό τό νυκτερινόν παιγνίδι μέ τήν σελήνην.

Θά ἤμην ἄδικος, ἐάν δέν ἐσημείωνα μίαν ἀρετήν τοῦ λαγοῦ, ὅπου δέν τήν ἔχουν οὔτε τὰ περισσότερα πτηνά, οὔτε οἱ ἄνθρωποι: Τήν ἀγάπην πρὸς τήν ἐστίαν*. Ἐκκεῖ, ὅπου θά τόν σηκώσετε, ὅσον καί ἂν κυνηγηθῆ, ἐάν σωθῆ, ἐκεῖ γύρω θά γυρίση πάλιν νά διαλέξῃ καταφύγιον ἢ τήν ἰδίαν ἡμέραν ἢ τήν ἄλλην. Διότι τοὺς ἀγνώστους τόπους τοὺς τρέμει ἐξ ἴσου μέ τοὺς ἐχθρούς του. Περὶ αὐτοῦ ἔχω καί μίαν προσωπικὴν παρατήρησιν.

Ἐταν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔγινεν ἡ τρομερὰ πυρκαϊὰ τοῦ Πεντελικοῦ, ὅσοι λαγοὶ ἐπρόφθασαν νά σωθοῦν, ἐσκόρπισαν παντοῦ. Ἄλλ' ἄμα ἔσβησαν οἱ καιόμενοι θάμνοι—καί τοὺς ἔσβησε μία διήμερος βροχή, δυνατὴ ὡς καταρράκτης—εὐρέθησαν πάλιν ὅλοι γεμάτοι ἀπὸ λαγούς. Ἀμέσως δηλ. ὅλοι οἱ διασπαρμένοι πρόσφυγες λαγοὶ ἐνοστάλησαν πάλιν τὸ πατρῶον ἔδαφος. Καί οἱ κυνηγοὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔκαμαν λαμπρὸν κυνήγιον, ἀδιάφορον ἂν οἱ λαγοὶ αὐτοὶ ἦσαν μουντζουρωμένοι ὡσάν καρβουνιάρηδες.

Ἐμμανουὴλ Λυκούδης.

Ο ΣΚΥΛΛΟΣ

Ὁ μαῦρος σκύλλος ποῦχω γῶ
δέν εἶναι πρῶτο γένος.

Ἐχει ἄκοφτη, τ' ὁμολογῶ,
κουλουριασμένη οὐρά
κι ὀλόρθα αὐτιά ὁ καημένος,
σὰ σοῦγλες μυτερά.

“Όμως πολὺ τὸν ἀγαπῶ
 κι αὐτὸς δὲν πάει πὶο πίσω.
 Καὶ τώρα, ἀφέντη, θὰ στὸ πῶ,
 πῶς εἶχα τὴν τιμῆ,
 καὶ ποιά νὰ τὸν γνωρίσω
 μοῦ δόθηκε ἀφορμῆ.

“Ὅ,τι εἶχα κάτσει μιὰ σταλιά,
 ψωμί νὰ φάω μιὰ μέρα,
 τὸν βλέπω πού χωρὶς μιλιὰ,
 ὅμως μὲ μάτι ἀχνό,
 μὲ κοίταζε ἀπὸ πέρα,
 σὰ νᾶσκουζε : «πεινῶ !»

Ἦταν λιγνούλης σὰ σακκί
 κοκκαλογομισμένο,
 τοῦλειπε ἢ τρίχα ἐδῶ καὶ κεῖ,
 τὸν θέριζε ἢ πληγῆ.
 Κουφάρι ξεθαμένο
 λὲς ἦταν ἀπ’ τῆ γῆ.

Ποιὸς ξέρει ἀπ’ τὴν καταδρομῆ
 τί νᾶσερνε ὁ καημένος !
 Τὶ ἂν εἶσαι μισερὸ κορμί,
 ἄχ, σπάνια σ’ ἀγαποῦν !
 Ἦν εἶσαι πληγιασμένος
 συχνὰ καὶ σὲ χτυποῦν.

Τὸν πόνεσα κι ἀπ’ τὸ ψωμί
 τοῦ ρίχνω... Στὰ ποδάρια
 τὸ βάζει ἐκεῖνος στὴ στιγμή
 καὶ πίσω δὲν κοιτᾷ
 τί θᾶχε δεῖ, λιθάρια
 πῶς πέφτουν, σὰ ζητᾷ.

Τί, εἶπα, μὲ θάρρεψε φονιά
καὶ φεύγει ἀπὸ κοντά μου ;
Καὶ θὰ τὸ πῆς παραξενιά,
μὰ τὸ ταγάρι ἀρπῶ
κι ὅ,τι εἶχα μέσα, χάμου
μὲ πείσμα τὸ σκορπῶ.

Καὶ φεύγω. Μὰ στὸ φτωχικὸ
καλύβι μου τὸ βράδυ
σὰν ἦρθα, σὲ λιγάκι ἀκῶ,
ποὺ κάτι σιγανὰ
ἀπ' ὄξω στὸ σκοτάδι
τὴν πόρτα γρατσούνῃ.

Ἄνοιγω... τί ἦταν ; Τὸ σκυλλί
τῆ φιλικιά λαλιά μου
σὰν ἄκουσε, πῶς τὸν καλεῖ,
πάει φόβος πιά ἢ ντροπή,
εὐθύς στὴν ἀγκαλιά μου
πηδάει σὰν ἀστραπή.

Πῶς ἔκανα τὴ γνωριμιὰ
νά ! σ' τῶπα μὲ τὸ σκύλλο.
— Δὲν ἔχει οὐσία αὐτὸ καμμιά.
— Καμμιά ; Μὲ συχωρεῖς !
Τί, βρῆκα ἐγὼ ἓνα φίλο
καὶ λίγο τὸ θαρρεῖς ;

Ἄλ. Πάλλης. 5

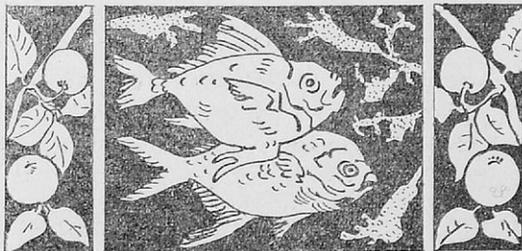
Η ΨΑΡΟΒΑΡΚΑ

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα, ἔρχετ' ὀλοῖσια
 πέρ' ἀπ' τὸν Ἀσπρόβραχο κι ἀπ' τὰ Πετρονήσια.
 Σὰ νεράϊδα ἀφρόπλαστη, νύφη φτερωτή,
 τὴ χαϊδεύει ὁ μπάτης.
 Μύρια πλούτη ἀτίμητα στὴν ποδιά κρατεῖ,
 ζηλευτὰ προικιά της.

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα χρυσοστολισμένη,
 ἔρχετ' ἀσημόζωστη καὶ ροδοντυμένη,
 τοῦ πελάου ἀρχόντισσα βεργολυγερή,
 μὲ πολλὰ καμάρια.
 Πλούτη καὶ στολίδια της ἔχει καὶ φορεῖ
 τοῦ γιαλοῦ τὰ ψάρια.

Γεώργιος Δροσίνης.

«Γαλήνη»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α.

- Αγάπη* — ὁ ἀδελφικὸς ἀσπασμὸς, τὸν ὁποῖον συνηθίζουσι εἰς πολλὰ μέρη νὰ ἀνταλλάσσουν οἱ πιστοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν λεγομένην Δευτέραν Ἀνάστασιν. Αὕτη τελεῖται κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὁπότε ἀναγινώσκεται ἡ σχετικὴ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας.
- ἀγροῦλι* — ἀγριελιά, ἀγρία ἐλαία.
- ἄζυμα, τὰ* — ἄρτος χωρὶς προζύμι.
- αἴγαγρος* — ἀγρία αἴξ, κοινῶς ἀγριοκάτσικο ἢ ἀγριόγίδα.
- αἴσιος* — εὐτυχής, εὐνοϊκός, καλορρίζικος.
- ἀλληλένδετος* — ὁ συνδεόμενος μαζὶ μετὰ ἓνα ἄλλον, ἀμοιβαίως συνδεόμενος.
- ἀμερολήπτως* — μετὰ δικαιοσύνην.
- ἀναδεικνύομαι* — ἀπὸ ἄσημος καὶ ἄγνωστος γίνομαι σπουδαῖος.
- ἄνεσις* — ἀνάπαυσις, ἡσυχία.
- ἀνηρημένος* — κρεμασμένος (*ἀναρτῶ* = κρεμῶ).
- ἀντίχειρ* — ὁ παχύτερος δάκτυλος τῆς χειρός, ὁ κείμενος ἀπέναντι τῶν ἄλλων τεσσάρων.
- ἀπαιτητής* — ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ μετὰ ἐπιμονήν.
- ἀπαλλοτριώσεις* — ὑποχρεωτικὴ πώλησις.
- ἀποβλέπω* — στρέφω τὰ βλέμματά μου, κοιτάζω.
- ἀπογοήτευσις* — ἀποθάρρυνσις, ἀπελπίσις.
- ἀποκρούω* — ἀντιστέκομαι εἰς κάτι κακόν, ἐναντιώνομαι.

- ἀπολήγω — τελειώνω, καταντῶ.
 ἀρίφνητος — ἄφθονος.
 ἄρμενα — ὁ ὄλος ἐξαρτισμὸς ἑνὸς πλοίου, ἡ ἀρματω-
 σιά του, δηλαδή οἱ ἴστοι, αἱ κεραταί, τὰ
 σχοινιά τῶν ἰστών κ.τ.θ.
 ἀρτιγέννητον — ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη πρὸ ὀλίγου.
 ἀσβός — μικρὸν θηλαστικὸν ζῷον, τῆς τάξεως τῶν
 ἀρπακτικῶν· λέγεται καὶ τρόχος.
 ἀσθμαίνω — λαχανιάζω.
 ἀσιτία — ἔλλειψις τροφῆς.
 Ἀσκληπιὸς — ὁ θεὸς τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς υἰείας εἰς τὴν
 ἀρχαίαν Ἑλλάδα.
 ἀφορία — ἀκαρπία, τὸ νὰ μὴ παράγονται καρποί.
 Ἀχαιοὶ — οὕτω λέγονται ὄλοι οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν
 ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου.
 Ἀφαία — παλαιὰ θεότης λατρευομένη εἰς τὴν Αἴγιναν,
 κόρη τοῦ Διός. Οἱ Αἰγινήται ἐπίστευον,
 ὅτι αὐτὴ τοὺς ἐβοήθησε νὰ νικήσουν τοὺς
 Πέρσας. Δι' αὐτὸ ἔκτισαν πρὸς τιμὴν τῆς
 λαμπρὸν ναὸν (τὸν Ε' αἰῶνα).
 ἄχανις — ἀπέραντος.
 ἄχραντον — ἀμόλυντον, ἀγνόν.
 ἀψιμαχία — ἡ μάχη, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὰς πρώτας
 γραμμὰς τῶν δύο ἀντιπάλων στρατῶν.

B.

- βοτανίζω — ἀφαιρῶ τὰ βότανα, τὰ ἄγρια χόρτα ἀπὸ
 τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν κῆπον κτλ.
 βροζί — πλοῖον ἐμπορικὸν ἐλαφροκίνητον μὲ δύο
 ἰστούς. Λέγεται καὶ μπρίκι.

Γ.

- Γαύριον — χωρίον καὶ λιμὴν τῆς νήσου Ἄνδρου.
 Γεθσημανῆ — δενδρόφυτος τοποθεσία τῆς Ἱερουσαλὴμ
 παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν

Ἐλαιῶν, ὅπου συνελήφθη ὁ Χριστός, ὅταν ἐπροδόθη ἀπὸ τὸν Ἰούδαν.

- γραφικότης — ἡ ὠραιότης μιᾶς τοποθεσίας, ἡ ὅποια φαίνεται ὡσάν ζωγραφισμένη.
- γυλλίζω — μουγκρίζω ὅπως ὁ χοῖρος, γκρινιάζω.
- γυλλισμός — ἡ φωνὴ τοῦ χοίρου, φωνὴ ὁμοία μὲ τὴν φωνὴν τοῦ χοίρου.

Δ.

- δηλωτικὴ — ἡ ἀπόδειξις τοῦ τελωνείου, ἡ ὅποια δηλώνει τὸ ποσὸν τῶν φορολογουμένων ἐμπορευμάτων.
- Διγενῆς — Βυζαντινὸς ἥρωας, ὁ ὅποιος ἐπολέμησεν εἰς Καππαδοκίαν καὶ Συρίαν κατὰ τῶν Ἀράβων ὡς ἀκρίτης, δηλαδὴ στρατιώτης φυλάττων τὰ ἄκρα τοῦ Κράτους (τὰ σύνορα). Πολλὰ δημοτικὰ τραγούδια, τὰ ὅποια ἐξυμνοῦν τὸν Διγενῆν, τὸν παριστάνουν ὑπερφυσικὰ δυνατὸν καὶ πελώριον κατὰ τὸ ἀνάστημα (σαραντάπηχον).
- δυσθυμῶ — λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.
- δυσπόρητος — δυσκολοκυρίετος.
- δυσφορία — στενοχωρία, λύπη.

Ε.

- ἔβενος — πολύτιμον ξύλον, βαρὺ, μέλανος χρώματος.
- εἰσβολή — ἐπίθεσις, εἴσοδος τοῦ ἐχθροῦ.
- εἰσόδημα — ὅ,τι εἰσπράττει κανεῖς, τὸ κέρδος του, ἡ πρόσσοδος.
- ἐκδοσά — γδάρσιμο.
- ἐλάττωσις — ὀλιγόστευμα (ἐλαττώνω=ὀλιγοστεύω).
- ἐλάχιστος — πάρα πολὺ μικρός.
- ἐλικοειδής — ὀφιοειδής, φειδωτός.
- ἔμβλημα — διακριτικὸν σημεῖον π.χ. τὰ στρατιωτικὰ ἔμβλήματα=τὰ διακριτικὰ σημεῖα, τὰ ὅποια

φέρουν οἱ στρατιωτικοὶ εἰς τὰ πηλήκια, τὰς ἐπωμίδας κ.τ.δ. Ἐπίσης ἐμβλήματα νομισμάτων = αἱ παραστάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰκονίζονται ἐπάνω εἰς τὰ νομίσματα.

ἐμπαίζω	— χλευάζω, κοροΐδεύω.
ἐμψυχος	— μὲ ψυχὴν, ζωντανός.
ἐνιαύσιος	— ἑνὸς ἔτους, χρονιάρικος.
ἐνισχύω	— ἐνδυναμώνω, δίδω δύναμιν εἰς κάποιον.
ἐνοσκήπτω	— ρίπτω ἐντός, ἐπιπίπτω.
ἐξευτελισμός	— ταπείνωσης, περιφρόνησις.
ἐξηκοντοῦτις	— 60 ἐτῶν.
ἐξόντωσις	— καταστροφή, πανωλεθρία.
ἐπαγγέλλομαι	— ἐξασκῶ ἐπάγγελμα.
ἐπέρχομαι	— ἔρχομαι, κινουῦμαι ἐναντίον κάποιου.
ἐπιτακτικῶς	— προστακτικά, ὡσάν νὰ διατάζη.
ἐρευνῶ	— ἐξετάζω, ἀναζητῶ, ψάχνω.
Ἐρεχθίδης	— μυθικὸς ἥρωας καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων.
ἐστία	— τὸ μέρος, ὅπου ἀνάπτεται ἡ πυρά, ὁ τόπος τῆς γεννήσεως.
ἐτήρησε	— (τοῦ ρ. τηρῶ) ἐκράτησε.
εὐκρινῶς	— καθαρὰ.
εὐνομία	— διοίκησις, ἡ ὁποία ἐφαρμόζει καλοὺς νόμους.
Εὐρυτάν	— ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴν Εὐρυτανίαν.
εὐσυνειδήτως	— μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ἀφοσίωσιν.
εὐσχημος	— μὲ εὐγενὲς ἐξωτερικόν, σεμνός.
εὐφραίνω	— προξενῶ χαράν, εὐχαρίστησιν.

Z.

ζάλογγα, τὰ — μέρη μὲ ἄφθονα πυκνὰ δάση ἀπὸ θάμνους.

H.

ἠδονικῶς — μὲ εὐχαρίστησιν.
ἠθη — τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ζοῦν καὶ φέρονται οἱ ἄνθρωποι ἢ καὶ τὰ ζῷα.

Θ.

- θαλαερός — άνθηρός, δροσερός, άκμαίος.
 θρασύς — αυθάδης, τολμηρός.
 θυσανωτός — ό φέρων θύσανον, κοινώς φούνταν.

Ι.

- Ίάσων — ήρωσ από την Ίωλκόν ήτο άρχηγός της Άρ-
 γοναυτικής έκστρατείας δια τó χρυσό-
 μαλλον δέρας.
 ιδίως — ιδιαιτέρως, κυρίως.

Κ.

- κάθοδος — κατάβασις.
 Καινός — είς των ήρώων της Άργοναυτικής έκστρα-
 τείας ήτο άτρωτος.
 Καποδίστριας, Ίωάννης — ό πρώτος Κυβερνήτης της νεωτέρας Έλλά-
 δος. Έγεννήθη είς την Κέρκυραν τó 1776.
 Έσπούδασεν είς την Εύρώπην και απέ-
 κτησε μεγάλην μόρφωσιν. Εισηλθεν είς
 την διπλωματικήν ύπηρεσίαν της Ρωσίας
 και έγινε υπουργός των Έξωτερικών
 του Ρωσικού Κράτους. Τó 1827 έξελέγη
 Κυβερνήτης του νέου Έλληνικού Κράτους
 και έθεσε τά πρώτα θεμέλια αυτού. Δι-
 ώρθωσε τά οικονομικά, διωργάνωσε τόν
 στρατόν, έφρόντισε δια την συγκρότησιν
 της διοικήσεως και πρό πάντων έδωσε
 μεγάλην προσοχήν είς την έκπαίδευσιν
 του λαού, χάριν της όποίας ίδρυσε πολλά
 σχολεία. Άπέθανε δολοφονηθείς είς τó
 Ναύπλιον τó 1831.
 καρωμένα — ναρκωμένα από την κούρασιν.
 καταλήγω — άπολήγω, τελειώνω.
 καταρτίζω — παρασκευάζω, έτοιμάζω, συμπληρώνω.
 καύχημα — καμάρι, δόξα.

- ναχεπιτικός* — άσθενικός, άρρωστιάρης.
Κένταυροι — όντα της 'Ελληνικής μυθολογίας' κατά τὸ ἄνω ἡμισυ εἶχον σῶμα ἀνθρώπου, κατά δὲ τὸ ἄλλο ἵππου.
Κέκρωρ — μυθολογικός ἥρωρ καὶ βασιλεὺς τῶν 'Αθηνῶν.
Κερκέτος — Κιρκάσιος (βλ. κατωτέρω λέξιν).
Κιρκάσιος — ὁ κάτοικος τῆς Κιρκασίας, χώρας ὀρεινῆς εἰς τὰ Δ. τοῦ Καυκάσου. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν Ρώσων (1864) πολλοὶ Κιρκάσιοι μετηνάστευσαν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὑπηρετοῦν ὡς στρατιῶται.
κλιτὺς — κατωφερῆς πλευρὰ λόφου ἢ βουνοῦ, κοινῶς πλαγιά.
κοιτὶς — κούνια, τόπος γεννήσεωρ.
κοκκῶνα — κουλούρα πασχάλινῆ, ἢ ὁποία ἔχει σχῆμα ἀνθρωπαρίου (ὡρ κοῦκλα).
κολλήγας — λέγεται καὶ σέμπρορ' καλλιεργητῆρ χωρὶς ἰδιοκτησίαν, καλλιεργῶν ξένον ἀγρόν, μοιραζόμενος τὸ εἰσόδημα μὲ τὸν ἰδιοκτήτην.
Κομνηνὸρ — Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου (1081—1118 μ.Χ.) καὶ ἀρχηγὸρ τῆρ δυναστείας τῶν Κομνηνῶν. Ἦτο ἔξοχος στρατηγὸρ καὶ ἄριστορ εἰς τὰ διοικητικὰ.
κονάκι — οἰκία τοῦ τσιφλικούχου καὶ γενικώτερον τὸ διοικητήριον.
κοντάκι — τὸ κάτω ξύλινον μέρος τοῦ ὄπλου.
κονπαστή — τὸ ἄνω χεῖλος τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.
κούρβουλο — ὁ κορμὸρ τοῦ κλήματος.
κουροῦνα — πτηνόν, κορώνη. Λέγεται καὶ κάργα.
κουφάρι — τὸ ἄψυχον σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ.
κοχλάζω — βράζω, θερμαίνω. Μεταφορικῶρ: λύπη *κοχλάζουσα* ἐντὸρ τοῦ στήθουρ του, — λύπη, ἢ ὁποία τὸν ἐπλημμύριζεν (ἔβραζε μέσα του).

- κρουνός — ή βρύσις, ή μάνα τοῦ νεροῦ.
 κυκλαμιά — φυτὸν κοσμητικόν, ὁμοιάζον με̄ κισσόν.
 Ἔχει εὐώδεις ἄνθος.

Λ.

- λαζαρίνα — παλαιότατον εἶδος ἐμπροσθογεμοῦς ὄπλου
 με̄ τσακμάκι. Εἶχε πολὺ μακρὰν καὶ
 στενὴν κάννην.
 Λάκαινα — κάτοικος τῆς Λακεδαίμονος, Σπαρτιᾶτις.
 λαξευμένος — σκαλισμένος (λαξεύω=πελεκῶ λίθον, σκα-
 λίζω ἐπάνω εἰς πλάκα).
 Λάπαθον — ὄροπέδιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Δίκτης εἰς τὴν
 Ἐνατολικὴν Κρήτην.
 λαχνός — κλῆρος, κλῆρος ἀγροῦ.
 λεία — ὄσα προέρχονται ἀπὸ διαρπαγῆν, πρὸ πάν-
 των κατὰ τὸν πόλεμον.
 λόγγος — πυκνὸν δάσος.
 λόχη — μέρος σύνδενδρον, με̄ πυκνοὺς θάμνους.

Μ.

- μαγιά — ή ξυνή ζύμη. Μετφρ. τὰ πρῶτα κεφάλαια
 μιᾶς ἐπιχειρήσεως.
 μαινόμενος — ὠργισμένος πολὺ.
 μανδήλα — τὸ μέγα μανδηλι, τὸ ὁποῖον φοροῦν αἱ χω-
 ρικαὶ εἰς τὴν κεφαλὴν.
 μεθόριος — ή γραμμὴ τῶν συνόρων, τὰ σύνορα.
 μεταστοροφή — γύρισμα πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, μεταβολή.
 μετερίζι — πρόχωμα, προφύλαγμα.
 μετοιζῶ — ἀλλάζω κατοικίαν, φεύγω εἰς ξένην χώραν.
 μετριοπαθῶς — με̄ συγκρατημένον πάθος, με̄ ἡρεμίαν.
 μούργα — κατακάθι, ὑποστάθμη.
 μπουφος — εἶδος κουκουβάγιας. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομά της
 εἶναι βύας.
 μυρόπνους — μυρωμένος, μοσχοβολισμένος.

Ν.

- νάφι* — τὸ νέφτι (αἰθέριον ἔλαιον), ὑγρὸν ὁμοιάζον μὲ ἀκάθαρτον πετρέλαιον.
- νοσταλγῶ* — ἐπιθυμῶ ζωνηρῶς νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου.

Ξ.

- ξέγνοιος* — ξέγνοιαστος, ἀμέριμνος.

Ο.

- Ὀθῶνς* — ὀροσειρὰ χωρίζουσα τὴν Ἀνατολικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν. Ἐκτείνεται ἐκ Δ. πρὸς Α. ἀπὸ τὸ ὄρος Τυμφρηστὸν ἕως τὸν Παγασητικὸν κόλπον.
- οἶδα* — *οἶδα* (ἀρχ.)=γνωρίζω.
- ὄμηρος* — ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν δι' ἐγγύησιν, δι' ἀσφάλειαν.
- ὄντως* — πραγματικῶς.
- ὄργυιὰ* — ἡ ἔκτασις ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς μιᾶς χειρὸς ἕως τὸ ἄκρον τῆς ἄλλης, ὅταν εἶναι τενωμένοι ὀριζοντίως.
- ὄχλος* — (καὶ ὄχτος)=μικρὸν φυσικὸν ὕψωμα.

Π.

- πάγος* — ἡ σανίς, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κάθεται ὁ κωπηλάτης.
- παραφορὰ* — ὑπερβολικὸς θυμὸς, (*παραφέρομαι* = θυμῶνω πολὺ καὶ δὲν ξεύρω, τί κάμνω).
- παροργίζω* — κάμνω κάποιον νὰ θυμῶσῃ, προκαλῶ τὴν ὀργὴν κάποιου.
- παιολαζαρίνα* — βλέπε λ. *λαζαρίνα*.
- «Πανελλήνιον»* — ὄνομα πλοίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866—1868 κατῶρθωνε νὰ διασπᾷ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ νὰ μεταφέρει εἰς Κρήτην ὄπλα, τροφίμα καὶ ἔθειλοντάς.

- περιπολία* — τριγύρισμα τῆς φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν ὀρίων.
- περίτεχνος* — κατεσκευασμένος με πολλὴν τέχνην.
- Περσεὺς* — ἦρωας τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης.
- Περσεφόνη* — θυγάτηρ τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ σύζυγος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἄδου Πλούτωνος.
- Πηλεὺς* — εἷς τῶν ἡρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας. πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως.
- πηχναῖος* — ὁ ἔχων μῆκος ἑνὸς πήχεως.
- πίσιτρα, ἦ* — τὸ μέρος τοῦ ὄπλου, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ὁ λύκος, τὸ στουρνάρι καὶ τὸ τσακμάκι.
- πιλίδιον* — μικρὸς πῖλος, καπελλάκι.
- πλαγιά* — κατωφέρεια.
- πλουτοδότης* — ὁ δίδων τὸν πλοῦτον.
- ποδίζω* — λόγῳ κακοκαιρίας ἀγκυροβολῶ ἐξ ἀνάγκης εἰς λιμένα.
- ποταμίδα* — μικρὸν σκωληκοφάγον πτηνόν, εὐρίσκον τὴν τροφήν του πλησίον τῶν ποταμῶν.
- πρᾶος* — ἥρεμος, γλυκύς, ἤσυχος.
- προθήκη* — βιτρίνα.
- προφυλακή* — τὸ τμήμα τοῦ στρατοῦ, τὸ ὁποῖον προηγεῖται ἀπὸ τὸ κύριον σῶμα.
- πιῆσις* — πέταγμα.
- πίλα* — μαλακὰ χνουδωτὰ πτερὰ (πούπουλα).
- πυροκρόταλα* — διάφορα κατασκευάσματα ἀπὸ πυρίτιδα, τὰ ὁποῖα προστριβόμενα ἢ ριπτόμενα προκαλοῦν κρότον.

P.

- ρακένδυτος* — κουρελιάρης.
- ρακὴ* — ποτόν.
- Ραφίνα* — χωρίον εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς. Συνδέεται δὲ μετὰ τὰς Ἀθήνας δι' ἄμαξιτῆς ὁδοῦ μῆκους 27 χιλιομ. μετὰ

τακτικὴν συγκοινωνίαν δι' αὐτοκινήτων.
Ἐπίσης καθημερινὴ συγκοινωνία διὰ πλοίων μετὰ τὴν ἀπέναντι ἐπαρχίαν Καρυστίας τοῦ Νομοῦ Εὐβοίας καὶ τὴν νῆσον Ἄνδρον.

- ριπή — πνοή.
·ρυνπαίνω — λερώνω, βρωμιζώ (*ρύπος, ρυπαρός*).

Σ.

- Σαρανταλεί- — μνημόσυνον, λειτουργία τὴν 40ὴν ἡμέραν
τουργα μετὰ θάνατον.
·σαρκασικῶς — πολὺ χλευαστικά, κοροϊδευτικά (*σαρκάζω=*
χλευάζω πικρά, κοροϊδεύω).
·Σιλῶαμ — ὀνομασία πηγῆς, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Ἰε-
ρουσαλήμ. Πλησίον τῆς πηγῆς ἐσχηματί-
ζετο δεξαμενὴ, ἢ ὁποία εἰς τὸ Εὐαγγέλιον
ὀνομάζεται κολυμβήθρα τοῦ Σιλῶαμ.
Ἐκ αὐτῆν ἐνίφθη ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς
καὶ ἀνέβλεψε.
·σισανῆς — παλαιὸν ὄπλον ἐμπροσθογεμὲς μετὰ κἀννην
κοντήν.
·σιταρήθρα — μικρὸν πτηνόν, τὸ ὅποσον τρέφεται μετὰ σπό-
ρους σίτου κ.τ.δ. (κορυδαλλὸς ἀγροτικός).
·σιτηρέσιον — ἡ ἡμερησία τροφή τοῦ στρατιώτου.
·σκοπιὰ — ἡ θέσις, ὅπου μένει ὁ σκοπὸς στρατιώτης,
τόπος κατάλληλος διὰ νὰ παρατηρῆ ὁ
φρουρός.
·σκόμνος — τὸ μικρὸν τοῦ λέοντος.
·σκῶμμα — πείραγμα, ἀστεῖσμός.
·στέμφυλον — ἀποστραγγίδι, τσίπουρον.
·σύμβολον — τὸ σημάδι, ἀπὸ τὸ ὅποσον ἀναγνωρίζομεν
κάτι (σύμβολον τῆς πίστεως, σύμβολον
ἐλευθερίας κτλ.).
·συμμερίζομαι — λαμβάνω μέρος, συμμετέχω.

- συνάλλαγμα και συναλλαγματική* — έγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῦ παραγγέλλομεν εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ εἰς ἴδρυμα νὰ πληρώσῃ εἰς κάποιον ὠρισμένον ποσόν, ἐπιταγή.
- συννομολογῶ* — συμφωνῶ, παραδέχομαι.
- συντελῶ* — βοηθῶ, γίνομαι καὶ ἐγὼ αἰτία διὰ κάτι.
- σφένδαμνος* — ὄνομα δένδρου, ψευδοπλάτανος ἢ συκομορέα (κοινῶς σφενδάμνι).

Τ.

- Τειρεσίας* — περίφημος τυφλὸς μάντις τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἔζη εἰς τὰς Θήβας.
- τέρω* — εὐχαριστῶ, διασκεδάζω.
- τεφρός* — σταχτής, γκριζός.
- «τίς εἶ;»* — ποῖος εἶσαι; Κατὰ τοὺς στρατιωτικούς κανονισμούς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπευθύνει ὁ σκοπὸς στρατιώτης εἰς κάθε ἄγνωστον, ὁ ὁποῖος πλησιάζει τὴν σκοπιὰν κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας.
- τοκετός* — γέννα.
- τουφωτός* — ὁ ἔχων τοῦφες, μικροὺς θάμνους.
- τραχὺς* — ἄγριος, ἀπότομος.
- τρίαινα* — καμάκι (ἀλιευτικόν) μὲ τρεῖς ὀδόντας, δόρυ μὲ τρεῖς αἰχμάς, συνηθισμένον ἔμβλημα τοῦ Ποσειδῶνος.
- τραυλοδύται* — πρωτόγονοι ἄνθρωποι κατοικοῦντες εἰς τρώγλας (σπήλαια).
- τσιουπλητάρα* — πτηνὸν τρεφόμενον συνήθως μὲ μύρμηκας (μυρμηκοφάγος).

Υ.

- ὑπεροψία* — ἀνόητος ὑπερηφάνεια, περιφρόνησις πρὸς τοὺς ἄλλους.
- ὑπέρτατος* — ἀνώτατος, ὕψιστος.
- ὑπὴνεμος* — προφυλαγμένος ἀπὸ τὸν ἄνεμον.
- ὑπόδεσις* — ὑποδήματα.

- ὑποκείμενον* — κατὰ κοινήν ἔκφρασιν = ἄτομον, ἄνθρωπος (κακὸν ὑποκείμενον, ἀσήμαντον ὑποκείμενον κτλ.).
- ὑποκοριστικὸν* — χαίδευτικὸν ὄνομα.
- ὑπόλογος* — ὑπεύθυνος.
- ὑπολαΐς* — ποταμίδα, βλέπε λέξιν.
- ὑποστάθμη* — κατακάθι, μοῦργα.
- ὑποστή* — (*ὑφίσταμαι*) ὑπομείνη.

Φ.

- φιλυποψία* — δυσπιστία.
- φλοισβίζω* — παράγω ἤχον ὅπως τὰ κινούμενα νερά. Ἡ θάλασσα φλοισβίζει = κάμνει ἐλαφρὸν θόρυβον (φλοῖσβον) ἀπὸ τὰ κυματιζόμενα νερά.
- φοίνιξ* — ἀρχαῖον μυθικὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον εἶχε μέγεθος ἀετοῦ. Ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ φοίνιξ, ὅταν ἐγήρασκε, κατεσκεύαζεν εἰδικὴν φωλεάν ἀπὸ εὐώδεις κλάδους δένδρων καὶ ἀπέθνησκε καιόμενος, κατόπιν δὲ ἀπὸ τὴν τέφραν του ἐγεννᾶτο σκώληξ, ὁ ὁποῖος μετεμορφώνετο καὶ πάλιν εἰς φοίνικα. Μὲ τὸ μυθικὸν αὐτὸ πτηνὸν παρομοιάζεται ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία μετὰ 400 ἐτῶν δουλείαν ἀνέζησεν ἐλευθέρα. Δι' αὐτὸ τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ νομίσματα ἔφερον τὴν παράστασιν τοῦ φοίνικος, ἐκ τούτου δὲ καὶ ὠνομάσθησαν φοίνικες. Τὴν ἴδιαν παράστασιν φέρουν τὰ σημερινὰ πεντόδραχμα.
- φύγανα* — ξηροὶ κλάδοι θάμνων, κατάλληλοι διὰ καθῆκον.
- φυλακτεῖον* — λέγεται καὶ *φυλάκιον* = οἴκημα τοῦ φύλακος, ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον παραμένουν οἱ φρουροῦντες στρατιῶται.

Χ.

- χαρμόσυνος* — προξενῶν χαράν.
- χιονοσιβᾶς, ἡ* — στρώμα ἀπὸ στιβαγμένον χιόνι.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΑΘΑΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Φιλολογικόν ψυδώνυμον τοῦ Γ. Ἀθανασιάδου - Νόβα. Ἐγεννήθη εἰς Ναύπακτον τὸ 1894. Ἔσπούδασε νομικὰ καὶ ἐχρημάτισε βουλευτὴς καὶ δημοσιογράφος. Ἔγραψε ποιήματα καὶ διηγήματα. Αἱ κυριώτεραι ποιητικαὶ τοῦ συλλογαὶ εἶναι: «Πρωῖνὸ ξεκίνημα», «Καιρὸς πολέμου», «Ἀγάπη στὸν Ἑπαχτο». Ἐκ τῶν διηγημάτων τοῦ ἡ συλλογὴ «Ἀπλοῖκὲς ψυχῆς» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

ΒΗΛΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1771 εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Ζαγόριον τὸ 1823. Ἦτο ἰατρὸς καὶ ποιητὴς. Ἔργα τοῦ: «Ἡ Ρομεικὴ γλῶσσα» καὶ «Ποιήματα καὶ Πεζὰ» μὲ μετάφρασιν τῆς «Βατραχομουμαχίας» τοῦ Ὀμήρου. Τὰ ποιήματά τοῦ εἶναι κυρίως διασκευαὶ τῶν διδακτικῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου.

ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1880 εἰς τὴν Γρανίτσαν τῆς Εὐρυτανίας καὶ ἀπέθανε τὸ 1915. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ βουλευτὴς. Ἠσχολήθη κυρίως μὲ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν καὶ τὰς λαϊκὰς παραδόσεις. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ ἔχει τὸν τίτλον: «Τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου».

ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1860 εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1937 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνωρίς ὅμως κατέγινεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν λογοτεχνίαν. Εἶναι κατὰ κύριον λόγον δημοσιογράφος καὶ ποιητής. Τὰ ἔργα του εἶναι πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀγάπης διὰ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι «Οἱ Κρηῆτες μου», συλλογὴ διηγημάτων.

ΔΡΟΣΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ γονεῖς Μεσολογγίτας. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων, ὅπως ἡ «Γαλήνη», τὰ «Κλειστὰ Βλέφαρα», τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» κ.ἄ., ὡς καὶ ἀρκετὰ πεζὰ, διηύθυνε δὲ καὶ διάφορα περιοδικά. Ἀπὸ τοῦ 1926 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ἀρχαῖος ποιητής γεννηθεὶς εἰς τὰς Συρακούσας, ἑλληνικὴν πόλιν τῆς Σικελίας. Ἐγραψε τὰ «Εἰδύλλια», ποιήματα, εἰς τὰ ὅποια ἐξυμνεῖ τὴν ὠραίαν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ποιμενικὴν ζωὴν.

ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὸ Βιάννον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1920 εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἦτο διδάσκαλος εἰς τὴν Κρήτην καὶ διεκρίθη ὡς δημοσιογράφος εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «Ὁ Πατιούχας», «Ὅταν ἤμουν δάσκαλος» κ. ἄ.

ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1858 εἰς Μυριόφυτον τῆς Θράκης καὶ ἀπέθανε τὸ 1928. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ παιδαγωγικὰ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρετήσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς διδασκαλείου. Ἐγραψε διηγήματα καὶ μετέφρασε διάφορα παιδαγωγικὰ ἔργα.

ΛΥΚΟΥΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1924 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦτο δικαστῆς καὶ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Κράτους. Τὰ κυριώτερα λογοτεχνικὰ ἔργα του εἶναι: «Κίμων Ἀνδρεάδης», «Τὸ σπιτάκι τοῦ γαλοῦ», «Διηγήματα», «Γύρω ἀπὸ τὸν τόπον μας», «Ψαράδικες ἱστορίες» κ. ἄ. Ἐγραψε καὶ νομικὰ ἔργα.

ΜΕΛΑΣ ΛΕΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1812 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ γονέων Ἠπειρωτῶν καὶ ἀπέθανε τὸ 1879 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς Ἰταλίαν καὶ διετέλεσε δικαστικὸς, καθηγητῆς Πανεπιστημίου καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Συνέγραψε βιβλία μὲ σκοπὸν τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Γένους. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι: ὁ «Γεροστάθης», ὁ «Μικρὸς Πλούταρχος», ὁ «Ἀθανάσιος Διάκος», ἔμμετρον δράμα κ. ἄ.

ΜΕΛΑΣ ΣΠΥΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1883 εἰς τὴν Ναύπακτον καὶ ἀπὸ τοῦ 1935 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὸ θέατρον. Ἐγραψε πλεῖστα ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ «Γέρος τοῦ Μωροιά» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1850 εἰς τὴν Σκίαθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1929. Ἔσπούδασε φιλολογίαν καὶ κατέγινεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἦτο πολὺ φιλόθρησκος καὶ ἠγάπα τὰς ἑλληνικὰς χριστιανικὰς παραδόσεις. Ἐγραψε πολλὰ διηγήματα καὶ περιγραφάς. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «*Μὲ τοῦ βοριά* τὰ *κύματα*», τόμοι 6, «*Διηγήματα*», τόμοι 5 κ. ἄ.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Πέτρου Ἀποστολίδου. Ἐγεννήθη τὸ 1866 εἰς Ῥωσίαν καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς Ἀθήνας. Ἦτο ἀρχίατρος τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, δημοσιογράφος καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε διηγήματα, χρονογραφήματα καὶ τὴν «*Γλωσσικήν αὐτοβιογραφίαν*» του.

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1867 εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἔσπούδασε μαθηματικά καὶ φιλολογίαν καὶ εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν εἴκοσι περίπου τόμους διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων καὶ τρεῖς τόμους «*Θεάτρον*» κ. ἄ. Ἐγραψε καὶ «*Παιδικὸν Θέατρον*» διὰ μαθητάς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δημοσιεύει ἐπιστολάς μὲ τὸ ψευδώνυμον «*Φαίδων*» εἰς τὸ περιοδικὸν «*Διάπλασις τῶν παιδῶν*».

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

Ὁ ἔθνικός ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ποιήματά του εἶναι ἡ «*Ἰλιάς*» καὶ ἡ «*Ὀδύσσεια*». Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς ὅλου τοῦ κόσμου.

ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Πάτρας, κατάγεται δὲ ἐκ Μεσολογίου. Ἐπὶ ἔτη ὑπηρέτησεν ὡς γενικός γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῶρα δὲ εἶναι Ἀκαδημαϊκός. Θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς τῶν ποιημάτων του ἔχει γράψει καὶ πεζά. Ὅλα τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν 35 περίπου τόμους. Τὰ σπουδαιότερα ποιητικὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι: «Ὁ Τάφος», «Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου», «Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ», «Ἀσάλευτη Ζωή» κ. ἄ.

ΠΑΛΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέθανε τὸ 1935 εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἔχει μεταφράσει τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου καὶ γράψει πολλὰ πρωτότυπα ποιήματα. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «Τραγούδια γιὰ τὰ Παιδιά», «Ταμπουῶς καὶ Κόπανος», «Κούφια Καρῦδια» καὶ «Μπροσός», ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις.

ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὴν Σκιάθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1911. Εἶναι εἰς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Ἑλληνας διηγηματογράφους. Τὰ ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του, τὴν ζωὴν τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν παράδοσιν. Τὰ γνωστότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ «Χριστουγεννιάτικα», «Πρωτοχρονιάτικα» καὶ «Πασχαλινὰ» διηγήματα, ἢ «Γυφτοπούλα», ἢ «Φόνισσα», οἱ «Ἐμποροὶ τῶν Ἐθνῶν».

ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1877 εἰς τὸ Καρπενήσιον καὶ εἶναι διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἔγραψε ποιήματα, διηγήματα καὶ κριτικάς. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: τὰ «Διηγήματα», οἱ «Πεζοὶ ρυθμοί», τὰ «Θεῖα δῶρα» καὶ τὰ «Χελιδόνια», ποιήματα διὰ παι-
διά.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Ἱστορικός καὶ φιλόσοφος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας καὶ ἔζησε τὸν πρῶτον αἰῶνα μ. Χ. Σπουδαιότερα ἔργα του: «Παράλληλοι βίοι» καὶ «Ἡθικά».

ΠΟΛΕΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1920. Ἀφήκε πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων. Αἱ σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι: τὸ «Παλιὸ Βιολί», «Σπασμένα μάρμαρα», ὁ «Τραγοῦδιστής», ὁ «Βασιλεὺς Ἀνήλιαγος». Μετέφρασε καὶ τὰ «Εἰδόλλια» τοῦ Θεοκρίτου.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1850 εἰς τὴν Σίφνον καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τὸ 1935. Ἐσπούδασε φιλολογίαν εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν. Ὑπῆρξε βουλευτὴς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἔγραψε ποιήματα καὶ δράματα, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι: «Νικηφόρος Φωκᾶς», «Ἐμπρὸς εἰς τὸ ἄπειρον» κ. ἄ.

ΡΑΓΚΑΒΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

— Έγεννήθη τὸ 1809 εἰς τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν καὶ ἀπέθανε τὸ 1892. Διετέλεσε πολιτικός,
ὕπουργός, πρεσβευτὴς καὶ καθηγητὴς τῆς ἀρ-
χαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἦτο πολυ-
μαθέστατος. Τὰ λογοτεχνικά του «*Ἀπαντα*» ἐξε-
δόθησαν εἰς 20 τόμους.

ΣΟΛΩΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Έγεννήθη τὸ 1798 εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀπέ-
θανε τὸ 1857 εἰς Κέρκυραν. Ἐσπούδασε νομικά εἰς
τὴν Ἰταλίαν, εἶχεν ὅμως μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν
ποίησιν. Εἶναι ὁ ἔθνικός μας ποιητὴς καὶ ὁ πρῶ-
τος ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Τὰ
ἔργα του συνέλεξε καὶ ἐξέδωσε μετὰ τὸν θάνατόν
του πρῶτος ὁ φίλος του ποιητὴς καὶ λόγιος Ἰά-
κωβος Πολυλάς. Σπουδαιότερα ἐκ τῶν ποιημάτων
του εἶναι: «*Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*» (ὁ Ἐθνι-
κός μας Ὑμνος), ἢ «*Ὁδὴ εἰς τὸν θάνατον τοῦ*
Λόρδου Βύρωνος», οἱ «*Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι*»,
ὁ «*Κρητικός*», ὁ «*Δάμπρος*». Ἐγραψε καὶ ποιή-
ματα εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Έγεννήθη τὸ 1903 εἰς τὰς Καλάμας. Ἐ-
σπούδασε νομικά καὶ εἶναι ἀνώτερος δικαστι-
κός. Ἀσχολεῖται ὅμως μὲ τὴν λογοτεχνίαν καὶ
δίωξ τὴν ποίησιν.

ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1871 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1923. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης, γράψας θεατρικὰ ἔργα, ἱστορικός μελέτας κ. ἄ. Εἰς τὰ γνωστότερα ἔργα του ἀνήκουσιν: «Ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ», «Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας», δραματίαι: «Γυναῖκες τοῦ Βυζαντίου», «Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν», ἱστορικὰ ἔργα κ. ἄ.

ΦΩΣΤΙΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ Κρανίδιον. Ἐσπούδασε θεολογίαν ἐν Ἀθήνας καὶ ὑπῆρξε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς ἱεροκέρυξ Ἀττικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1922 διατελεῖ μητροπολίτης Καρυστίας, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ζωντανόν του κήρυγμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν του εἰς ἔργα φιλανθρωπικά.

ΧΑΤΖΗΔΑΚΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1872 εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐσπούδασε μαθηματικά καὶ εἶναι καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Παραλλήλως γράφει λογοτεχνικὰ ἔργα, ἰδίως ποιήματα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Έγεννήθη εις Λέσβον τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1930 εις Ἀθήνας. Ἐσπούδασε ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον. Διετέλεσεν Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Σχολὴν καλῶν Τεχνῶν τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν. Διεκρίθη ἰδίως ὡς ζωγράφος παιδιῶν. Τὰ ἔργα του κοσμοῦν διαφόρους πινακοθήκας τῆς Εὐρώπης. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι : «*Ἡ παιδικὴ συναυλία*», ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν μας Πινακοθήκην, «*Τὰ πρῶτα βήματα*», «*Ὁ κακὸς ἔγγονος*», «*Τὸ κτένισμα τῆς ἔγγονῆς*», «*Ὁ παιδικὸς ναυγᾶς*» κ. ἄ.

ΛΥΤΡΑΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Έγεννήθη εις Τήνον τὸ 1832 καὶ ἀπέθανε τὸ 1904. Ἐσπούδασε ζωγραφικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον ὡς ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Σχολὴν καλῶν Τεχνῶν τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν, ὅπου ἐμόρφωσε πολλοὺς διακεκριμένους ζωγράφους. Τὰ θέματά του ἐλάμβανε κυρίως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν μας λαϊκὴν ζωὴν. Ἦτο καὶ προσωπογράφος. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : «*Τὰ κάλλανδα*», «*Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Πεντέλης*», «*Ψαριανὸ μυρολόι*», «*Ἡ πυρπόλησις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ὑπὸ τοῦ Κανάρη*», «*Τὸ λιβάρισμα*» κ. ἄ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α΄.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
1. Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)	7
2. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), <i>Ζαχ. Παπαντωνίου</i>	10
3. Ἡ νύξ τῆς ἀγωνίας, <i>Παντελεήμονος Φωστίνη</i> (Διασκευή <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>)	11
4. Ἡ Ἀνάστασις, <i>Παντελεήμονος Φωστίνη</i> (Διασκευή <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>)	14
5. Παιδικὴ Πασχαλιά, <i>Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη</i> (Διασκευή <i>Μ. Οἰκονόμου</i>)	17
6. Ἀγάπη ὁ Θεός, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευή ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	21
7. Ἄη-Δημήτρης (ποίημα), <i>Γ. Ἀθάνα</i>	24

Β΄.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)	29
2. Ἡρακλῆος (ποίημα), <i>Θεοκρίτου</i> (Μετάφρασις <i>Ἰω. Πολέμη</i>)	32
3. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, <i>Ἀρ. Κουρτίδου</i>	34
4. Ὁ Πρίαμος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς <i>Ἰλιάδος</i>) Μετάφρασις <i>Μιχ. Στασινοπούλου</i>	37

	Σελίς
5. 'Από τὸν βίον τοῦ Λυκούργου· Ἄλκανδρος, <i>Πλου- τάρχου</i> (Διασκευὴ <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i>)	38
6. Ἡ ἔρις τῶν δύο θεῶν, <i>Α. Ρ. Ραγκαβῆ</i>	43
7. Ὁ Σόλων καὶ ἡ Σαλαμίς, <i>Α. Ρ. Ραγκαβῆ</i>	47
8. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, <i>Λέοντος Μελά</i>	50

Γ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ σημαία, <i>Γ. Δροσίνη</i>	55
2. Ἡ σημαία (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	61
3. Ἡ κυρὰ Χρυσῆ, <i>Ἰω. Δαμβέργη</i>	62
4. Ὁ Κερκέζος, <i>Ἰω. Κονδυλάκη</i>	66
5. Πρὸς τὴν Λάρισαν, <i>Γ. Τσοκοπούλου</i>	72
6. Ὁ ὕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν (ποίημα), <i>Δ. Σολωμοῦ</i>	74
7. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	76
8. Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), <i>Α. Προβελεγγίου</i>	77

Δ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ καλύτερα σύστασις, <i>Ἐμμ. Λυκούδη</i>	81
2. Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, <i>Π. Νιοβάνα</i>	88
3. Κοιμᾶται (ποίημα), <i>Ν. Χατζηδάκι</i>	91
4. Ἡ ἐξαδέλφη τῆς τριανταφυλλιᾶς, <i>Γ. Δροσίνη</i> (Δια- σκευὴ <i>Μ. Οἰκονόμου</i>)	91
5. Ὁ θάνατος τῆς παπαρούνας, <i>Γ. Δροσίνη</i> (Διασκευὴ <i>Μ. Οἰκονόμου</i>)	94
6. Ὁ μικρὸς ἐφημεριδοπώλης, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i>	96
7. Οἱ δύο γείτονες, <i>Ν. Α. Κοντοπούλου</i>	100
8. Ἡ ἱστορία τοῦ θελοῦ, <i>Ἀρ. Κουρτίδου</i>	103
9. Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	106
10. Ὁ μικρὸς λουστρός, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ)	108

11.	Οί δύο φτωχοί (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	111
12.	‘Ο Δάμων καί ὁ Φιντίας, <i>Λέοντος Μελά</i>	112
13.	‘Η σταχομαζώχτρα, <i>‘Αλεξ. Παπαδιαμάντη</i>	114
14.	Τὸ ναυτόπουλον, <i>‘Αριστ. Κουρτίδου</i>	120
15.	‘Η ξανθούλα, <i>Δ. Σολωμοῦ</i>	122
16.	Διατί ἐργάζεται ὁ πάππος, <i>Κ. ‘Αθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	123
17.	Τὸ σταφύλι, (ποίημα), <i>Κ. Παλαμᾶ</i>	126
18.	Τὸ ἐν δέκατον τοῦ μυλωθροῦ, <i>Κ. ‘Αθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ ἐκ τοῦ ‘Αγγλικοῦ)	127

Ε΄.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

1.	‘Ο θεσσαλικὸς κάμπος, <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>	135
2.	‘Η κοιλάς τῶν Τεμπῶν, <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>	139
3.	‘Η Αἴγινα, <i>‘Εμμ. Δυκούδη</i> (Διασκευὴ <i>Μ. Οἰκονόμου</i>)	143
4.	‘Η ἄνδρος, <i>Π. Νιοβάνα</i>	147
5.	Εἰς τὴν Σῦρον, <i>‘Αλεξ. Μωραϊτίδου</i>	149
6.	Τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἐβρου, <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>	151

ΣΤ΄.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤΗΙ ΖΩΗΝ

1.	Ἄη-Δημητρίτης, <i>‘Αλεξ. Μωραϊτίδου</i>	157
2.	Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	158
3.	‘Η ἐλιά (ποίημα), <i>Κ. Παλαμᾶ</i>	159
4.	Τὸ ὄργωμα, <i>Σπύρου Μελά</i> (Διασκευὴ <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>)	160
5.	Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), <i>‘Ιω. Πολέμη</i>	162
6.	Μία χειμερινὴ ἐπίσκεψις, <i>‘Ιω. Κονδυλάκι</i>	163
7.	Αἱ χελιδόνες, <i>Γρηγ. Ξενοπούλου</i>	164

	Σελίς
8. 'Η Ἐνοιξη (ποίημα) Ἰω. Βηλαρά	166
9. Τέσσερα ἀδέρφια (ποίημα), Ἄλ. Πάλλη	167
10. 'Η ἀλώπηξ, Στεφ. Γρανίτσα	169
11. Πετεινός καὶ ἀλεποῦ (ποίημα) Μιχ. Στασινοπούλου	171
12. 'Ο Μποῦφος Στεφ. Γρανίτσα	172
13. 'Ο λαγός, Ἐμμ. Δυκούδη	173
14. 'Ο σκύλλος (ποίημα), Ἄλ. Πάλλη	175
15. 'Η ψαρόβαρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	178

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄.

Λεξιλόγιον	179
----------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄.

Βιογραφίαι συγγραφέων	191
Βιογραφίαι καλλιτεχνῶν	199

ΤΙΤΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ

I. Ἐκ τῆς συλλογῆς Δημ. Κοντογιάννη :

1. Ἡ νῦξ τῆς ἀγωνίας, Παντελεήμονος Φωστήη Μητροπολίτου Καρυστίας (Διασκευή).
2. Ἡ Ἀνάστασις, Παντελεήμονος Φωστήη Μητροπολίτου Καρυστίας (Διασκευή).
3. Ὁ θεσσαλικὸς κάμπος, Δημ. Κοντογιάννη.
4. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, Δημ. Κοντογιάννη.
5. Τὸ βασίλειον τοῦ Ἐβρου, Δημ. Κοντογιάννη.
6. Τὸ ὄργωμα, Σπύρου Μελά.
7. Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), Ἰω. Πολέμη.
8. Ὁ λαγός, Ἐμμ. Λυκούδη.

II. Ἐκ τῆς συλλογῆς Νικ. Κοντοπούλου.

1. Ἡ ἔρις τῶν δύο θεῶν, Α. Ραγκαβῆ.
2. Ὁ Σόλων καὶ ἡ Σαλαμίς, Α. Ραγκαβῆ.
3. Πρὸς τὴν Λάρισαν, Γ. Τσοκοπούλου.
4. Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), Ἀριστ. Προβελεγγίου.
5. Ἡ καλύτερα σύστασις, Ἐμμ. Λυκούδη.
6. Οἱ δύο γείτονες, Νικ. Κοντοπούλου.
7. Ἡ σταχομαζώχτρα, Α. Παπαδιαμάντη.
8. Ἡ ψαρόβαρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη.
9. Ὕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ.
10. Ἄη - Δημήτρης (ποίημα), Γ. Ἀθάνα.

III. Ἐκ τῆς συλλογῆς Μιχ. Οἰκονόμου :

1. Παιδικὴ Πασχαλιά, Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη (Διασκευή).
2. Κροῖσος καὶ Σόλων, Λέοντος Μελά.

3. Ἡ σημαία, Γ. Δροσίνη.
4. Ἡ σημαία (ποίημα), Ἴω. Πολέμη.
5. Ἡ κυρὰ Χρυσῆ, Ἴω. Δαμβέργη.
6. Ὁ κερκέζος, Ἴω. Κονδυλάκι.
7. Ἡ ἔλεημοσύνη (ποίημα), Ἴω. Πολέμη.
8. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη.
9. Τὸ ναυτόπουλον, Ἄριστ. Κουρτίδου.
10. Ἡ ξανθούλα (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ.
11. Δάμων καὶ Φιντίας, Λέοντος Μελά.
12. Ἡ Αἴγινα, Ἐμμ. Λυκούδη.
13. Ἡ ἄνδρος, Π. Νιρβάνα.
14. Εἰς τὴν Σύρον, Ἄλεξ. Μωραϊτίδου.
15. Ἡ ἐξαδέλφη τῆς τριανταφυλιάς, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ)
16. Ὁ θάνατος τῆς παπαρούνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ).
17. Ὁ μπουφός, Στ. Γρανίτσα.
18. Ἡ ἑλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ.

IV. Ἐκ τῆς συλλογῆς Κ. Ἀθ. Ρωμαίου :

1. Ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς, ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ (Διασκευὴ).
2. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου.
3. Ἀγάπη ὁ Θεός, ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ (Διασκευὴ).
4. Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, ἐκ τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ Γερμανικοῦ (Διασκευὴ).
5. Ἡρακλίσκος (ποίημα) Θεοκρίτου, μετάφρ. Ἴω. Πολέμη.
6. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, Ἄριστ. Κουρτίδου.
7. Ὁ Πρίαμος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος), μετάφρασις Μιχ. Στασινοπούλου.
8. Ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Λυκούργου Ἄλκανδρος, Πλουτάρχου (Διασκευὴ)
9. Μὴ τὸ ξυπνάτε, Π. Νιρβάνα.
10. Κοιμᾶται (ποίημα), Νικ. Χατζηδάκι.
11. Ὁ μικρὸς ἐφημεριδοπώλης, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.
12. Ἡ ἱστορία τοῦ θείου, Ἄριστ. Κουρτίδου.
13. Ὁ μικρὸς λοῦστρος, (Διασκευὴ).
14. Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη.
15. Διατί ἐργάζεται ὁ πάππος, ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ (Διασκευὴ).
16. Τὸ σταφύλι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ.
17. Τὸ ἔν δέκατον τοῦ μυλωθροῦ, ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ (Διασκευὴ).
18. Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), Γ. Δροσίνη.
19. Ἄη - Δημητρίτης, Ἄλεξ. Μωραϊτίδου.

20. Μία χειμερινή επίσκεψις, **Ίω. Κονδυλάκι.**
21. Αί χελιδόνες, **Γρηγ. Ξενοπούλου.**
22. Ἡ ἄνοιξις (ποίημα), **Ίω. Βηλαρά.**
23. Ἡ ἀλώπηξ, **Στ. Γρανίτσα.**
24. Πετεινὸς καὶ ἄλεποῦ (ποίημα), **Μιχ. Στασινοπούλου.**
25. Τέσσερα ἀδέλφια (ποίημα), **Α. Πάλλη.**
26. Ὁ σκύλλος (ποίημα), **Α. Πάλλη.**

Ἡ καλλιτεχνικὴ διακόσμησις τοῦ βιβλίου ἐσχεδιάσθη ἀπὸ τὸν ζωγράφον κ. **Βάσον Γερμενῆν.** Αἱ προσωπογραφίαι τῶν συγγραφέων, ἀπὸ τὸν ζωγράφον κ. **Γεώργιον Λυδάκιν.**

Ἄνάδοχος : Ἑταιρία Ἐκδοτικῶν Οἴκων **Ι. Δ. Κολλάρος & Σία Α. Ε.** — **Μ. Σαλίβερρος Α. Ε.** — **Ι. Ν. Σιδέρης — Δ. Ν. Τζάκας - Σ. Δελαγραμμάτικας & Σία.**
 Τύποις : **Α. Διαλησιᾶς,** ὁδὸς Καρόρου 11—Ἀθῆναι.

Τὸ ὄχημα τῶν Ἑλλήνων	29
Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι	34
Ὁ μικρὸς ἑπιχειρηματίας	95
Ἡ ἱστορία τῶν θύων	103
Τὸ ὄργωμα	150
Τὸ ἀγέρι	162
Τὸ ναυτοποιοῦν	121
Ἡ Στεφανομαθία	115
Ἡ κερὰ χρυσῆ	63
Ἡ οὐραία ποίημα	61
Ὡς ἐξήκει ὁ πᾶππος	
Ἡ οὐραία	56
Πρὸς τὴν Ἀφροδίτην	42
Ἐπος τῆς Ἑστέρης	
Μὴ τοῦ Σουπυρῆ	88
Ὁ κερματιστὴς	—
Ἡ οὐραία	
Ὁ δάσκαλος τοῦ Παδοῦρου	
Ἡ οὐραία τοῦ Πυλίου	112
Ὁ δάσκαλος τοῦ Πυλίου	

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΙΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΝ
ΔΡΧ. 31-5
ΔΡΧ. 34-10
ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΑΦΗ